

Plats och tid:	Teams kl. 09.00 – 14.00	
Ledamöter:	Stig Bertilsson, Bengtsfors §§ 1-4,6-11, 13-18 Ann Blomberg, Färgelanda Morgan E Andersson, Mellerud Anders Arnell, Orust §§ 1-4, 6-11, 13-19 Liselotte Fröjd, Tanum Peter Eriksson, Trollhättan Ingemar Samuelsson, Uddevalla Henrik Harlitz, Vänersborg	Martin Carling, Dals-Ed Jan-Olof Johansson, Lysekil Christoffer Rungberg, Munkedal Kent Hansson, Strömstad §§ 1-4, 6-11, 13-18 Paul Åkerlund, Trollhättan Christer Hasslebäck, Uddevalla Benny Augustsson, Vänersborg Michael Karlsson (S), Åmål
Ersättare:	Per Eriksson, Bengtsfors Ronald Rombrandt, Lysekil Lars Larsson, Orust Louise Thunström, Tanum Bedros Cicek, Trollhättan Mats Andersson, Vänersborg	Ulla Börjesson, Färgelanda Liza Kettil, Munkedal §§1-5, 11, 24, 25 Lars Tysklind, Strömstad Monica Hansson, Trollhättan David Sahlsten, Uddevalla Michael Karlsson (M), Åmål
Tjänstgörande ersättare:	Therese Mancini, Sotenäs	
Fyrbodals kommunalförbund:	Jeanette Lämmel Anna Lärk Ståhlberg Yvonne Wernebjör Christel Thuresson §§ 5, 19	Carina Ericson Morgan Ahlberg Karin Stenlund §§4, 18
Övriga deltagare:	Lisbeth Schultze, Länsstyrelsen § 8 Gerda Roupe, Länsstyrelsen § 8 Lina Hadartz, Länsstyrelsen § 8 Andrea Carstensen, Länsstyrelsen § 8 Martin Wänblom, Innovatum AB § 11	
Underskrifter:		
Sekreterare	_____ Yvonne Wernebjör	
Ordförande	_____ Martin Carling Paul Åkerlund § 2	
Justerare	_____ Liselotte Fröjd	

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

Innehåll

§ 1 Avrapportering Internkontrollplan 2021.....	3
§ 2 Arvodesreglemente.....	4
§ 3 Fråga för ställningstagande – Långsiktig finansiering och ny utvecklad organisation för Kommunakademien Väst	5
§ 4 Avsiktsförklaring och medfinansiering Regionalt skogsprogram	7
§ 5 Remissvar regional transportinfrastrukturplan 2022-2033.....	9
§ 6 Erbjudande om stöd för genomförande av strategin ”Det goda livet i Dalsland”	10
§ 7 Gryning Vård AB	11
§ 8 Åtgärdsprogram Miljömål	12
§ 9 Aktuella projektansökningar	13
§ 10 Verksamhetsplan och budget Kommunakademien Väst 2022	14
§ 11 Ägardialog Innovatum AB.....	15
§ 12 Rekryteringsprocess Förbundsdirektör	16
§ 13 Firmateckning.....	17
§ 14 Arbetsmiljö	18
§ 15 Riskanalys Internkontrollplan 2022 – 2024	19
§ 16 Revidering delegationsordning	20
§ 17 Bostadsförsörjningsprogram Åmåls kommun	21
§ 18 Vägledning publik laddinfrastruktur – publik laddning i Fyrbodal	22
§ 19 Konstruktionsvarianter av cykelbanor på landsbygden	23
§ 20 Aktuella delegationsbeslut	24
§ 21 Ärenden kopplade till Beredningen för hållbar utveckling (BHU), Västkom och Samrådsorganet (SRO)	25
§ 22 Meddelanden	26
§ 23 Övriga frågor	27
§ 24 Nästa möte	29

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 1 Avrapportering Internkontrollplan 2021

Den interna kontrollen syftar till att genom olika regelverk och kontroller minska organisationens risker. Riskerna kan gälla både det ekonomiska kapitalet och förtroendekapitalet. Kommunalförbundet vill uppnå en rimlig grad av säkerhet och att verksamheten är ändamålsenlig och effektiv

Kansliet har granskat enligt planen som innehåller 20 kontrollpunkter.

Resultatet av granskningen visar att 16 av 20 granskningsområden har rutiner enligt styrdokument och rutinbeskrivning. Tre områden har rutiner som fungerar men som behöver utvecklas. Ett område saknar styrdokument och rutinbeskrivning.

Ingen föredragning av ärendet.

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Arbetsutskottet har berett ärendet och föreslår direktionen besluta godkänna avrapporteringen av internkontrollplanen 2021.

Direktionen beslutar

Att godkänna avrapporteringen av intern kontrollplan 2021.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 2 Arvodesreglemente

Ordförande i Fyrbodals kommunalförbund erhåller årlig ersättning enligt fastställt arvodesreglemente, detta uppdateras årligen med aktuella inkomstbasbelopp. Förtroendevalda revisorer erhåller timarvode och reseersättning.

Årlig uppdatering av arvodesreglementet med gällande (föregående års) inkomstbasbelopp har gjorts.

Arvodet till ordförande uppgår till 15 % av Uddevalla kommuns för varje år (föregående år) gällande bastal för månadsarvode. Bastalet är lika med 82 % av Pensionsmyndighetens inkomstbasbelopp. Nivå på beslutad ersättning följer Uddevalla kommuns "Riktlinjer för ekonomisk ersättning till förtroendevalda".

Ärendet föredras av Carina Ericson, administrativ chef.

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Paul Åkerlund var ordförande för denna paragraf, Martin Carling, förbundsordförande, deltog ej.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat föreslå directionen besluta godkänna förslaget på arvodesreglemente 2022.

Direktionen beslutar

Att godkänna förslaget på arvodesreglemente 2022.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 3 Fråga för ställningstagande – Långsiktig finansiering och ny utvecklad organisation för Kommunakademin Väst

2021-10-07 § 82 gav arbetsutskottet förbundsdirektören i uppdrag att göra ett utskick till medlemskommunerna för ett ställningstagande kring långsiktig finansiering av Kommunakademin Väst och huruvida man förordar att samverkan löper på tills vidare innebärande en finansiering om 2,75 kr per invånare och år från och med 1 januari 2023 eller om man förordar att samverkansavtalet sägs upp senast den 31 mars 2022 innebärande att avtalet upphör att gälla 31 december 2022.

Baserat på kommunernas ställningstagande föreslår arbetsutskottet lämna en rekommendation till beslut till direktionens möte den 3 februari 2022.

Ärendet föredras av Jeanette Lämmel, förbundsdirektör.

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Arbetsutskottet har berett ärendet och föreslår direktionen besluta

Alternativ 1)

Att en temporär debitering ska göras även för 2023 i avvaktan på att utvärdera den nya utvecklade organisationen för Kommunakademin Väst och att ett förslag på hur utvärderingen ska gå till skyndsamt ska tas fram.

Alternativ 2)

Att samverkansavtalet ska sägas upp skriftligen före den 31 mars 2022. Avtalet löper ut 31 december 2022.

Alternativ 3)

Annat förslag till beslut?

Samtliga kommuner har lämnat besked, 11 kommuner har framfört att de vill att samverkansavtalet löper på tills vidare, 2 kommuner har framfört att de vill se en temporär utdebitering även för 2023 i syfte att göra en utvärdering före ställningstagande om fortsättning, 1 kommun har meddelat att de förordar att avtalet sägs upp. Samverkansavtalet och dess fortsättning förutsätter att 14 kommuner är överens.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

Direktionen beslutar

Att samverkansavtalet ska sägas upp skriftligen före den 31 mars 2022. Avtalet löper ut 31 december 2022.

Att ge kommunalförbundet i uppdrag att skyndsamt samla de kommuner som är intresserade av att kvarstå i en samverkan med Kommunakademin Väst

Att uppdra åt förbundsdirektören att snarast ta en kontakt med Kommunakademin Väst.

Beslutet expedieras till
Kommunakademin Väst

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 4 Avsiktsförklaring och medfinansiering Regionalt skogsprogram

Ett Skogsprogram för Västra Götaland har tagits fram. Fyrbodals kommunalförbund har deltagit i framtagandet genom representation i arbetsgrupp och styrgrupp. Följande organisationer har ställt sig bakom programmet: Västra Götalandsregionen, LRF, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Skogsstyrelsen i Västra Götaland, Södra, Sveriges lantbruksuniversitet - Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap.

I föreliggande skrivelse föreslås att Direktionen för Fyrbodals kommunalförbund ställer sig bakom skogsprogrammet för Västra Götaland. Vidare föreslås att 150 tkr beviljas för genomförandet.

Västra Götaland är ett skogslän med både stora skogstillgångar och en betydelsefull skogs- och förädlingsnäring. Skogsprogrammet syftar till att de möjligheter som skogen och dess förädling ger, bättre ska förvaltas i Västra Götaland. Skogsprogrammet utgår från värdet av samverkan inom hållbar utveckling med lönsamhet för skogsägare, entreprenörer, innovatörer, industri och övriga intressenter kopplade till skogen. I programmet anges att skogen och dess möjligheter är betydande i Västra Götaland och kan nyttjas för att lösa flera utmaningar. Men för att dessa lösningar ska bli verklighet i Västra Götaland krävs mer av konkreta och målinriktade insatser vilket skogsprogrammet skall medverka till. Följande målområden pekas ut och inom vardera målområde anges möjliga insatser. Det är emellertid först i det fortsatta arbetet - där många kommer att vara involverade - som insatserna kommer att utformas och genomföras.

Målområdena är:

- Stärk förutsättningarna för ökad och värdefull tillväxt i skogen
- Utveckla skogarnas natur- och kulturmiljövärden
- Skapa balans mellan klövvilt och foder i skogen
- Utveckla befintliga och nya värdekedjor
- Vidareutveckla det innovationsstödjande systemet
- Satsa strategiskt på forskning och utveckling
- Stimulera entreprenörskap och företagsutveckling
- Öka kunskapen om skogens många affärsmöjligheter och värden
- Utveckla samverkan mellan skogsägare, besöksnäring och friluftsliv
- Förstärk den digitala och fysiska infrastrukturen
- Säkra kompetenserna till de skogliga värdekedjorna
- Fokusera på jämställdheten
- Öka den skogliga sektorns attraktionskraft

Skogsprogrammet Västra Götaland erbjuder en ny plattform där många olika aktörer kan föra dialog, identifiera, prioritera och agera på möjligheter och utmaningar för den skogliga sektorns utveckling. I programmet prioriteras initiativ som annars inte skulle ha tagits, liksom de vita fläckar som identifierats på den regionala utvecklingskartan. Programmet förväntas ge skogen en tydlig plats i utvecklingen av en framtida bioekonomi.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

Ärendet föredras på mötet av Karin Stenlund, affärs- och miljöstrateg.

Handlingar och presentation bifogas protokollet.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat föreslå direktionen att ställa sig bakom ”Skogsprogrammet Västra Götaland – för jobb, hållbar utveckling och en växande bioekonomi” och ingå som en av parterna i genomförandet av programmet, samt att godkänna att av de delregionala utvecklingsmedlen-miljö avsätta 150 tkr som medfinansiering för genomförande av skogsprogrammet under 2022–23. Medlen avsätts under förutsättning att finansiering om ca 0,8 MSEK beviljas från andra parter.

Direktionen beslutar

Att ställa sig bakom ”Skogsprogrammet Västra Götaland – för jobb, hållbar utveckling och en växande bioekonomi” och ingå som en av parterna i genomförandet av programmet;

Att godkänna att av de delregionala utvecklingsmedlen-miljö avsätta 150 tkr som medfinansiering för genomförande av skogsprogrammet under 2022–23. Medlen avsätts under förutsättning att finansiering om ca 0,8 MSEK beviljas från andra parter.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 5 Remissvar regional transportinfrastrukturplan 2022-2033

Västra Götalandsregionen har tagit fram ett remissförslag för Regional transportinfrastrukturplan för Västra Götaland 2022–2033 med tillhörande hållbarhetskonskvensbeskrivning som en del av den nationella infrastrukturplanen. Planen ska, med hänsyn till de regionala förutsättningarna, bidra till att de transportpolitiska målen uppnås.

Preliminär ekonomisk ram för Västra Götaland är 7 655 miljoner kronor. Regeringen beslutar om de slutliga ekonomiska ramarna i samband med att den nationella infrastrukturplanen fastställs. Långsiktigt syftar planförslaget till att förbättra tillgängligheten i hela regionen med större fokus på olika funktioner i transportsystemet, det vill säga både I stråk och Till stråk (större och mindre vägar) samt på ett hela-resan perspektiv både för person- och godstransporter. Hur medlen ska fördelas inom den regionala infrastrukturplanen beslutas av regionfullmäktige.

Fyrbodals kommunalförbunds remissvar är framarbetat av arbetsgrupp bestående av tjänstemän ifrån Infrakollnätverket och förankrat i helgrupp.

Ärendet föredras av Christel Thuresson, näringslivsstrateg.

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Justeras i remissen att ”Nordby, Strömstad (väg 1040) är ytterligare en åtgärd som ska genomföras, med full extern finansiering”, lyfts fram som en viktig åtgärd.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat föreslå direktionen att ställa sig bakom Fyrbodals kommunalförbunds remissvar för Regional transportinfrastrukturplan 2022 – 2033 och översända till Västra Götalandsregionen.

Kent Hansson yrkar på justering av remissyttrandet gällande den aktuella vägen.

Direktionen beslutar

Att justera i remissen att ”Nordby, Strömstad (väg 1040) är ytterligare en åtgärd som ska genomföras, med full extern finansiering”, lyfts fram som en viktig åtgärd

Att ställa sig bakom Fyrbodals kommunalförbunds remissvar för Regional transportinfrastrukturplan 2022 – 2033 och översända till Västra Götalandsregionen.

Justerare:		Utdragsbestyrkande:

§ 6 Erbjudande om stöd för genomförande av strategin "Det goda livet i Dalsland"

Det övergripande målet för att öka dalslänningarnas välbefinnande har en direkt koppling till Västra Götalands vision om "Det goda livet". Den framtagna strategin har till syfte att stärka levnadsförhållanden och utvecklingsförutsättningar i landskapet. Fyra områden pekas ut som viktiga att följa: sysselsättning, samhörighet, attraktivitet och utbildning/skolresultat. Västra Götalandsregionen har tagit fram en plan för genomförande 2021 till 2025 vilken är tänkt att fungera som en ram för arbetet. Kommunledningarna i Dalsland inklusive Vänersborg, Regionutvecklingsnämndens presidium och representant från Länsstyrelsen möts ett par gånger om året för avstämning och uppföljning av processen. En styrgrupp bildas med tjänstepersoner från kommunerna, Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Fyrbodals kommunalförbund. En rekryteringsprocess är påbörjad för att anställa en processledare.

Den 18 november fick Förbundsdirektören i uppdrag av förbundets arbetsutskott att bereda ärendet. Föreliggande skrivelse har därefter beretts i dialog med förbundets strateger och teamchefer.

Ärendet föredras av Jeanette Lämmel, förbundsdirektör.

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat föreslå direktionen uppdra åt kommunalförbundet att stödja arbetet och processen "Det goda livet i Dalsland".

Direktionen beslutar

Att uppdra åt kommunalförbundet att stödja arbetet och processen "Det goda livet i Dalsland".

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 7 Gryning Vård AB

Gryning Vård är ett bolag med ändamålet att inom ramen för det allmännas intresse samt på samhällsnyttig grund tillgodose behov hos ägarnas medlemskommuner och dess invånare genom att utveckla och tillhandahålla vård-, omsorgs-, behandlings-, utrednings- och rådgivningsresurser samt bedriva annan därmed förenlig verksamhet. Bolaget bildades år 2001 genom att Göteborgs kommun och Västra Götalands läns landsting överlät verksamhet som fram till dess bedrivits i de så kallad sociala institutionerna och familjehemsverksamheter inom parternas respektive ansvarsområden. Bolaget har sedan dess ägts av de fyra kommunalförbunden i Västra Götalands län i proportion till folkmängden enligt följande: Göteborgsregionen 54 procent samt Skaraborg, Fyrbodal och Sjuhärad vardera 17 procent.

Bolaget Gryning Vård verkar på en konkurrensutsatt marknad som har förändrats mycket sedan bolaget startade. Under 2018 fick bolaget ett tydligt uppdrag från ägarna att nå ekonomisk balans till utgången av 2019–2020. Under 2019–2021 har fokus för bolaget legat på fortsatt förändringsarbete för att möta marknadsförutsättningarna.

Ärendet föredras av Jeanette Lämmel, förbundsdirektör.

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat föreslå direktionen besluta att uppdra åt Fyrbodals kommunalförbunds ägarrepresentant för bolaget Gryning Vård AB att tillsammans med övriga ägarrepresentanter se över och vid behov uppdatera ägardirektiv, konsortialavtal och bolagsordning samt styrelsesammansättning.

Direktionen beslutar

Att uppdra åt Fyrbodals kommunalförbunds ägarrepresentant för bolaget Gryning Vård AB att tillsammans med övriga ägarrepresentanter se över och vid behov uppdatera ägardirektiv, konsortialavtal och bolagsordning samt styrelsesammansättning.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 8 Åtgärdsprogram Miljömål

Länsstyrelsen har tillsammans med Skogsstyrelsen under 2021 reviderat åtgärdsprogrammet för miljömålen i Västra Götaland och nu finns ett nytt program som sträcker sig från 2022–2025. www.hallbartVG.se Kommunerna pekas ut som viktiga aktörer för flera av åtgärderna och nu påbörjar Länsstyrelsen arbetet med att få framdrift av åtgärderna genom bl a dialog med länets kommuner. Som ett första steg i Fyrbodal ges vid Direktionsmötet information om programmet och arbetet med detsamma.

Medverkande från Länsstyrelsen:

Lisbeth Schultze, vik. Landshövding, Gerda Roupe, Lina Hadartz samt Andrea Carstensen.

Presentationerna bifogas protokollet.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 9 Aktuella projektansökningar

Förlängning Hållbar besöksnäring i Väst

Projektet Hållbar besöksnäring i Väst startade i oktober 2020 och är i dagsläget beviljat tom 2023-02-28. Projektets mål är att 200 företag ska delta i projektets aktiviteter. Av Fyrbodals kommuner är samtliga företag inom besöksnäringen välkomna att delta i de aktiviteter som anordnas. 10 av 14 kommuner är deltagande som medfinansiärer.

Ärendet handlar om att ansöka om en förlängning av projektet. Anledningen är att Corona-pandemin har påverkat möjligheterna att genomföra några av aktiviteterna som ligger i projektplanen på ett negativt sätt. Styrgruppen och arbetsgruppen för projektet har diskuterat arbetet framåt och ser att en förlängning av projektet med 6 månader skulle innebära att det finns en större möjlighet att uppnå projektets ambitioner och att fler företag nås av stöd. Tillväxtverket ställer sig positiva till förlängning samt har förståelse för att ambitionen att nå ut till samtliga 200 deltagande företag kan vara svårt att nå, men har en förhoppning om att förlängningen skulle kunna möjliggöra stöd till ca 75% av dem. Tillväxtverket har meddelat att förbundet kan inkomma med en ansökan om förlängning av projektet med ytterligare 6 månader. Budgeten är oförändrad liksom de planerade aktiviteterna.

Kajsa Örtengren, projektledare och Anna Lärk Ståhlberg, teamchef har berett ärendet. Både arbetsgrupp och styrgrupp för projektet tillstyrker att en ansökan om förlängning av projektet skickas in till Tillväxtverket. Den 21 januari kommer ärendet att presenteras för Kommundirektörsnätverket.

Industriell symbios – information

Lägesuppdatering angående inlämnad projektansökan till VGR. Bengtsfors, Sotenäs, Vänersborg och Lidköpings kommuner ingår tillsammans med expertstöd från Chalmers Industriteknik, RISE och Innovatum. Ansökan är omarbetad och anpassad utifrån synpunkter från VGR på ett utvecklat upplägg.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat

Att godkänna förslag avseende förlängningen av projektet Hållbar besöksnäring i Väst.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:		Utdragsbestyrkande:

Fyrbodals kommunalförbund – 14 kommuner samarbetar för hållbar utveckling

§ 10 Verksamhetsplan och budget Kommunakademien Väst 2022

Kommunakademien Väst utgör en struktur för samverkan mellan Fyrbodals kommuner och Högskolan Väst, vars syfte är att bedriva gemensam kunskaps-, kompetens- och verksamhetsutveckling som bidrar till nytta för Fyrbodals kommuner och Högskolan Väst samt samhället i stort. Samverkan är reglerad i ett avtal.

Planen för verksamheten under 2022 grundar sig dels i ett gemensamt arbete om förändrad organisering av samverkansytan där tre prioriterade temaområden fastställdes, dels i en inventering av behoven hos parterna inom dessa tematiska områden. Inventeringen av behoven har utförts genom besök i ledningsgrupper och verksamheter samt genom diskussioner i styrgrupp och ledningsråd. Temaområdena är: Vård och omsorg, Lärande och utbildning samt Samhällsplanering och samhällsbyggnad.

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 11 Ägardialog Innovatum AB

Förbundet äger ett aktieinnehav på 1,3% i Innovatum AB. Information lämnas om Innovatums AB:s verksamhet.

Ärendet föredras av Martin Wänblom, VD, Innovatum AB.

Presentationen bifogas protokollet.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 12 Rekryteringsprocess Förbundsdirektör

Förbundsdirektör Jeanette Lämmel lämnade in sin uppsägning den 19 december 2021. Gällande anställningsavtal anger en uppsägningstid om tre månader. Sista tjänstgöringsdag blir därmed den 18 mars 2022. Under perioden 21 januari -- 18 mars kommer Jeanette Lämmel och Anna Lärk Ståhlberg att lägga upp en plan för fördelning av arbetsuppgifter.

Ärendet föredras av Martin Carling, förbundsordförande samt Jeanette Lämmel, förbundsdirektör.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat

Att uppdra åt förbundets ordförande att snarast påbörja rekryteringen av ny förbundsdirektör. Extern part ska användas i processen.

Att fram till den 18 mars 2022 utse Anna Lärk Ståhlberg, 750406-xxxx till biträdande förbundsdirektör med ansvar för förbundets inre organisation inklusive arbetsmiljöfrågor.

Att förbundsordföranden får delegation på att fatta erforderliga beslut om behov uppstår under tiden som rekryteringen pågår.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 13 Firmateckning

Firmateckning för förbundets verksamhet finns beslutat i direktionens protokoll från den 2018-09-20. I protokollet framgår att förbundsdirektör och administrativ chef tecknar förbundet var för sig.

Förbundsdirektör Jeanette Lämmel avslutar sin tjänst den 18 mars 2022. Från den 19 mars och tills ny förbundsdirektör rekryterats innehar Anna Lärk Ståhlberg, 750406-xxxx uppdraget som tf. förbundsdirektör.

Administrativ chef Carina Ericson avslutar sin tjänst den 4 februari 2022. Under den tid som tjänsten är vakant innehar Yvonne Wernebjör, 561001-xxxx uppdraget som tf. administrativ chef.

Ärendet föredras av Martin Carling, förbundsordförande.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat

Att från den 19 mars 2022 och fram tills att ny förbundsdirektör rekryterats utse Anna Lärk Ståhlberg, 750406-xxxx till tf. förbundsdirektör. Med uppdraget som tillförordnad förbundsdirektör följer firmateckningsrätt enligt gällande delegationsordning för förbundets löpande verksamhet samt det övergripande arbetsmiljöansvaret.

Att från den 5 februari 2022 och fram tills att ny administrativ chef rekryterats utse Yvonne Wernebjör, 561001-xxxx till tf. administrativ chef. Med uppdraget som tillförordnad administrativ chef följer firmateckningsrätt enligt gällande delegationsordning för förbundets löpande verksamhet.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:		Utdragsbestyrkande:

§ 14 Arbetsmiljö

Eric Hietalas utredning avseende undersökning av påstådda brister avseende arbetsmiljön på arbetsplatsen har presenterats för arbetsutskottet.

Ärendet föredras av Martin Carling, förbundsordförande.

Jeanette Lämmel och Anna Lärk Ståhlberg redogör för den pågående processen av arbetsmiljöfrågan.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat

Att uppdra åt biträdande förbundsdirektören att genom externa resurser genomföra en ny arbetsmiljöundersökning i enkätform som även inkluderar stress i arbetslivet och trakasserier eller kränkande särbehandling,

Att redovisa resultatet av ovan nämnda undersökning för vidare behandling samt föreslå eventuellt kommande insatser beroende på vad resultaten visar till arbetsutskottet.

Att uppdra åt biträdande förbundsdirektören att undersöka och genomföra behovet av en revidering av det lokala samverkansavtalet samt bedöma nödvändigheten av utbildning i densamma.

Att bemyndiga biträdande förbundsdirektören möjligheten att under första halvåret 2022 stärka organisationen med relevant kompetens gällande HR. Insatser ska stämmas av med förbundets ordförande.

Att uppdra åt förbundsdirektören att till nästa arbetsutskott återkomma med förslag till utredning om en hållbar basorganisation baserad på det verksamhetsuppdrag som fastställdes 2017.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 15 Riskanalys Internkontrollplan 2022 – 2024

Vid rapporteringen av avstämningen av internkontrollplanen på direktionsmötet den 11 februari 2021 ställdes frågan om hur förbundet arbetar med riskanalys i förhållande till den interna kontrollen. Ledningsgruppen har genomfört ett arbete med att se över den befintliga internkontrollplanen som innehåller 20 granskningspunkter under sammanlagt två granskningsområden; ekonomi och administration samt styrdokument.

I det årliga arbetet med att uppdatera internkontrollplanen har kansliet arbetat fram ett nytt förslag till underlag för internkontrollplan. I förslaget ligger att arbetsutskottet gör ett arbete med att välja ut vilka granskningspunkter som förbundet ska prioritera och när dessa ska granskas. I förslaget blir den nu ettåriga internkontrollplanen treårig med en fördelning av 21 granskningspunkter, sju per år.

Ingen föredragning av ärendet.

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat att kansliet granskar sju punkter per år enligt presenterat förslag på ny treårig internkontrollplan för kommunalförbundet samt att ta med informationen till nästa direktionsmöte.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 16 Revidering delegationsordning

Enligt kommunalförbundets årshjul ska gällande delegationsordning tas upp för eventuell revidering inför årets första direktionsmöte. Inga ändringar görs i delegationsordningen för 2022.

Ingen föredragning av ärendet.

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Arbetsutskottet har berett ärendet och besluta överlämna informationen till direktionen.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 17 Bostadsförsörjningsprogram Åmåls kommun

Åmåls kommun har tagit fram ett förslag till ett nytt bostadsförsörjningsprogram för Åmål med riktlinjer för bostadsförsörjningen till år 2030.

Fyrbodals kommunalförbund har fått erbjudande att avge yttrande på förslaget. Yttrandet ska vara Åmål kommun tillhanda senast den 25 januari 2022.

Syftet med det nya bostadsförsörjningsprogrammet är att säkerställa de riktlinjer för bostadsförsörjningen som enligt lag är kommunens ansvar. Målet är att riktlinjerna ska hjälpa kommunen att vända befolkningsutvecklingen och i stället sträva mot befolkningsmålet.

Då förbundet i regel inte uttalar sig om medlemskommunernas bostadsförsörjningsplaner föreslår ansvarig tjänsteperson att förbundet avstår från att lämna synpunkter på förslaget.

Ingen föredragning av ärendet.

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat avstå från att lämna synpunkter på förslag till bostadsförsörjningsprogram för Åmåls kommun.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 18 Vägledning publik laddinfrastruktur – publik laddning i Fyrbodal

Förbundet har, som en del av uppdraget i verksamhetsplanens strategiska utvecklingsområde ”Fysisk planering och hållbara transporter”; mål ”Hållbart resande” tillsammans med samtliga medlemskommuner tagit fram en vägledning för publik laddinfrastruktur, se bilaga.

Medlemskommunerna har nu också, utifrån behov som framkom när vägledningen togs fram erbjudits stöd för att ta fram ett beslutsunderlag i vardera kommun för ställningstagande om sin fortsatta roll i frågor kring laddinfrastruktur.

Ärendet föredras på mötet av Karin Stenlund, affärs- och miljöstrateg.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat överlämna informationen till direktionen.

Handlingar och presentationen bifogas protokollet.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 19 Konstruktionsvarianter av cykelbanor på landsbygden

Att bygga cykelvägar utmed statliga och regionala vägar ("funktionellt samband") är förenat med både höga kostnader och tungrott regelverk. Hösten 2019 genomförde Västra Götalandsregionen en inventering i kommunerna kring uteblivna cykelsatsningar på grund av tillämpningen av "funktionellt samband." I utredningen konstateras att potentialen för att få fler att välja cykel för sin arbetspendling är stor, liksom möjligheterna till ökad attraktionskraft inte minst för besöksnäringen.

I ett betänkande från Trafikutskottet 2020/21:TU3 till riksdagen föreslås en ändring i väglagen (från 1971) som gör det möjligt att förlägga cykelvägar till andra platser än längs det ordinarie vägnätet. Förslaget är att väglagen borde likställa cykelvägar med bilvägar, så att man inte tvingas bygga en bilväg för att kunna bygga en cykelväg.

RISE planerar för ett projekt som ska undersöka kommunernas behov och utmaningar när det gäller byggande av cykelbanor och har bjudit in kommunerna i Fyrbodal att delta.

En eventuell projektansökan från RISE sker i direkt samverkan mellan de kommuner som är intresserade och RISE. Genom nätverken för infrastruktur och kollektivtrafik, samhällsplanerare samt näringslivsutvecklare kan kommunalförbundet fungera som referensgrupp för projektet.

Ärendet föredras av Christel Thuresson, näringslivsstrateg.

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 20 Aktuella delegationsbeslut

Lista över senaste delegationsbeslut tagna av förbundsdirektören.

Ingen föredragning av ärendet.

Lista över delegationsbeslut bifogas protokollet.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 21 Ärenden kopplade till Beredningen för hållbar utveckling (BHU), Västkom och Samrådsorganet (SRO)

Muntlig rapport lämnas på mötet.

Ärendet föredrogs av Martin Carling, förbundsordförande och Jeanette Lämmel, förbundsdirektör.

BHU:

Länk till Beredningen för hållbar utvecklings möten:

[Politiska sammanträden och möteshandlingar - Instans - beredningen för hållbar utveckling \(360online.com\)](#)

Västkom:

Länk till Västkoms möten:

[Kallelser & Protokoll - VästKom \(vastkom.se\)](#)

SRO:

Länk till Politiskt samrådsorgan (SRO):

[Politiskt samrådsorgan, SRO - Vårdsamverkan i Västra Götaland \(vardsamverkan.se\)](#)

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 22 Meddelanden

Inga meddelanden.

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 23 Övriga frågor

Fast förbindelse över Gullmarn

Företagarna i Lysekil har beviljats medel för ett Leaderprojekt. Dessa medel skulle kunna användas för att bekosta en ÅVS för fast förbindelse över Gullmarsfjorden. Enligt Trafikverket finns det dock inte personella resurser för att lägga till ytterligare en ÅVS till de 90 som redan är beslutade, i så fall behöver någon annan tas bort. Detta är dock inte aktuellt enligt kommunalförbundet.

Det är dock möjligt att använda Leader-projektet för att finansiera utredningar/underlag som skulle kunna korta tiden och minska kostnaderna när det finns utrymme hos Trafikverket att genomföra en ÅVS, troligtvis 2024.

Trafikverket, Lysekils kommun, Företagarna och Näringslivscentrum enades om att anordna ett möte för att fastställa vilka utredningar/underlag som kan tas fram under projektiden.

Ärendet presenterades av Christel Thuresson, näringslivsstrateg.

Skrivelse om Statlig närvaro i kommunerna i Fyrbodals.

Regeringen har gett i uppdrag till Statens Servicecenter (SSC) att upprätta 28 nya servicecenter i hela landet. Uppdraget baserar sig på förslagen i rapporten DS 2020:29 och dithörande budgetram.

Inom Fyrbodals område innebär det att ett nytt servicecenter etableras i Lysekil. Sedan tidigare finns sådana centra i Strömstad, Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla och Åmål.

Uppdraget till SSC är emellertid bara en fortsättning på strävan att stärka den statliga närvaron i kommunerna. Det fordras fler initiativ för att ett servicecenter ska återfinnas i varje kommun. Omfattning, lokalisering m.fl. frågor om verksamheten bygger på överenskommelser med kommunerna

Nära förknippad med SSC är Arbetsförmedlingens (AF) roll i kommunerna. En organisationsförändring av AF pågår, och resultatet av detta arbete är oklart (inkl. frågan om kommunerna som aktör i arbetsmarknadspolitiken). En stark lokal/kommunal förankring av AF är nödvändig för en resultatinkriktad arbetsmarknadspolitik. Utarmningen av AF i mindre kommuner måste upphöra, och inte heller bara basera sig på ”krisinsatser”.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

Vi förutser att Kommunalförbundet Fyrbodal kan ta initiativ gentemot såväl Västra Götalandsregionen, som regeringen och berörda myndigheter för att stärka den lokala närvaron i kommunerna. Vi föreslår att ledningen för Kommunalförbundet inför direktionen redovisar förslag till hur detta ska äga rum inom rimlig tid.

Ärendet presenterades av Michael Karlsson och Per Ericsson.

Gröna klustret Nuntorp

Gröna Klustret, som är en Fyrbodals utvecklingsnoder, har i samband med ett uppföljningsmöte av den förstudie som kommunalförbundet är med och finansierar, signalerat att verksamheten står inför finansiella utmaningar på grund av att de har fått negativa besked på två ansökningar som de skickat in till Skogsstyrelsen. Då utvecklingsnoderna är viktiga och utpekade i förbundets kommande näringslivsstrategi har förbundets näringslivsstrateg fått i uppdrag att se på möjligheterna att hitta en bryggfinansiering till dess att noden har stärkt sin finansiella situation. Näringslivsstrategen ser också på möjligheten att tillsammans med utvecklingsnoden och de övriga noderna i Fyrbodal skapa ett större samverkansprojekt som finansieras av externa medel. Diskussion förs även med Västra Götalandsregionen i frågan.

Ärendet presenterades av Anna Lärk Ståhlberg, bitr. förbundsdirektör.

Direktionen beslutar

Att uppdra åt förbundsdirektören att till arbetsutskottet den 3 mars återkomma med förslag till åtgärd avseende statlig närvaro i kommunerna i Fyrbodal

Att anteckna informationen till protokollet.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

§ 24 Nästa möte

Arbetsutskottet den 3 mars. Nästa direktionsmöte den 31 mars i Bengtsfors.

Flygplatsbolagen önskar möte i anslutning till flygplatsen Trollhättan.

Ärenden enligt årshjul:

Tema: Stöd, omsorg och hälsa

Årsredovisning 2021

Workshop budget DRUM

Årlig uppdatering IK-plan 2022

Direktionen beslutar

Att anteckna informationen till protokollet.

Avslutningsvis framförde Martin Carling, förbundsordförande ett stort tack och lycka till, till administrativ chef Carina Ericson som avslutar sin tjänst den 4 februari.

Jeanette Lämmel kommer att avtackas i samband med direktionens möte den 31 mars.

Justerare:

Utdragsbestyrkande:

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: YVONNE WERNEBJER

Date: 2022-02-07 17:32:49

BankID refno: 637aa1a4-737a-4242-be44-0f9a1bb0a2f5



Sekreterare: Yvonne Wernebjær

Signed by: MARTIN CARLING

Date: 2022-02-08 11:00:39

BankID refno: d87781cf-3959-4cd4-9471-ff591d2440a8



Ordförande: Martin Carling

Signed by: PAUL ÅKERLUND

Date: 2022-02-08 13:00:32

BankID refno: b438a5dd-4ab6-4486-ac11-413be00dc230



Justerare: Paul Åkerlund

Signed by: LISELOTTE FRÖJD

Date: 2022-02-09 10:35:00

BankID refno: 0f84040b-20f6-4fe7-8d44-570d9a811f91



Justerare: Liselotte Fröjd

Avrapportering internkontrollplan 2021

Förslag till beslut

Att arbetsutskottet föreslår direktionen att godkänna avrapporteringen av internkontrollplan 2021.

Sammanfattning

Den interna kontrollen syftar till att genom olika regelverk och kontroller minska organisationens risker. Riskerna kan gälla både det ekonomiska kapitalet och förtroendekapitalet.

Kommunalförbundet vill uppnå en rimlig grad av säkerhet och att verksamheten är ändamålsenlig och effektiv.

Bakgrund

Kansliet har granskat enligt planen som innehåller 20 kontrollpunkter.

Beskrivning av ärendet

Resultatet av granskningen visar att 16 av 20 granskningsområden har rutiner enligt styrdokument och rutinbeskrivning. Tre områden har rutiner som fungerar men som behöver utvecklas. Ett område saknar styrdokument och rutinbeskrivning.

GDPR trädde i kraft den 25 maj 2018. Kartläggningen och arbetet som skulle vara klart under hösten 2018 har försenats och har på grund av resursbrist stannat av. En ny tjänsteperson är utsedd att ansvara för arbetet och som har startat upp på nytt under hösten 2021.

Bedömning och synpunkter

Uppföljning och utveckling av internkontrollplanen sker årligen. Under hösten och vintern 2021 har förbundet genomfört ett arbete med riskbedömning av befintliga granskningsområden.

Kansliet återkommer till arbetsutskottet den 20 januari 2022 med förslag på granskningsområden och ett omarbetat förslag på plan.

Finansiering

Finansiering av detta sker inom ramen för medlemsavgiften från medlemskommunerna.

Koppling till mål

Ärendet knyter an till målet om god ekonomisk hushållning som är ett övergripande mål för Fyrbodal.

Bilaga

Rapport internkontroll per 2021-12-31 och Avstämning IK-plan 2021-12-31.

Ansvarig tjänsteperson

Carina Ericson, 0522-44 08 41, carina.ericson@fyrbodal.se

Carina Ericson

Administrativ chef

Fyrbodals kommunalförbund

Rapport av den interna kontrollen per 2021-12-31

Den interna kontrollen syftar till att genom olika regelverk och kontroller minska organisationens risker. Riskerna kan gälla både det ekonomiska kapitalet och förtroendekapitalet. Kommunalförbundet vill uppnå en rimlig grad av säkerhet och att verksamheten är ändamålsenlig och effektiv.

Kansliet har arbetat fram en internkontrollplan som omfattar 20 kontrollpunkter.

Resultat

För helåret 2021-12-31 ska alla 20 kontrollpunkter granskas, minst en gång. På alla punkter utom två har granskning genomförts. Resultatet av granskningen visar att 16 av de granskade områdena har rutiner enligt styrdokument och rutinbeskrivning. Tre områden har rutiner som fungerar men som behöver utvecklas. Ett område saknar dokumenterad rutinbeskrivning och styrdokument.

I dokumentet "avstämning IK-plan 2021-12-31" framgår det vilka områden som granskats, kommentarer och vilka stickprov som gjorts och av vem.

GDPR trädde i kraft den 25 maj 2018. Kartläggningen och arbetet som skulle vara klart under hösten 2018 har försenats och har på grund av resursbrist stannat av. En ny tjänsteperson är utsedd att ansvara för arbetet och som har startat upp på nytt under hösten 2021.

Åtgärder

Uppföljning och utveckling av internkontrollplanen sker årligen. Under hösten och vintern 2021 har förbundet genomfört ett arbete med riskbedömning av befintliga granskningsområden. Kansliet återkommer till arbetsutskottet den 20 januari 2022 med förslag på granskningsområden och ett omarbetat förslag på plan.

Carina Ericson
Administrativ chef
Fyrbodals kommunalförbund

INTERN KONTROLLPLAN FYRBODALS KOMMUNALFÖRBUND 2021

Beslutad i direktionen den 11 februari 2021

Granskningsområde	Kontrollmoment	Kontroll metod	Frekvens	Kontrollansvarig	Resultat av granskning
Ekonomi och administration					
1. Redovisning	Kontroll av bokförda poster Kontroll av leverantörsfakturor och kontering Utbetalning ska ske med korrekta uppgifter och underlag	Stickprov - Bokförda poster A118, 2021-01-22 - Insättning KUN A319, 2021-03-15 - Utbet DRUM (IUC) A735, 2021-08-23 - Kulturnämnd, Drum A1060, 2021-11-12 - Skatteverket A509, 2021-05-25 - Korr löner Kontrollera avvikelser mot föregående år 21175 - 21-02-08 Telia bredband, 6552/N-057 ok 21264 - 21-03-15 Bohuslänningen, 6970/ 0 ok 21305 - 21-03-31 Interflora, 7690/0 ok Följ utbetalningsprocessen och ta stickprov - A2 - Utbetalningsjournal 2021-01-05 Leverantörsbetalning, Sharp Nordic & Söderberg & partners A291 -Utbetalningsjournal 2021-04-07, Ecoworks AB + Hembergs konditori. A706 - Utbetalningsjournal 2021-08-13, Almi Företagspartner och PLC Mail AB A865 - Utbetalningsjournal 2021-09-29, Staples Sweden AB och Dals Eds kommun	2 ggr/år Utförd 2021-06-28/ Sara Utförd 2021-12-29/Almir 2 ggr/år utförd 2021-08-12 2 ggr/år utförd 2021-06-28 / Sara Utförd 2021-12-29/Almir	Projektkonom Löneadministratör/administrativ chef Projektkonom	X Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument □ Rutinen fungerar men behöver utvecklas □ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas

2. Fakturering	Fakturering ska ske med korrekta uppgifter och underlag	Följa faktureringsprocessen och ta stickprov A307 Lysekils kommun, inbet.juournal A338 A356 N010Stadsledningskontoret, inbet. journal A530 A468 Uddevalla kommun, inbet.journal A543 A458 Bsiness Region Gbg AB, inbet.journal A553 A842 Högsolan Väst, inbet.journal A969 A876 Mediapoolen, inbet.journal A990 A956 Orust kommun, inbet.journal A1084 A1002 Göteborgsregionens kommunalförbund, inbet.journal A1100	2 ggr/år Utförd 2021-08-12 / Lisa Utförd 2022-01-03/Lisa	Löneadministratör	✗ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
3. Moms och skatter	Att rapportering sker på rätt sätt och att avstämning finns upprättad. Att inbetalning har skett.	Stickprov A251 - Momsrapport 210201-210228 (OK) A345 - Momsrapport 210301-210331 (OK) A751 - Momsrapport 20210701-20210731 (Verifikation saknas i pärmen) A964 - Momsrapport 20210901-20210930 (Verifikation saknas i pärmen)	2 ggr/år Utförd 2021-06-28 / Sara Utför 2021-12-29 /Almir	Projektkonom	✗ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas

4. Löner, arvoden och reseräkningar	Kontroll att rätt utbetalning sker till rätt person Kontroll mot avtalad lön el ersättningsbelopp Arvoden/reseräkningar ska attesteras Lönelista ska attesteras	Stickprov Utbetalning till rätt person: Mars - MA, CS Juni - LP, KÖ Sept - AP, HE OK Nov- CS, KS OK Stickprov kontroll mot avtalad lön Januari - HJ, AE ok Maj - CS, LN ok Juli - HH ok! November - AJS ok! Stickprov reseräkning: Februari: VerA108 JS (H-086) + LP (H-013) April: Ver A322 KS (N-039) + AB (N-057) för info: gällande KS, så fanns notering att dessa kostnader skulle gå på andra projekt, N-077 +N -067) Aug: JM och LN , OK IS och KS - OK Stickprov Lönelista Feb & april ok och nov OK	2 ggr/år Kontroll utförd 2021-06-28 / Sara 2021-12-29/Almir 2 ggr/år Kontroll 2021-06-29, 2021-12-27/ Carina 2 ggr/år Kontroll 2021-06-28 / Sara 2021-12-29/Almir 2 ggr/år Kontroll 2021-06-28 / Sara 2021-12-29/Almir	Projektkonom Administrativ chef Projektkonom Projektkonom	x Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
5. Inventarieförteckning	Det ska finnas en aktuell förteckning över datorer och kontorsutrustning med specifikation på respektive projekt	Kontroll att inventarieförteckning finns och är aktuell Förteckning finns, men denna är inte specificerad på projekt. Kontroll av att utrangerade inventarier avförs från registret	1 ggr/år 2021- 06- 28	Projektkonom	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument x Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas

6. Räkenskapsinformation	Kontroll av att räkenskaps-information förvaras på rätt sätt	Stickprov Bokföringspärmar år 2013-2019 i rum 308. Bokföringspärmar 2020 i kansliarkivet. DRUM-pärmar med ansökningar och beslut i rum 307 t om 2019.	1 ggr/år 2022-01-07 /Adm chef. Carina	Förbundsdirektör	☒ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
7. Licenser, ekonomi, personalsystem	Användarna ska ha rätt behörighet	Kontroll av aktuellt register över användarlicenser	1 ggr/år 2021-06-21 /Carina	Administrativ chef	☒ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
8. Representation, externa möte samt förbundets egna nätverksmöten	Kontroll av - kontering - momsbelopp - syfte och deltagare	Stickprov 2021-06-28: A56 - levfakt 21172 Swedbank A389 - kortköp bankkort Roomer A1068 lön 211125, utlägg av AP och AB - kvitton saknas.	2 ggr/år 2021-06-28/Carina	Administrativ chef	☒ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
9. Drift eller investeringsredovisning	Kontroll av att inventariet köp bokas på inventariet konto och uppfyller kraven på inventarie	Kontroll av bokförda inventariet kostnader 2021-06-28: A221 - levfkt 32360 Dustin A459 - levfakt 21402 Ymer	1 ggr/år 2021-06-30/Carina	Administrativ chef	☒ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
10. Mobiltelefoner	Kontroll av att aktuell förteckning av mobiltelefoner finns samt att telefonavgifter är rimliga i förhållande till tänkt användning	Stickprov 2021-06-28: levfaktura 21227 Telenor levfaktura 21427 Telenor	1 ggr/år 2021-06-28/Carina	Administrativ chef	☒ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas

11. Tillträdeskontroll till lokaler	Kontroll att rätt personer har tillgång till lokalerna	Kontroll och genomgång av nycklar och larmkoder Register ok! 2021-06-21	1 ggr/år 2021-06-21/Carina	Administrativ chef	X Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
12. Ärendehantering (Diarium och posthantering)	Kontroll att rutinbeskrivning och rutin för ärendehantering följs.	Vilka rutiner finns? Tillämpas det? Nytt diariesystem (PositionEtt) sedan januari 2021. Fungerar bra. Ärendehanteringsrutin och dokumenthanteringsplan ok, dock bör dok.hant.plan ses över 2022.	2 ggr/år 2021-06-28/Carina 2021-12-27/Carina	Administrativ chef	X Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
Styrdokument					
13. Delegationsordning	Delegationsordningen ska vara aktuell	Kontroll av att delegationsordningen är aktuell OK! 2022-01-07/Carina ist för FD	1 ggr/år Görs 2021-12-31	Förbundsdirektör	X Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
14. Attesträtt	Beslutsattest ska ske av rätt person Besluts- och mottagningsattest ska ske av två olika personer	Stickprov 2021-06-30 210630 levfaktura 21463 Brandt, MC 211227 levfaktura 21953 Strömstads kommun, JL Stickprov 2021-06-30 210630 levfaktura 21427 Telenor CE 211227 levfaktura 21934 Hotell Riverside, CE och JL	2 ggr/år 2021-06-30,2021-12-27 /Carina	Administrativ chef	X Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas

15. Avtalshantering	Undertecknande av avtal sker i enlighet med gällande delegation	Stickprov 2021-06-28: Dnr 2021/0051 Upphandling HV Dnr 2021-0047 Upphandlingsstöd fossilfria transporter Dnr 2021/0109 Dir.upphandling utbildning IT säkerhet och GDPR Fenixz Dnr 2021/0137 Tjänsteköp Ingela Persson	2 ggr/år 2021-06-28/Carina 2021-12-27/Carina	Administrativ chef	☒ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
16. Dokumenthantering och arkivering	Dokumenthanteringsplan ska finnas och tillämpas. Alla ärende- och handlingstyper hanteras i enlighet med dokumenthanteringsplanen och rutinen för ärendehantering	Dokumenthanteringsplanens aktualitet granskas Stickprov Gällande dokumenthanteringsplan bör ses över och revideras under 2022.	1 ggr/år 2021-12-27/Carina	Administrativ chef	☒ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
17. Policydokument	Att Fyrbodals policydokument är aktuella och uppdaterade samt finns publicerade på intranätet. Att Fyrbodals policydokument är kända och efterlevs. Kontroll av att rutinerna tillämpas.	Stickprov/uppdatering Finns och är uppdaterade på intranätet Stickprov Vid introduktion och efter avstämning. Stickprov Ej genomförd 2021.	1 ggr vart annat år (2021) 2021-12-27 /Carina	Förbundsdirektör/Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☒ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
18. Slutredovisning av projekt	Kontroll av avslutade projekts slutresultat samt diarieföring	Granskning av projektets kostnader och finansiering N-071 - Tur och retur Ok! H-086 - Integritet i förskolan Ok!	1 ggr/år 2021-06-28/Carina	Administrativ chef	☒ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas

19. Systematiskt arbetsmiljöarbete	Att Fyrbodals arbetssätt inom arbetsmiljöområdet följs upp regelbundet	Granskning av rutiner Ej genomfört för 2021. /CE	1 ggr/år Görs 2021-12-31	LOSAM - lokal samverkansgrupp	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☒ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
20. GDPR	Kontroll av att förbundets hantering av personuppgifter följer GDPR:s regelverk. Ny tjänsteperson utsedd att arbeta med GDPR. Arbetet har återigen startat upp under hösten 2021.	Stickprov	2 ggr/år 2021-12-27/Carina	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☒ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas

Avvikelse följs upp inom en 6-månadersperiod efter det att internkontrollen genomförts. Då ska föreslagna åtgärder med anledning av eventuella anmärkningar vara verkställda.

Avrapportering görs till Direktionen i samband med årsbokslut.

Årlig revidering av arvodesreglemente

Förslag till beslut

Att arbetsutskottet föreslår direktionen att godkänna förslaget på arvodesreglemente för 2022.

Sammanfattning

Ordförande i Fyrbodals kommunalförbund erhåller årlig ersättning enligt fastställt arvodesreglemente, detta uppdateras årligen med aktuella inkomstbasbelopp. Förtroendevalda revisorer erhåller timarvode och reseersättning.

Bakgrund

Arvodet till ordförande uppgår till 15 % av Uddevalla kommuns för varje år (föregående år) gällande bastal för årsarvode. Bastalet är lika med 82 % av Pensionsmyndighetens inkomstbasbelopp. Nivå på beslutad ersättning följer Uddevalla kommuns ”Riktlinjer för ekonomisk ersättning till förtroendevalda”.

Beskrivning av ärendet

Årlig uppdatering av arvodesreglementet med gällande (föregående års) inkomstbasbelopp har gjorts.

Bedömning och synpunkter

-

Finansiering

Finansiering av detta sker inom ramen för medlemsavgiften från medlemskommunerna.

Koppling till mål

-

Bilaga

Förslag arvodesreglemente 2022

Ansvarig tjänsteperson

Carina Ericson, 0522-44 08 41, carina.ericson@fyrbodal.se

Carina Ericson

Administrativ chef

Fyrbodals kommunalförbund

Arvoden och ersättningar för förtroendevalda 2022

1. För ledamöter i direktionen samt för övriga uppdrag utgår ingen ersättning.
2. Direktionens ordförande erhåller för 2022 ett årsarvode på 100 800 kr vilket motsvarar ett månadsarvode på 8 400 kr. *
3. Förtroendevalda revisorer erhåller timarvode och reseersättningar.
4. Direktionen och arbetsutskottet kan ge uppdrag utöver ovan nämnda. För sådana uppdrag kan utgå ersättning. Beslut om ersättning för uppdrag föreslås av arbetsutskottet och beslutas av direktionen.
5. Nivå på beslutad ersättning enligt punkt tre och fyra ovan följer Uddevalla kommuns "Riktlinjer för ekonomisk ersättning till förtroendevalda".

*Arvodet uppgår till 15 % av Uddevalla kommuns för varje år (föregående år) gällande bastal för månadsarvode. Bastalet är lika med 82 % av Pensionsmyndighetens inkomstbasbelopp.

(Enligt Uddevalla kommuns riktlinjer § 6 Årsarvode samt bilaga 2: fasta arvoden, beloppsbilaga).

RIKTLINJER FÖR EKONOMISK ERSÄTTNING TILL FÖRTROENDEVALDA

Gäller från 2015-01-01

Antagna i Kommunfullmäktige: 2014-06-11 § 118, reviderade 14 oktober 2015, § 257, reviderade 10 april 2019 § 92, § 93

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

§ 1

Ersättningar till förtroendevalda i kommunala organ utgår i enlighet med dessa bestämmelser.

Ersättning kan även utgå för andra av uppdraget föranledda kostnader.

Ersättningsberättigade sammanträden eller andra aktiviteter skall vara beslutade av det organ den förtroendevalde tillhör. Ordföranden kan också fatta beslut om nämnden/styrelsen delegerat detta till denne.

§ 1a

För förtroendevalda som har uppdrag med en sammanlagd omfattning som är minst 30 % gäller inte §§ 2-4. De ekonomiska ersättningarna för dessa regleras i § 14. Valnämnd och revision undantas.

För förtroendevalda kommunalråd tillämpas inte bestämmelserna i §§ 2-4. De ekonomiska ersättningarna för dessa regleras i § 15.

ERSÄTTNINGSBERÄTTIGADE SAMMANTRÄDEN

§ 2

Tjänstgörande ledamöter och ersättare har rätt till ersättning då de fullgör uppdrag enligt §§ 2a-2b.

Andra förtroendevalda som medgetts närvarorätt har rätt till ersättning då de fullgör uppdrag enligt §§ 2a-2b .

Ersättningsberättigade sammanträden

§ 2 a

Ersättning utgår för sammanträde med:

- Kommunfullmäktige
- Fullmäktigeberedning
- Kommunstyrelsen och övriga nämnder
- Nämndberedningar
- Nämndutskott
- Presidiemöte i fullmäktige, styrelse, nämnd eller utskott
- Projektgrupper

- Revisorerna
samt
- Utredningskommittéer
- Arbetsgrupper som har beslutats av nämnd eller styrelse
- Fullgörande av granskningsuppdrag inom ramen för ett revisionsuppdrag
- Protokollsjustering, då tid och plats har beslutats
- Sammankomst med kommunala samrådsorgan som är beslutade av nämnd eller styrelse
- Överläggning med utomstående myndighet som är beslutade av nämnd eller styrelse
- Övriga sammankomster som den förtroendevalde har kallats till och som ingår i den förtroendevaldes uppdrag.

Övriga ersättningsberättigade möten

§ 2 b

Konferenser, studiebesök, studieresor, kurser, informationsmöten eller liknande som rör kommunala angelägenheter och som har ett direkt samband med det kommunala förtroendeuppdraget och som den förtroendevalde själv ansöker att få delta i (kommunens resereglemente tillämpas vad gäller ev. reseersättning och traktamente).

Praktik med anknytning till det eller de organ den förtroendevalde tillhör och maximeras till totalt 5 kalenderdagar/år och person. För ledamot i kommunstyrelsen gäller praktiken inom all kommunal verksamhet. Närvaron intygas av arbetsledningen på den eller de enheter som praktiken sker på, alternativt av nämndens ordförande (reseersättning enligt § 7 gäller inte för praktik).

Anmärkning: Berättigande till ersättning skall vara beslutat av det organ den förtroendevalde tillhör. (se § 1)

Nämnd eller styrelse kan delegera till ordföranden att besluta om deltagande i sådana sammankomster. Detta dokumenteras i delegationslista.

Gruppmöten avser möten inför ordinarie kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, nämnd eller utskott/beredning. De förtroendevalda som har förlorat arbetsinkomst har rätt till ersättning för deltagande i gruppmöten, oavsett om det är gruppmöte på dag- eller kvällstid. Den förtroendevalde kan uppmanas vidimera eventuellt löneavdrag.

ERSÄTTNING FÖR DELTAGANDE I MÖTEN ENLIGT § 2 a

§ 3

Ersättning för påbörjad halvtimme, på möten som infaller mellan 08.00 och 17.00, utges enligt Bilaga 1, Nivåtabell, Kolumn 3. Ersättningen innehåller rörligt arvode,

förlorad inkomst, semesterersättning och pensionspremie. Utanför denna tid gäller ersättning enligt Kolumn 2.

Anmärkning: Särskilda arbetsförhållanden regleras i § 5.

Inför varje mandatperiod skall förtroendevald, som förlorar inkomst, lämna intyg från ordinarie arbetsgivare på sin månadsinkomst. Förtroendevald inplaceras i tabell enligt bilaga som anger timersättning. Vid förändrad inkomst som påverkar ersättningsnivån skall förtroendevald redovisa och vidimera detta.

Förlorad inkomst kan också innebära arbetslöshetsersättning, sjukpeng, föräldrapeng, uttagen semester, komplédigt eller liknande.

Då den förtroendevalde har arbetslöshetsersättning, sjukpenning eller föräldrapenning utgår timersättning i den nivå som den förtroendevalde går miste om p.g.a. sitt uppdrag. Begärd nivå styrks med intyg eller motsvarande från ansvarig kassa.

Försäkringskassans godkännande av fullgörande av uppdrag under pågående sjukskrivning ansvarar den förtroendevalde

För förtroendevald, som enligt inkomstskattelagen är att betrakta som näringsidkare, och som inte kan styrka förlorad inkomst är ersättningen enligt Bilaga 1, Nivå D. (Detta justeras i takt med timarvodeshöjningarna)

För näringsidkare som yrkar högre timersättning skall kunna vidimera förlorade inkomst. Beslutas av PU.

Saknas intyg kommer ledamotens ersättning att sättas i Nivå A, enligt Bilaga 1, Nivåtabell

ERSÄTTNING FÖR DELTAGANDE I MÖTEN ENLIGT § 2b.

§ 4

Ersättning utgår för varje påbörjad halvtimme som utges enligt Bilaga 1, Nivåtabell, Kolumn 1. Ersättningen innehåller förlorad inkomst, semesterersättning och pensionspremie.

Anmärkningen under § 3 gäller även denna paragraf.

Anmärkning: Berättigande till ersättning skall vara beslutat av det organ den förtroendevalde tillhör. (se § 1)

Nämnd eller styrelse kan delegera till ordföranden att besluta om deltagande i sådana sammankomster. Detta dokumenteras i delegationslista.

Deltagande i gruppmöte inför kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, nämnd eller utskott/beredning intygas av grupordföranden.

SÄRSKILDA ARBETSFÖRHÅLLANDEN

§ 5

Rätten till ersättning enligt § 3-§ 4 omfattar nödvändig ledighet för förtroendevalda med speciella arbetstider eller särskilda arbetsförhållanden i övrigt när det inte kan anses skäligt att de förtroendevalda fullgör sina ordinarie arbetsuppgifter i direkt anslutning till sammanträdet eller motsvarande.

Rätten till ersättning enligt § 3-§ 4 omfattar tid för resa till och från sammanträdet eller motsvarande och tid för praktiska förberedelser i anslutning till sammanträdet eller motsvarande.

Anmärkning: Tidsomfattningen på den begärda ersättningen skall överensstämma med tiden för sammanträdet eller aktiviteten. Dock accepteras dock 60 minuter i början och slutet på mötet som svarar mot ställtid inklusive restid. För förtroendevald som har längre restid skall detta kunna styrkas

För den förtroendevalde som har sådant arbete att deras ordinarie arbetsgivare inte accepterar att de är lediga delar av en dag utan att de måste begära ledigt för hela dagen ersätts den förlorade arbetsinkomsten fullt ut. Detta skall då framgå av intyg från den förtroendevaldes arbetsgivare.

Om sammanträden/sammankomster ställs in och avtal slutits med vikarie på den förtroendevaldes arbetsplats, och medför att den ordinarie arbetsgivaren inte kan låta den förtroendevalde gå tillbaks i tjänst, skall den förtroendevalde ersättas för förlorad arbetsförtjänst

Den förtroendevalde anmäler detta till respektive nämndsekreterare inför varje mandatperiod samt om förändringar om ovanstående sker.

ÅRSARVODE

§ 6

Förtroendevalda som fullgör sina uppdrag har rätt till årsarvode med belopp enligt Bilaga 2, Beloppsbilaga fastaarvoden. I det fasta arvodet ingår t.ex. ersättning för medborgarkontakter, inläsning, IT-kostnader och kontorsmateriel.

Då förtroendevald i nämnd/styrelser inte fullgör (undantaget semester) sitt uppdrag under en sammanhängande tid nio veckor har personalutskottet rätt att pröva rätten till fast arvode.

Personalutskottet har rätt att pröva årsarvodena, om uppdraget inte fullgörs.

Anmärkning: årsarvode ersätts med 1/12 varje månad och utbetalas vid samma tidpunkt som de kommunalanställdas löner någon av de fem sista dagarna i

månaden.

ERSÄTTNING FÖR KOSTNADER

Resekostnader

§ 7

Kostnader för resor från bostaden till och från sammanträden eller motsvarande enligt § 2 punkterna A och B i tillämpliga delar, ersätts enligt Bilaga 2, Beloppsbilaga fasta arvoden. (Gäller inte deltagande i praktik.)

Resor kortare än 5 km enkel resa ersätts ej.

Övriga resor i uppdraget ersätts enligt kommunens resereglemente.

Anmärkning: Den förtroendevalde meddelar respektive nämndsekreterare detta inför varje mandatperiod samt om förändringar sker

Eventuella parkeringsböter samt andra kostnader som kan uppkomma genom förarens åsidosättande av lagar och förordningar ersätts ej

Barntillsynskostnader

§ 8

Ersättning betalas för kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande, enligt § 2, för vård och tillsyn av barn som vårdas i den förtroendevaldes familj och som under kalenderåret inte hunnit fylla 13 år.

Om särskilda skäl föreligger, kan ersättning utges även för äldre barn. Ersättning betalas dock med högst belopp enligt Bilaga 2, Beloppsbilaga fasta arvoden. Ersättning betalas inte för tillsyn, som utförs av egen familjemedlem eller av annan närstående och ej heller för tid då barnet vistas i den kommunala barnomsorgen eller motsvarande.

Anmärkning: Som närstående räknas make/maka, hemmavarande syskon eller annan person som den förtroendevalde sammanbor med.

Ersättning för kostnader för vård och tillsyn av person med funktionsnedsättning eller svårt sjuk

§ 9

Ersättning betalas för kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk person som vistas i den förtroendevaldes bostad. Ersättning betalas enligt särskilt beslut av Personalutskottet.

Ersättning betalas inte för tillsyn, som utförs av egen familjemedlem eller av annan närstående.

Anmärkning: Som närstående räknas: Make/maka, hemmavarande syskon eller annan person som den förtroendevalde sammanbor med.

Ersättning för funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader**§ 10**

Ersättning betalas för funktionsnedsatt förtroendevald för de särskilda kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande och som inte ersätts på annat sätt.

Häri ingår kostnader för t.ex. resor, ledsagare, tolk, hjälp med inläsning och uppläsning av handlingar och liknande. Ersättning betalas enligt särskilt beslut av Personalutskottet.

Övriga kostnader**§ 11**

För andra kostnader än som avses i §§ 8-10 betalas ersättning, om den förtroendevalde kan visa att särskilda skäl förelegat för dessa kostnader.

Ersättning utgår inte om den förtroendevalde haft rimliga möjligheter att genom omdisponering av arbete eller på annat sätt kunnat förhindra att kostnaderna uppkom.

Ersättning utbetalas enligt särskilt beslut i Personalutskottet

TOLKNING OCH TILLÄMPNING AV BESTÄMMELSERNA**§ 12**

Frågor om tolkning och tillämpning av dessa bestämmelser avgörs av Personalutskottet.

Personalutskottet äger besluta om justering av arvodes- eller ersättningsbeloppen då det är skäligt med hänsyn till uppdragets art och omfattning.

UTBETALNING**§ 13**

Årsarvoden betalas ut med en tolfedel per månad.

Övriga ekonomiska förmåner betalas ut månadsvis i efterskott.

Yrkande om ersättning för förlorad inkomst (§§3-4) eller andra ersättningar enligt dessa bestämmelser (§ 5, §§8-11) skall framställas senast inom 4 månader från dagen för sammanträde eller motsvarande till vilken förlusten hänförs sig.

**EKONOMISK ERSÄTTNING TILL FÖRTROENDEVALDA MED
UPPDAG 30 PROCENT ELLER MER****§ 14**

För förtroendevalda med uppdrag som sammantaget är minst 30 procent utgår ersättning enligt Bilaga 2, Beloppsbilaga fasta arvoden. Dessa har dock rätt till timarvode för deltagande i kommunfullmäktige.

Förtroendevald som inte uppnår 30 % enligt bilaga 2 kan ändå ansöka om fast arvode hos personalutskottet.

Förtroendevald som har andra uppdrag utöver de som återfinns i bilaga 2 kan ansöka om att personalutskottet ska besluta om den totala omfattningen av uppdragen.

Pensionsförmån kommer att utgå enligt ”Pensionsbestämmelser för förtroendevalda med omfattande politiska uppdrag”.

Vid sjukfrånvaro gäller motsvarande sjuklönelagens bestämmelser samt motsvarande bestämmelser i kollektivavtalet Allmänna Bestämmelser, AB. Vid vård av barn tillämpas motsvarande bestämmelser i föräldraledighetslagen varvid arvodet från kommunen upphör under samma tidsperiod.

Vid övrig frånvaro från uppdrag skall detta meddelas kommunstyrelsens ordförande eller någon av 1:e/2:e vice ordföranden. Finns inga särskilda skäl skall personalutskottet besluta om avdrag. Vid beslut om avdraget sker detta med en timme för varje frånvarotimme.

Med särskilda skäl menas exempelvis att två uppdrag äger rum vid samma tidpunkt.

Semesterlagens och arbetstidslagens bestämmelser gäller inte. Den förtroendevalde kan dock ta ut ledighet i motsvarande omfattning efter samråd med kommunstyrelsens ordförande.

Kommunstyrelsens ordförande har rätt att delegera beslut. Vid delegation skall delegaten återrapportera till kommunstyrelsens ordförande.

Ekonomisk ersättning till kommunalråd

§ 15

För kommunalråd utgår ersättning enligt Bilaga 2, Beloppsbilaga fasta arvoden, Dessa har dock rätt till timarvode för deltagande i kommunfullmäktige.

För kommunalråd kommer pensionsförmån att utgå enligt ”Pensionsbestämmelser för förtroendevalda med omfattande politiska uppdrag.”

Vid sjukfrånvaro gäller motsvarande sjuklönelagens bestämmelser samt motsvarande bestämmelser i kollektivavtalet Allmänna Bestämmelser, AB . Vid vård av barn tillämpas motsvarande bestämmelser i föräldraledighetslagen varvid arvodet från kommunen upphör under samma tidsperiod.

Vid övrig frånvaro från uppdrag skall detta meddelas KS ordförande eller någon av 1:e/2:e v. ordföranden. Finns inga särskilda skäl skall PU besluta om avdrag. Vid beslut om avdraget sker detta med en timme för varje frånvarotimme.

Med särskilda skäl menas exempelvis att två uppdrag äger rum vid samma tidpunkt.

Semesterlagens och arbetstidslagens bestämmelser gäller inte. Den förtroendevalde kan dock ta ut ledighet i motsvarande omfattning efter samråd med kommunstyrelsens ordförande.

Kommunstyrelsens ordförande har rätt att delegera beslut. Vid delegation skall delegaten återrapportera till kommunstyrelsens ordförande.

OMSTÄLLNINGERSÄTTNING FÖR FÖRTROENDEVALD

§ 16

Förtroendevalda som ersätts enligt §§ 14-15 har en ersättningsmodell som påminner om en kommunal anställning. i reglementet saknas för närvarande bestämmelser om vad som händer om den förtroendevaldes uppdrag upphör (jmf anställd uppsägningstid, omställningsavtal och A-kassa)

Omställningsersättningens syfte är att tillförsäkra avgående förtroendevald en tryggad försörjning under en övergångsperiod.

För förtroendevald vars mandatperiod löpt ut eller som entledigas, jämlikt Kommunallagen 4 kap 7 §, 8 §, 9 § eller 10a §, och som inte blir omvald till uppdrag enligt §§ 14-15 i riktlinjer för ekonomisk ersättning till förtroendevalda gäller att de erhåller en omställningsersättning motsvarande det fasta månadsarvode de har i det uppdrag som kommer att upphöra. Ersättningen betalas ut under 12 månader från och med månaden efter att uppdraget upphört dock längst till den månad den förtroendevalde fyller 65 år. Annan FÖRVÄRVSINKOMST (lön eller löneliknande ersättning, pension, sjukpenning, föräldrapenning, A-kassa etc.) samordnas med hela beloppet. Ersätts uppdraget med annat uppdrag där bestämmelserna i §§ 14-15 tillämpas men med en lägre omfattning samordnas omställningsersättningen med den nya ersättningen.

Förutsättning för att erhålla 12 månaders omställningsersättning utges om den förtroendevalde innehaft sitt uppdrag i minst fyra år.

Vid kortare uppdragstid gäller följande omfattning:

- 1 års tjänstgöring = 3 månaders avgångsersättning
- 2 års tjänstgöring = 6 månaders avgångsersättning
- 3 års tjänstgöring = 9 månaders avgångsersättning
- 4 års tjänstgöring = 1 års avgångsersättning

Som uppdragstid räknas hela perioden som förtroendevald.

För de som mist uppdraget på grund av att de avsatts enligt reglerna i Kommunallagen 4 kap 10 § beslutar personalutskottet vid varje särskild tillfälle.

SAMORDNING

§ 17

Förtroendevald, som har uppdrag i nämnder/styrelser, kommunala bolag eller stiftelser, har rätt till ersättning upp till arvodesnivå, heltid, enligt Bilaga 2,

Beloppsbilaga fasta arvoden

Heltidsarvoderade har ej rätt till ytterligare arvode för uppdrag inom kommunens verksamhet enligt ovan.

Om den förtroendevalde kan styrka högre inkomst än vad som framkommer enligt bilaga 2 skall detta beredas av personalutskottet och beslutas i kommunstyrelsen.

Uppräkning av arvodesnivåerna

§ 18

Timarvodet och grundarvodet för beräkning av årsarvodena för de förtroendevalda uppräknas årligen i takt med inkomstbasbeloppet.

BILAGA 1, Nivåtabell

Bilaga till Riktlinjer för ekonomisk ersättning till förtroendevalda enligt §§ 3 OCH 4 (antagna av kommunfullmäktige 2014-06-11 § 118), uppdaterad 2020

					Kolumn 1	Kolumn 2	Kolumn 3	
Nivå	Månadslön	Timlön	Semester	*Pension	Förlorad inkomst	Sammanträdesarv.**	Total rörlig timarvode	Anmärkning
A	5000	30,30	3,64	1,53	34	160	194	Personer utan inkomst
B	10000	60,61	7,27	3,05	68	160	228	
C	15000	90,91	10,91	4,58	102	160	262	Näringsidkare utan intyg
D	20000	121,21	14,55	6,11	136	160	296	
E	25000	151,52	18,18	7,64	170	160	330	
F	30000	181,82	21,82	9,16	204	160	364	
G	35000	212,12	25,45	10,69	238	160	398	
H	40000	242,42	29,09	12,22	272	160	432	
I	45000	272,73	32,73	13,75	305	160	465	
J	50000	303,03	36,36	15,27	339	160	499	
K	55000	333,33	40,00	16,80	373	160	533	
L	60000	363,64	43,64	18,33	407	160	567	
M*	66800	404,85	48,58	20,40	453	160	613	

* Inkomstbasbelopp (max ers) uppdateras årligen

§ 2B

§ 2A

§ 2A

ex:

ex:

ex:

Förlorad inkomst beräknas enligt:

Timlön räknas på månadslön dividerat med 165

Semester räknas på timlön gånger 12%

*Pensionsavsättning, på timlön plus semester gånger 4,5%

nämnd gruppmöte

möte utanför kl. 8-17

förlagd tid kl. 8-17 för:

utbildning

KF tim för alla

nämndmöte

praktik

(utskott,beredning,

kurser

kommitté,styrelse)

konferens

presidie beredning

inställ tid

möte med kallelser

tjänstled krav

Sammanträdesarvode:

** uppdateras årligen enligt inkomstbasbelopp

Totalt rörlig timarvode beräknas enligt:

Förlorad inkomst plus sammanträdesarvode

BILAGA 2: FASTA ARVODEN, BELOPPSBILAGA

Antagna av kommunfullmäktige 2014-06-11 § 118, reviderade 11 februari 2015, § 30, 14 oktober 2015, § 257 samt 2016-12-14, § 290, reviderade 2019-04-10 § 94

Månadsarvodet beräknas på inkomstbasbeloppet multiplicerat med 82%, för att multipliceras med faktor för respektive uppdrag.

Faktor:**KOMMUNFULLMÄKTIGE**

Ordförande	25 %
1:e vice ordförande	10 %
2:e vice ordförande	10 %

GRUPPLEDARE

25 %

KOMMUNENS REVISORER

Ordförande	8,0 %
Vice ordförande	4,0 %
Ledamot/ersättare	2,0 %

KOMMUNSTYRELSE /KOMMUNALRÅD

Ordförande, tillika 1,0 kommunalråd (heltid)	130 %
1:a, 2:a vice ordförande (heltid)	110 %
Övriga kommunalråd (heltid)	100 %
Ledamot/ersättare	4,2 %
Ledamot/ ersättare som endast har fast ersättning enl § 14 eller § 15	12,6 %

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMND

Ordförande	65 %
Vice ordförande	45 %
Ledamot/ersättare	1,45 %

KULTUR OCH FRITIDSNÄMND

Ordförande	50 %
Vice ordförande	30 %
Ledamot/ersättare	1,3 %

BARN OCH UTBILDNINGSNÄMND

Ordförande	65 %
Vice ordförande	45 %
Ledamot/ersättare	1,45 %

SOCIALNÄMND

Ordförande	75 %
Vice ordförande	55 %
Ledamot/ersättare	1,6 %

VALNÄMND

Ordförande valår	3,00 %
Vice ordförande valår	2,25 %
Ledamot/ersättare valår	0,0 %
Ordförande icke valår	0,50 %
Vice ordförande icke valår	0,25 %
Ledamot/ersättare icke valår	0,0 %

ÖVERFÖRMYNDARE

	19 %
Ersättare för överförmyndare, 20 % av överförmyndarens arvode	4 %

Hälsopolitiska rådet och kommunstyrelsens utskott

Ledamot § 14 enligt Riktlinjer för ekonomisk ersättning till förtroendevalda	2,50 %
Ordförande	1,50 %
Vice ordförande	1,00 %
Ledamot/ersättare	0,50 %

Rådet för äldre och Rådet för personer med funktionsnedsättning

Ledamot § 14 enligt Riktlinjer för ekonomisk ersättning till förtroendevalda	1,25 %
--	--------

Kommitté ex Vänortskommitté (inkl. Vänortsstyrelsen)

Ordförande	1,00 %
Vice ordförande	0,50 %
Ledamot/ersättare	0,00 %

Demokratiberedningen

Ordförande	1,50 %
Vice ordförande	1,00 %
Ledamot/ersättare	0,50 %



Antagna av kommunfullmäktige 10
september 2014, § 152

Sammanställning över arvode till bolag från 2015-01-01

1 (2)

2014-08-19

Dnr: nr

Org.	U-a Turisttrafi k	UUAB	Ljungkilehem	U-a Energi	U-a Hamn	U-a Hem	Omnibus	U-a Vatten	Västvatten
Årsomsättning mkr	4,7	1,3	11,6	442,9	72,7	268	183,4	102,1	53,9
Balansomsättning mkr	20	127,4	48,4	1416,7	116,4	1030,7	59,8	635,6	13,8
Antal anställda	7	0	3	130	72	80	196	0	76
Antal styrelseledamöter	5	8	5+5	7+4	7+2	5+5	7+4	7+ max 5	(6+3) 2+1
Ordf.arvode faktor	30 %	0	30 %	200 %	100 %	200 %	100 %	100 %	100 %
Vice ordf. arvode faktor	24 %	0	24 %	100 %	50 %	100 %	50 %	50 %	50 %
Ledamöter arvode faktor	10 %	25 %	10 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
Ersättare faktor	10 %	25 %	10 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
Mötesarvode /tim.	140kr	140kr	140kr	140kr	140kr	140kr	140kr	140kr	140kr
Övrigt	Ersättning för förlorad arbets- ersättning utgår	Ersättning för förlorad arbets- ersättning utgår	Ersättning för förlorad arbets- ersättning utgår	Ersättning för förlorad arbets- ersättning utgår	Ersättning för förlorad arbets- ersättning utgår	Ersättning för förlorad arbets- ersättning utgår	Ersättning för förlorad arbets- ersättning utgår	Ersättning för förlorad arbets- ersättning utgår	Ersättning för förlorad arbets- ersättning utgår
Lekmanna revisor faktor	4 %	25 %	4 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %

Årsarvodet beräknas på inkomstbasbeloppet multiplicerat med 82 %, för att multipliceras med faktor för respektive uppdrag.

Mötesarvode 140 kr/tim. gäller för 2015 och uppräknas årligen i takt med inkomstbasbelopp. Uddevalla Event är ett vilande bolag.



2014-06-25



Antagna av kommunfullmäktige
2015-04-08 § 81, 2016-06-08 § 134
* Mötesarvode uppdateras årligen

Sammanställning över arvode kommunalförbundet Mitt Bohuslän från 2015

2015-04-08

1 (1)

Dnr: nr

Org.	Mitt Bohuslän
Ordförande arvode faktor	100 %
Vice ordf. arvode faktor	50 %
Ledamöter arvode faktor	25 %
Ersättare faktor	25 %
Mötesarvode/tim. *	148kr
Övrigt	Ersättning för förlorad arbets- ersättning utgår
Revisor faktor	25 %

Årsarvodet beräknas på inkomstbasbeloppet multiplicerat med 82 %, för att multipliceras med faktor för respektive uppdrag.

* Mötesarvode uppräknas årligen i takt med inkomstbasbelopp. För 2017 gäller 148 kr/timme.

Kommunledningskontoret

Administrativa avdelningen

Postadress
451 81 UDDEVALLA

Besöksadress
Stadshuset Varvsvägen 1

Telefon (vx)
0522-69 60 00

Fax
fax

www.uddevalla.se

E-post kommunledningskontoret@uddevalla.se

Ställningstagande från medlemskommunerna avseende långsiktig finansiering och ny utvecklad organisation för Kommunakademin Väst (KAV)

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår direktionen besluta att:

- Alternativ 1) Att en temporär debitering ska göras även för 2023 i avvaktan på att utvärdera den nya utvecklade organisationen för Kommunakademin Väst och att ett förslag på hur utvärderingen ska gå till skyndsamt ska tas fram.
- Alternativ 2) Samverkansavtalet ska sägas upp skriftligen före den 31 mars 2022. Avtalet löper ut 31 december 2022.
- Alternativ 3) Annat förslag till beslut?

Sammanfattning

2021-10-07 § 82 gav arbetsutskottet förbundsdirektören i uppdrag att göra ett utskick till medlemskommunerna för ett ställningstagande kring långsiktig finansiering av Kommunakademin Väst och huruvida man förordar att samverkan löper på tillsvidare innebärande en finansiering om 2,75 kr per invånare och år från och med 1 januari 2023 eller om man förordar att samverkansavtalet sägs upp senast den 31 mars 2022 innebärande att avtalet upphör att gälla 31 december 2022.

Baserat på kommunernas ställningstagande föreslås arbetsutskottet lämna en rekommendation till beslut till direktion mötet den 3 februari 2022.

Bakgrund

Arbetsutskottet beslutade den 8 oktober 2020 § 94 om att utse en arbetsgrupp bestående av kommundirektörer och en politisk styrgrupp bestående av direktionsledamöter i syfte att finna en långsiktig finansiering av Kommunakademin Väst. Arbetsgruppen har berett uppdraget tillsammans med kommundirektörsnätverket och överlämnat förslag på dels långsiktig finansiering dels förslag på en ny utvecklad organisation för samverkansytan till den politiska styrgruppen. Arbetsutskottet har i oktober 2021 – baserat på den politiska styrgruppens arbete – gjort bedömningen att det finns ett underlag som gör att respektive kommun har beretts möjlighet att göra ett ställningstagande.

Beskrivning av ärendet

Utöver den kronologiska sammanställningen av hur ärendet har beretts har kommundirektörsnätverket hållits informerade löpande. Vidare har ett flertal arbetsmöten ägt rum för framtagande av underlag där KAV:s verksamhetsledare, presidiet, ledningsråd och styrgrupp haft återkommande möten för utveckling av innehåll och organisation. Detta har skett i samverkan mellan avtalstecknande parter.

Datum	Aktivitet
2020-10-08	Beslut om att utse en arbetsgrupp av kommundirektörer, utse en politisk styrgrupp för beredning av finansieringsuppdraget
2020-10-29	Beslut i direktionen, ledamöter till den politiska styrgruppen. Förankring av ärendet.
2020-11-13	Möte för Kommundirektörsnätverket, utse arbetsgrupp
2021-01-15	Möte för Kommundirektörsnätverket, presentation av förslag till den politiska styrgruppen
2021-02-04	Arbetsgruppen presenterar förslaget till styrgruppen, verksamhetsledaren för KAV medverkade
2021-02-11	Direktionsmöte, delrapport lämnades av styrgruppen om fortsatt beredning
2021-02-26	Information om nuläget vid nätverksmötet för kommundirektörerna
2021-03-18	Politiska styrgruppen möts, förslag till ett temporärt finansieringsbeslut för 2022
2021-03-25	Direktionsbeslut att rekommendera kommunerna besluta om temporär utdebitering enligt fördelningsnyckel per invånare för 2022
2021-06-04	Politiskt styrgruppsmöte, genomgång av sammanställning av samproduktion
2021-06-28	Politiska styrgruppen har dialogmöte med representanter för ledningen inom Högskolan Väst

2021-09-16	Politiska styrgruppen har uppföljande möte med representanter från HV. Genomgång av material. Uppdrag till FD från styrgruppen om utskick till kommunerna.
2021-10-07	Arbetsutskottet gav FD i uppdrag att göra ett utskick till medlemskommunerna om ja eller nej.
2021-10-15	Utskick om Fråga för ställningstagande – Långsiktig finansiering och ny utvecklad organisation för Kommunakademin Väst. Senast svar 31 december 2021.
2021-10-28	Direktionen fick information om pågående handläggning av ärendet.

Bedömning och synpunkter

Svar har nu inkommit från 13 av 14 medlemskommunerna vilket kommer att bli styrande för kommande beslut i ärendet. Nedan följer kortfattat ett ja/nej till långsiktig finansiering. En utförligare sammanställning med motiveringar finns som bilaga.

Kommun	Ställningstagande
Dals-Ed	Ja
Sotenäs	Ja
Färgelanda	Ja
Orust	Ja
Mellerud	Ja
Strömstad	Ja
Vänersborg	Ja, men temporärt för 2023
Lysekil	Ja
Uddevalla	Nej
Tanum	Ja
Bengtsfors	Ja
Munkedal	Besked är på väg
Trollhättan	Ja, men temporärt för 2023 (pol beslut tas 19/1)
Åmål	Ja

Finansiering

-

Koppling till mål

Ärendet är kopplat till förbundsordningen där syftet bland annat är att bereda gemensamma frågor i samverkan som är av delregional betydelse.

Ansvarig tjänsteperson

Jeanette Lämmel, jeanette.lammel@fyrbodal.se

Jeanette Lämmel

Förbundsdirektör

Fyrbodals kommunalförbund

Sammanställning – Fråga för ställningstagande avseende långsiktig finansiering och ny utvecklad organisation för Kommunakademin Väst

Kommun	Ställningstagande	Motivering
Dals-Ed	Kommunstyrelsen förordar att samverkansavtalet löper tills vidare innebärande en medfinansiering om 2,75 kr per invånare och år från och med 2023.	KAV:s syfte är angeläget, såväl för de samverkande parterna, kommunerna i Fyrbodol och Högskolan Väst, som i förlängningen även för samhället i stort. Redan nu kan goda resultat ses, men tre år efter uppstart är för kort tid att kunna dra slutsatser om nytta och måluppfyllelse. Viktigt med en långsiktighet och tryggad finansiering.
Sotenäs	Kommunstyrelsen beslutar om medfinansiering för KAV om 2,75 kr per invånare fr o m 1 januari 2023.	I beslutet hänvisas till kommundirektörens tjänsteskrivelse för motivering.
Färgelanda	Kommunstyrelsen tillstyrker en höjd basfinansiering om 2,75 kr per invånare och år från och med 2023 som i första hand bör finansiera basverksamheten inom kompetensförsörjning/barn & utbildning som idag saknar basfinansiering inom förbundet.	Kommunstyrelsen anser att fortsatt samverkan med Kommunakademin Väst är av vikt.
Orust	Kommunstyrelsen beslutar att samverkansavtalet gällande Kommunakademin Väst löper på tillsvidare. Godkänna en långsiktig medfinansiering med 2,75/invånare och år från och med 2023.	Framgår ej av beslutet. Beslutet grundas på tjänsteskrivelse.
Mellerud	Kommunstyrelsen förordar att samverkansavtalet löper på tills vidare och godkänner en långsiktig medfinansiering med 2,75 kr/invånare och år från och med 2023.	Framgår ej av beslutet. Beslutet grundas på tjänsteskrivelse.
Strömstad	Kommunstyrelsen förordar att samverkansavtalet löper på tillsvidare innebärande en medfinansiering om 2,75 kr per invånare och år från och med 2023.	Som en konsekvens av pandemisituationen har det visat sig att verksamheten som bedrivs inom KAV har varit till stor hjälp för framförallt de mindre kommunerna i Fyrbodol. Inte minst för Strömstad där samarbetet inneburit flera möjligheter att skapa utbildningsvägar för våra medborgare.
Vänersborg	Kommunstyrelsen ställer sig positiv till de framtagna förslagen av organisation och förtydligande av uppdrag för KAV, men anser att den nya organisationen bör provas	Eftersom den nya organisationen inte är fastställd, den är inte prövad och den har inte kunnat

	och utvärderas innan ställningstagande om långsiktig finansiering beslutas. KS ställer sig bakom att medlemskommunerna ger ett tillfälligt anslag, 2,75 kr per invånare, till KAV även för 2023 i väntan på utvärdering av organisationen.	utvärderas har Vänersborgs kommun svårt att ta ställning till de två frågeställningarna.
Lysekil	Kommunstyrelsen förordar att nuvarande samverkansavtal förlängs tills vidare vilket innebär en medfinansiering om 2,75 kr per invånare och år från och med 2023.	Kommunstyrelsen delar förslaget bedömning att denna form av organisering leder till ökad effektivitet och ökat engagemang då grupperna kan besättas av personer med specifik kunskap inom de olika områdena.
Uddevalla	Kommunstyrelsen förordar att samverkansavtalet sägs upp innebärande att det sker senast den 31 mars 2022 och att avtalet upphör att gälla 31 december 2022.	Kommunledningskontoret har efterhört berörda förvaltningsledningars syn på fortsatt deltagande i KAV och dess föreslagna organisation. Svaren visare att intresset för fortsatt samverkan är genomgående är låg. Kommunledningskontoret är dock fortsatt positiv till samarbeten med Högskolan Väst, men då inom ramen för ordinarie verksamheter. Kommunledningskontoret avser också att aktivt fortsätta att delta i utvecklingen av Fyrbodals arbete med kompetensförsörjningsfrågor.
Tanum	Kommunstyrelsen beslutar att förordar att samverkansavtalet löper på tillsvidare vilket innebär en medfinansiering med 2,75 kr per invånare och år från och med 2023.	Framgår ej av beslutet. Beslutet grundas på tjänsteskrivelse
Bengtsfors	Kommunstyrelsen förordar att samverkansavtalet löper på tillsvidare innebärande en medfinansiering om 2,75 kr per invånare och år från och med 2023.	Samverkan mellan akademien och kommunerna är viktig och de utmaningar som samhället och parterna står inför är gemensamma.
Munkedal	Svar är på väg	
Trollhättan	Förslag till beslut är ett tillfälligt anslag, 2,75 kr per invånare, till KAV i väntan på utvärdering av organisationen (politiskt beslut tas i ärendet 19/1)	Trollhättan Stad ställer sig positiv till de framtagna förslagen av organisation kan aktualiseras och sedan utvärderas för att därefter kunna ta ställning till en eventuell långsiktig finansiering.

Åmål	Kommunstyrelsen förordar att samverkansavtalet löper på tillsvidare innebärande en medfinansiering per invånare och år från och med 2023.	Framgår ej. Beslutet grundas På tjänsteskrivelse.
------	---	---

Skogsprogrammet Västra Götaland - för jobb, hållbar utveckling och en växande bioekonomi

Förslag till beslut

Arbetsutskottet beslutar att

- föreslå Direktionen att ställa sig bakom ”Skogsprogrammet Västra Götaland – för jobb, hållbar utveckling och en växande bioekonomi” och ingå som en av parterna i genomförandet av programmet;
- av de delregionala utvecklingsmedlen-miljö avsätta 150 tkr som medfinansiering för genomförande av skogsprogrammet under 2022-23. Medlen avsätts under förutsättning att finansiering om ca 0,8 MSEK beviljas från andra parter.

Sammanfattning

Ett Skogsprogram för Västra Götaland har tagits fram. Fyrbodals kommunalförbund har deltagit i framtagandet genom representation i arbetsgrupp och styrgrupp. Följande organisationer har ställt sig bakom programmet: Västra Götalandsregionen, LRF, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Skogsstyrelsen i Västra Götaland, Södra, Sveriges lantbruksuniversitet - Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap.

I föreliggande skrivelse föreslås att Direktionen för Fyrbodals kommunalförbund ställer sig bakom skogsprogrammet för Västra Götaland. Vidare föreslås att 150 tkr beviljas för genomförandet.

Västra Götaland är ett skogslän med både stora skogstillgångar och en betydelsefull skogs- och förädlingsnäring. Skogsprogrammet syftar till att de möjligheter som skogen och dess förädling ger bättre ska förvaltas i Västra Götaland. Skogsprogrammet utgår från värdet av samverkan inom hållbar utveckling med lönsamhet för skogsägare, entreprenörer, innovatörer, industri och övriga intressenter kopplade till skogen. I programmet anges att skogen och dess möjligheter är betydande i Västra Götaland och kan nyttjas för att lösa flera utmaningar. Men för att dessa lösningar ska bli verklighet i Västra Götaland krävs mer av konkreta och målinriktade insatser vilket skogsprogrammet skall medverka till. Följande målområden pekas ut och inom vardera målområde anges möjliga insatser. Det är emellertid först i det fortsatta arbetet - där många kommer att vara involverade - som insatserna kommer att utformas och genomföras.

Målområdena är:

- Stärk förutsättningarna för ökad och värdefull tillväxt i skogen
- Utveckla skogarnas natur- och kulturmiljövärden
- Skapa balans mellan klövvilt och foder i skogen
- Utveckla befintliga och nya värdekedjor
- Vidareutveckla det innovationsstödjande systemet
- Satsa strategiskt på forskning och utveckling
- Stimulera entreprenörskap och företagsutveckling
- Öka kunskapen om skogens många affärsmöjligheter och värden
- Utveckla samverkan mellan skogsägare, besöksnäring och friluftsliv
- Förstärk den digitala och fysiska infrastrukturen
- Säkra kompetenserna till de skogliga värdekedjorna
- Fokusera på jämställdheten
- Öka den skogliga sektorns attraktionskraft

Skogsprogrammet Västra Götaland erbjuder en ny plattform där många olika aktörer kan föra dialog, identifiera, prioritera och agera på möjligheter och utmaningar för den skogliga sektorns utveckling. I programmet prioriteras initiativ som annars inte skulle ha tagits, liksom de vita fläckar som identifierats på den regionala utvecklingskartan. Programmet förväntas ge skogen en tydlig plats i utvecklingen av en framtida bioekonomi.

Bakgrund och beskrivning av ärendet

Ett skogsprogram syftar till att främja en hållbar utveckling med skogen som utgångspunkt. Skogsprogram finns i över hundra länder, och 2018 antog även Sverige ett nationellt program. Enligt regeringen är det nationella skogsprogrammet ”en långsiktig process för att hantera målkonflikter och syftar till fortsatt utveckling av hållbart skogsbruk och bidrar till hållbar samhällsutveckling”.

Sveriges nationella program har omsatts i flera regionala skogsprogram. Utöver att bidra till det nationella programmets vision och mål, syftar de regionala programmen till att:

- leda till utveckling av det skogliga företagandet,
- bidra till fler arbetstillfällen,
- uppmuntra innovationer,
- stärka utvecklingen mot ett biobaserat samhälle.

De regionala programmen ska utgå ifrån regionala förutsättningar, intressen och behov, och har därför fått olika form i olika län. Både det nationella och de regionala programmen bidrar till utveckling i den skogliga sektorn genom att samla aktörer kring gemensamma frågor och bilda ramverk för konkreta initiativ.

Arbetet med att ta fram ett skogsprogram för Västra Götaland påbörjades under 2019 och de efterföljande två åren gjordes ett antal seminarier, rundabordssamtal och analyser.

I Västra Götaland finns ca 1,3 miljoner hektar produktiv skogsmark, drygt 50 procent av länets totala yta, vilket gör Västra Götaland till ett av de svenska län med störst areal produktiv skogsmark. Den produktiva skogsmarken i Västra Götaland har taxerats till det högsta värdet i landet, drygt 50 miljarder kronor. Ett utmärkande drag är att nästan 80 procent av skogsmarken ägs av enskilda, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet på knappt 50 procent. Det avspeglas i att det finns fler än 46 000 skogsägare i Västra Götaland. Tre av fyra brukningsenheter i Västra Götaland ägs av en person som bor i den kommunen, det vill säga att de är närboägda. Det är en betydligt högre andel än riksgenomsnittet på drygt 60 procent.

Västra Götalands näringsliv med bas i skogliga råvaror kretsar huvudsakligen kring skogsskötsel och skogsbruk, massa och papper, sågade trävaror, träbyggnation och komponenter till byggindustrin, samt möbler och inredning. Företagen som gör affärer med skogliga resurser i länet omsätter över 30 miljarder årligen. Härifrån exporteras skogsbaserade varor med olika förädlingsgrad till hela världen, och vad som sker i omvärlden har stor betydelse för utvecklingen inom Västra Götaland. Den skogliga arbetsmarknaden i Västra Götaland är i flera avseenden Sveriges största.

Den svenska skogliga forsknings- och utvecklingskartan präglas starkt av den sektorsroll som Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har, men även av de roller som de stora skogsbolagens egna utvecklingsavdelningar samt forskningsinstitutet Skogforsk spelar. Dessa aktörer bedriver huvudsakligen sina forskningsverksamheter på andra platser, och Västra Götalands styrkor finns främst inom råvaruförädling och industriell användning av förädlad skogsråvara. Exempelvis bedrivs högklassig forskning för en hållbar utveckling med bas i skogliga värden vid Göteborgs universitet, Chalmers tekniska högskola, Högskolan i Skövde, Högskolan i Borås och Högskolan Väst, men även vid RISE, IVL Svenska Miljöinstitutet och andra kunskapsintensiva miljöer. En utvecklingsplattform med skogsägare i centrum har tagit form vid Gröna Klustret Nuntorp, och Naturbruksskolan Svenljunga har i uppdrag att möta branschens behov av praktiska försök och demonstrationer. Det bedrivs testbäddsverksamhet inom design och trä på Steneby, och en utvecklingsmiljö inom biobaserade material är placerad på Wargön Innovation. Dessa miljöer bildar tillsammans med Västra Götaland sex science parks, en rik mylla för forskning och utveckling.

Arbetet med att ta fram skogsprogrammet har resulterat i att följande målområden prioriterats:

- Stärk förutsättningarna för ökad och värdefull tillväxt i skogen
- Utveckla skogarnas natur- och kulturmiljövärden
- Skapa balans mellan klövvilt och foder i skogen
- Utveckla befintliga och nya värdekedjor
- Vidareutveckla det innovationsstödjande systemet
- Satsa strategiskt på forskning och utveckling
- Stimulera entreprenörskap och företagsutveckling
- Öka kunskapen om skogens många affärsmöjligheter och värden
- Utveckla samverkan mellan skogsägare, besöksnäring och friluftsliv
- Förstärk den digitala och fysiska infrastrukturen
- Säkra kompetenserna till de skogliga värdekedjorna
- Fokusera på jämställdheten
- Öka den skogliga sektorns attraktionskraft.

Genomförandet av programmet avses att bestå av ”frivilliga” insatser som styr mot programmets vision och mål. Utöver partnerorganisationerna avses fler myndigheter, företag och andra organisationer delta i insatser som leder till programmets genomförande. Merparten av insatserna genomförs och finansieras i samverkan mellan olika organisationer, och dessa råder då också över insatserna. För att nå programmets mål krävs att flera aktörer tar ansvar för att olika insatser inom målområdena genomförs.

För att medfinansiera en gemensam processledning för programmets genomförande under 2022-23 föreslås att Fyrbodals kommunalförbund avsätter 150 tkr av de delregionala tillväxtmedlen inom miljöområdet.

Bedömning och synpunkter

Ett skogsprogram för Västra Götaland ligger i linje med det mångåriga arbete som förbundet drivit för att få den skogliga bioekonomin att synliggöras och prioriteras på annat sätt än hittills. Skogsprogrammet skapar möjligheter för att genom samarbeten åstadkomma både affärs- och miljönytta i Fyrbodal och hela Västra Götaland. Dokumentets innehåll är framför allt av utredande karaktär med prioriteringar av insatsområden. Dokumentet skapar nya möjligheter och förutsättningar för att de skogliga utvecklingsmöjligheterna bättre ska förvaltas av fler i Västra Götaland, men för att det ska ske krävs bland annat den fortsatta finansieringen för att hålla samman ett genomförande av åtgärder som i sin tur kan leda fram till att de skogliga möjligheterna förvaltas i både Fyrbodal och övriga Västra Götaland.

Finansiering

150 tkr avsätts från Delregionala tillväxtmedel miljö och ryms inom ramen för den av Direktionen beslutade budgeten för 2022.

Medverkan från förbundet med personella resurser ryms inom ramen för förbundets befintliga personal.

Koppling till mål

Skogsprogrammet Västra Götaland ligger i linje med förbundets uppdrag att arbeta med styrkeområdena ”gröna näringar” och ”industri”, med bioekonomi samt cirkulära affärsmodeller. Prioriteringarna återfinns i Verksamhetsplan för Fyrbodals kommunalförbund 2021-2023 inom det strategiska målområdet ”Näringsliv, kultur och attraktionskraft” och målområdet ”Innovation, styrkeområden och investeringsvilja”. Direktionen har också inom området affärsdriven miljöutveckling angett att skoglig bioekonomi ska vara ett av tre prioriterade områden.

Ansvariga tjänstepersoner

Karin Stenlund, karin.stenlund@fyrbodals.se tel 0703 94 48 39

Karin Stenlund

Affärs- och miljöstrateg

Fyrbodals kommunalförbund

BILAGA

Skogsprogrammet för Västra Götaland - för jobb, hållbar utveckling och en växande bioekonomi.
Daterat 8 dec 2021.

Skogsprogrammet Västra Götaland

för jobb, hållbar utveckling och en växande bioekonomi

version 1.1 – beslutat på Styrgruppens möte den 8 december 2021

Innehåll

Avsiktsförklaring.....	3
Inledning.....	4
Vision, syfte och mål.....	4
Om Skogsprogrammet Västra Götaland	4
Vad är ett skogsprogram?.....	4
Arbetsformerna.....	5
Regionala förutsättningar	6
Skogarna.....	6
Branschstrukturer	8
Utbildningsnivåer.....	9
Forskning och utveckling	11
Fokusområden	12
Skogarna – Varierade skogar med hög tillväxt och biodiversitet	13
Innovationerna – Värdekedjorna, förädlingen och forskningen.....	17
Företagen – Näringslivsutveckling på landsbygden.....	22
Människorna – Kompetensförsörjning, jämställdhet och attraktionskraft	25
Genomförande	30
Finansieringsmöjligheter	32
Referenser.....	34

Avsiktsförklaring

Västra Götaland är ett skogslän. Skogsprogrammet Västra Götaland syftar till att ta vara på de möjligheter som följer av det. Vi som står bakom programmet ser värdet av samverkan för samtliga dimensioner inom hållbar utveckling med lönsamhet för skogsägare, entreprenörer, innovatörer, industri och övriga intressenter kopplade till skogen. För oss är det tydligt att skogarna i Västra Götaland bär på konkreta och smarta lösningar på dagens och framtidens utmaningar. Men för att dessa lösningar ska bli verklighet behöver vi omsätta vårt engagemang i konkreta och målinriktade insatser.

Genom Skogsprogrammet Västra Götaland vill vi tillsammans arbeta för att nå resultat inom följande målområden:

- Stärk förutsättningarna för ökad och värdefull tillväxt i skogen
- Utveckla skogarnas natur- och kulturmiljövärden
- Skapa balans mellan klövvilt och foder i skogen
- Utveckla befintliga och nya värdekedjor
- Vidareutveckla det innovationsstödjande systemet
- Satsa strategiskt på forskning och utveckling
- Stimulera entreprenörskap och företagsutveckling
- Öka kunskapen om skogens många affärsmöjligheter och värden
- Utveckla samverkan mellan skogsägare, besöksnäring och friluftsliv
- Förstärk den digitala och fysiska infrastrukturen
- Säkra kompetenserna till de skogliga värdekedjorna
- Fokusera på jämställdheten
- Öka den skogliga sektorns attraktionskraft

[Kommunalförbunden] [LRF] [Länsstyrelsen] [Skogsstyrelsen] [Södra] [Västra Götalandsregionen] [Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap]

Inledning

Skogen står i centrum för omställningen till ett hållbart samhälle. Den är en viktig källa till arbetstillfällen och företagande, särskilt i och nära landsbygder. Skogen har en nyckelroll att begränsa och hantera klimatförändringarna, samt för att ersätta fossila material och bränslen. Men lösningarna på vår tids utmaningar får inte skapa nya, eller förvärra redan befintliga, utmaningar. För att hantera de komplexa frågor som präglar nyttjandet av skogens resurser krävs dialog. En konstruktiv dialog som vidgar perspektiven, ökar förståelsen och bidrar till att underlätta för samverkan.

Skogen väntas vara motorn i en framtida bioekonomi. Det är en ekonomi med grund i redan befintliga värdekedjor inom exempelvis, skogsskötsel och skogsbruk, massa och papper, sågade trävaror samt möbler och inredning. Dessutom finns möjligheten för en framtida bioekonomi att även innefatta helt nya värdekedjor baserade på innovationer som fortfarande idag är på utvecklingsstadiet. Men utvecklingen måste ske med hänsyn till att skogens råvaror inte kan möta alla behov i en fossilfri värld, liksom att skogen även är central för människors välbefinnande och rekreation. Därför behöver skogens alla resurser tas tillvara på ett sätt som balanserar hela spektrumet av hållbar utveckling. Det kräver breda perspektiv och samverkan mellan många olika aktörer. En särskild förutsättning att ha med sig för utvecklandet av bioekonomi kopplat till skoglig råvara är utmaningarna för företagandet kopplat till tidshorisonten från frö till avverkning.

Vision, syfte och mål

Skogsprogrammet Västra Götaland styr mot en vision som tydligt inspirerats av visionen i det nationella skogsprogrammet:

Skogen, det gröna guldets, ska bidra till jobb och hållbar utveckling i hela Västra Götaland samt en växande bioekonomi.

Syftet med programmet är att samla skogens intressenter kring dialog, gemensamma analyser och strategiska initiativ som utformas och genomförs tillsammans. Genom Skogsprogrammet Västra Götaland skapas större nyttor med mindre resurser, samtidigt som frågorna om skoglig utveckling ges större utrymme. Skogsprogrammet är en plattform för dialog och samverkan.

Programmets mål är att stimulera en hållbar utveckling och tillväxt i den skogliga sektorn, samt att potentialen i Västra Götalands skogar omsätts i konkreta och smarta lösningar på dagens och framtidens utmaningar. Det handlar exempelvis både om regionala miljömål, och om mål och ambitioner på nationell och internationell nivå. Skogen är viktig bland annat för att genomföra Agenda 2030 och klimatmål på regional, nationell och internationell nivå.

Om Skogsprogrammet Västra Götaland

Vad är ett skogsprogram?

Ett skogsprogram syftar till att främja en hållbar utveckling med skogen som utgångspunkt. Skogsprogram finns i över hundra länder, och 2018 antog även Sverige ett nationellt program. Enligt regeringen är det nationella skogsprogrammet ”en långsiktig process för att hantera

målkonflikter och syftar till fortsatt utveckling av hållbart skogsbruk och bidrar till hållbar samhällsutveckling”.¹

Sveriges nationella program har omsatts i flera regionala skogsprogram. Utöver att bidra till det nationella programmets vision och mål, syftar de regionala programmen till att:

- leda till utveckling av det skogliga företagandet,
- bidra till fler arbetstillfällen,
- uppmuntra innovationer,
- stärka utvecklingen mot ett biobaserat samhälle.

De regionala programmen ska utgå ifrån regionala förutsättningar, intressen och behov, och har därför fått olika form i olika län. Både det nationella och de regionala programmen bidrar till utveckling i den skogliga sektorn genom att samla aktörer kring gemensamma frågor och bilda ramverk för konkreta initiativ. Skogsprogrammet Västra Götaland erbjuder en plattform där många olika aktörer kan föra dialog, identifiera, prioritera och agera på möjligheter och utmaningar för den skogliga sektorns utveckling. Det kan handla om nya initiativ, spridning av kunskap och goda exempel, samt att sätta skogsfrågorna i nya sammanhang.

I programmet prioriteras initiativ som annars inte skulle ha tagits, liksom de vita fläckar som identifierats på den regionala utvecklingskartan. Programmet har en särskilt viktig roll i att ge skogen en tydlig plats i utvecklingen av en framtida bioekonomi.

Arbetsformerna

Arbetet med att ta fram ett skogsprogram för Västra Götaland påbörjades under 2019 och de efterföljande två åren gjordes ett antal seminarier, rundabordssamtal och analyser. Processen leddes av Länsstyrelsen Västra Götaland och i arbetet deltog Skogsstyrelsen, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Södra skogsägarna, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Västra Götalandsregionen (VGR) och Fyrbodals kommunalförbund. Dessa organisationer är också partnerorganisationer för genomförandet av Skogsprogrammet Västra Götaland.

Programmet utvecklades i samverkan mellan partnerorganisationerna och ett stort antal aktörer med intresse för den skogliga sektorns utveckling. Programmets styrka ligger i att de aktörer som bidrar till genomförandet gör så därför att de har ett eget intresse i att insatserna sker, och att samverkan inom ramen för programmet är det effektivaste tillvägagångssättet.

Partnerorganisationerna ingår i en styrgrupp som ansvarar för programmets genomförande. Det praktiska genomförandet samordnas löpande genom en processledning, som finansieras gemensamt av partnerorganisationerna. Processledningen koordinerar arbetet som sker i de fyra fokusområdena, och rapporterar till styrgruppen. Partnerorganisationerna ansvarar även för att det finns personella resurser tillgängliga för att driva arbetet framåt i fokusområdena, beskrivna längre ned i programtexten. Mer om ansvar och roller finns att läsa i programmets arbetsordning.

¹ Strategi för Sveriges nationella skogsprogram. Regeringskansliet. N2018.15

I de fall insatser finansieras med gemensamma medel för Skogsprogrammet Västra Götaland ansvarar processledningen för dessa i dialog med styrgruppen. Flera insatser kan dock väntas kräva externa medel, och därför finns ett avsnitt under Genomförande och handlingsplan som berör just Finansieringsmöjligheter.

Samverkan inom ramen för ett regionalt skogsprogram är nytt arbetssätt i Västra Götaland. För vissa kan det vara ovant att arbeta i samverkansprojekt, för andra kan specifika frågor på det skogliga området vara helt nya. Vissa nödvändiga funktioner finns redan på plats, medan andra saknas och behöver byggas upp. Det är angeläget att löpande ta vara på de erfarenheter som görs, och att anpassa arbetet till vad som visar sig fungera bäst. Likaså är också viktigt att skogsprogrammet blir ett komplement till redan pågående utvecklingsarbete på områden med betydelse för den skogliga sektorn. Ett resurs- och kostnadseffektivt genomförande kräver att redan existerande resurser i det regionala utvecklingssystemet utnyttjas klokt.

Regionala förutsättningar

Resurserna för att föra länsvis statistik över svensk skogssektor har begränsats under senare tid, varför många uppgifter har några år på nacken. Skogliga data ändras dock ofta långsamt. Nedan beskrivs Västra Götalands skogssektor med några utvalda uppgifter, delvis från 2013.²

Skogarna

I Västra Götaland finns ca 1,3 miljoner hektar produktiv skogsmark, drygt 50 procent av länets totala yta. Det motsvarar en yta större än exempelvis hela Skåne eller Östergötlands län, vilket gör Västra Götaland till ett av de svenska län med störst areal produktiv skogsmark. Granen är det dominerande trädslaget, och inget annat län har så hög tillväxt i granbeståndet som Västra Götaland. Men tillväxten ligger även i absolut topp för lövträdsbeståndet, om inte björk räknas in. Mellan 2011 och 2019 uppgick den genomsnittliga årliga tillväxten på den produktiva skogsmarken utanför formellt skyddad areal i Västra Götaland till 8,4 miljoner kubikmeter skog. Under samma period uppgick avverkningen till 8,0 miljoner kubikmeter, vilket innebär att virkesförrådet ökar. Totalt sett är virkesförrådet bara större i de nordligaste länen.

Den produktiva skogsmarken i Västra Götaland har taxerats till det högsta värdet i landet, drygt 50 miljarder kronor. Ett utmärkande drag är att nästan 80 procent av den produktiva skogsmarken ägs av enskilda, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet på knappt 50 procent. Det avspeglas i att det finns fler än 46 000 skogsägare i Västra Götaland. Antalet skogsägare är därmed nästan dubbelt så stort som i Stockholm, som är det län med näst störst antal skogsägare. Tre av fyra brukningsenheter i Västra Götaland ägs av en person som bor i den kommunen, det vill säga att de är närboägda. Det är en betydligt högre andel än riksgenomsnittet på drygt 60 procent. I Västra Götaland är nästan 40 procent av de privata skogsägarna kvinnor, vilket motsvarar riksgenomsnittet.³

² Skogsstatistisk årsbok 2014. Skogsstyrelsen 2014.

³ Strukturstatistik. Statistik om skogsäggande 2017. Skogsstyrelsen Rapport 2018/2.



Figur 1. Av Västra Götalands fler än 46 000 skogsägare är nästan 40 procent kvinnor.

Samtidigt som produktiviteten är hög utgör Västra Götalands skogar mycket viktiga miljöer för flora och fauna; här finns flest antal nyckelbiotoper i Sverige med undantag för Värmlands län. Figur 2 visar 21 värdestrakter, det vill säga landskapsavsnitt med särskilt höga ekologiska bevarandevärden, som Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen pekat ut i Västra Götaland. Inom värdestrakterna finns en högre koncentration av värdekärnor än i övriga landskapet. Statliga resurser för skydd prioriteras till dessa områden, men skyddsarbete pågår även utanför värdestrakterna, t.ex. med sandbarrskog och kalkbarrskog, som är nationellt prioriterade naturtyper.⁴



Figur 2. Västra Götalands 21 skogliga värdestrakter. Bilden hämtad ur "Del C - Regional handlingsplan för grön infrastruktur", sid 221.

⁴ Strategi för formellt skydd av skog i Västra Götalands län. Länsstyrelsen Västra Götalands län, Skogsstyrelsen 2018

Västra Götalands värdeetrakter rymmer exempelvis ädellövskogar och lövsumpskogar med höga naturvärden, och är bland annat hem för ett stort antal hotade arter av mossor, lavar, svampar och skalbaggar.

Skogen är även väldigt betydelsefull för rekreation och människors välbefinnande. Av alla län har bara Dalarna och Jämtland större areal skogsmark av intresse för friluftslivet än Västra Götaland.

Branschstrukturer

Västra Götalands näringsliv med bas i skogliga råvaror kretsar huvudsakligen kring skogsskötsel och skogsbruk, massa och papper, sågade trävaror, träbyggnation och komponenter till byggindustrin, samt möbler och inredning. Företagen som gör affärer med skogliga resurser i länet omsätter över 30 miljarder årligen. Härifrån exporteras skogsbaserade varor med olika förädlingsgrad till hela världen, och vad som sker i omvärlden har stor betydelse för utvecklingen inom Västra Götaland. Företagen måste exempelvis förhålla sig till att den träbaserade bioenergin står för 60 procent av EU:s förnybara energi.⁵

Den skogliga arbetsmarknaden i Västra Götaland är i flera avseenden Sveriges största. De som är yrkesverksamma som skogsägare och jägare, samt sysselsatta inom skogsskötsel, avverkningsföretag, virkesmätarföreningar, diverse serviceföretag till dessa omfattar nästan 4 000 personer. Västra Götaland är också det län i Sverige där flest antal arbetstimmar i skogen utförs, drygt 80 procent fler än i Västerbotten där näst flest antal arbetstimmar utförs.

Som framgår av tabell 1 nedan är könsfördelningen skev inom några vanliga skogliga yrken. Männen är tydligt överrepresenterade inom mer praktiska yrken såsom skogsarbetare och förvaltare, medan fördelningen mellan kvinnor och män är betydligt jämnare bland biologer och andra yrken av generellt mindre praktisk karaktär.

Tabell 1. Antal kvinnor och män i tre vanliga yrken i Västra Götalands skogssektor 2019. Avrundade värden.

Yrke	Kvinnor	Män	Totalt
Biologer, farmakologer och specialister inom lant- och skogsbruk m.fl.	360	370	730
Skogsarbetare	10	180	190
Förvaltare inom skogsbruk och lantbruk m.fl.	10	50	60

Källa: SCB

Ytterligare drygt 7 000 personer är sysselsatta inom sågverk och hyvlerier, samt på industrier för produktion av pappersmassa, förädlade träbränslen, wellpapp och olika slags papper, träförpackningar, faner, byggnads- och inredningssnickerier, trädörrar och -fönster, samt monteringsfärdiga trähus. Totalt är fler än 12 000 personer sysselsatta inom produktionen och den storskaliga förädlingen av skogens råvaror. Därutöver arbetar ett stort antal personer med skogliga frågor inom offentlig förvaltning, utbildning och forskning.⁶ Några exempel på stora arbetsgivare visas i tabell 2 nedan.

⁵ Ny EU-skogsstrategi för 2030. Europeiska kommissionen 2021.

⁶ Egna beräkningar baserade på regionala data (MONA) från SCB, 2016.

Tabell 2. Exempel på stora arbetsgivare i Västra Götalands skogliga sektor 2019. Avrundade värden.

	Företag	Företagsinriktning (SNI)	Kommun	Antal anställda
Fyrbodal	Arctic Paper	17122 Annan tryckpappersindustri	Munkedal	310
	Ahlstrom-Munksjö	17122 Annan tryckpappersindustri	Bengtsfors	270
	RexCell Tissue & Airlaid	17129 Övrig pappers- och pappindustri	Bengtsfors	190
	NorDan	16233 Industri för träfönster	Tanum	140
	Peterson Packaging	17211 Wellpappindustri	Bengtsfors	80
Skaraborg	Kinnarps	31011 Industri för kontors- och butiksmöbler	Falköping	610
	Metsä Tissue	17220 Industri för hushålls- och hygienartiklar av papper	Mariestad	320
	Götenehus	16231 Industri för monteringsfärdiga trähus	Götene	160
	Moelven Vänerply	16210 Industri för fanér och träbaserade skivor	Gullspång	160
	Daloc Träddörrar	16232 Industri för trädörrar	Töreboda	90
Boråsregionen	Stora Enso Packaging	17211 Wellpappindustri	Mark	160
	Vida Borgstena	16102 Hyvlerier	Borås	110
	VästkustStugan	16231 Industri för monteringsfärdiga trähus	Svenljunga	90
	Holgers Stugmaterial	46731 Partihandel med virke och andra byggmaterial	Borås	90
	Mjööbäcks Entreprenad	16231 Industri för monteringsfärdiga trähus	Svenljunga	70
Göteborgsregionen	Essity Hygiene and Health	17129 Övrig pappers- och pappindustri	Lilla Edet	400
	A-hus	16231 Industri för monteringsfärdiga trähus	Kungsbacka	150
	Derome Timber	16102 Hyvlerier	Kungsbacka	70
	Derome Byggvaror & Träteknik	46731 Partihandel med virke och andra byggmaterial	Mölnädal	60
	Kungälv's Trävaruarktiebolag	46731 Partihandel med virke och andra byggmaterial	Kungälv	50

Källa: Bisnode

Utöver de yrkesgrupper som nämnts ovan finns ett betydande företagande som är svårare att beskriva med offentlig statistik baserad på SNI-koder. Det handlar bland annat om företag inom turism och upplevelser med kopplingar till skogen, småskalig träförädling samt om service- och konsultverksamhet kopplat till den träförädlade industrin. Det kan även påpekas att skogssektorn bidrar till ekonomin utanför produktionen och de första förädlingsstegen för vissa råvaror. En siffersatt beskrivning av skogens betydelse utanför skogssektorn innebär dock stora gränsdragningsproblem, och här görs därför inga teoretiska skattningar av dagens ”skogliga andelar” i olika branscher eller värdekedjor. I ett samhälle fritt från fossila material och energikällor väntas skogens roll öka betydligt.

Utbildningsnivåer

Det finns få sammanställningar över utbildningsnivåerna på den skogliga arbetsmarknaden regionalt. Av tabell 3 framgår att gymnasial utbildning med inriktning samhällsbyggnad och byggnadsteknik, samt naturbruk, är en mycket vanlig utbildningsbakgrund (cirka 50%) inom primärproduktionens sex största företagsinriktningar. Förgymnasial utbildning var näst vanligast (cirka 30%), följt av eftergymnasiala utbildningar (cirka 20%), då främst breda och

samhällsorienterade sådana. Knappt 1 procent hade forskarutbildning. Utbildningsnivåerna i den skogliga primärproduktionen påminner om bilden i den agrara primärproduktionen.⁷

Tabell 3. Utbildningsnivåer hos personer sysselsatta inom sex vanliga företagsinriktningar i den skogliga primärproduktionen i Västra Götaland 2016. Avrundade värden.

Företagsinriktning (SNI)	För-gymnasial utbildning - 9 år eller kortare	Gymnasial utbildning 2- eller 3-årig	Efter-gymnasial utbildning	Forskar-utbildning	Total
02101 Skogsägare	880	1160	620	10	2670
02200 Avverkningsföretag	140	350	50	5	545
02102 Skogsskötsel-företag	120	310	80	<5	510
02409 Övriga serviceföretag till skogsbruk	10	50	40	<5	100
02109 Övriga skogsbruksföretag	<5	20	10	<5	40
02401 Virkesmätningsföreningar	<5	20	10	<5	40
Summa	1160	1900	800	20	3890

Källa: SCB

Ett liknande mönster kan ses i tabell 4, som visar utbildningsnivån inom de 10 vanligaste företagsinriktningarna inom förädling av skogsråvara. Gymnasial utbildning är vanligast även här (drygt 50%), men utöver samhällsbyggnad och byggnadsteknik, samt naturbruk, är företagsekonomi, handel och administration vanliga inriktningar. Till skillnad mot primärproduktionen är eftergymnasial utbildning vanligare (knappt 30%) än förgymnasial utbildning (knappt 20%) på förädlingsföretagen. De vanligaste eftergymnasiala utbildningarna rör samhällsbyggnad och byggnadsteknik, samt företagsekonomi, handel och administration. Utbildningsnivån är alltså något högre inom förädlade företag än inom primärproduktionen, men även här var andelen forskarutbildade under 1 procent. Eftergymnasial utbildning verkar vara vanligare hos de skogsförädlade företagen jämfört med livsmedelsförädlade industri.

Tabell 4. Utbildningsnivåer hos personer sysselsatta inom 10 vanliga företagsinriktningar inom förädling av skog i Västra Götaland 2016. Avrundade värden.

Företagsinriktning (SNI)	För-gymnasial utbildning - 9 år eller kortare	Gymnasial utbildning 2- eller 3-årig	Efter-gymnasial utbildning	Forskar-utbildning	Total
17220 Industri för hushålls- och hygienartiklar av papper	100	410	830	30	1370
17129 Övrig pappers- och pappindustri	160	470	160	<5	790
16231 Industri för monteringsfärdiga trähus	160	420	170	<5	750
17122 Annan tryckpappersindustri	130	450	80	<5	660
16239 Industri för övriga byggnads- och inredningssnickerier	140	420	80	<5	640
17211 Wellpappindustri	120	340	90	<5	550
16101 Sågverk	120	190	90	10	410
16102 Hyvlerier	90	230	30	<5	350
17290 Industri för andra pappers- och pappvaror	70	170	60	<5	300
16233 Industri för träfönster	70	160	40	<5	270
Summa	1160	3260	1630	40	6090

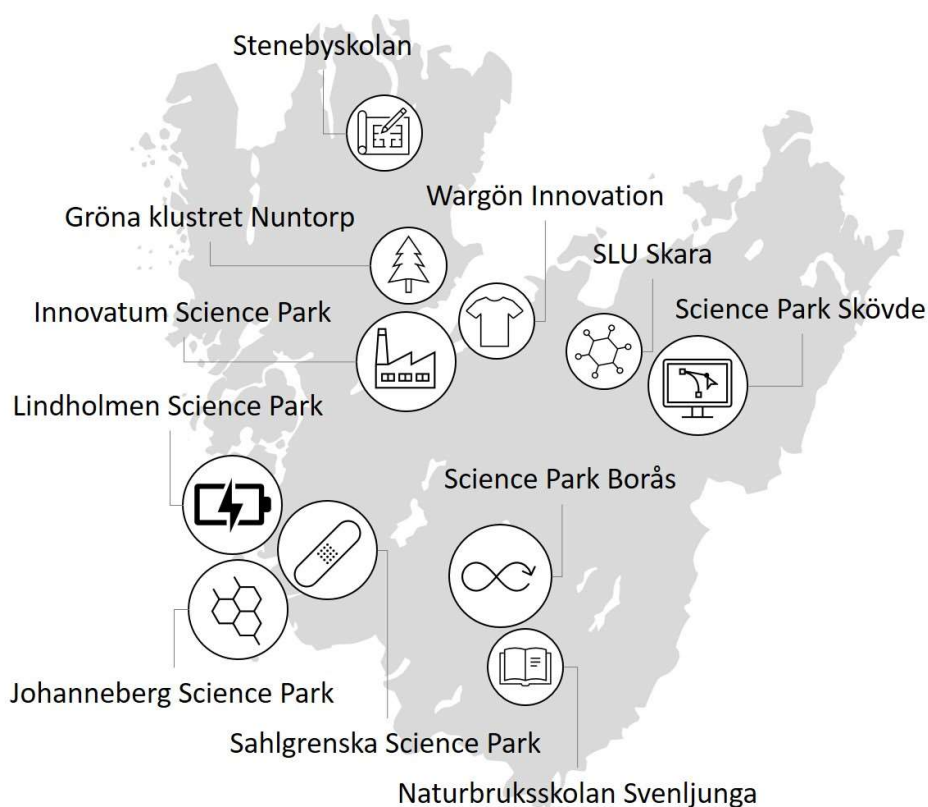
Källa: SCB

⁷ Morgondagens kompetenser i livsmedelsproduktionen - En explorativ studie med fokus på Skåne, Västra Götaland och Östergötland. Region Skåne, Region Östergötland och Västra Götalandsregionen. 2019

Forskning och utveckling

Den svenska skogliga forsknings- och utvecklingskartan präglas starkt av den sektorsroll som Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har, men även av de roller som de stora skogsbolagens egna utvecklingsavdelningar samt forskningsinstitutet Skogforsk spelar. Dessa aktörer bedriver huvudsakligen sina forskningsverksamheter på andra platser, och Västra Götalands styrkor finns främst inom råvaruförädling och industriell användning av förädlad skogsråvara. Exempelvis bedrivs högklassig forskning för en hållbar utveckling med bas i skogliga värden vid Göteborgs universitet, Chalmers tekniska högskola, Högskolan i Skövde, Högskolan i Borås och Högskolan Väst, men även vid RISE, IVL Svenska Miljöinstitutet och andra kunskapsintensiva miljöer.

Flera miljöer bidrar till innovationssystemet genom att omsätta forskningsrön i praktisk och kunskapsintensiv utveckling. En utvecklingsplattform med skogsägare i centrum har tagit form vid **Gröna Klustret Nuntorp**, och **Naturbruksskolan Svenljunga** har i uppdrag att möta branschens behov av praktiska försök och demonstrationer. Det bedrivs testbäddsverksamhet inom design och trä på **Stenebyskolan**, och en utvecklingsmiljö inom biobaserade material är placerad på **Wargön Innovation**. Dessa miljöer bildar tillsammans med Västra Götaland sex science parks, som beskrivs nedan, en rik mylla för forskning och utveckling.



Figur 3. Viktiga miljöer för skogliga innovationer i Västra Götaland.

Innovatum Science Park i Trollhättan har sin bas i industriell teknik och fokuserar på hållbar industri, blå näringar samt energi. Här finns bland annat en projektarena, inkubator och ett science center. Automation och annan industriell kompetens för utveckling av det industriella träbyggandet är ett exempel på parkens relevans för skogssektorn.

Science Park Skövde delar Högskolan i Skövdes profileringar mot industri och IT. Fokus ligger på simulering, beslutsstöd och spel för underhållning och lärande. De möjliga kopplingarna till en allt mer digitaliserad, mekaniserad och automatiserad skogssektor är många och tydliga.

Science Park Borås i Textile and Fashion Centre i Borås fokuserar främst på textil, handel och logistik, samt samhällsutveckling. Hållbar design och cirkularitet är två nyckelområden. Parken möjliggör bland annat tillämpat arbete med skogliga material inom textilindustrin.

Sahlgrenska Science Park verkar inom life science vid Sahlgrenska universitetssjukhuset i Göteborg. Parken samlar det västsvenska life science-klustret och erbjuder en inkubator. Innovationer från skogsråvara inom exempelvis sårvård eller engångsförkläden bär på stor potential.

Lindholmen Science Park i Göteborg verkar främst inom framtidens mobilitet för människor och gods och driver nationella program, arenor och satsningar inom transport, IKT och media. Fokuseringen på artificiell intelligens (AI) är exempel på intressant satsning för skogssektorn.

Johanneberg Science Park finns vid Chalmers i Göteborg och fokuserar på energi, material och samhällsbyggnad. Parken är värd för det Västsvenska kemi- och materialklustret, och har under en lång tid arbetat med skogliga alternativ till fossila kemikalier och material.

Det finns en betydande potential i att sammanföra aktörerna längs befintliga och potentiellt framväxande värdekedjor i syfte att skapa erfarenhetsutbyte, gemensamt lärande och insatser i samverkan. Områden där ökad förädling och nya innovationer kan lämna viktiga bidrag till en skogligt baserad bioekonomi innefattar exempelvis kemikalier, energi, bränsle, drivmedel, plast, textil, möbler, hygienprodukter och olika tillämpningar inom fordon såsom kompositer.

Träbyggnad är ett strategiskt mycket viktigt område som kan utvecklas i samverkan mellan aktörer med olika kompetenser och resurser. I Sverige utgör de träbaserade byggprodukterna drygt 10 procent av marknaden, och resten består av betong och liknande. I ett europeiskt perspektiv är andelen träbaserade byggprodukter visserligen hög i Sverige, men väldigt låg i relation till exempelvis potentialen att lagra in koldioxid.⁸

Fokusområden

Skogsprogrammet Västra Götaland har fyra fokusområden: Skogarna, Innovationerna, Företagen och Människorna. Nedan beskrivs viktiga möjligheter och utmaningar inom respektive område, några utvalda målområden och på insatser att genomföra i samverkan.

⁸ Ny EU-skogsstrategi för 2030. Europeiska kommissionen 2021.

Skogarna – Varierade skogar med hög tillväxt och biodiversitet

Potentialen i ökad skoglig tillväxt behöver tas omhand för att minska koldioxidhalten i luften och göra samhället fossiloberoende. Klimatförändringarna skapar redan idag utmaningar i skogsbruket. Skogen i Västra Götaland ägs till absolut största delen av många enskilda ägare med relativt små fastigheter, vilket bidrar till variation också i skogen. En mer aktiv skötsel för ökad produktion och hög kvalitet och effektivitet i naturvårdsarbetet fordrar kunskap och engagemang hos skogsägarna. Det krävs insatser för en fungerande grön infrastruktur och ytterligare ansträngningar för att minska skogsbrukets skador på kulturlämningar. Vidare måste ytterligare insatser till för att nå balans mellan klövvilt och foder i skogen.

Ökad och värdefull tillväxt

Den växande efterfrågan på alternativ till fossila material sätter fokus på skogen och skogsbruket. Skogen kan leverera råvara till det framtida fossilfria samhället och samtidigt leverera andra viktiga ekosystemtjänster. Den svenska skogens tillväxt bedöms, inom dagens skogspolitiska ramar och krav på hänsyn, kunna öka med 20 procent till 2050 jämfört med idag.⁹ En ökad tillväxt innebär också en ökad inlagring av kol då skog som växer snabbare lagrar in mer koldioxid från atmosfären. Eftersom skog också behöver undantas från produktion för naturvårdsändamål behöver produktionen öka på övriga arealer. En annan komplicerande faktor på vägen mot bioekonomin är att skogen påverkas av snabba klimatförändringar. Skogsbruket behöver anpassas för att hantera högre temperaturer, längre torrperioder, kortare vintrar och periodvis mer nederbörd. För att klara de mål som finns för skogsbruket krävs god planering och anpassad skogsskötsel. Några viktiga faktorer för att uppnå en ökad tillväxt är aktiv skötsel i form av rätt plantval, diversifiering av trädslag, röjning och gallring i rätt tid, klimatanpassning och ståndortsanpassning, liksom att minimera effekterna av skogsskador.

Utvecklade natur- och kulturmiljövärden

Naturvärden och grön infrastruktur

I Västra Götaland finns många skogsområden med höga naturvärden av olika slag. Ofta är dessa områden relativt små och fragmenterade. Det råder brist på vissa miljöer och en förstärkning av fungerande nätverk av ädellövskog, sandbarrskog, tallskog och lövrika miljöer är eftersträvaransvärt. Det finns potential att höja kvaliteten och effektiviteten både i frivilliga avsättningar och hänsynsåtgärder och skötseln i skyddade områden. Vissa naturvärden gynnas av att lämnas orörda för fri utveckling medan andra är beroende av rätt typ av skötsel. Det är också möjligt att med aktiva insatser skapa eller utveckla naturvärden. För att stärka den ekologiska funktionen i produktionslandskapet behöver bruksmetoderna anpassas till platsens förutsättningar. Hyggesfria metoder kan vara särskilt lämpliga i bestånd som kräver kontinuitet men samtidigt tål ett visst mått av brukande. Sådana metoder som alternativ till trakthyggesbruk är ett sätt att kombinera virkesproduktion och utvecklade naturvärden.

Skog och vatten

Vatten är viktigt för skogen och skogsbruket påverkar vatten. Vattendrag omfattar ofta flera fastigheter och det är särskilt lämpligt med ett landskapsperspektiv i planeringen av åtgärder vid vatten. Blå målklassning är ett bra verktyg för att säkerställa rätt hänsyn till olika typer av

⁹ Skogsskötsel med nya möjligheter - Rapport från Samverkansprocess skogsproduktion Skogsstyrelsens rapport 2019/24

vattendrag. Både konkreta insatser och kunskapshöjande aktiviteter genomförs inom regionala nationella projekt.

Miljömål

Många insatser görs idag av både markägare och skogsbruket för att förbättra miljötillståndet i skogen, t.ex. arbetet med målbilder för god miljöhänsyn och framtagandet av en branschgemensam policy för att minska körskador på skogsmark. Effekterna av de senaste årens hänsyn och naturvårdsarbete inom skogsbruket är exempelvis att volymen död ved och andelen äldre lövskog ökar. Trots det nås inte miljömålet levande skogar och mer behöver göras. Ett mer variationsrikt skogsbruk är ett av etappmålen för biologisk mångfald, målet har inte nåtts.

Kulturmiljövärden

Kulturmiljövärden och kulturhistoriska spår är viktiga för förståelsen av vår historia och skogens betydelse för tidigare generationer. I Västra Götaland har människor funnits under mycket lång tid, och spår finns i princip överallt. I Västra Götaland finns fler kända fornlämningar än i något annat län. Skadenivån för de kända och registrerade kulturlämningarna är fortsatt hög vid skogsbruksåtgärder, där markberedning och plantering står för en mycket stor del. Dessutom är en stor del av alla lämningar oregistrerade, vilket innebär utmaningar för skogsbruket.

Balans mellan klövvilt och foder

Balans mellan klövviltstammar och fodertillgång är centralt för både virkesproduktion och miljövärden i Västra Götaland. Det samlade betetrycket från älg, rådjur, dov- och kronvilt påverkar skogen och skogsbruket i hög grad. Älgförvaltningen har som övergripande mål att älgstammen ska vara livskraftig, av hög kvalitet och i balans med betesresurserna. Ett tecken på att det inte råder balans i Västra Götaland är att älgbetesinventeringen (Äbin)¹⁰ visar på större skador än den målsättning som är antagen. Balansen är viktig för tillväxten, den biologiska mångfalden, upplevelsevärdena och viltstammarna. Gran är mindre utsatt för bete, och som följd av det höga betetrycket sker föryngring med gran även på marker där det lämpligaste trädslaget egentligen är tall eller andra trädslag. Det kan bero på skogsägarens val eller att andra trädslag inte överlever betet. Utvecklingen är problematiskt av flera skäl. Det innebär att både biodiversiteten och mängden viltfoder minskar. Gran på tallmark innebär också lägre produktion, försämrad ekonomi och skogen blir sämre rustad att möta klimatförändringarna. Betetrycket påverkar även möjligheten till etablering av andra trädslag tex snabbväxande lövträd eller ädellöv. Nyetablering av RASE arterna (rönn, asp, sälk och ek) minskar också kraftigt på grund av betetrycket och kan påverka biodiversiteten negativt.

¹⁰ Genomförs som samarbete mellan Skogforsk och Skogsstyrelsen, där Skogsstyrelsen har uppdraget att rapportera resultaten. Detta görs i ett interaktivt verktyg, som hittas här: [Abin Rapport \(skogsstyrelsen.se\)](http://AbinRapport(skogsstyrelsen.se))

Målområde 1: Stärk förutsättningarna för ökad och värdefull tillväxt i skogen

Mål:

- **Potentialen i ökad tillväxt realiserar** genom aktiv och anpassad skogsskötsel.
- **Ökat intresse hos skogsägare att arbeta aktivt med skogsskötsel**, genom ökad kunskap och engagemang.
- **Skogarna i Västra Götaland rustas för ett förändrat klimat**, bland annat genom metodutveckling och erfarenhetsutbyte mellan skogssektorns aktörer samt deltagande i forskningsprojekt.

Möjliga insatser:

- Samarbeta inom ramen för genomförandet av de 88 punkterna för ökad tillväxt som identifierades inom *Samverkansprocess för ökad skogsproduktion*. Skogsstyrelsen bedriver arbetet i projektet Hållbar ökad tillväxt, och samarbete i gemensamma rådgivningskampanjer och utbildningar kan öka effekten av aktiviteterna.
- Sammanför aktuell forskning/forskningsresultat om exempelvis skogsskötsel och klimatanpassning av skogsbruket med skogsbrukets aktörer i form av till exempel en seminarieserie.
- Fokusera på kompetenshöjande åtgärder såsom rådgivning och skogs dagar om exempelvis skogsskötsel och klimatanpassning med skogsägare som målgrupp.
- Undersök förutsättningarna för en skogsbruksakademi riktad till skogsägare, med konkret kursverksamhet som belyser breda och olika perspektiv.

Målområde 2: Utveckla skogarnas natur- och kulturmiljövärden

Mål:

- **Ökad kvalitet och effektivitet i naturvårdsarbetet** genom ökad kunskap och implementering av målbilder för god miljöhänsyn.
- **Ökade kunskaper hos aktörer som påverkar landskapet avseende rätt åtgärd på rätt plats**, genom ökad kunskap och samsyn.
- **Minskade skador på kulturlämningar** vilket ska ske som en följd av ökad samverkan och kunskap.

Möjliga insatser:

- Samarbeta för en ökad användning av Målbilder för god miljöhänsyn med skogsbrukets aktörer och skogsägare som målgrupper.
- Peka ut prioriterade målbilder för respektive landskapstyp i Västra Götaland.
- Genomför kunskapshöjande och målgruppsanpassade aktiviteter riktade till skogsägare och skogsvårdsentreprenörer om naturhänsyn vid olika skogsbruksåtgärder, inklusive aktiva åtgärder för att skapa naturvärden.
- Inspirera om möjligheterna med hyggesfria metoder.
- Stärk arbetet med markägarinitierat frivilligt formellt skydd genom att samarbeta inom myndigheternas Komet-metod.
- Samarbeta för bredare spridning av de aktiviteter som genomförs inom pågående projekt om skogens vatten.
- Utveckla samverkan för att öka samsynen om hänsyn till kulturlämningar.

Målområde 3: Skapa balans mellan klövvilt och foder i skogen

Mål:

- **Det råder balans mellan foder och vilt i Västra Götaland**, vilket skapar förutsättningar att föryngra med rätt trädslag.
- **Målen för skador nås**, genom att myndigheter, markägare och jägare tar gemensamt ansvar för att agera i enlighet med målen.
- **Planer, beslut och uppföljningar inom viltförvaltningen baseras på relevanta faktaunderlag.**
- **Goda förutsättningar för arbetet i viltförvaltningssystemet som engagerar såväl kvinnor som män**, bland annat genom ökad dialog om behov och stöd.

Möjliga insatser:

- Arbeta för ökad kännedom och samsyn om det samlade betestryckets konsekvenser, samt om behovet av foderskapande åtgärder och en god dialog mellan viltförvaltningens alla aktörer.
- Verka för att planer utformas utifrån de faktaunderlag som finns, exempelvis avseende skadeläge, foderprognoser och viltstammarnas kvalitet, samt att efterlevnaden följs upp.
- Undersök vilket stöd som efterfrågas i olika delar av förvaltningssystemet för att ge goda förutsättningar för välfungerande arbete och engagemang från både kvinnor och män.

Innovationerna – Värdekedjorna, förädlingen och forskningen

Det vilar en outnyttjad potential i dagens värdekedjor med bas i skogen. Men byggandet i trä kräver kunskap, och utvecklingen av träbaserade kemikalier, plaster, textilier och drivmedel långsiktiga spelregler. Andra framtidsområden omfattar hygienprodukter och möbler. Digitaliseringen, artificiell intelligens, autonoma maskiner, design och affärsutveckling kan bidra till effektiviteten, lönsamheten och klimatnyttan i produkter och tjänster med skogligt ursprung. Det innovationsstödjande systemet bör kunna skapa medel till forskning och strategiska satsningar i klass med skogssektorns storlek och framtida roll. Idag går relativt små innovationsresurser till skogssektorn. Samverkan med andra regioner och länder bör stärkas, och offentlig sektor kan stimulera skogliga innovationer med hjälp av upphandling i större utsträckning.

Utveckling av värdekedjor

Det krävs fler innovationer från skogsråvara på marknaden för att ersätta fossila material, produkter och energibärare. Vinsterna är många gånger flera, exempelvis kan träbyggandet göra byggsektorn till en kolsänka istället för en utsläppskälla. Trots att träbyggandet är en nyckel för ekonomin och produktutveckling inom träförädling, har efterfrågan utvecklats svagt i Västra Götaland. Det råder missuppfattningar om brandrisk och beständighet, samt okunskap om fördelarna vid byggnads-, användnings- och nedmonteringsfaserna.

Västra Götalands skogar kan inte svara mot bioekonomins alla behov, varken i volym eller funktion. Därför bör värdekedjorna utvecklas för ta vara på träråvarans fulla värde och med fokus på ökad resurseffektivitet, livslängd, återanvändning och återvinning. Aktörer längs hela värdekedjan bör samverka i syfte att dela erfarenheter och gemensamt bygga kunskap och kapacitet.

Innovationsstöd

De aktörer som ska främja innovation och företagande i Västra Götaland, såsom science parks, arbetar sedan länge med tillämpningar inom möjliga värdekedjor med skoglig bas, såsom textil, plast och kemikalier. Västra Götalands innovationsfrämjande system för de skogliga värdekedjorna har sitt fokus på de marknadsnära stegen, men behöver även möta behoven i de tidigare leden. Forskning och utbildning på det skogliga området, liksom de stora skogsbolagens utvecklingsarbete, bedrivs i huvudsak på andra håll i landet. Därför är uppkopplingen mot dessa viktig. Antalet skogsägare i Västra Götaland är mycket stort, och många skogsföretag saknar resurser för att själva bedriva eller aktivt delta i utvecklingsarbete. Därför behövs aktörer som gör det lättare för fler att ta del av, och tillämpa, ny kunskap och teknik. Det behöver även bli enklare för start-ups och entreprenörer att utvecklas, exempelvis genom inkubatorer eller rådgivning. Det finns en stor potential i att sammanföra nya, innovativa småföretag med större etablerade aktörer. Innovationsarbetet kan accelereras genom öppna test- och demonstrationsmiljöer, där riskerna i utvecklingsprojekt kan delas mellan aktörerna och gemensamt lärande underlättas. Den offentliga sektorn kan medverka till att fler produkter och tjänster får fäste på marknaden genom att utveckla kraven inom upphandling av produkter och tjänster.

Strategisk forskning och utveckling

Det krävs ambitioner, gemensamma ansträngningar och långsiktighet för att skapa strategiska satsningar inom forskning och utveckling. Därför behövs effektiva former för samverkan mellan, och inom, näringslivet, forskningen och den offentliga sektorn, såväl regionalt som nationellt och internationellt. Idag deltar aktörerna i Västra Götaland i, eller är uppkopplade mot, initiativ och verksamheter som bedrivs i andra regioner eller länder. Många initiativ tas dock i "fickor" inom gruppen av skogliga intressenter, och kännedomen om dessa hos andra behöver öka. För att öka samordningen av initiativ, samt för att identifiera och agera på nya möjligheter krävs att de skogliga intressenternas behov görs tydliga. Det möjliggör gemensamma initiativ till strategisk samverkan inom och utanför länet, bland annat för att påverka policyutveckling, öka deltagandet i forsknings- och utvecklingsprojekt, eller bidra till olika etableringar i länet. Många gånger krävs både en kritisk massa av aktörer, och en genomtänkt finansieringsplan, för att attrahera samarbetspartners, forsknings- och utvecklingsmedel, eller andra tillgångar. Genom effektiva former för dialog och samverkan mellan aktörerna i Västra Götaland blir det möjligt att skapa strategiskt viktiga satsningar med mindre resurser.

Målområde 1: Utveckla befintliga och nya värdekedjor

Mål:

- **Betydligt stärkt lönsamhet i värdekedjor med bas i skogliga värden**, dels genom effektiviseringar och tillämpning av nya innovationer och kunskaper i befintliga värdekedjor, dels genom att nya värdekedjor skapats.
- **Ökat byggande i trä**, till följd av att fler fått kunskap och kompetens kring både byggandet och nyttan för klimatet.
- **Nya hållbara produktions- och förädlingskedjor med större effektivitet**, delvis på grund av den stimulerande effekt träbyggandet utövar på ekonomin i den träförädlade industrin.
- **Effektiva samarbeten mellan privata och offentliga intressen längs värdekedjorna i den skogliga sektorn**, vilket ökar sektorns konkurrenskraft som helhet.
- **Fler företag med koppling till skogliga värdekedjor etableras i Västra Götaland**, med syftet att vara en del av den positiva utvecklingen på området.

Möjliga insatser:

- Vidareutveckla klustren inom träbyggnad, kemikalier, plast, textil, energi/bränsle/drivmedel, möbler, tillämpningar inom fordon och hygienprodukter.
- Tag fram och kommunicera beskrivningar av produktions- och förädlingsystem för skogsråvaror i Västra Götaland.
- Verka för ökad träbyggnation, bl.a. genom kunskap- och kompetenshöjande insatser mot arkitekter, byggingenjörer, byggherrar och kommunala översiktsplanerare samt tjänstepersoner inom upphandling och andra fastighetsfrågor i offentlig sektor.
- Identifiera teknologier som kan öka förädlingsgraden i respektive värdekedja, och skapa en färdplan för att introducera dem.
- Beskriv möjligheterna med digitalisering, artificiell intelligens, autonoma maskiner och redskap, samt andra möjliggörande tekniksprång, och skapa samverkansprojekt för att realisera dem.
- Systematisera omvärldsbevakningen och beskriv affärsmöjligheterna kopplade till utvecklingen på potentiella exportmarknader.
- Paketera Västra Götalands skogliga sektor på ett sätt som attraherar företagsetableringar.

Målområde 2: Vidareutveckla det innovationsstödjande systemet

Mål:

- **Ett effektivt innovationsstöd för produkter och tjänster längs hela de skogligt baserade värdekedjorna**, med ökad kapacitet att attrahera forskningsfinansiering och andra större satsningar som följd.
- **Ett strukturerat arbetssätt hos Västra Götalands science parks för att stimulera innovationer med skoglig bas**, med utveckling av både start-ups och små och medelstora företag.
- **En god kännedom om det innovationsstödjande systemet hos start-ups och entreprenörer inom värdekedjor med ursprung i skogen**, vilket gör att de får effektivt stöd att växa och utvecklas under hela sin utvecklingsresa, exempelvis genom inkubatorer eller rådgivning.
- **Västra Götaland har en ledande roll i frågor om forskning och utveckling för en framtida skoglig bioekonomi**, något som avspeglas i goda möjligheter att testa, demonstrera och skala upp skogliga innovationer.
- **Privata och offentliga aktörer i det innovationsstödjande systemet har effektiva former för att mötas**, vilket gynnar utbyte av idéer, lösningar och erfarenheter.
- **Offentlig upphandling används som verktyg för att stödja innovationer från skogen**, bland annat genom att bidra till att skapa en tidig hemmamarknad. Likaså kan privata aktörer enkelt få hjälp att ställa om från fossila till skogliga produkter.

Möjliga insatser:

- Etablera en utvecklingsarena som adresserar de frågor som är relevanta i de tidiga faserna av skogliga värdekedjor.
- Skapa ett forum varigenom aktörer i det innovationsstödjande systemet kan samordna insatser, utbyta erfarenheter eller utforska nya möjligheter tillsammans, bland annat för att stödja tjänsteinnovationer med skogen som bas.
- Gör en riktad satsning på stöd till start-ups, entreprenörer och småföretag för att stimulera affärer och innovationer i befintliga och framväxande värdekedjor med skoglig koppling.
- Initiera ett samverkansprojekt för science parks och andra utvecklingsaktörer i Västra Götaland som vill delta i vidareutvecklingen av det innovationsstödjande systemet med fokus på innovationer med skoglig bas.
- Undersök intresset för ett samverkansprojekt för regioner, kommuner och andra offentliga verksamheter för att öka förmågan att använda upphandling som verktyg för att stimulera fler innovationer.

Målområde 3: Satsa strategiskt på forskning och utveckling

Mål:

- **Ökad kunskap om och förståelse för behoven hos de skogliga intressenterna**, med ett aktivt arbete att löpande fånga upp och ta omhand dessa.
- **Samverkan med lämpliga parter både inom och utanför Sverige**, med flera strategiska satsningar för att skapa synergier med initiativ i deras regi.
- **Strategiska satsningar i Västra Götaland som attraherar intresse från aktörer utanför länet**, vilket bidrar till att skapa en kritisk massa av kunskaper, erfarenheter och perspektiv.
- **Ett utvecklat samarbete med andra regioner kring att stimulera en skoglig bioekonomi**, och därigenom ökat deltagande bland Västra Götalands aktörer i satsningar på forskning och utveckling, exempelvis inom nationella forskningssatsningar eller Horizon Europe.
- **Starka kluster av intressenter** som utgör relevanta och professionella motparter i dialogen på nationell och internationell nivå kring strategiska satsningar.

Möjliga insatser:

- Skapa ett Västsvensk forum för strategisk samverkan kring forskning och utveckling inom de skogliga områdena, i syfte att positionera Västra Götaland strategiskt samt attrahera mer forskningsmedel.
- Undersök och beskriv behoven hos de skogliga intressenterna i Västra Götaland, avseende kunskap, teknik och affärsutveckling.
- Presentera en samlad bild över Västra Götalands aktörer och resurser kopplade till befintliga och framtida värdekedjor med skogen som bas (t ex företag, forskargrupper, projekt och samverkansmiljöer).
- Gör en sammanställning över relevanta satsningar för ökad förädling och innovation inom de skogligt baserade värdekedjorna i Sverige och Europa, och identifiera därefter strategiska samverkansparter (regioner, kluster, projekt etc.).
- Identifiera de viktigaste kanalerna för påverkan med avseende på policyutveckling samt forskning och utveckling, och tydliggör rollerna i påverkansarbetet.
- Stimulera bildandet av intressentkonstellationer för att omhänderta avgränsade frågor, exempelvis per material- eller produktområde (t ex bioplast) eller teknikområde (t ex bio-CCS).
- Inom ramen för skogsprogrammet stötta med kontakter, för att på så sätt öka deltagandet av aktörer från Västra Götaland i forskningsinsatser.

Företagen – Näringslivsutveckling på landsbygden

Ett lönsamt, skogsbaserat näringsliv på landsbygder baseras för de flesta skogsägare på leverans av virkesråvara. I Västra Götaland är ca 4 000 personer sysselsatta inom skogsbruket och skogen ägs till 80 procent av enskilda skogsägare. Antalet skogsägare överstiger 46 000. Skogen är förutom en möjlighet för leverans av virkesråvara också bas för ett småskaligt företagande inom besöksnäringen, förädling av trä och förädling av livsmedel samt jakt. Detta mångbruk av skogen syns sällan i statistiken, inte minst vad gäller tjänsteföretagen och företagen är inte heller alltid organiserade i branschföreningar och liknande. Det saknas även kunskap om mångbrukets roll för skogsgården och dess affärsmässiga potential.

Av de över 46 000 skogsägarna bor tre av fyra i samma kommun där också deras skogsinnehav återfinns. Undersökningar visar på en stor variation av vilka mål skogsägarna har med sitt skogsägarande. Ekonomiska, sociala och miljömässiga värden ges olika stor dignitet¹¹ och fyra av fem privata skogsägare anger att det primära skälet till skogsinnehav handlar om identitet och arv.¹²

Affärsmöjligheter och värden

Utöver att garantera tillgången på trä är icke-träbaserad skogliga ekonomiska verksamheter såsom besöksnäring viktigt för att diversifiera lokala ekonomier och arbetstillfällen på landsbygden. Skogen har dessutom stora värden för människors rekreation, friluftsliv och hälsa och att öka kunskapen om skogen och dess olika värden kan ge olika positiva effekter.

Entreprenörskap och företagande

Västra Götalands stora antal små och enskilda skogsägare, där enbart en liten andel har det som sin primära inkomstkälla samt avsaknaden av stora bolag med utvecklingsresurser, medför behov av nya sätt för företag att få del av stöd för affärsutveckling, utbyta erfarenheter samt att lära och agera tillsammans. Det kan exempelvis handla om lokala och regionala samverkansfora för skogsägare, besöksnäring och friluftorganisationer men också möjligheter för skogsägare att ta del av och adressera behov av forskningsinsatser och affärstöd utifrån den mindre skogsägarens behov.

Digital och fysisk infrastruktur

Både fysisk och digital infrastruktur är avgörande för näringslivsutveckling på landsbygden, men skogsrelaterade företags behov i Västra Götaland är inte beskrivna och kommunicerade. Den grundläggande transportinfrastrukturen är av stor betydelse för många landsbygdsföretag, inte minst de med skoglig bas, och kvalitén på det finmaskiga vägnätet behöver uppgraderas. Vidare finns stora ekonomiska och klimatmässiga möjligheter i att flytta över en större del av de skogliga transporterna från väg till järnväg, men det förutsätter att järnvägsnätet byggs ut för att öka kapaciteten.

¹¹ Haugen, K., Karlsson, S. & Westin, K. 2016. New forest owners: Change and continuity in the characteristics of Swedish non-industrial private forest owners (NIPF Owners) 1990-2010. *Small-scale Forestry* 15:553-550.

¹² Bjärstig, T. & Sténs, A. 2018. Social values of forests and production of new goods and services: the views of Swedish family forest owners. *Small-scale Forestry* 17(1):125-146

Målområde 1: Stimulera entreprenörskap och företagsutveckling

Mål:

- **Ökad lönsamhet för skogsägare** genom att de företagsutvecklande insatserna når skogsbruksföretagare i ökad grad.
- **Innovationssystemet i Västra Götaland fungerar bra för utveckling av skogliga entreprenörer och företag.**
- **Mer samverkan där enskilda skogsägare och andra mångbrukare av skog ingår**, vilket stärker entreprenörskapet och företagandet.
- **Ökat nyttjande av utvecklingsmöjligheterna hos skogssektorns företag**, så att nyttjandegraden kan jämföras med andra branscher som också har många mindre företag.

Möjliga insatser:

- Bidra till att etablera en skoglig utvecklingsplattform. Visa på skogens roll för ekonomi och rekreation i Västra Götaland.
- Ta reda på vilket sätt befintliga företagsutvecklande insatser i Västra Götaland bättre kan möta skogsägarnas behov.
- Undersök hur innovationssystemet kan anpassas till situationen, och möjliggör behovsdrivna sammanhang att samverka inom.
- Skapa kampanjer i samverkan med branschföreningar och dylikt i syfte att nå ut till etablerade och potentiella entreprenörer och företag.

Målområde 2: Öka kunskapen om skogens många affärsmöjligheter och värden

Mål:

- **Ökad kännedom om skogens olika affärsmöjligheter**, så att lönsamheten ökar och fler skogsgårdar väljer att bredda sin inkomstbas.
- **Fler företag inom mångbruk av skog i Västra Götaland** som följd av tillgången på ett växande kunnande här.
- **Ökad lönsamhet och företagande inom mångbruk av skog** till följd av affärsmässiga samarbeten

Möjliga insatser:

- Ta fram kunskaper och kommunicera en övergripande beskrivning av nuläget.
- Sätt fokus på frågan tillsammans med branschföreningar, ekonomiska rådgivare och kreditgivare.
- Underlätta för affärsutveckling för skogens många värden.
- Etablera samverkansforum mellan skogsägare, friluftorganisationer och besöksnäring.

Målområde 3: Utveckla samverkan mellan skogsägare, besöksnäring och friluftsliv

Mål:

- **Fler affärsmässiga samarbeten hos företag inom besöksnäring och skogsägare**, vilka upplevs som självklara och väl fungerande.
- **Hög kännedom om Västra Götalands skyddade skogsområden**, och deras attraktionskraft kommer både besökare och entreprenörer till godo.
- **God samverkan mellan friluftslivets organisationer och skogsägarna**, vilket leder till att de drar nytta av varandra.
- **Ökad kännedom om skogen och dess betydelse för lärande, rekreation och hälsa**, så att fler människor får en närmare relation till skogen.

Möjliga insatser:

- Branschorganisationer möts för utveckling av affärsmässiga upplägg för turism och skogsägare.
- Bättre nyttjande av skyddad skogsmark för besöksnäring och friluftsliv.
- Mötesplatser för friluftorganisationer och skogsägare etableras, vilket underlättar för kunskapsinsatser och liknande.

Målområde 4: Förstärk den digitala och fysiska infrastrukturen

Mål:

- **Ökad prioritet av investeringar i fysisk infrastruktur i Västra Götaland med hänsyn till behoven i skogssektorn**, genom att skogsnäringens behov är kända och kommunicerade.
- **Färre brister i det finmaskiga vägnätet** till följd av dialog och påverkan.
- **En större andel av skogstransporterna flyttas till järnväg**, vilket bidrar till ökad effektivitet och ekonomisk nytta.
- **Utveckling av den digitala infrastrukturen** så att inga företag i den skogliga sektorn hämmas av exempelvis bristande mobiltäckning eller avsaknad av bredband.

Möjliga insatser:

- Utredda och belysa brister i fysisk och digital infrastruktur kopplat till skogen som näring.
- Kartlägg skogsföretagens behov av exempelvis mobiltäckning och vägar med viss bärighet.
- Initiera samverkansprojekt mellan intressenter i skogssektorn och aktörer med mandat att påverka infrastruktursatsningar.

Människorna – Kompetensförsörjning, jämställdhet och attraktionskraft

Det saknas personal med typisk skogsutbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå, men det krävs även nya kompetenser för att möta digitaliseringen, nya marknadsvillkor och den tekniska utvecklingen. Den regionala bilden är bristfällig och det behövs bättre kunskap om både möjligheter och utmaningar för kompetensförsörjning. Skogssektorn har ökat sin självinsikt och arbetat för att attrahera både kvinnor och män med goda villkor, men är ännu en av de minst jämställda i Sverige. Jämställdheten har utvecklats positivt inom utbildningsvärlden, men sämre bland entreprenörer och skogsägare. Det finns olika förståelse av vad det innebär att arbeta i skogssektorn, och bilden är delvis förlegad. De utrikes födda saknas nästan helt i vissa yrken, och är överrepresenterade i andra. För att lyckas med kompetensförsörjningen behöver skogssektorn vara attraktiv för både kvinnor och män, inrikes och utrikes födda.

Kompetenserna i de skogliga värdekedjorna

Kompetensförsörjningen är avgörande för bibehållen och vidareutvecklad konkurrenskraft och sysselsättning i Västra Götalands skogliga sektor. Utan nya kompetenser och utveckling av de befintliga kan skogsnäringen inte göra omställningen till ett samhälle utan beroende av fossila material och energikällor. Digitalisering, automatisering och införandet av ny teknik sker snabbt i skogsnäringen. Traditionell utbildning och fortbildning måste hålla jämna steg, och kompetenser från helt nya områden kan komma att behövas. Arbetsgivarna uppger att det blir allt svårare att hitta rätt kompetenser på arbetsmarknaden. Det gäller både nyutbildade och yrkeserfarna med gymnasial naturbruksutbildning och eftergymnasiala utbildningar från högskolor och universitet, däribland jägmästare och skogsvetare.¹³

Branschen påtalar även bristande matchning mellan de kompetenser som studenterna får via de akademiska utbildningarna och näringsens behov.¹⁴ Det har föreslagits förstärkningar inom ledarskap, affärskunskap, företagsekonomi, drivningsteknik och material- eller virkeslära, samt att studenterna behöver ges en bättre förståelse för framtida yrkesroller.¹⁵ I framtiden förväntas skogsentreprenörer ansvara mer för produktionsledning. Det ökar kompetenskraven inom företagsekonomi och ekonomisk styrning. En ökande andel skogsägare som bor långt från skogsfastigheterna gör att skogsrådgivarna behöver kunna erbjuda helhetsrådgivning utifrån olika målbilder. Det kräver kompetens inom såväl företagsekonomi och skattefrågor som förmåga till nya former av samarbeten.¹⁶ Det behövs mer kunskap om förädlingsledens kompetensbehov.

Skogssektorns jämställdhet

Jämställdheten i skogssektorn har länge varit föremål för debatt och forskning. Problematiken har dels diskuterats i relation till sektorns behov av kompetensförsörjning, dels i relation till diskriminering genom exempelvis metoo-uppropet #slutavverkat. Arbetet med den nationella jämställdhetsstrategin som pågått sedan 2011 har lett till flera positiva resultat, särskilt på

¹³ Vilka utbildningar ger jobb? Arbetskraftsbarometern 2020. SCB 2020.

¹⁴ Skogsnäringens kompetensförsörjning. Examensarbete av Helena W. Andersson, Linnéuniversitetet 2018.

¹⁵ Skogsnäringens framtida kompetensförsörjning. Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) 2015.

¹⁶ Insikter #7. 2030: Framtiden är grön. Maclean 2015

utbildningsområdet.¹⁷ Utanför akademien har dock utvecklingen delvis gått i motsatt riktning; andelen kvinnor inom skogsavverkning och skogsvårdsarbete, eller som skogsentreprenörer, har sjunkit från en redan låg nivå. Kvinnor utgör nästan 40 procent av skogsägarna, men andelen kvinnor som äger mer än 20 hektar skog har minskat. Det finns signaler på att det strategiska jämställdhetsarbetet i de stora skogsbolagen går trögt, samt att skogssektorns organisationer har utvecklats olika långt i både förståelse och praktisk hantering av problematiken.¹⁸

Attraktionskraften

En modern och ansvarstagande skogssektor har goda förutsättningar att attrahera framtidens kompetenser. Genom att bredda rekryteringsbasen ökar chanserna att hitta rätt kompetenser till rätt uppgifter, och här vilar en outnyttjad potential. Exempelvis är bara några få procent av skogsbrukets specialister, rådgivare och förvaltare födda utanför Sverige.¹⁹ Arbetsgivarna bör fortsätta sitt mångfaldsfrämjande arbete i rekryteringssammanhang, men även slå vakt om att behålla och utveckla de kompetenser som redan befinner sig i sektorn. Begreppet mångfald begränsas ofta till etnicitet, men bör ur ett kompetensförsörjningsperspektiv dessutom omfatta perspektiv på exempelvis ålder, sexuell läggning och trosuppfattning.

Arbeten som inte kräver en lång teoretisk bakgrund kan vara en inkörsport till den svenska arbetsmarknaden. Även inom dessa yrken ställs krav på kompetens, exempelvis kunskap och förståelse för att få rätt kvalitet på det utförda arbetet. Idag utförs en stor del av detta arbete av utländsk arbetskraft. De utländska gästarbetarna inom skogsvård är en betydande del av det svenska skogsbruket och branschen har ett ansvar för dessa.

¹⁷ Åtgärder för en jämställd skogssektor. Skogsstyrelsen 2019.

¹⁸ Åtgärder för en jämställd skogssektor. Skogsstyrelsen 2019.

¹⁹ Yrkesregistret med yrkesstatistik. SCB 2017.

Målområde 1: Säkra kompetenserna till de skogliga värdekedjorna

Mål:

- **Företagen i Västra Götalands skogliga värdekedjor har kompetent personal** som följd av ökat intresse för skogliga utbildningar och bättre matchning på arbetsmarknaden.
- **Aktörerna tar gemensamt ansvar för att öka intresset för relevanta utbildningar**, och företagen i de skogliga värdekedjorna bidrar aktivt i dessa.
- **Fortbildning är ett naturligt sätt att möta digitaliseringen och andra förändringar**, vilket avspeglas i en stor andel yrkesverksamma i olika insatser.
- **All relevant data inom kompetensförsörjning är tillgänglig regionalt**, och de används löpande för att anpassa utbildningsutbudet.

Möjliga insatser:

- Utse en grupp som representerar de skogliga värdekedjorna i Västra Götaland och som får till uppgift att arbeta med frågor kring attraktionskraft och utbildning över tid. Att beskriva skogssektorns aktuella och framtida kompetensbehov är en viktig uppgift.
- Tag fram uppdaterad statistik och analyser över dagens och framtida kompetensbehov i Västra Götalands skogssektor. Identifiera behoven både kvantitativt och kvalitativt, samt arbeta utifrån en plan för hur dessa ska mötas genom långsiktig och strategisk påverkan av utbildningsanordnare, myndigheter och företag i branschen.
- Utarbeta kurser och kompetensutvecklingsinsatser för skogsägare och yrkesverksamma i samverkan mellan näringslivet och utbildningsanordnare, i likhet med tidigare kampanjer för exempelvis motorsågskörkort.
- Vidareutveckla kvalitén på de skogliga gymnasieutbildningarna (Skogsskötsel, Naturguide) i Svenljunga, och stärk utbildningarnas kopplingar till både näringsliv och högre studier. Se över incitamenten för att avsluta påbörjad utbildning.
- Samarbeta mellan arbetsgivare för att skapa en gemensam profilering av arbetsställena i Västra Götaland mot skogsstudenter, inklusive praktik, examensarbeten, mentor- och alumniprogram.
- Samla skogssektorns aktörer i Västra Götaland för att identifiera och samverka kring nya behovsmotiverade YH-utbildningar. Avstamp kan göras i behoven som nämnts ovan, däribland ledarskap, affärskunskap, företagsekonomi, drivningsteknik, material- och virkeslära samt analys och kommunikation, teknik och IT.
- Designa skogliga vuxenutbildningar som gör det möjligt att byta till en skoglig karriär mitt i livet.

Målområde 2: Fokusera på jämställdheten

Mål:

- **En mer jämställd skogssektor i Västra Götaland**, som ligger längst fram i Sverige avseende arbetet för ökad jämställdhet.
- **Fler kvinnor som utbildar sig, arbetar och äger skog i Västra Götaland**, bland annat på grund av det progressiva jämställdhetsarbetet i länet.
- **Inga flickor eller kvinnor lämnar skogssektorn på grund av bristande jämställdhet**, oavsett om det gäller utbildning eller karriär.
- **Tillräckliga data avseende jämställdhet regionalt**, som följs, analyseras och omsätts i konkreta åtgärder.

Möjliga insatser:

- Formulera och tillgängliggöra en gemensam och heltäckande problem- samt målbild för jämställdheten i Västra Götalands skogssektor, och som innefattar alla aktörer.
- Inrätta ett regionalt samverkansforum för jämställdhet i skogssektorn. Forumet bör bland annat verka för att samla Västra Götalands aktörer kring en avsiktsförklaring för en jämställd skogssektor, att ett jämställdhetsperspektiv införs i företagens strategiska styrdokument, samt att deltagande aktörer gör en jämställdhetsrevision av sin verksamhet.
- Presentera och utveckla könsuppdelad regional statistik för bättre uppföljning och beslutsunderlag.
- Tag fram en metodbok med sektorsanpassade jämställdhetsverktyg för Västra Götaland.
- Skriv en mer jämställd berättelse om skogen och skogsbruket i Västra Götaland genom att synliggöra sektorns jämställdhetsarbete och visa på insikten, viljan och de goda exemplen.
- Utveckla insatser inom Skogen i Skolan för att särskilt öka flickors intresse för det skogliga området i Västra Götaland.
- Integrera ett jämställdhetsperspektiv i utformningen av sommarjobb och praktik samt i materialet som används inom studie- och yrkesvägledning i Västra Götaland.
- Genomför en kompetenssatsning i jämställdhet för all personal som undervisar på gymnasial och eftergymnasial nivå inom regionens skogliga utbildningar.
- Utarbeta en regional handlingsplan för hur skogsnäringen ska bli mera attraktiv att arbeta i för kvinnor.
- Utarbeta förslag på åtgärder för att skapa förutsättningar för ökad jämställdhet bland Västra Götalands skogsägare.

Målområde 3: Öka den skogliga sektorns attraktionskraft

Mål:

- **Västra Götalands skogliga sektor är modern, ansvarstagande och attraktiv** i alla människors ögon.
- **Inkludering av hela samhället i rekryteringsbasen**, vilket förbättrar skogssektorns mångfald avseende exempelvis ålder, kön, etnicitet och annan bakgrund.
- **En tydlig bild av arbetet i skogssektorn**, som är tilltalande även för människor utan tidigare skoglig bakgrund.
- **Ökad kunskap om hur mångfalden i skogssektorn ser ut regionalt** genom en ökad förståelse för frågans betydelse för branschens attraktionskraft.

Möjliga insatser:

- Etablera ett nätverk av aktörer som vill öka skogssektorns sociala ansvarstagande för de som jobbar i skogen, både svensk och utländsk arbetskraft.
- Skapa riktade informations- och prova-på-kampanjer för att nå utrikes födda, människor i urbana miljöer och andra utanför de traditionella grupperna.
- Utveckla strategisk samverkan med utbildningsanordnare inom SFI och aktörer inom andra områden som når människor utanför de traditionella grupperna, i syfte att skapa kombinationsutbildningar och stimulera erfarenhetsutbyte.
- Initiera ett samverkansprojekt för skogssektorns alla aktörer i syfte att främja mångfalden på arbetsplatserna. Det kan exempelvis göras genom att tillsammans utveckla hur tjänster annonseras eller bjuda in underrepresenterade grupper till dialog om bilden av branschen och om förväntningar på det skogliga arbetslivet.
- Undersök hur skogssektorn i andra länder, eller i andra sektorer i Sverige, arbetat för att kunna rekrytera kompetenser ur bredare grupper. Anpassa, och ta efter.
- Ta tillvara digitaliseringens möjligheter för att kunna erbjuda vissa arbeten i Västra Götalands skogssektor på distans, där det är relevant och möjligt.
- Utveckla samarbetet inom Skogen i skolan för att nå högstadieelever inför deras gymnasieval. Komplettera med fysiska eller digitala studiebesök för att skapa en positiv och uppdaterad bild av vad arbete med skog kan innebära.

Genomförande

Genomförandet består av frivilliga insatser som styr mot programmets vision och mål. Utöver partnerorganisationerna kan fler myndigheter, företag och andra organisationer delta i insatser som leder till programmets genomförande. Merparten av insatserna genomförs och finansieras i samverkan mellan olika organisationer, och dessa råder då också över insatserna. För att nå programmets mål krävs att flera aktörer tar ansvar för att olika insatser inom målområdena genomförs. Genomförandet behöver genomsyras av följande ledord:

- **Utveckling:** identifiera och fylla kunskapsbehov, initiera forskning och utvecklingsinsatser samt sprida befintlig kunskap
- **Samarbete:** främja nya samarbeten där det är viktigt.
- **Dialog:** öka förståelsen för olika perspektiv och målkonflikter, bädla för samverkan
- **Medvetenhet:** öka medvetenheten om skogens viktiga roll för samhället och ekosystemet

Handlingsplan för 2022

För att målen inom Skogsprogrammet ska kunna nås krävs det att olika aktörer tar ansvar för att se till att insatser inom ramen för målen genomförs. Det är dels de aktörer som varit verksamma vid framtagningen av skogsprogrammets mål, dels aktörer som har intresse och rådighet i det som insatserna är tänkta att påverka.

Aktörerna som väljer att vara verksamma inom ramen för Skogsprogrammet behöver definiera vilket bidrag de kan tänkas komma med för att målen skall kunna nås. Det kan vara:

- Uppdrag aktören (organisationen) redan har, eller insatser aktören redan planerat, som ligger i linje med målen och som aktören kan ta på sig att genomföra inom ramen för skogsprogrammet för att på så sätt skapa en större nytta.
- Uppdrag aktören (organisationen) skulle vilja få, eller insatser aktören skulle vilja genomföra, och bedömer kan finansieras som projekt inom nuvarande innovationssystem.
- Insatser som aktören (organisationen) kan tänka sig bidra i finansieringen av, på egen hand eller tillsammans med andra, eftersom den även ser nytta för den egna organisationens uppdrag eller mål.

Under 2022 är följande arbetsuppgifter prioriterade för Processledningen tillsammans med Arbetsgruppen (fokusgruppsledarna), att avrapportera till styrgruppen.

Gör en detaljerad handlingsplan för varje fokusområde

Det är avgörande för skogsprogrammet att insatserna preciseras och prioriteras, inom varje fokusområde. Arbetet med genomförandet behöver därför börja med att samla utvalda aktörer som har rådighet inom de målområden som pekats ut, är relevanta för genomförandet av tänkta insatser eller är möjliga finansiärer. Detta kan ske genom ett gemensamt brett möte inom fokusområdet. Alternativt genom flera separata möten med utvalda specifika aktörer som matchas ihop beroende på intresse kopplat till specifika mål. Eller en kombination av de båda.

Insatserna för respektive fokusområde samlas sedan till en gemensam handlingsplan på tre års sikt med kort beskrivning av respektive insats, koppling till mål, definierade aktörer,

målgrupp (där det är relevant) och tidplan. Dessutom behöver organiseringen och bemanningen av arbetet inom fokusområdet fastställas.

Ansvar: Arbetsgruppen med stöd av Processledningen

Tid: Mellan januari-maj 2022

Gör ett kalendarium och påbörja seminarieaktiviteter

Samla ihop planerade seminarier, workshops och rundabordssamtal från handlingsplanerna kopplade till Fokusområdena i ett gemensamt kalendarium. Synkronisera planeringen så att det blir jämnt utspritt över året och inte krockar med andra relevanta events för målgrupperna. Genomför minst ett seminarium, workshop eller rundabordssamtal per fokusområde under 2022 samt ett gemensamt för samtliga fokusområden.

Ansvar: Processledaren med stöd från Arbetsgruppen

Tid: Mellan april-december 2022

Planera och strukturera kommunikation

- Samla ihop gemensamma insatser mellan fokusområdena avseende framförallt medvetenhet och dialog. Gör en kommunikationsplan med definierade målgrupper, kommunikationsmål och kanal.
- Gör en gemensam grafisk profil som kan användas i den gemensamma kommunikationen.
- Upprätta en hemsida samt LinkedIn profil som kanal för information om kommande seminarier, relevant fakta samt dokumentation.

Ansvar: Processledningen

Tid: Mellan mars-juni 2022

Kontinuerlig omvärldsbevakning

Under 2022 skall det vara en särskild insats att söka potentiella samarbetsparter som kan stötta arbetet mot målen, även utanför Västra Götalandsregionen. Det kan vara med andra skogsprogram, andra relevanta nationella utvecklingssatsningar samt internationella aktörer.

Ansvar: Processledningen

Tid: Mellan mars-december 2022

Följ upp målen mot handlingsplanen

Efter att det står klart vilka insatser som aktörer valt att engagera sig i behöver det göras en analys på vilka målområden som saknar insatser med aktiva deltagare. För dessa områden behöver processledningen tillsammans med arbetsgruppen i första hand söka alternativ för genomförande, i andra hand återkoppla till styrgruppen med reviderade mål som kan vara möjliga att genomföra. I slutet av året skall det dessutom göras en första uppföljning av hur arbetet fortskrider i förhållande till målen.

Ansvar: Processledningen med stöd av arbetsgruppen

Tid: Mellan april-december 2022

Finansieringsmöjligheter

Skogsprogrammets aktiviteter kan finansieras på olika sätt. Mycket är möjligt att genomföra med de personella och andra resurser som respektive organisation redan förfogar över. Vissa aktiviteter kan dock kräva extern finansiering, exempelvis stora eller långa insatser med stor andel forskning och utveckling. För att attrahera konkurrensutsatta medel är det viktigt att skapa konsortier med hög kompetens och stark förankring i skogssektorn. Det behövs både ansökningsarbete och strategiskt påverkansarbete för att attrahera mycket extern finansiering.

Europeiska medel

EU:s forsknings- och innovationsprogram Horizon Europe pågår under 2021–2027 och har en budget på cirka 1000 miljarder svenska kronor. Dessa medel är viktiga för att utveckla och använda ny kunskap tillsammans med aktörer i andra länder och regioner. Skogsprogrammets inriktning har hög överensstämmelse med flera områden som fokuseras i Horizon Europe. Den huvudsakliga medfinansieringen från Horizon Europe som kan användas för att skapa insatser inom ramen för programmet och strategin har tre pelare: excellent forskning, globala samhällsutmaningar och europeisk industriell konkurrenskraft, samt innovation. Andra viktiga finansieringskällor för insatser med koppling till forskning och innovation inom EU är den Europeiska Regionala Utvecklingsfonden (ERUF), programmen för samarbeten mellan regioner (Interreg), samt Digital Europe Programme, inklusive satsningar på European Digital Innovation Hubs (EDIH).

Den Europeiska Socialfonden (ESF+) är en viktig källa för finansiering av insatser relaterade till kompetensförsörjning. Enligt EU:s skogsstrategi 2030 kan medel ur ESF+ användas för att kompetensutveckla yrkesverksamma inom skogssektorn inom metoder för hållbart skogsbruk, eller för omskolning. Medlen kan även användas för att öka sysselsättningen och företagandet genom nya företag som lyfter fram hållbar användning av skogsbruksprodukter och skogstjänster, såsom ekoturism eller utbildningsprogram om skogens biologiska mångfald.

EU:s skogsstrategi 2030 anger även att Innovationsfonden, som är avsedd för finansiering av innovativ koldioxidsnål teknik, erbjuder möjligheter till innovativa projekt inom byggsektorn, bland annat bygge med trä.

Delar i landsbygdsprogrammet (CAP), inklusive Leader, kan vara aktuella för skogliga utvecklingsfrågor. Under 2014–2020 anslogs 6,7 miljarder euro i skogsbruksåtgärder inom CAP till stöd för EU:s politiska mål, främst för beskogning (27 %), förebyggande av skogsbränder och katastrofer (24 %) och investeringar i motståndskraft samt ekologiska och sociala funktioner (19 %). Kommissionen vill att en större del av CAP ska användas för EU:s skogsstrategi 2023.

Nationella medel

Den offentliga finansieringen av forskning, utveckling och innovation i Sverige sker genom statliga forskningsråd, exempelvis Vetenskapsrådet, Forte och Formas. Den skogliga sektorn är en del av Formas ansvarsområde areella näringar, och Formas fördelar årligen 1,8 miljarder kronor. Nationella medel fördelas även via myndigheter såsom Energimyndigheten, Vinnova

och Naturvårdsverket samt via stiftelser såsom MISTRA. Energimyndigheten stöder insatser inom forskning, test och demonstration som bidrar till energiomställningen för ett hållbart samhälle. Vinnova har ett liknande, fast bredare uppdrag, och har bland annat arbetat med de strategiska innovationsplattformarna (SIP). Bioinnovation är ett exempel på SIP med bäring på skogssektorn. Naturvårdsverket har en viktig roll i genomförandet av Klimatklivet, och Tillväxtverket gör företagsfrämjande satsningar inom flera områden som är relevanta för den skogliga sektorn, bland annat turism.

Även Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen kan fördela vissa nationella medel regionalt.

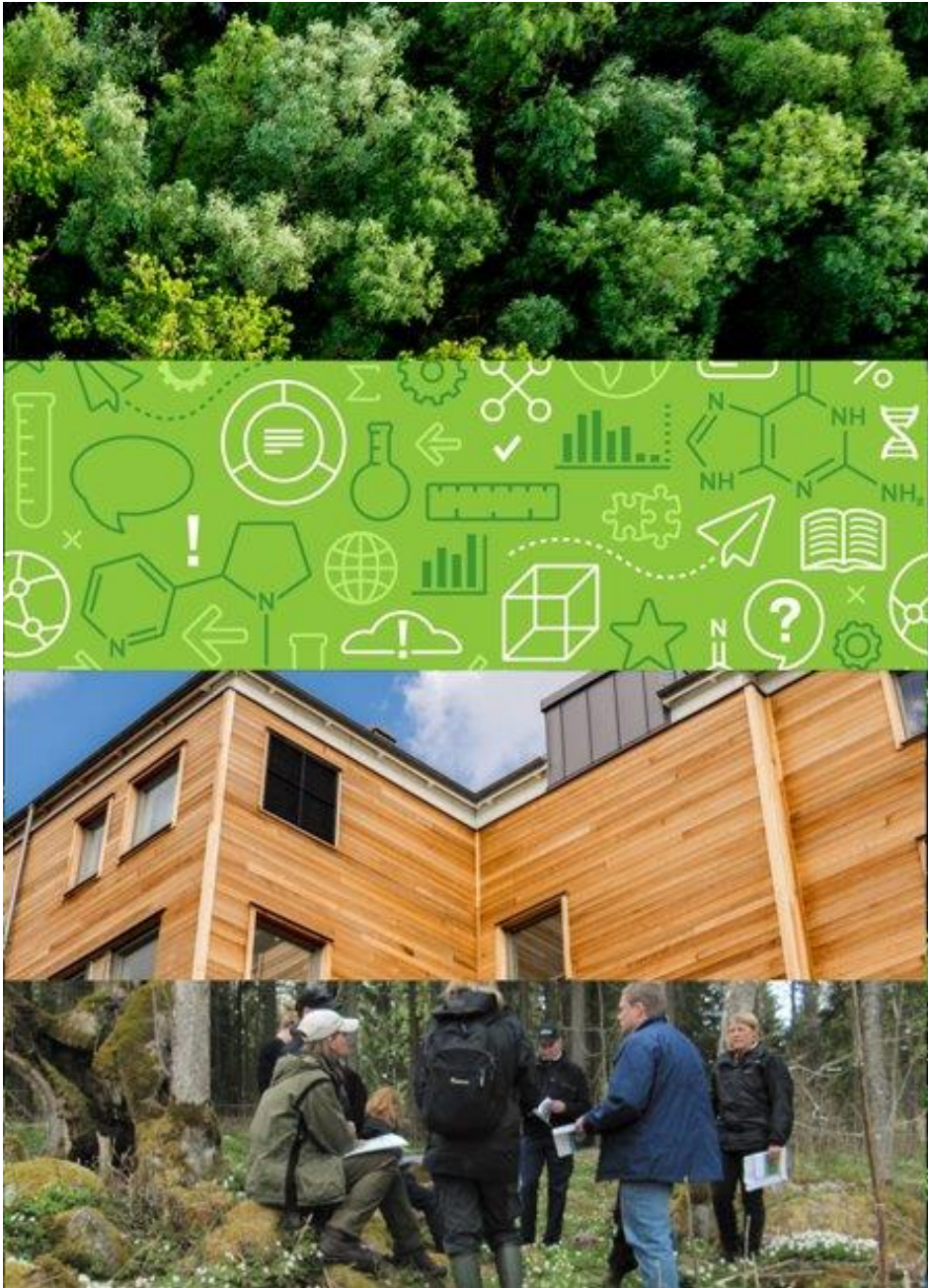
Därutöver finns privata stiftelser och fonder med olika profil, såsom Wallenbergstiftelserna och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Medlen som utlyses nationellt är betydelsefulla för att förstärka de regionala innovationssystemen, och kan även bidra till en effektiv samverkan med aktörer utanför Västra Götaland. Även viss andel av EU:s medel fördelas av svenska myndigheter, däribland de nationella delarna av ERUF och ESF+. Det är angeläget att de frågor som har hög prioritet i Västra Götaland återkommande speglas i utlysningar av nationella medel. Lyhördhet, samsyn och proaktiv dialog med den nationella nivån är därför viktiga element i genomförandet.

Regionala medel

Utöver de medel som Västra Götalandsregionens olika nämnder och beredningar investerar i projekt och andra initiativ, sker fördelningen av vissa medel inom EU:s budget regionalt. Det gäller exempelvis majoriteten av medlen i ERUF och ESF+, men även avgränsade delar inom landsbygdsprogrammet. Insatser som finansieras med ERUF-medel ska bidra till Västra Götalands strategi för smart specialisering (S3). I Västra Götalands S3 bedöms den skogliga sektorn ha en viktig roll för utvecklingen på flera viktiga områden, från hållbart producerad förnybar energi till avancerade och smarta material.

Referenser

- Bjärstig, T. & Sténs, A. 2018. Social values of forests and production of new goods and services: the views of Swedish family forest owners. *Small-scale Forestry* 17(1):125-146.
- Genusintegrering och jämställdhetsarbete vid fakulteten för skogsvetenskap, Sveriges lantbruksuniversitet. Rapport 21. Wickman, Dolling, Lidestav & Rönnberg SLU 2013.
- Haugen, K., Karlsson, S. & Westin, K. 2016. New forest owners: Change and continuity in the characteristics of Swedish non-industrial private forest owners (NIPF Owners) 1990-2010. *Small-scale Forestry* 15:553-550.
- Insikter #7. 2030: Framtiden är grön. Maclean 2015.
- Morgondagens kompetenser i livsmedelsproduktionen - En explorativ studie med fokus på Skåne, Västra Götaland och Östergötland. Region Skåne, Region Östergötland och Västra Götalandsregionen 2019.
- Ny EU-skogsstrategi för 2030. Europeiska kommissionen 2021.
- Skogen som integrationsarena – kopplingen mellan svensk skogsnäring och integration. Examensarbete av Stina Köppler, SLU 2017
- Skoglig bioekonomi i Fyrbodal och Västra Götaland – förutsättningar och möjligheter för utveckling. Fyrbodals kommunalförbund 2017.
- Skogsnäringens framtida kompetensförsörjning. Slutrapport från Kommittén för kunskap- och kompetensförsörjning. Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens tidskrift 2015:2.
- Skogsnäringens kompetensförsörjning – en studie av hur nytutexaminerade studenters kompetens matchar näringens förväntningar. Examensarbete av Helena W. Andersson, Linnéuniversitetet 2018.
- Skogsskötsel med nya möjligheter - Rapport från Samverkansprocess skogsproduktion Skogsstyrelsens rapport 2019/24.
- Skogsstatistisk årsbok 2014. Skogsstyrelsen 2014.
- SLU 40 år: ett universitet mitt i samhällets utveckling. Roland von Bothmer, Mårten Carlsson och Anders Nilsson. SLU 2017.
- Strategisk kompetensförsörjning – Kartläggning av genomförda projekt och förutsättningar för framtida insatser. Rapport 0226. Tillväxtverket 2017.
- Uppföljning av gymnasieskolan 2020. Rapport 2020:4. Skolverket 2020
- Var finns jobben? Bedömning för 2019 och på fem års sikt. Arbetsförmedlingen 2019.
- Vilka utbildningar ger jobb? Arbetskraftsbarometern 2020. SCB 2020.
- Växtkraft för de gröna näringarna. Rapport 0272. Tillväxtverket 2018.
- Yrkesregistret med yrkesstatistik. Statistiska meddelanden AM 33 SM 1901 SCB 2017.
- Åtgärder för en jämställd skogssektor. Skogsstyrelsen 2019.
- Älgbetesinventering Äbin, Skogsstyrelsen: <https://www.skogsstyrelsen.se/abin> och <https://skobi.skogsstyrelsen.se/AbinRapport/#/valj-rapport>



Skogsprogrammet Västra Götaland

-för jobb, hållbar utveckling
och en växande bioekonomi

Ärende vid Direktionsmöte Fyrbodals
kommunalförbund 3 feb 2022
Karin Stenlund

Förslag till beslut

Att ställa sig bakom "Skogsprogrammet Västra Götaland – för jobb, hållbar utveckling och en växande bioekonomi" och ingå som en av parterna i genomförandet av programmet;

Att godkänna att av de delregionala utvecklingsmedlen-miljö avsätta 150 tkr som medfinansiering för genomförande av skogsprogrammet under 2022–23. Medlen avsätts under förutsättning att finansiering om ca 0,8 MSEK beviljas från andra parter.

Varför prioriterar Fyrbodal skoglig utveckling?

- * Styrkeområde (resursbas) redan idag
- * Framtida möjligheter
Utmaningar

Strukturella framgångar:

RUS:en *prioriterar skoglig bioekonomi*

Innovatum *positionerar sig inom trä & automation*

Högskolan Väst *positionerar sig inom trä & automation*

Wargön Innovation *positionerar sig inom material/textil*

Steneby-miljön *positionerar sig inom trä, design, inredning*

Gröna Klustret Nuntorp *positionerar sig för skogsägares utveckling*

Skogsprogram Västra Götaland – dagens ärende



Samverkansparter under framtagande Skogsprogram Västra Götaland



Länsstyrelsen
Västra Götaland



VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN



SKOGSSTYRELSEN

Fyrbodal

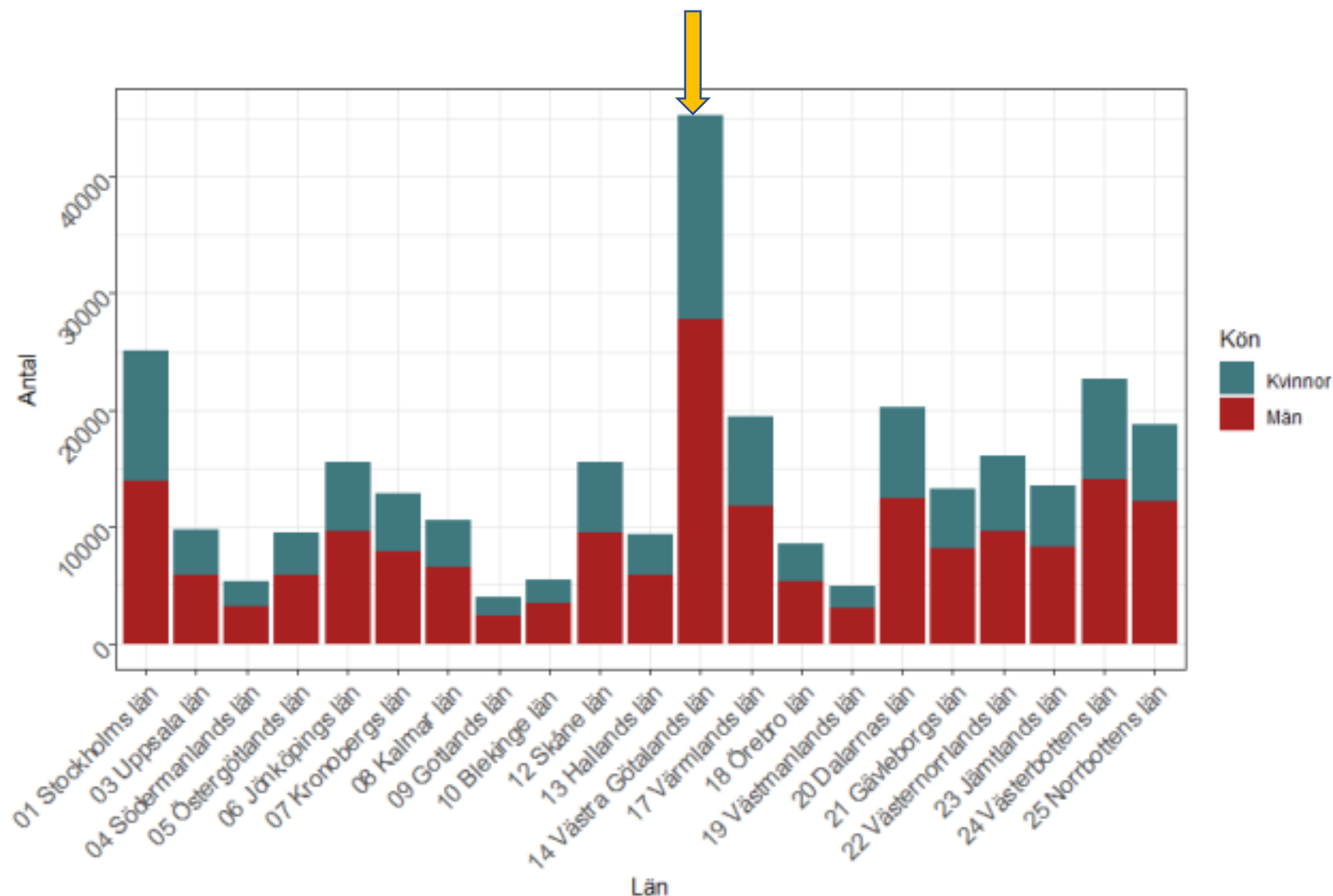


VÄSTRA GÖTALAND



SÖDRA

Skogsägandet i Västra Götaland skiljer ut sig



Källa: Skogsstyrelsen

Den produktiva skogsmarken i Västra Götaland har det högsta taxeringsvärdet av alla län, ca 50 mdkr.

80 procent av den produktiva skogsmarken ägs av enskilda, se figur.

Det finns över 45 000 skogsägare i Västra Götaland.

Virkesförrådet är större än i Värmland.

75 % av brukningsenheterna ägs av en person som bor i den kommunen, är närboägda. Riksgenomsnittet är drygt 60 procent.

Ägarfördelning 2014. Källa Skogsstyrelsen. skogsstatistisk-arsbok-2014.pdf (skogsstyrelsen.se)



	Privatägda AB	Enskilda ägare	Övriga ägare	Totalt	Virkesförråd milj.m ³ sk år 2020
Västra Götaland					247,1
1000 hektar	57	1019	203	1279	
% andel av total skogsmark	4	80 %	16		
Värmland					223,9
1000 hektar	467	756	83	1306	
% andel av total skogsmark	34	58 %	6		
Dalarna					234,0
1000 hektar	574	807	523	1904	
% andel av total skogsmark	30	43 %	27		



Skogs- och tränäringen är stor och betydande i Västra Götaland, med många små och medelstora företag

- Skogs- och tränäringen – möbel-,trävaru-, massa- och pappersindustrin samt skogsbruket - i Västra Götaland omsätter över 30 mdkr
- Det finns många små och medelstora företag med upp till 250 anställda, men endast en handfull företag med 250-600 anställda dvs inget mycket stort företag
- Sammantaget är över 12 000 personer direkt anställda inom skogs- och tränäringen. Varje jobb inom skogsnäringen innebär ytterligare 1,9 arbetstillfällen inom andra branscher.
Källa Skogsindustrierna 2021.

Vision Skogsprogram Västra Götaland

Skogen, det gröna guldet, ska bidra till jobb och hållbar utveckling i hela Västra Götaland samt en växande bioekonomi.

Samverkan

Fyra fokusområden

- **Skogarna** – Varierade skogar med hög tillväxt och biodiversitet
- **Innovationerna** – Värdekedjorna, förädlingen och forskningen
- **Företagen** – Näringslivsutveckling på landsbygden
- **Människorna** – Kompetensförsörjning, jämställdhet och attraktionskraft

I varje fokusområde finns i programmet *nulägesbeskrivning, definierade målområden med tillhörande mål samt exempel på framtida insatser.*





Skogarna

varierade skogar med hög tillväxt och biodiversitet

Målområden:

1. Stärk förutsättningarna för ökad och värdefull tillväxt
2. Utveckla skogarnas natur- och kulturmiljövärden
3. Balansera skog och vilt



Innovationerna

Värdekedjorna, förädlingen och forskningen

Målområden:

1. Utveckla både befintliga och nya värdekedjor
2. Vidareutveckla det innovationsstödjande systemet
3. Satsa strategiskt på forskning och utveckling

Utvecklingsnoder i Västra Götaland med bäring på trä

- Automation och trä
- Design och trä
- Textil
- Hygienprodukter
- Skogsvård



Figur 3. Viktiga miljöer för skogliga innovationer i Västra Götaland.



Företagen -

Näringslivsutveckling i och nära skogen

Målområden:

1. Stimulera entreprenörskap och företagsutveckling
2. Öka kunskapen om skogens många affärsmöjligheter och värden
3. Utveckla samverkan mellan skogsägare, besöksnäring och friluftsliv
4. Förstärk den digitala och fysiska infrastrukturen



Människorna

Kompetensförsörjning och jämställdhet

Målområden:

1. Säkra kompetenserna till de skogliga värdekedjorna
2. Fokusera på jämställdheten
3. Öka den skogliga sektorns attraktionskraft

Framtagning av Skogsprogrammet i Västra Götaland



2019-2020

**Dialog kring
förutsättningarna i Västra
Götaland.**

- kickoff
- seminarier
- rundabordssamtal



2021

Diskussion och analys

- Projektpartners gör prioriteringar kring vad man vill samverka kring och hur.
- Innehåll, form och organisation.



2022 - framåt

**SKOGSPROGRAMMET ÄR
IGÅNG!**

- Kunskap
- Dialog
- Samarbete
- Medvetenhet



Skogsprogrammet Västra Götaland — för jobb, hållbar utveckling och en växande bioekonomi

- Samverkan genom
 - **Utveckling:** identifiera och fylla kunskapsbehov, initiera forskning och utvecklingsinsatser samt sprida befintlig kunskap
 - **Dialog:** öka förståelsen för olika perspektiv och målkonflikter, bädga för samverkan
 - **Samarbete:** främja nya samarbeten där det är viktigt.
 - **Medvetenhet:** öka medvetenheten om skogens viktiga roll för samhället och ekosystemet

Programmet är en start, arbetet utvecklas efter hand

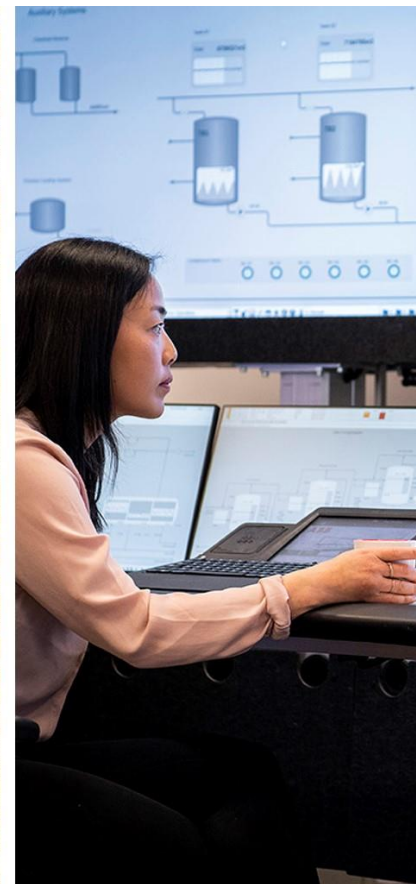


Avsiktsförklaring

Skogsprogram Västra Götaland

Genom Skogsprogrammet Västra Götaland vill vi tillsammans arbeta för att nå resultat inom följande målområden:

- Stärk förutsättningarna för ökad och värdefull **tillväxt** i skogen
- Utveckla skogarnas **natur- och kulturmiljövärden**
- Skapa **balans** mellan klövvilt och foder i skogen
- Utveckla befintliga och nya **värdekedjor**
- Vidareutveckla det **innovationsstödjande systemet**
- Satsa strategiskt på **forskning och utveckling**
- Öka kunskapen om skogens många **affärsmöjligheter** och värden
- Stimulera **entreprenörskap** och företagsutveckling
- Utveckla **samverkan** mellan skogsägare, besöksnäring och friluftsliv
- Förstärk den digitala och fysiska **infrastrukturen**
- Säkra **kompetenserna** till de skogliga värdekedjorna
- Fokusera på **jämställdheten**
- Öka den skogliga sektorns **attraktionskraft**



www.vgregion.se/skogsprogram

Karin Stenlund
karin.stenlund@fyrbodal.se

Fyrbodal


Remissvar - Regional infrastrukturplan 2022-2033

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att ställa sig bakom Fyrbodals remissvar för Regional transportinfrastrukturplan 2022–2033 och översända till Västra Götalandsregionen.

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen har tagit fram ett remissförslag för Regional transportinfrastrukturplan för Västra Götaland 2022–2033 med tillhörande hållbarhetskonskvensbeskrivning som en del av den nationella infrastrukturplanen. planen ska, med hänsyn till de regionala förutsättningarna, bidra till att de transportpolitiska målen uppnås.

Preliminär ekonomisk ram för Västra Götaland är 7 655 miljoner kronor. Regeringen beslutar om de slutliga ekonomiska ramarna i samband med att den nationella infrastrukturplanen fastställs. Långsiktigt syftar planförslaget till att förbättra tillgängligheten i hela regionen med större fokus på olika funktioner i transportsystemet, det vill säga både I stråk och Till stråk (större och mindre vägar) samt på ett hela-resan perspektiv både för person- och godstransporter. Hur medlen ska fördelas inom den regionala infrastrukturplanen beslutas av regionfullmäktige.

Fyrbodals kommunalförbunds remissvar är framarbetat av arbetsgrupp bestående av tjänstemän ifrån Infrakollnätverket och förankrat i helgrupp.

Beskrivning av ärendet

Västra Götalandsregionen har tagit fram ett remissförslag för Regional transportinfrastrukturplan för Västra Götaland 2022–2033 med tillhörande hållbarhetskonskvensbeskrivning som en del av den nationella infrastrukturplanen. planen ska, med hänsyn till de regionala förutsättningarna, bidra till att de transportpolitiska målen uppnås.

Den regionala infrastrukturplanen är framarbetad i nära dialog med de fyra kommunalförbunden där dialog med kommunerna har förts via kommunalförbunden och politisk förankring har skett löpande i beredningen för hållbar utveckling, BHU. Kommunalförbunden har också i framtagandet av planen beretts möjlighet att översända skriftliga prioriteringar av transportinfrastrukturen från respektive delregion vilket Fyrbodals kommunalförbund gjort, se bilaga.

Regional infrastrukturplan omfattar:

- Investeringar i statliga vägar* som inte ingår i stamvägnätet så som namngivna väg- och kollektivtrafikåtgärder samt Potter för kollektivtrafik, cykel och mindre vägåtgärder
- Statlig medfinansiering till kommuner* gällande kollektivtrafik, cykel och miljö/trafiksäkerhet
- Samfinansiering av nationell plan* för Mindre järnvägsåtgärder

Förändringar i korthet jämfört med planen 2018-2029:

Förändring i åtgärdsområdena har gjorts och man utgår nu från funktion istället för transportslag där bil, kollektivtrafik och cykel skall komplettera varandra då transporteffektivitet är en viktig utgångspunkt i planeringen. Man utgår från I stråk och Till stråk (större och mindre vägar) samt på ett hela-resan perspektiv både för person- och godstransporter. Infrastrukturplanen innehåller sju åtgärdsområden baserade på funktion och inkluderar två nya namngivna vägåtgärder, fyra nya namngivna kollektivtrafikåtgärder samt flera utpekade förstärkta satsningar. Utökad ekonomisk ram 7 655 miljoner kronor samt höjd beloppsgräns för namngivna objekt från 25 till 50 miljoner kronor. Planen innehåller också vägledande principer för åtgärdsområden och potter samt ett utökat utrymme för cykelinfrastruktur.

För territoriet Fyrbodal finns följande objekt/åtgärdsområden omnämnda:

- 2 större vägåtgärder som följer med från nu gällande Regionala transportinfrastrukturplan 2018–2029; Väg 161, Bäckén – Rotvik (270 mkr) och Väg 678, Grohed - Bratteröd, (122 mkr).
- Förstärkt satsning i stråk väg 161 medel i plan för cykelåtgärder (40 mkr) och trafiksäkerhetsåtgärder (40mkr) samt för väg 171 vid Stranderängsbro (40 mkr).
- För förstärkt satsning till stråk finns medel för mindre åtgärder (120 mkr)
- Brist från tidigare plan där ÅVS skall genomföras Väg 173, Färgelanda-Frändefors
- Högst prioriterad brist inom området kollektivtrafik som kräver ÅVS Väg 44 Uddevalla, busskörfält. Kvarstående brist från föregående plan, Resecentrum Uddevalla
- Övrigt, driftbidrag Trollhättan-Vänersborg flygplats (30 mkr)
- Högst prioriterade brister som kan bli aktuella till kommande planrevideringar ser Trafikverket att återstående del av väg 678 Lerbo- Grohed bör utredas. Ny förbindelse mellan Orust och fastlandet ligger också på tur att utredas där åtgärdsvalsstudien finansieras av STO-kommunerna och där ambitionen är att bygga genom finansiering utanför nationell och regional infrastrukturplan.

Hållbarhetskonsekvensbeskrivning

En hållbarhetsbedömning har skett integrerat med de olika stegen i planens framtagningsprocess, i

syfte att främja en hållbar utveckling. Sammanfattningsvis visar hållbarhetsbedömningen att infrastrukturplanen i sin helhet inte medför några betydande negativa miljöeffekter. Planen bedöms inte ha något bidrag men inte heller motverka hållbarhetsaspekterna klimat, biologisk mångfald och trygghet. I planförslaget bedöms det finnas förutsättningar för en utveckling i linje med ett transporteffektivt samhälle.

Ansvarig tjänsteperson

Förbundsdirektör Jeanette Lämmel, tel. 0705-32 70 30, e-post:

jeanette.lammel@fyrbodal.se

Kontaktperson Helen Tisell, tel. 0522-44 08 49, e-post: helen.tisell@fyrbodal.se

Helen Tisell

Infrastrukturansvarig

Fyrbodals kommunalförbund

Expediering

Västra Götalandsregionen: regionstyrelsen@vgregion.se

Fyrbodals kommunalförbunds-Remissvar Regional transportinfrastrukturplan för Västra Götaland 2022–2033, RS 2019-08293

Regionstyrelsen har remitterat förslag till regional plan för transportinfrastrukturen i Västra Götaland 2022–2033 med tillhörande hållbarhetskonskvensbeskrivning.

Den nuvarande Regionala planen för transportinfrastrukturen sträcker sig över perioden 2018–2029 och omfattar ca 6,5 miljarder kronor. Det remitterade planförslaget gäller perioden 2022–2033 där Västra Götalandsregionen genom regeringens direktiv har tilldelats en ekonomisk ram på 7 339 miljoner kronor. Trafikverket har räknat upp den preliminära ramen till 7 655 miljoner kronor, efter justering utifrån underförbrukning under åren 2018–2021. Först då regeringen fastställer den nya nationella infrastrukturplanen beslutas den slutliga ekonomiska ramen.

Remissförslaget finns att läsa via länken: <https://www.vgregion.se/regionalplan>

Fyrbodals remissvar har sammanställts av en mindre arbetsgrupp bestående av tjänstepersoner ur Infrakollnätverket och förankrats i helgrupp. Fyrbodals kommunalförbunds remissvar för Regionala transportinfrastrukturplanen beslutas vid direktionsmöte den 3 februari 2021.

Arbetsgruppen har bestått av följande tjänstepersoner:

Frida Fredriksson, Trollhättans kommun
Sven Andersson, Uddevalla kommun
Lars Rudström, Vänersborgs kommun
Björn Wennerström, Åmåls kommun
Helen Tisell, Fyrbodals kommunalförbund

Fyrbodals kommunalförbund är nöjd med arbetssättet att ta fram remissförslaget. Västra Götalandsregionen har involverat och informerat politiker i kommunalförbundets direktioner, Regionens politiker och tjänstemännen i kommunerna genom kommunalförbundets Infrakollnätverk vilket har upplevts som en konstruktiv och väl fungerande process.

Det är också positivt att de fyra kommunalförbunden har haft möjlighet att prioritera olika typer av åtgärder inom respektive förbund utifrån behov och förutsättningar. Det möjliggör ett viktigt steg i omställningen mot ett effektivt transportsystem och att olika åtgärder behövs beroende på geografisk struktur.

Även om arbetet med att ta fram remissförslaget har skett på ett transparent sätt och att samtliga parter har varit delaktiga så vill vi lyfta följande:

Planens nya struktur kan mot bakgrund av målet om högre hållbarhet i transportinfrastrukturen ses som positiv. Den nya strukturen innebär dock att det inte är lika lätt att hitta föreslagna åtgärder och dess samverkan med andra åtgärder i syfte att skapa ett bättre resultat. Kraven på redovisning och uppföljning av planens utkomst ökar. En regional karta saknas i planförslaget där man visuellt redovisar vart åtgärderna ligger geografiskt och hur medlen fördelas i regionen.

Möjligheten att geografiskt påverka och bestämma åtgärdernas inriktning med utgångspunkt från lokala behov är viktig. Regionen är stor, har olika strukturer varför det är viktigt att kunna hantera dessa skillnader. Ambitionen om geografisk anpassning bör även genomsyra arbetet med fördelning av medel ur planens potter och kommunerna/kommunalförbundet utgår ifrån att de förstärkta satsningarna till stråk som Fyrbodal blivit tilldelade inte kommer att påverka den framtida fördelningen ur de övriga pottorna.

En stor del av planens medel återfinns i potter där beslut om åtgärder prioriteras löpande under planperioden. Pottorna skapar hög flexibilitet men också en oklarhet kring hur medlen fördelas geografiskt och åtgärdsrätt. Prioritering av åtgärder läggs i hög grad i händerna på Västrafik och Trafikverket. Kommunalförbundet vill därför framhålla vikten av målbeskrivningar som kan leda till tydliga fördelningsprinciper för att skapa insikt och förståelse för hur medel prioriteras och fördelas. Planens vägledande principer bör utvecklas och kompletteras med någon form av processbeskrivning som också säkerställer kommunernas/kommunalförbundens delaktighet i planens genomförande. Detta är särskilt viktigt om geografiska principer ska tillämpas och ett lokalt engagemang för infrastrukturens utveckling ska kunna bibehållas i hela regionen. Vi ser även ett behov av innovativa lösningar och möjligheter för kombinationer mellan regional och nationell plan som kan bidra till genomförandet av förbättringar och vidmakthållande av standard och framkomlighet i det småskaliga vägnätet

Väggprojekt löper som regel under mycket långa tidshorisonter där fördröjning och fördröjning är mer regel än undantag. Förhöjda kostnader kan innebära att objektet slår i taket för pottgränsen och faller bort ur åtgärdslistan. Detta kan förhindras genom en tydlig uppföljning för objekten som spelas in i pottorna. För ökad förståelse kan redovisning för hur stort ekonomiskt utrymme man har för nya åtgärder i de olika pottorna med fördel redovisas på ett mer överskådligt sätt

Stråkatgärder

Ca 2,1 Mdkr läggs till åtgärder i och till stråk varav vissa delar användas till förstärkta satsningar i stråk (26% respektive 12,5%). Övervägande del av stråkmedlen (1,7 Mdkr) ska användas i potter

för kollektivtrafik, cykelåtgärder och mindre (ej namngivna) vägåtgärder vilket är i linje med vad medlemskommunerna önskat. Åtgärder med finansiering ur dessa potter prioriteras av Västtrafik och Trafikverket. Cykelåtgärder genomförs i de kommuner som ansöker och vill medfinansiera åtgärderna med 50 %. Kommunernas/kommunalförbundens möjligheter att medverka i prioritering och urval av åtgärder ur pottarna är oklara. Denna oklarhet kan leda till en ständigt pågående uppvaktning från kommunerna kring önskade åtgärder med finansiering i pottarna med risk att principen om dialog och överenskommelser mellan kommunerna på förbunds nivå frångås. Planen kan med fördel utvecklas i frågor kring processer och fortsatt delaktighet i planens genomförande. (Ansvarsutpekandet s. 36 är inte tillräckligt).

I planen nämns efterlevnad och uppföljning som viktig för pottarna (s 34). Med tydligare planerings principer och processbeskrivningar kan inriktningen bli rätt från början.

Förstärkt satsning till stråk

I planen finns förslag på förstärkt satsning till stråk för Fyrbodal på 120 miljoner. Dessa medel är kopplade till den politiska prioriteringen vid framtagandet av planen och bör därför inte behandlas på samma vis som övriga medel i planen. Medel från de förstärkta satsningen för Fyrbodal bör lämpligen fördelas genom beslut i Fyrbodals direktion och undantas från regeln som säger att åtgärder med en kostnad som belastar planen med mellan 25 och 50 miljoner kronor skall hanteras politiskt via beredningen för hållbar utveckling (BHU) och beslut i regionstyrelsen. Dessa medel bör fördelas och prioriteras enligt liknande principer som de mindre vägnätsåtgärderna i vägnätspotten, av kommunerna genom Fyrbodals kommunalförbund i samverkan med Trafikverket och Västra Götalandsregionen. De objekt som inte kunde finansieras vid fördelningen av mindre vägnätspotten 2019 bör stå på turordning för åtgärd. Andra angelägna objekt kan också bli aktuella som faller in under kriterier och principer.

Regionala stråk

Regionen har tidigare utpekat ett antal regionalt viktiga stråk i regionens olika delar. De utpekade stråken har tilldelats särskild uppmärksamhet och egna medel för åtgärder. Stråken omnämns inte i planförslaget och är inte längre föremål för särskilda prioriteringar. Regionen bör i planen eller på annat sätt meddela om de regionalt utpekade stråken inte längre ska ha någon särställning och inte utgöra något särskilt underlag för fortsatt fokus för regionens transportbehov.

Cykelåtgärder

Kommunerna antas även i fortsättningen kunna anmäla behov av åtgärder för gång- och cykel i det regionalt statliga vägnätet. Förutsättningen är kommunal medfinansiering med 50 % av kostnaderna. Cykelåtgärder kan ske på vägar i stråk och vägar till stråk. Medlen för cykelåtgärder

tycks vara fördelade i två olika pottor men det är oklart om det är en och samma process för ansökan/fördelning av dessa medel.

För att öka antalet cykelresor behövs investeringar i cykelvägnätet både på kommunala vägar och det statliga vägnätet som är Trafikverkets ansvarsområde. För de statliga vägarna är det viktigt att se över rutinerna för medfinansiering av cykelinvesteringar inom regional infrastrukturplan.

Kravet på 50 procents medfinansiering av kommunerna tillsammans med kostnadsökningarna per meter cykelväg innebär att få cykelvägar byggs. För kommunernas medfinansiering behöver kostnaderna vara satta så att eventuella kostnadsökningar inte ger ökade kommunala kostnader utan bäras av antingen VGR eller Trafikverket. För att minska kostnaderna uppmuntrar Trafikverket kommunerna att i egen regi bygga cykelvägar som ligger en bit ifrån de statliga/regionala vägarna, så kallade regionala cykelvägar med kommunalt ansvar. Om kommunerna går in och tar ett större ansvar för det regionala cykelnätet så vore det rimligt att den regionala planen stöttade även dessa åtgärder och att mer medel läggs på kommunalt stöd i stället för statligt.

Järnväg

För att uppnå miljö- och klimatmålen, för omställningen till ett transporteffektivt samhälle samt öka attraktiviteten för kollektivt resande med tåg finns ett stort behov av åtgärder för att återställa och höja standarden på de järnvägar som är viktiga för regiontrafiken. För att genomföra Västtågsutredningen samt Målbild Tåg 2035 och för att nå målen om ett trefaldigt resande vill Fyrbodals kommunalförbund framhålla vikten av att Bohusbanan och Älvsborgsbanan rustas upp och får god standard. I nuvarande nationella plan lyftes Göteborg – Oslo fram som en brist och en utredning har gjorts för dubbelspår mellan Öxnered och Skälebol. Fyrbodals välkomnar utredningen, men ser att resterande del av Göteborg-Oslo bör utredas i snabb takt så att byggnation med hjälp av EU:s medfinansiering möjliggörs. I Trafikverkets nuvarande remissförslag till reviderad nationell plan 2022-2033 är sträckan inte med som namngiven åtgärd eller utpekad som brist, vilket är oroväckande. Sträckan bör finnas med som namngiven brist i nationell plan för att möjliggöra gränsöverskridande infrastruktur och ta tillvara den höga medfinansierings möjligheten som nu finns från EU.

Brister

I arbetet med revideringen har inga nya brister tagits med, med motivet att det finns många genomförda Åtgärdsvalsstudier (ÅVS) och det finns ett stort antal förslag på åtgärder som saknar finansiering. Trots detta beslut finns det betydande brister i det regionala vägtransportsystemet som inte är utredda och där behovet av åtgärder är stort. Vi ser fram emot att dessa kommer att få större utrymme vid nästa planrevidering. Även om inga nya brister tagits med i planförslaget så

finns det fördelar med att processen och hanteringen av brister ändå beskrivs i planen.

Hållbarhetskonskvensbedömning

Den lagstadgade strategiska miljöbedömningen har utvidgats till att även omfatta det sociala och ekonomiska perspektivet, vilket är ett framsteg och går i linje med funktionsmålet.

Planeringsprinciperna lyfter vikten av ett större fokus på ett inkluderande transportsystem och åtgärder som främjar en ökad tillgänglighet för barn och unga i det mindre vägnätet.

Enligt hållbarhetsbedömningen är den samlade bedömningen att förslaget till infrastrukturplan varken medför en positiv eller negativ påverkan på klimatet. En beräkning har gjorts över planens koldioxidutsläpp, som visar en minskning jämfört med regional plan 2018-2029 för år 2040. Utsläppsminskningar möjliggörs bland annat genom att bilresor ersätts av kollektivtrafik och cykel. Kommunerna får en viktig roll att införliva målet med en större tillgänglighet och transporteffektivitet genom kommunal medfinansiering för åtgärder som gynnar gång, cykel och kollektivtrafik. Angeläget är att när åtgärder bestäms under planperioden i exempelvis potter behöver dessa prövas mot hållbarhetsmålen.

Direktionsbeslut gällande transportinfrastrukturen tagna efter Fyrbodals skriftliga prioriteringar.

Västra Götalandsregionen uppmanade kommunalförbunden att inkomma med skriftliga prioriteringar senast den 15 april 2021 som ett led i arbetet med att sammanställa remissversionen, se bilaga. Fyrbodals kommunalförbund står fast vid dessa prioriteringar och synpunkter. Efter de skriftliga prioriteringarna har Fyrbodals direktionen tagit följande beslut:

-Beslut att ställa sig bakom skrivelse upprättad av Fyrstads Flygplats AB:s ägarkommuner Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla och Lysekil. Skrivelsen gäller behovet av temporär allmän trafikplikt och är ställd till Infrastrukturdepartementet, Näringsdepartementet, Trafikverket samt Västra Götalandsregionen

-Beslut att tillskriva Västra Götalandsregionen om att göra en beställning på en åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för fast förbindelse över Gullmarsfjorden under förutsättning att denna inte tränger undan redan prioriterade åtgärdsvalsstudier i Fyrbodals samt att förbundet önskar skriftlig återkoppling från Västra Götalandsregionen i ärendet.

Övrigt

- Sidan 3 i hållbarhetsbedömningen saknad beskrivning av vad ”-” och ”+” respektive ”0” betyder och bör förtydligas.
- Sidan 36 i Regionala planen- under processbilden står det i figurtexten att gränsen för större åtgärder är 25 miljoner kronor, detta bör ändras till 50 miljoner.
- Fyrbodal vill göra ett förtydligande med koppling till de skriftliga prioriteringarna om att väg 171 ligger som en högt prioriterad åtgärd för delregionen oavsett vilken eller vilka etableringar som kommer till stånd.

Fyrbodals kommunalförbund ser fram emot ett fortsatt bra samarbete och vill lyfta revideringen av planen som ett gott exempel på hur vi tillsammans skapar samsyn och förståelse för fattade beslut.

Med vänliga hälsningar

Helen Tisell
Infrastrukturansvarig
Fyrbodals kommunalförbund
[Klicka här för att ange text.](#)

Bilaga: Fyrbodals prioriteringar gällande – revidering av regional infrastrukturplan 2022 – 2033/2037, 2021-03-02

Fyrbodals prioriteringar gällande – revidering av regional infrastrukturplan 2022 – 2033/2037

Västra Götalandsregionen har begärt in skriftliga inspel i delregionernas prioriteringar gällande transportinfrastrukturen vilket presenteras nedan. Skrivelsen har sammanställts av tjänstemännen i Fyrbodals Infrakollnätverk samt utifrån dialogen som ägde rum på Fyrbodals direktionsmöte den 11 februari.

Revidering av nationell och regional transportinfrastrukturplan skall göras. Som ett första steg i revideringsprocessen har Västra Götalandsregionen tagit fram ett inriktningsunderlag. Det gemensamt antagna inriktningsunderlaget för det regionala infrastrukturarbetet pekar ut riktningen för hur infrastrukturen i Fyrbodals kan förbättra tillgängligheten på klimatets villkor samt bidra till goda livsmiljöer i stad och land. Den Regionala transportinfrastrukturplanen skall bidra till det nationella klimatmålet i sin helhet inte varje objekt i sig.

Vi bidrar till **klimatmålet** genom att prioritera åtgärder som bidrar till en överflyttning till mer hållbara transportsätt. Därför vill vi förbättra förutsättningarna för fler kollektiva resor och ökade cykeltransporter.

Vi stärker en **socialt hållbar samhällsutveckling** genom att utveckla ett inkluderande transportsystem med hänsyn till olika resenärers behov. Därför vill vi förbättra alla typer av transportslag inte bara vägtrafiken.

Vi närmar oss **nollvisionens mål** genom att öka trafiksäkerheten där flest olyckor sker, dvs på det mindre vägarna och i det kommunala vägnätet. Därför vill vi lägga högre fokus på trafiksäkerhetsåtgärder på det mindre vägnätet i delregionen, dvs vägar som matar till trafik i de större stråken.

Beslutade namngivna vägobjekt i Fyrbodal enligt nuvarande plan är:

- Väg 161 Rotvik-Bäcken (198 miljoner)
- Väg 678 Bratteröd – Grohed (uppskattad 100 miljoner)

Med beslutat namngivet menas att medel finns avsatta för åtgärd.

De högst prioriterade vägbristerna i Fyrbodal enligt nuvarande plan är:

- Väg 161 Uddevalla -Lysekil (resterande del Bäcken- Skår) (ÅVS klar)
- Väg 172 Stora Bön -Skällsäter (ÅVS:en är klar och kom fram till att bristerna i stort är åtgärdade)
- Väg 171 Gläborg – Kungshamn (ÅVS klar inom kort)
- Väg 173 Färgelanda – Frändefors (ÅVS skall påbörjas under 2021)

Efter en åtgärdsvalsstudie (ÅVS) är utförd kan objektet vara aktuellt för åtgärd ”namngivet”. Dock har VGR uttryckt att utrymmet för nya åtgärder är begränsat, ca 400–900 miljoner för *hela* Västra Götalandsregionen. De ser heller inte att behov av att nya brister skall spelas in, men att vår bristlista skall vara aktuell och uppdaterad.

Väg 172 Härsängen samt cirkulationsplats i Skåpafors har utretts inom stråkpott/mindre vägåtgärder men har gått över beloppsgräns till att vara namngivet (25 miljoner) VGR ser över möjligheten att trots detta ändå finansiera dessa genom de övriga pottarna. Om inte möjligheten finns är dessa också en möjlig prioritering för nya namngivna.

En ÅVS är också utförd för Väg E45 delen Vänersborg – Mellerud, vilken är en nationell väg som hör till den nationella transportinfrastrukturplanen. I arbetet med den nationella planen bör möjligheten till en etappindelning av sträckan Vänersborg – Mellerud ses över för att kunna starta med en delsträcka av helheten.

Brister inom nuvarande plan – kollektivtrafik

- Uddevalla station och stadsbussterminal (planerad år 2026)
- Lysekil resecentrum (år 2027)
- Strömstad resecentrum (år 2028)

Västtrafik har haft egen avstämning med kommunerna kring bristerna för kollektivtrafik för att se hur de ligger i tid med sina tänkta åtgärder.

Väg 44 i Uddevalla mellan Tavlegatan och Undavägen har utretts för ett extra busskörfält och kan vara aktuell för åtgärdsprioritering inom brister för kollektivtrafik.

Fyrbodals inspelade brister till förra planrevideringen

Vägnätet

1. Väg 161 Uddevalla – Lysekil resterande delar på hela sträckan
2. Väg 172 Stora Bön – Skällsäter
3. Väg 171 Gläborg – Kungshamn
4. Väg 173 Färgelanda – Frändefors, allmän standardhöjning
5. Väg 164 Åmål-Strömstad, Etapp 2
6. Väg 44/161 Lysekil – Götene, allmän standardhöjning
7. Väg 2115 Dals Ed – Hökedalen, ny förbifart
8. Väg 914 Kville – Tanumshede
9. 924 Ellenö – Munkedal, allmän standardhöjning
10. Väg 2206 Bengtsfors – Halden
11. Väg 172 Bengtsfors – Årjäng
12. Förbifart Grebbestad
13. Koppling mellan Orust och E6
14. Fast förbindelse över Gullmarn

Kollektivtrafiken

1. Resecentrum Vänersborg, resterande delar
2. Resecentrum Uddevalla
3. Tillgänglighet resecentrum Öxnered, koppling till 45:an
4. Konsekvenser av infrastruktursatsningar kopplade till väststågsutredningen

Cykel

1. Fortsatt satsning på cykelstråk

Fördjupningsfrågor/Synpunkter

1) Prioritering gällande större och mindre åtgärder?

Stora vägåtgärder är dyra. I Bohuslän är de dessutom dyrare än i andra delar av regionen. Planerade stora åtgärder måste etappindelas med mycket lång genomförandetid som följd.

Svårigheten att finna finansiering för stora åtgärder ökar med varje ny infrastrukturplan vilket leder till att Trafikverket har svårt att rekommendera åtgärder i ÅVS:erna mot bakgrund av resursbrist. ÅVS-arbetet skapar förväntningar på kommande åtgärder – men verkligheten visar att det tar mycket lång tid att genomföra planerade åtgärder. Trafikverket studerar ibland åtgärder som saknar förutsättningar för att kunna genomföras. Mot bakgrund av detta borde ÅVS en hantera kortare delsträckor än vad som är brukligt.

Hög prioritering av stora åtgärder innebär också ökade svårigheter till finansiering av mindre åtgärder. Det är viktigt att få en balans mellan större och mindre åtgärder och prioriteringar. Annars riskerar infrastrukturen i landsbygdskommuner att åsidosättas till förmån för större kommuner och större åtgärder. Landsbygdskommunerna är viktiga för att hela regionen ska leva och utvecklas. Kommunalförbundet Fyrbodal skiljer sig i flera avseenden från övriga delregioner genom avsaknaden av en enda större centralort. Fyrbodal är flerkärntigt och har flera större stråk mellan orter och en mycket stor andel vägar med funktionen att mata till större stråk.

Fyrbodal behöver tänka flexibelt. Det finns inte bara en lösning för delregionens behov och dess utveckling.

Fyrbodal prioriterar därför det **Intermodala åtgärdsalternativet** som i högre grad stöder inriktningsunderlagets mål. Alternativet innebär något mer resurser till trimning och effektivisering i och till stråk, vilket är en fördel i det avseendet att de brister som finns med i Fyrbodals bristlista kan beskrivas som åtgärder till stråk eller åtgärder i stråk. Alternativet innebär att fler mindre vägar kan få del av tillgängliga resurser, vilket främjar en god geografisk spridning av medel. Kommunerna får även ökat statligt stöd för åtgärder i det kommunala vägnätet och kommunala cykelvägar där medlen i potterna idag sällan räcker till för att uppnå en uppsnabbad utbyggnadstakt. Resurserna som finns att tillgå för större objekt är begränsade i den nya planen som endast medger ett fåtal tillkommande större objekt i hela regionen. Det finns också en tröghet i framdriften av de redan inspelade bristerna. Det intermodala alternativet medger mer medel för åtgärder som inte är namngivna, vilket kan medföra en ökad framdrift.

Det intermodala åtgärdsalternativet främjar en mer sammanhållen delregion genom att möjliggöra för kommunerna att uppnå en god standard för det mindre vägnätet och cykelvägar som medför en ökad framkomlighet med olika transportslag.

2) Prioritering gällande åtgärder i stråk, till stråk och kommunalt vägnät?

Fyrbodal har stor andel vägar som anknyter och matar till större stråk. Åtgärder som trimmar och effektiviserar trafiken i stråk bidrar till en bättre sammanhållen delregionen. Cirka hälften av olyckorna med omkomna och allvarligt skadade på regionala vägnätet sker på de lågtrafikerade vägarna, på det så kallade mindre vägnätet, varför åtgärder på dessa vägar bidrar till nollvisionens mål. Samtidigt utgör den största andelen allvarligt skadade i trafikolyckor oskyddade trafikanter (gående och cyklister) varav mer än 65 procent på kommunala vägar. Stöd till kommunernas trafiksäkerhetsarbete är därför av stor betydelse.

Ett intermodalt tankesätt bidrar till fler hållbara persontransporter. Noder, parkeringar osv är viktiga. Förändrat arbetssätt kan minska behovet av resor. Om färre resor genomförs kan viljan att genomföra dessa hållbart med kollektivtrafik och GC öka.

- Fyrbodal ser att en fördelning av resurser till mindre vägar som matar till stråk i kombination med stöd till kommunernas trafiksäkerhetsarbete bidrar till inriktningsunderlagets prioriteringar avseende klimat, trafiksäkerhet och strävan att tillgodose olika gruppers behov av ett fungerande transportsystem.

3) Vilken typ av åtgärder är viktigast i er delregion?

Fyrbodal har många mindre vägar med olika funktioner. Eftersatt vägunderhåll leder till försämrad vägstandard och ökande behov av akuta insatser. Vägar i det mindre vägnätet behöver därför prioriteras för åtgärder som minskar behovet av akuta underhållsåtgärder. En serie små/mindre åtgärder kan sammantaget bidra till inriktningsunderlagets mål om högre trafiksäkerhet, inkluderande trafiksystem och minskad klimatpåverkan. Medel till många mindre åtgärder skapar utrymme för att trimma och effektivisera befintlig infrastruktur, dessutom har det visat sig att mindre åtgärder i potter bidrar en till bättre framdrift i planen.

Det är viktigt att se potentialen och möjligheten att även i mer glesbefolkade orter och kommuner att kunna övergå från motordrivna färdmedel till mer hållbara alternativ såsom gång- och cykel genom att se till att medel finns att tillgå i pottarna. I Fyrbodal finns stor potential för ökad cykling, då 40% av invånarna kan nå arbete/skola inom 30 min. Man vill bygga cykelbanor men svårt att motivera när man har eftersatta vägar i det mindre vägnätet.

- I Fyrbodal kommer åtgärdstyperna smärreåtgärder, trimningsåtgärder samt åtgärder som främjar trafiksäkerhet och miljö att bidra till inriktningsunderlagens nationella klimatmål samt Nollvisionen regionala etappmål.

4) Vilka större åtgärder är högst prioriterade?

Fyrbodal har sedan tidigare en prioritering/bristlista över vägåtgärder. Listan är utgångspunkt för prioritering av större namngivna åtgärder. Större åtgärder förutsätter lång tidshorisont. Omprioritering kan bli aktuell om förutsättningarna ändras. Nya brister fylls i normalfallet på från botten.

Fyrbodals prioritering större vägåtgärder:

Väg 161, etapp 2 (ÅVS genomförd)

Väg 171 (ÅVS genomförd)

Den planerade Industrin i Sotenäs är i sitt slag en av Europas största, vilket är betydelsefullt inte bara för Fyrbodal utan nationellt. Nationella medel borde därför skjutas till för att få väg 171 ombyggd så att den lämpar sig för ändamålet.

Större åtgärder med extern finansiering kan prioriteras upp då de inte konkurrerar med de övriga objekten som skall bekostas av regionala eller nationella medel. Fast förbindelse till Orust är ett sådant objekt, enligt beslut i Fyrbodals direktionen 2021-02-11. Cirkulationsplats vid Nordby köpcenter är ett annat objekt som också skall ske genom extern finansiering.

5) Har ni några särskilda medskick inför processen att konkretisera planens innehåll?

Dagens beloppsgräns för namngivna objekt liksom olika beloppsnivåer i de s.k. pottorna leder till svårigheter i genomförandeplaneringen. Den långa tiden mellan beslut och åtgärd försvårar också hanteringen av åtgärder då förutsättningarna hinner förändras.

De ibland orimliga kostnaderna för cykelvägar efter det statliga vägnätet utgör ett allvarligt hinder för en omställning till högre andel hållbara resor. De statliga resurserna används inte på ett kostnadseffektivt sätt.

Bättre samverkan mellan nationella medel som tex underhåll /bärighetsmedel och regionala medel. Vi ser också en svårighet med att BK 4 satsningen tar alltför stora resurser till förfogande ur bärighetsmedlen vilket kan gå ut över andra objekt. Flera stora industrier såsom pappersbruk och sågverk är beroende av att vägarna är farbara och speciellt gäller detta många småvägar där timmer måste kunna köras ur skogarna. Det mindre vägnätet lider främst av ett eftersatt underhåll och då det finansieras via nationell plan så uppstår en komplexitet och svårigheter för att hitta lämpliga lösningar så att regional plan kan användas. Vi ser gärna en symbios mellan de olika pottorna. De nationella medlen för klimatanpassningar bör också bättre synkroniseras med de regionala pottorna. Många av Fyrbodals vägar är inte farbara vid höga vattenstånd så som tex vägarna till Kungshamn.

Ang. kollektivtrafiken är det viktigt att prioritera framkomlighet och hållplatser och hållplatser samt funktionella Resecentra. Vid knutpunkter och större stråk är det också av vikt att ha strategiskt placerade pendelparkeringar för att underlätta samåkning och kollektivt resande.

- Fyrbodal upplever att förutsättningarna för en utveckling av infrastrukturen i delregionen i flera avseenden skiljer sig från förutsättningarna i andra delregioner. Landskapen har olika karaktär vilket också betyder stora skillnader i möjligheter och kostnader för utveckling av infrastrukturen. Detta innebär att den regionala planen också kan behöva utformas med lite olika fokus för de olika regiondelarna. Planens utformning efter ett enda gemensamt alternativ för hela regionen kanske ska ersättas med valbara åtgärdsalternativ för respektive delregion. Respektive delregion kan då utforma en åtgärds mix (alternativgenerering) med utgångspunkt från givna ekonomiska ramar där fördelning av medel anpassas efter delregionernas geografiska förutsättningar, befolkning, resande, och överflyttningsspotential. Standarden på vägarna i Fyrbodal är på många ställen lägre än de andra delregionerna då det är dyrt att bygga väg här på grund av geotekniska förutsättningar. Detta bör man ha i åtanke vid fördelning av medel för att inte skillnaderna mellan delregionerna skall öka.
- **Tematiska ÅVS:er** är intressant för Fyrbodal och fyra förslag på sådana listas nedan:
 - Problematiken med godstransporter genom samhället Ed.
 - Utredning av de oskyddade trafikanternas väg till busshållplatser/knytpunkter. Där busshållplatsen i vissa fall kan vara tillgänglighetsanpassad men resenärerna inte kan ta sig dit på ett säkert och tillgänglighetsanpassat sätt.
 - Överflyttning av gods från väg till järnväg och sjöfart-ett hela resan perspektiv för godset- för att bidra till fler intermodala och hållbara transportlösningar.
 - Framkomliga vägar gällande det småskaliga vägnätet för bland annat skogsindustrin. Betydande delar av det småskaliga vägnätet är periodvis avstängda på grund av tjalrestriktioner och standarden på vägnätet är generellt lågt. Den planerade järnvägsterminalen i Bäckeå kommer att innebära en stor ökning av antalet timmertransporter i området. Bättre samverkan mellan nationella och regionala medel borde utredas för att få en robust lösning på det mindre vägnätet, året om.
- Angående förslaget med att slå ihop potten för smärre åtgärder (åtgärder med en kostnad på upp till 12 mnkr) och för mindre vägnätsåtgärder (8-25 mnkr). Tidigare har fördelning av medel för mindre vägnätsåtgärder gått igenom kommunalförbunden och vidare till Beredningen för hållbar utveckling för att beslutas i Regionstyrelsen. Potten för smärre åtgärder har hanterats direkt av Trafikverket. Förslaget har lagts fram för att få en större flexibilitet och framdrift i planen då kostnaderna allt oftare blir högre och allt fler objekt går över beloppsgränserna. Ett sätt att hantera detta kunde vara att höja beloppsgränsen så den mer harmonierar med dagens nivåer, på så vis hade man kunnat ha kvar det gamla systemet. Om pottarna skall slås ihop så är det stor betydelse av ett bra samarbete och en väl fungerande process med förankring mellan kommunalförbunden Trafikverket och VGR för att säkerställa en god hantering av dessa åtgärder.
- Fyrbodals kommunalförbund önskar slutligen framföra vikten av att väg 172 ses som en helhet och vikten av att denna når en högre trafiksäkerhet och vägstandard inom förslagsvis mindre vägnätspotten. Anslutningen mellan väg 44 och väg 172 borde också åtgärdas då den orsakar framkomlighetsproblem samt är olycksdrabbad.

Förslag till kommunalförbundets stöd för genomförandet av strategin "Det Goda Livet i Dalsland"

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår direktionen att uppdra åt kommunalförbundet att stödja arbetet och processen "Det Goda Livet i Dalsland".

Sammanfattning

Det övergripande målet för att öka dalslänningarnas välbefinnande har en direkt koppling till Västra Götalands vision om "Det goda livet". Den framtagna strategin har till syfte att stärka levnadsförhållanden och utvecklingsförutsättningar i landskapet. Fyra områden pekas ut som viktiga att följa: sysselsättning, samhörighet, attraktivitet och utbildning/skolresultat. Västra Götalandsregionen har tagit fram en plan för genomförande 2021 till 2025 vilken är tänkt att fungera som en ram för arbetet. Kommunledningarna i Dalsland inklusive Vänersborg, Regionutvecklingsnämndens presidium och representant från Länsstyrelsen möts ett par gånger om året för att avstämning och uppföljning av processen. En styrgrupp bildas med tjänstepersoner från kommunerna, Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Fyrbodals kommunalförbund. En rekryteringsprocess är påbörjad för att anställa en processledare. Dals-Eds kommun tar emot ansökningarna.

Bakgrund

Västra Götalandsregionen presenterade i december 2020 "Det Goda Livet i Dalsland – diskussionsunderlag för en strategi för långsiktig utveckling i Dalsland" (VGR Analys 2020:51). Rapporten beskriver den långsiktiga utvecklingen och hur den har påverkat dagens strukturella förutsättningar. Den ger även en bild av hur Dalslänningarna ser på sina liv och utvecklingsförutsättningar samt beskriver landskapets resurser och förutsättningar för utveckling. I rapporten presenteras ett förslag till en strategi för regional utvecklingspolitik i Dalsland. En avsiktsförklaring har tagits fram där parterna åtar sig att medverka till och driva satsningarna inom ramen för "Det Goda Livet i Dalsland" och den genomförandeplan som tagits fram för ändamålet. Ingående parter i avsiktsförklaringen är Bengtsfors kommun, Dals-Eds kommun, Färgelanda kommun, Melleruds kommun, Vänersborgs kommun, Åmåls kommun, Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Genomförandeplanen planeras pågå under perioden 2021 till 2025.

Beskrivning av ärendet

Den 18 november fick Förbundsdirektören i uppdrag av förbundets arbetsutskott att bereda ärendet. Föreliggande skrivelse har därefter beretts i dialog med förbundets strateger och teamchefer.

Bedömning och synpunkter

Förbundet välkomnar en satsning på Dalsland. De utmaningar som Dalsland står inför är både stora och strukturella och kommunalförbundets bedömning är att ett tvåårigt projekt och två miljoner kronor i ekonomiskt tillskott inte kommer att kunna lösa dem.

Det finns till och med en risk att ett så kortsiktigt perspektiv skapar förväntningar som inte kommer att kunna infrias under projektiden, med risk för ökad upplevelse av övergivenhet eller uppgivenhet i delregionen.

En satsning på Dalsland behöver ses i ett betydligt mer långsiktigt perspektiv och ökade resurser bör tillföras under hela den period som nuvarande Regionala utvecklingsstrategi, RUS 2030, omfattar.

De extra resurser ”processledare och en person till” som föreslås tillskjutas projektet bör i första hand placeras på kommunalförbundet för att säkerställa att dessa personer redan från start har tillgång till den politik, de nätverk, samverkansstrukturer, relationer och kompetenser som finns på förbundet.

Mot bakgrund av detta vill Fyrbodals kommunalförbund vara med och stödja arbetet och processen inom ramen för sitt uppdrag och tillgängliga resurser och har formulerat ett underlag som biläggs denna tjänsteskrivelse.

- Tidsperspektivet är i första hand 2021 till 2025, kopplingen till RUS och 2030 är tydliggjord och det finns inget som säger att resurser för en projektledare 2022 och 2023 är den samlade satsningen

Det finns inget i plan eller avsiktsförklaring som säger att arbetet ska upphöra 2023 eller att inte mer resurser än en projektledare på två år ska tillföras. Texten i avsnittet Bedömning och synpunkter är därmed vilseledande. Planen markerar tydligt att arbetet gäller till 2025 i ett första skede och även Avsiktsförklaringen kopplar till RUS och pekar på en fortsättning mot 2030 om parterna finner det klokt. Analysunderlaget och planen beskriver att det finns betydande behov av satsningar och pekar ut områden där dessa behöver göras. Att det bör vara möjligt att stötta utvecklingen på ett bra sätt (Dalslands begränsade andel av Västra Götalands befolkning) och att

det krävs (inte minst för att stärka befolknings- och näringslivsstruktur) framgår med all önskvärd tydlighet i underlagen och har utgjort en helt transparent förutsättning i diskussionerna mellan politiska representanter från kommuner och region.

Finansiering

Regionala utvecklingsnämnden godkände förslag till ”Det goda livet i Dalsland – plan för genomförande” den 12 oktober 2021 och beslutade om regionala utvecklingsmedel motsvarande 2 mnkr för finansiering av processledning för arbetet under 2022-2023.

Koppling till mål

-

Ansvarig tjänsteperson

Jeanette Lämmel

Jeanette Lämmel

Förbundsdirektör

Fyrbodals kommunalförbund

Expedieras till: Berörda kommuner, organisationer och styrgruppen för ”Det goda livet i Dalsland”



Till arbetsutskottet

Fyrbodals kommunalförbunds sammanställning av de uppdrag, aktiviteter och verksamheter som kan medverka till genomförandet av strategin "Det Goda Livet i Dalsland"

Bakgrund

Västra Götalandsregionen presenterade i december 2020 en rapport med ett diskussionsunderlag för en strategi för långsiktig utveckling i Dalsland. Rapporten togs fram som en fristående utredning inom Västra Götalandsregionen på initiativ av regionutvecklingsdirektören, vilka hade identifierat behovet tillsammans med presidiet för regionutvecklingsnämnden. Dialoger kring underlaget har förts mellan kommunerna i Dalsland inklusive Vänersborg, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Fyrbodals kommunalförbund och presidiet för Regionutvecklingsnämnden i Västra Götalandsregionen under 2020/2021. Arbetet har lett fram till en plan som ska fungera som en ram för genomförande under perioden 2021 till 2025.

Västra Götalandsregionen beslutade om planen och en finansiering om 2 mnkr i oktober 2021.

En avsiktsförklaring har upprättats mellan Bengtsfors kommun, Dals-Eds kommun, Färgelanda kommun, Melleruds kommun, Vänersborgs kommun, Åmåls kommun, Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Arbetsutskottet i Fyrbodals kommunalförbund hade uppe ärendet den 18 november 2021 och inställningen är att kommunalförbundet, inom ramen för sin verksamhet, kan stödja arbetet och processen men att ärendet behövde beredas och återkomma med ett underlag på vilket sätt det skulle ske till arbetsutskottets möte den 20 januari 2022. Kommunalförbundet har berett ärendet efter beslut i AU (2021-12-18) och återkommer här med en sammanställning av de uppdrag, aktiviteter och verksamheter som förbundet bedriver idag som kan medverka till genomförandet av strategin.

Om processledaren, vilket förbundet föreslår och önskar placeras hos kommunalförbundet så blir dialogen om hur förbundets resurser bäst kan nyttjas för dalslandssatsningen en självklar del av förbundets verksamhet och ingen separat arbetsgång behövs.

Nedan följer en sammanställning av uppdrag/aktiviteter och verksamheter som förbundet bedriver idag inom ramen för Verksamhetsplan 2021-2023 som kan medverka till genomförande av strategin:

Inom området "Stöd, omsorg och hälsa":

- En arena för informationsutbyte, kommunikation och samverkan genom de professionsnätverk som förbundet leder.
- Bistå med kontaktvägar till andra strukturer som verkar i området socialtjänst eller kommunal hälso- och sjukvård.
- Kunskapsutveckling genom verksamhetsnära forskning och utvecklingsarbete inom FOU-socialtjänst.

- I dialog med kommunerna och i samverkan med lärosätena främja kompetensförsörjning och kompetensutveckling för att möta lokala behov och förutsättningar, genom exempelvis samverkan kring verksamhetsförlagd utbildning (VFU) samt att kommunerna bistås i utvecklingsarbete rörande kunskapsstyrning av socialtjänst och den kommunala hälso- och sjukvården.

Inom området "Kompetensförsörjning och utbildning":

- En arena för informationsutbyte, kommunikation och samverkan genom våra råd, college och nätverk. T ex Kompetensråd Fyrbodal, utbildningschefer, branschspecifika kompetensråd, Teknikcollege, Vård- och omsorgscollege, Vuxenutbildningsansvariga, ansvariga för Yrkehögskoleutbildning, samt ansvariga för Studie- och yrkesvägledning.
- Stöd vid framtagande av lokala kompetensförsörjningsplaner.
- Arrangerar seminarium/informationsmöten både digitalt och fysiska sådana.
- En arena för organisering och planering vid tilldelning av extra medel för utbildningsinsatser.
- Ingå i projekt- och arbetsgrupper inom utbildnings- och kompetensförsörjningsfrågor inom ramen för förbundets uppdrag.

Inom området "Fysisk planering och hållbara transporter":

- Kunskap kring den formella handläggningen för ny infrastruktur.
- Processleder nätverket för infra-/kollektivtrafikhandläggare, samhällsplanering och strukturbild respektive miljöstrategier, för samlad kompetens och möjlighet att nå ut till många i en gemensam plattform och ha erfarenhetsutbyte.
- Representerar Fyrbodal i nätverk och arbetsgrupper på regional nivå.
- En bärare av frågor/svar/information till myndigheter inom området.
- Kompetens och forskningssamarbeten (stöd) inom laddinfrastrukturfrågor, biodrivmedelsfrågor, vätgas liksom hållbar mobilitet för persontransporter.
- Medverkan i delprojekt som sakkunning "beställare" för utredningar inom förnybara drivmedel inklusive elektrifiering.
- Medverkan eller projektägare för utveckling av hållbara persontransporter och hållbar mobilitet.

Inom området "Näringsliv, kultur, miljö och attraktionskraft":

- Handlägger delregionala utvecklingsmedel, DRUM.
- Vidareutveckling av det näringslivsfrämjande systemet.
- Processledning av nätverk för näringslivsutvecklare och kulturansvariga på delregional nivå.
- Representation i nätverk, arbetsgrupper och samverkansgrupper på regional och nationell nivå.
- Delfinansiering av förstudie som Mistra Urban Futures har genomförts tillsammans med RISE, Mötesplats Steneby med flera aktörer. Rapporten kallas Omställningsplattform Dalsland och den ska fungera som ett diskussionsunderlag för tvärssektoriell organisering för att stärka Dalslands innovations- och omställningskapacitet.
- Driva och vidareutveckla den gemensamma företagsetableringsservicen Position Väst i enlighet med strategisk plan 2019-2024 (antagen av förbundsdirektionen 2018).
- Sakkunniga inom bioekonomi och förnybar energi.

Inom området "Digitalisering":

- Förmedla kontaktytor till andra aktörer där kommunerna kan inhämta information.

Översyn av styrdokument för Gryning Vård AB

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår direktionen besluta att uppdra åt Fyrbodals kommunalförbunds ägarrepresentant för bolaget Gryning Vård AB att tillsammans med övriga ägarrepresentanter se över och vid behov uppdatera ägardirektiv, konsortialavtal och bolagsordning samt styrelsesammansättning. Eventuell uppdatering ska vara genomförd senast till Grynings bolagsstämma 2023.

Övriga kommunalförbunds direktioner/styrelser föreslås ta motsvarande beslut.

Sammanfattning

Bolaget Gryning Vård verkar på en konkurrensutsatt marknad som har förändrats mycket sedan bolaget startade. Under 2018 fick bolaget ett tydligt uppdrag från ägarna att nå ekonomisk balans till utgången av 2019-2020. Under 2019-2021 har fokus för bolaget legat på fortsatt förändringsarbete för att möta marknadsförutsättningarna. Flera ägarsamråd har ägt rum. Ägarna beslöt 2020-11-24, i syfte ur ett ägarperspektiv få underlag för strategiska ställningstaganden, att ställa klargörande frågor till samtliga kommuner i kommunalförbunden angående behov av Grynings tjänster liksom inställning till ett eventuellt ägartillskott. 43 kommuner svarade och svaren visar att det finns värden för kommunen i att ha tillgång till bolaget och dess tjänster. Under våren 2021 beslöt ägarna att uppdra åt EY att undersöka civilrättsliga och bolagsrättsliga förutsättningar för avyttring av aktier i Gryning Vård AB. Ett PM togs fram för diskussion vid ägarmötet i juli 2021. Det konstaterades vid detta ägarmöte att inga beslut om avyttring finns i något av de fyra kommunalförbunden. Det konstaterades samtidigt att ägarrepresentanterna vid fortsatt ägande bör få i uppdrag att se över och vid behov uppdatera ägardirektiv, konsortialavtal och bolagsordning. Syftet är att säkra att bolagets ändamål stämmer överens med kommunernas behov och minska den ekonomiska risken för ägarkonstellationen över tid.

Bakgrund

Gryning Vård är ett bolag med ändamålet att inom ramen för det allmännas intresse samt på samhällsnyttig grund tillgodose behov hos ägarnas medlemskommuner och dess invånare genom att utveckla och tillhandahålla vård-, omsorgs-, behandlings-, utrednings- och rådgivningsresurser samt bedriva annan därmed förenlig verksamhet. Bolaget bildades år 2001 genom att Göteborgs kommun och Västra Götalands läns landsting överlät verksamhet som fram till dess bedrivits i de så kallad sociala institutionerna och familjehemsverksamheter inom parternas respektive

ansvarsområden. Bolaget har sedan dess ägts av de fyra kommunalförbunden i Västra Götalands län i proportion till folkmängden enligt följande: Göteborgsregionen 54 procent samt Skaraborg, Fyrbodal och Sjuhärad vardera 17 procent.

Beskrivning av ärendet

Se sammanfattningen.

Bedömning och synpunkter

Förslaget är således att ägarrepresentanterna får i uppdrag att se över och vid behov uppdatera de styrande dokumenten, vilket innebär bolagsordning, ägardirektiv, konsortialavtal och styrelsesammansättning. Eventuell uppdatering ska vara genomförd senast till Grynings bolagsstämma 2023. Det innebär att ägarnas styrelser bör ta ställning till uppdaterade styrdokument under hösten 2022.

Förslag till tidplan:

Feb-mars 2022	Ägarnas styrelser beslutar om uppdrag till ägarrepresentanterna.
April-sept 2022	Översyn och ev. uppdateringar av styrdokument. Ägarsamråd äger rum vid behov.
Nov-dec 2022	Beslut i ägarnas styrelser om förslag till uppdateringar
April 2023	Beslut vid Grynings bolagsstämm

Finansiering

Koppling till mål

Ansvarig tjänsteperson

Jeanette Lämmel

Jeanette Lämmel

Förbundsdirektör

Fyrbodals kommunalförbund



Länsstyrelsen
Västra Götaland

Åtgärdsprogram för miljömålen

Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland 2022-2025

Fyrbodals kommunalförbund 2022-02-03

Lina Hadartz, Gerda Roupe och Andrea Carstensen, Länsstyrelsen i Västra Götaland



Agenda 2030



GLOBALA MÅLEN för hållbar utveckling



Miljömålen

Miljömålen utgör
den miljömässiga
dimensionen
av Agenda 2030

VIKTIGA PROGRAM FÖR DET REGIONALA MILJÖARBETET

Klimat 2030
- Västra Götaland ställer om
(kommunernas klimatlöften etc)

Kulturmiljö
2030

Handlingsplan
Klimatanpassning

Landsbygds-
programmet

Regional
skogsstrategi

Utmaningar för
ett hållbart
Västra Götaland

Åtgärdsprogram för
havsmiljön

Regional
handlingsplan för
grön infrastruktur

Åtgärdsprogram för
Västerhavets och Södra
Östersjöns vattendistrikt

Regional
utvecklingsstrategi
– VG 2030

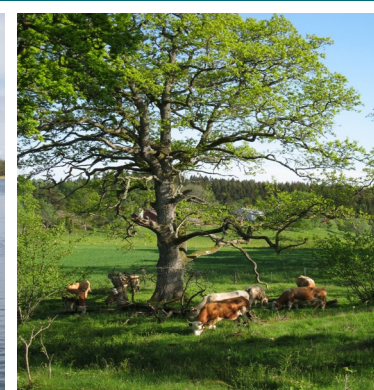
ÅTGÄRDSPROGRAMMET FÖR MILJÖMÅLEN



BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN
OCH REN LUFT



HÅLLBAR ANVÄNDNING
AV VATTENMILJÖER



HÅLLBART BRUKANDE AV
SKOG OCH ODLINGSLANDSKAP



GOD BEBYGGD MILJÖ
OCH HÅLLBAR KONSUMTION

Tre delar i det regionala miljömålsarbetet



Miljömålsbedömning 2021



- Mäter läget i länet mot 2030
- Underlag till fördjupad nationell utvärdering 2023
- Negativ utvecklingen för klimat och biologisk mångfald målen
- Dock flera förbättringar som syns i uppföljningen av de regionala tilläggsmålen
- Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och VGR
- [Miljömålsbedömning 2021 \(lansstyrelsen.se\)](https://lansstyrelsen.se)



Länsstyrelsen
Västra Götaland



Det nya programmet

- Gäller perioden 2022-2025
- 27 åtgärder riktade till kommuner
- Fokus på klimat och biologisk mångfald
- Tydligare koppling till Agenda 2030 & andra program
- Slutuppföljning av föregående program på gång

Kommuner i Fyrbodal

Åtaganden gjorda i åtgärdsprogrammet för miljömålen 2017-2021

Kommun	Bengtstors	Dals-Ed	Färgelanda	Lysekil	Mellerud	Munkedal	Orust	Sotenäs	Strömstad	Tanum	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg	Åmål
Åtgärd														
Minskad klimatpåverkan och ren luft														
KL1. Minska exponeringen för höga halter av partiklar från vägtrafik i tätorter														
KL1b Genomföra åtgärder för att minska höga halter av partiklar på belastade gator och stråk, t.ex. åtgärder för en minskad vägtrafik, fysisk planering för ett transporteffektivt samhälle, införande av miljözoner eller dubbdäcksförbud, gå över till vägbeläggning med låga partikelemissioner, dammbindning samt regelbunden sopning av gatorna under vår-vintern.											X	X		X
KL2. Minska utsläppen av bensapyren och partiklar från småskalig vedeldning														
KL2b Informera om hur man eldar rätt och om hälsopåverkan från vedeldning.	X	X	X		X								X	X
KL3. Minska industriernas utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC)														
KL4. Minska utsläppen av lösningsmedel från hushåll														
KL4b Informera om hur hushållen kan minska sina utsläpp av flyktiga organiska ämnen.	X	X	X	X	X									
KL5. Minska exponeringen för höga halter kväveoxid i stadsluften														
KL5c Genomföra åtgärder för att minska höga halter av kvävedioxid genom att på dessa gator och stråk, t.ex. åtgärder för minskad vägtrafik särskilt tung trafik, fysisk planering för ett transporteffektivt samhälle, införande av miljözoner, ställa krav på arbetsmaskiner vid upp-handling, uppmuntra övergång från diesel- och bensindrift till fordonsgas och elektrifierade transporter.											X	X	X	X
Hållbar användning av vattenmiljöer														
V1. Skydda värdefulla sjöar och vattendrag	X	X	X	X	X		X		X			X		
V2. Skapa och bevara ekologiska kantzoner														X
V2a Inkludera ekologiska kantzoner i kommunala planer som betydelsefulla ekosystemtjänster.	X	X	X	X	X		X		X		X	X		
V5. Genomföra regionalt program för efterbehandling av förorenade områden														
V5b Ta fram kommunala handlingsplaner för efterbehandling av förorenade områden.	X	X	X		X		X				X	X	X	X
V6. Genomföra kommunal kust- och havsplanering (gäller 11 kustkommuner)				X			X	X	X			X		
V8. Miljöanpassa fritidsbåtsanvändningen														
V8a erbjuda toatömning (sugtömning) för fritidsbåtar	X	X			X		X	X					X	X
V8b erbjuda fler möjlighet att nyttja båtbottnentvätt samt säkerställa funktionen av befintliga reningsanläggningar							X	X	X					



Länsstyrelsen
Västra Götaland

Exempel på åtgärder

www.hallbartVG.se



Fyra utmaningar



Minskad
klimatpåverkan
och ren luft



Hållbar
användning av
vattenmiljöer



Hållbart
brukande av
skog och
odlingslandskap



God bebyggd
miljö och
hållbar
konsumtion

Minskad klimatpåverkan & ren luft

KL1. Minska halterna av luftföroreningar och verka för ett mer transporteffektivt samhälle*



Hållbar användning av vattenmiljöer

V1. Skydda värdefulla sjöar och vattendrag*

V3. Minska spridningen av högfluorerade ämnen (PFAS)

V5. Genomföra kommunal kust- och havsplanering

V6. Miljöanpassa fritidsbåtsanvändningen



Hållbart brukande av skog & odlingslandskap

SO1. Anlägga nya våtmarker*

SO2. Återvätning av dikade myrar och skogsmark*

SO13. Ökad mängd svenskt naturbeteskött i offentliga inköp*

SO17. Skapa blomrika miljöer för pollinerare

SO18. Ta fram kommunala skogspolicys*



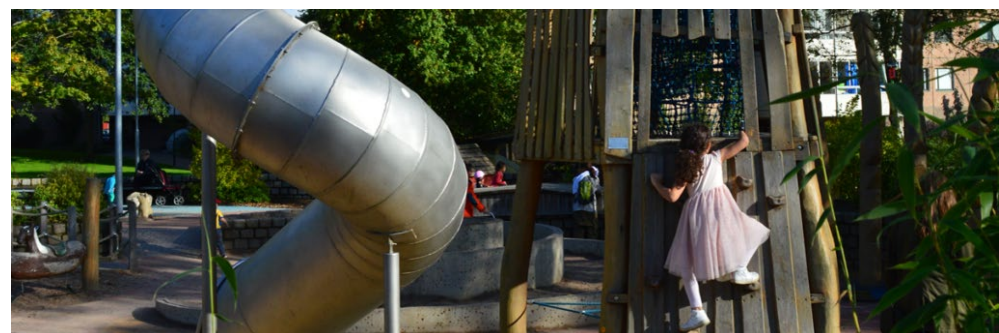
God bebyggd miljö & hållbar konsumtion

BK5. Främja ekologisk livsmedelskonsumtion

BK6. Kommuner tar fram arkitekturstrategi*

BK9. Främja en fysisk planering för minskad klimatpåverkan från resor och transporter*

BK10. Arbeta in riktlinjer i översiktsplan för grön infrastruktur, ekosystemtjänster och kompensationsåtgärder*



Möjligheter med att delta

- Växla upp arbetet kring miljö & klimat
- Erfarenhetsutbyten och samarbete
- Spridning av goda exempel och arbetssätt
- Möjlighet att söka finansiering för vissa åtgärder → [var finns pengarna?](#)
- Uppföljning av åtgärderna





Länsstyrelsen
Västra Götaland

Hur görs ett åtagande i programmet?

- Förbered och besluta om vilka åtgärder ni vill arbeta med (formulär skickat 25/1)
- Lämna in formulär till Länsstyrelsen
- Vi vill gärna ha era åtaganden till den 31 augusti.

Vad händer nu?

- Workshopar med tjänstepersoner från kommunerna under feb-mars (Fyrbodal 9 mars)

- Digitalt lanseringsevent den 16 mars kl 9-12

[Lansering av åtgärdsprogrammet för miljömålen | Länsstyrelsen Västra Götaland \(lansstyrelsen.se\)](#)

- Träffar och utbildning under vår & höst

Vi ser fram emot ett gott samarbete!





Länsstyrelsen
Västra Götaland

Kontaktuppgifter

Gerda Roupe: gerda.roupe@lansstyrelsen.se

Lina Hadartz: lina.hadartz@lansstyrelsen.se

Andrea Carstensen: andrea.carstensen@lansstyrelsen.se





Länsstyrelsen
Västra Götaland



Till Kommunstyrelsens ordförande

Nu lanserar vi det nya åtgärdsprogrammet för miljömålen – Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland

Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling. Genom att arbeta med de regionala miljömålen i Västra Götaland arbetar vi även med den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030. Utmaningarna för att nå målen är globala men lösningarna är många gånger lokala. Därför är kommunens handlingskraft avgörande för att omsätta dessa globala åtaganden till praktisk handling. Miljömålen visar riktningen i detta svåra men viktiga arbete.

För att uppnå miljömålen måste vi tillsammans arbeta med prioriterade åtgärder. Under 2021 har Länsstyrelsen tillsammans med Skogsstyrelsen och i dialog med kommuner och viktiga aktörer i åtgärdsarbetet reviderat det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen [Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland](#). I det nya programmet har vi fokuserat på att lägga till åtgärder som främjar klimat och biologisk mångfald, då vi inom dessa områden har stora utmaningar både regionalt och nationellt. Nu finns det möjlighet att anta åtgärder i programmet och vi ser fram emot ert engagemang och ett gott samarbete i genomförandet av åtgärdsprogrammet. Årets [miljömålsbedömningar](#) visar att vi inte kommer nå våra miljömål till 2030. Läget är allvarligt och vi kommer att lämna över miljöproblem till kommande generationer. Det är av största vikt att vi inte tappar modet i detta läge utan istället blickar framåt och skruvar upp tempot i miljömålsarbetet ytterligare. Tillsammans kan vi göra märkbar skillnad som främjar både miljön och klimatet och ni kommuner har en viktig roll i detta.

[Lanseringen av åtgärdsprogrammet](#) kommer att äga rum digitalt den 16 mars. Evenemanget är öppet för alla aktörer som vill delta i åtgärdsarbetet med Miljömålen, vi hoppas att din kommun är med vid det tillfället. Det är dags att gemensamt kraftsamla så att vi kan skapa ett hållbart Västra Götaland!

Lisbeth Schultze, Tf. Landshövding, Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Ansökan om förlängning av projektet Hållbar besöksnäring i Väst

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att notera informationen.

Sammanfattning

Projektet Hållbar besöksnäring i Väst startade i oktober 2020 och är i dagsläget beviljat tom 2023-02-28. Projektets mål är att 200 företag ska delta i projektets aktiviteter. Av Fyrbodals kommuner är samtliga företag inom besöksnäringen välkomna att delta i de aktiviteter som anordnas. 10 av 14 kommuner är deltagande som medfinansierare.

Bakgrund

Besöksnäringen är hårt drabbad av pandemin. I Fyrbodalsregionens kommuner finns ett stort behov av att skapa framtidstro för den hårt drabbade besöksnäringen. Parallellt med ett generellt utvecklingsbehov av branschen finns en stor efterfrågan av utvecklingsinsatser inom olika delar av branschen såsom hotell och konferensverksamheter och naturturismen. Det finns potential och vinning av ökad paketering och samverkan. För att hjälpa företagen i och ur pandemin gjordes en gemensam satsning och ansökan för att starta projektet Hållbar besöksnäring i Väst.

Projektet blev beviljat och startade i oktober 2020 och är i dagsläget beviljat tom 2023-02-28. Inom Fyrbodal finns ca 2000 företag av olika storlekar och detta projekt riktar sig främst till de små och medelstora. Projektets mål är att ca 200 företag ska delta vid projektets aktiviteter under projekttiden. Projektet är ett komplement till de större satsningar som görs i vårt område via exempelvis västsvenska turistrådet. Projektet finansieras av Europeiska Regionala Utvecklingsfonden, Västra Götalandsregionen, Fyrbodals kommunalförbund och de tio medverkande kommunerna.

Av Fyrbodals kommuner så är samtliga företag inom besöksnäringen välkomna att delta i de aktiviteter som anordnas. 10 av våra 14 kommuner är deltagande som medfinansierare. De kommuner som ej deltar är Bengtsfors, Färgelanda, Mellerud och Munkedal.

Beskrivning av ärendet

Ärendet handlar om att ansöka om en förlängning av projektet. Anledningen är att Corona-pandemin har påverkat möjligheterna att genomföra några av aktiviteterna som ligger i projektplanen på ett negativt sätt. Styrgruppen och arbetsgruppen för projektet har diskuterat arbetet framåt och ser att en förlängning av projektet med 6 månader skulle innebära att det finns en större möjlighet att uppnå projektets ambitioner och att fler företag nås av stöd. Tillväxtverket ställer sig positiva till förlängning samt har förståelse för att ambitionen att nå ut till samtliga 200 deltagande företag kan vara svårt att nå, men har en förhoppning om att förlängningen skulle kunna möjliggöra stöd till ca 75% av dem. Tillväxtverket har meddelat att förbundet kan inkomma med en ansökan om förlängning av projektet med ytterligare 6 månader. Budgeten är oförändrad liksom de planerade aktiviteterna.

Bedömning och synpunkter

Kajsa Örtengren, projektledare och Anna Lärk Ståhlberg, teamchef har berett ärendet. Både arbetsgrupp och styrgrupp för projektet tillstyrker att en ansökan om förlängning av projektet skickas in till Tillväxtverket. Den 21 januari kommer ärendet att presenteras för Kommundirektörsnätverket.

Finansiering

-

Koppling till mål

Projektet kopplar till utvecklingsområdet Näringsliv, kultur och attraktionskraft i förbundets verksamhetsplan för 2021-2023.

Ansvarig tjänsteperson

Kajsa Örtengren, projektledare Hållbar besöksnäring i Väst, 0522-440859

Anna Lärk Ståhlberg

Teamchef Samhällsutveckling

Fyrbodals kommunalförbund

AU 20 jan 2022

Ansökan till Västra Götalandsregionen om medel
för projekt Industriell Symbios i västsvenska kommuner
- *lägesuppdatering*

Tobias Källqvist

Fem kommuner i Västra Götaland vill utveckla industriell symbios

Kommunerna Bengtsfors, Sotenäs, Vänersborg, (Munkedal), Lidköping

Expertkompetens: Chalmers Industriteknik; RISE; Innovatum

Dialog med VGR

- Slutsats: omtag behövs - ansökan är inte tillräckligt tydlig i vad som ska göras och vad det ska leda till
- Grundidén att kommunerna tar en aktiv roll i att skapa/förverkliga symbiosmöjligheter är bra

Processen:

- Omarbetat och anpassat under vägen utifrån synpunkterna från VGR
- Tre olika handläggare hos VGR
- Projektupplägget och beskrivningen kan utvecklas

Framåt

- Kommunerna angelägna, vill fortsätta jobba med att förverkliga projektidén
- Ev. fler kompetenser och någon mer kommun med
- Mindre experttid i projektbudgeten?
- Ny ansökan till VGR *eller* annan finansiär, t.ex. Re:Source (strategiskt innovationsprogram)

Verksamhetsplan och budget 2022 för Kommunakademien Väst

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår direktionen att lägga informationen till handlingarna avseende verksamhetsplan och budget för 2022 för Kommunakademien Väst.

Sammanfattning

Planen för verksamheten under 2022 grundar sig dels i ett gemensamt arbete om förändrad organisering av samverkansytan där tre prioriterade temaområden fastställdes, dels i en inventering av behoven hos parterna inom dessa tematiska områden. Inventeringen av behoven har utförts genom besök i ledningsgrupper och verksamheter samt genom diskussioner i styrgrupp och ledningsråd. Temaområdena är: Vård och omsorg, Lärande och utbildning samt Samhällsplanering och samhällsbyggnad.

Bakgrund

Kommunakademien Väst utgör en struktur för samverkan mellan Fyrbodals kommuner och Högsolan Väst, vars syfte är att bedriva gemensam kunskaps-, kompetens- och verksamhetsutveckling som bidrar till nytta för Fyrbodals kommuner och Högsolan Väst samt samhället i stort. Samverkan är reglerad i ett avtal.

Beskrivning av ärendet

Detta är ett informations- och förankringsärende.

Bedömning och synpunkter

Den partsammansatta styrgruppen för Kommunakademien Väst fastställde verksamhetsplanen på dess möte den 1 december 2021.

Finansiering

Parterna gör vardera en för året insats om 750 000 kr för finansiering av verksamhetsledning, gemensamma aktiviteter, projektinitiering, lokaler, drift och övriga tjänster.

Koppling till mål

-

Ansvarig tjänsteperson

Jeanette Lämmel

Jeanette Lämmel
Förbundsdirektör
Fyrbodals kommunalförbund

innovatum
science
park

Industriell teknik

- Moderna produktionsteknologier
 - Additiv tillverkning
 - Automation/kollaborativa robotar
 - Nya material
- Digitala verktyg
 - Artificiell intelligens
 - Sensorik, IoT
 - Virtual och augmented reality
- Uppskalning för att göra nytta!



Utmaningsområden



Hållbar industri



Energi



Bioekonomi

Vidareutveckling av identifierade styrkor

” Vårt fokus ligger på områden som redan i dag är våra styrkeområden eller har stor potential att bli det.”



Skoglig bioekonomi



Maritima näringar



Industriell utveckling och produktion



Besöksnäring och handel



Lager och logistik



Samverkan Sverige – Norge



Elintensiva verksamheter



Kreativa och kulturella näringar

Vårt erbjudande



Test & demo

Öppna arenor för forskning,
kompetens och utrustning



Projekt & nätverk

Affärsmöjligheter, teknik-
och kompetensutveckling



Inkubation

Stötta startups med
innovativa affärsidéer

Uppdragsavtal

Uppdraget

Fyrbodals kommunalförbund uppdrar genom detta avtal åt Innovatum, att för kommunalförbundets räkning, utföra tjänster inom Innovatums utmaningsområden och Fyrbodals geografi.

- Att gentemot det befintliga näringslivet agera **näringslivsfrämjande**, främja innovationer och investeringar, stärka konkurrenskraften och stötta omställningen till ett hållbart samhälle.
- Att stödja och samverka med **Position Väst** i uppdraget att främja investeringar av företag och aktörer som inte har verksamhet i regionen.
- Att bidra till utveckling av struktur och innehåll/aktiviteter i de utpekade **utvecklingsnoderna** som är relevanta för Innovatums inriktning.
- Att arbeta med inkubation, inspiration och entreprenörskap för att generera fler **innovativa startupbolag** och få dessa att bli framgångsrika regionalt, nationellt och internationellt.
- Att främja en hållbar **kompetensförsörjning** inom teknik- och naturvetenskap
- Att stärka **besöksmålen** i Fyrbodal samt bidra till arbetet inom gestaltad livsmiljö.

Status



Utvecklingsnoderna

- Kristineberg/Sotenäs/Tjärnö: VGR Verksamhetsbidrag för Blå bioekonomi möjliggör
- Innovatum SP: Innovations- och eventveckan "Tech InWest Sweden" genomförd
- PTC: Utrustningsinvesteringar, bl a CT-scanner installerad
- Wargön Innovation: Projekt innehållande AI-teknik + kompletterande utrustning
- Steneby: Projekt & kluster Tillverka i Trä

Övrigt

- Tätt samarbete med Position Väst
- Samarbete med Södertälje SP
- Elektrifiering med Lindholmen SP
- Regionala skogsprogrammet med Johanneberg SP

PRODUKTIONSÄNGLAR

startup ↗ scaleup

**Uppskalning & nationell utrullning
av programmet Produktionsänglar**

SÖDERTÄLJE
SCIENCE
PARK

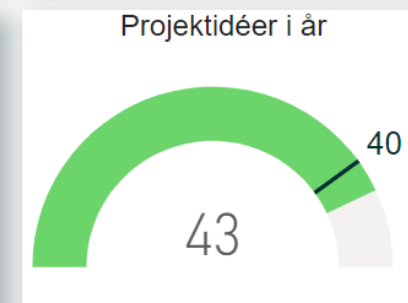
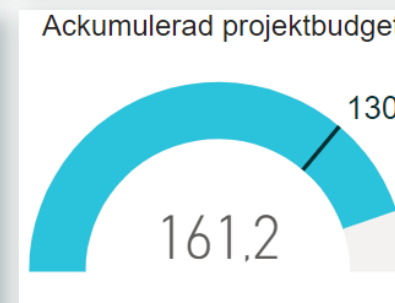
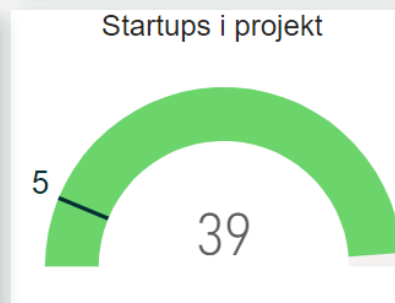
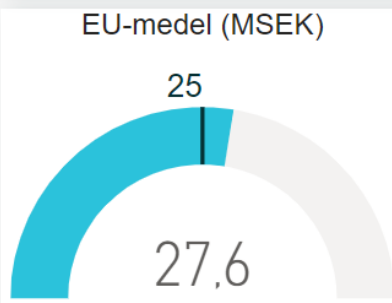
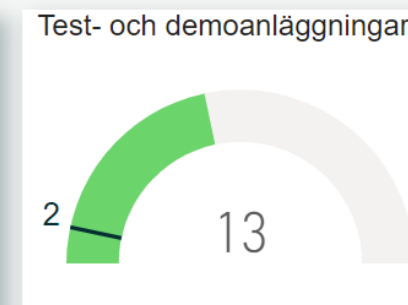
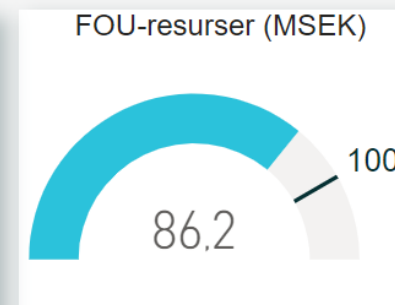
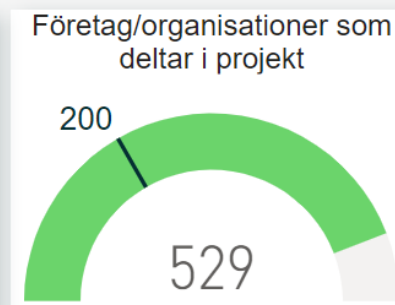
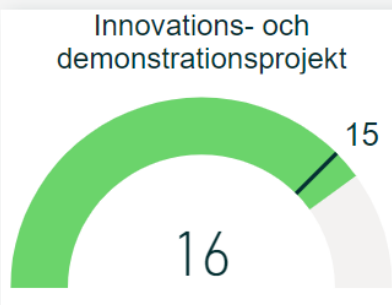
KTH

VINNOVA

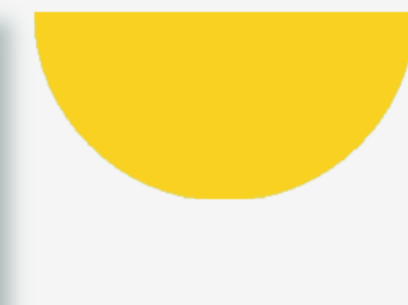
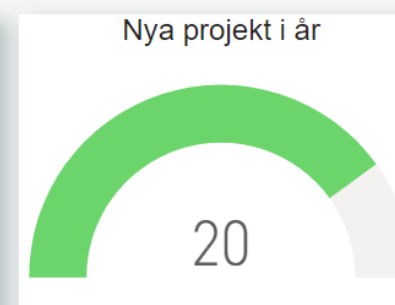
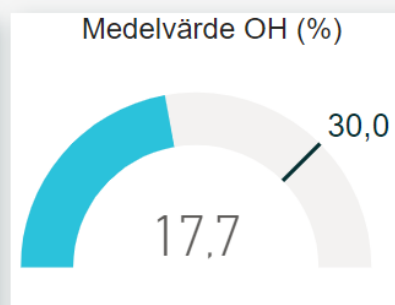
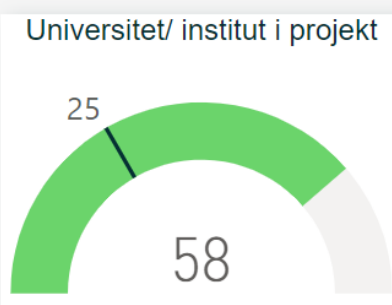
Projektnamn

ACS Boost
Affärs och tekniktransformation
Akvatiska cirkulära system för hållbar matproduktion - AkvaCirkulär
BEKS, Business, Elnät och Kommuner i Skaraborgssamverkan
Bioeconomy regions in Scandinavia
Biogas Fyrbodal
BLÅ MAT - Centrum för framtidens sjömat
CCMM Competence Center Marine Materials
DecarbonAlte
Effektmätning och verktyg för SRL-skalan
Fossilfri Gränsregion 2030
Hållbart nyttjande av marina resurser
Infrastruktur Framtidens Fabrik
Insatsprojekt Resurseffektiv bebyggelse 2021-22
Kommunnätverket för hållbar utveckling
Maritima klustrets årskonferens
Miljö FIA
PiiA - AI för RAS
Power Väst 2021-2022
Processledningsstöd Laddinfra VGR
React PTC
Renewable methane and hydrogen - synergies for road transportation
RIS (Rural Innovation Stimulation)
RUL 2021 - Regional Utvecklingsledare
Samverkansplattform Biogas Väst 2021 och 2022
Samverkansplattform biomarina näringar

Enligt uppdragsavtal VGR



Egna nyckeltal



2020

2021

2022

2023

2024

Markera alla

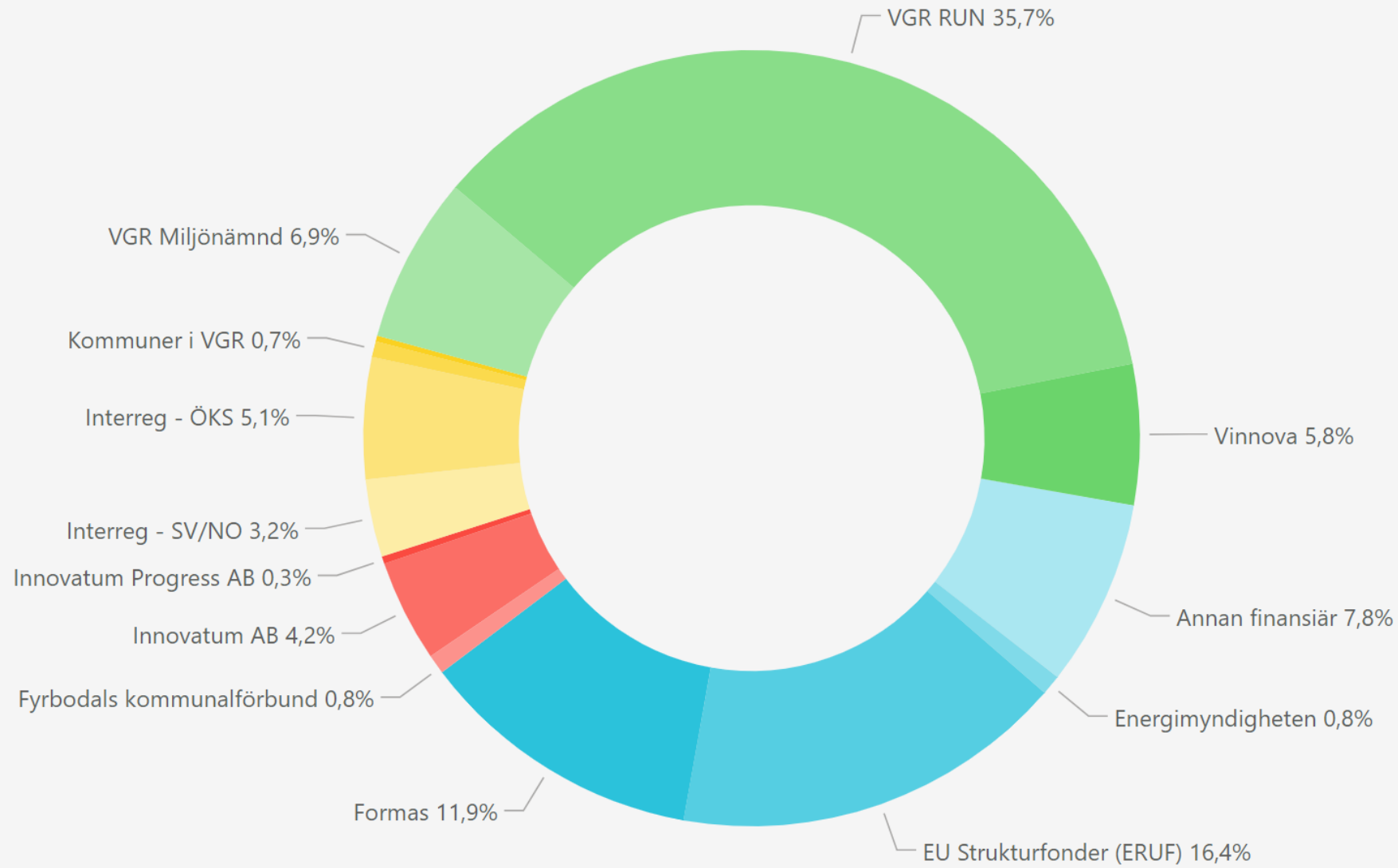
Blå Bioekonomi

Förnybar Effektiv Energi

Hållbar Industri

Kommun & Planering

Startup



Dealflow startup

Calculating 125 cards

ICT (28)	22%
Tillverkning (15)	12%
Rymd (10)	8%
Industriell teknik (8)	6%
Ehandel (7)	6%
Blå Näringar (6)	5%
Automotive (5)	4%
Miljö & energi (5)	4%
Life Science (2)	2%
Agro (2)	2%
Mobility (2)	2%
Edtech (2)	2%
Bygg (2)	2%
AI (1)	1%
Fintech (1)	1%
Upplevelseindustri (1)	1%
Greentech (1)	1%
Dataspel (1)	1%

30-40 (37)	30%
20-30 (20)	16%
40-50 (16)	13%
50+ (8)	6%
03 - Halsa och välbefinnande (10)	8%
12 - Hållbar konsumtion och produktion (8)	6%
14 - Hav och marina resurser (6)	5%
11 - Hållbara städer och samhällen (4)	3%
09 - Hållbar industri, innovationer och infrastruktur (4)	3%
04 - God utbildning för alla (2)	2%
05 - Jämställdhet (2)	2%
13 - Bekämpa klimatförändringarna (2)	2%
02 - Ingen hunger (1)	1%
15 - Ekosystem och biologisk mångfald (1)	1%
RIS (1)	1%
RIS (1)	1%
INOM (1)	1%

Vinnova (6)	5%
ESA-BIC (1)	1%
♂ (65)	52%
♀ (36)	29%
♿ (9)	7%
Innovatör (27)	22%
Näringsliv (6)	5%
Universitet / forskning (1)	1%
Offentlig sektor (1)	1%
Affärsidestävling 2021 (35)	28%
Prototypställande (6)	5%
QR-kod (2)	2%
Personliga kontakter (1)	1%
Wargön Innovation (1)	1%
Pitch POC (5)	4%
ALMI (1)	1%
NyFöretagarCentrum (1)	1%

Trollhättan (30)	24%
Göteborg (28)	22%
Uddevalla (16)	13%
Vänersborg (9)	7%
Stockholm (8)	6%
Orust (3)	2%
Mellerud (2)	2%
Färgelanda (2)	2%
Grästorp (2)	2%
Åmål (1)	1%
Sotenäs (1)	1%
Fiskebäckskil (1)	1%
Dingle (1)	1%
Halden (1)	1%
Hunnebostrand (1)	1%
Lysekil (1)	1%
Borås (1)	1%
Tanum (1)	1%
Malmö (1)	1%
Kungälv (1)	1%
Härnäs (1)	1%
Karlstad (1)	1%
Bengtsfors (1)	1%
Stenungsund (1)	1%



Innovatum Science Center

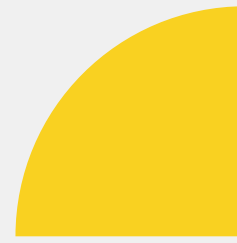
65.000 besök (digitala + fysiska) trots stängt för allmänheten nästan halva året

Etablerat struktur för samverkan med Fyrbodals KF inom både Science Center och kulturarvsgruppen

Extra satsning på fullföljda studier och koppling näringsliv skola genom InterReg-projekt

Uppsökande arbete med Innovatum Science Center & Koko on Tour





Prioriterade områden 2022

- Identifiera och genomföra satsningar, projekt och aktiviteter som bygger Innovatum Science Parks roll som en nationellt erkänd arena för industriell teknik.
- Vara delaktiga i genomförandet av strategiplanen VG2030
- Utveckla en mer integrerad roll för startupverksamheten som kopplar tydligare till utmaningsområdena
- **Utöka satsningarna i T&D-miljöerna PTC, Wargön Innovation, Sotenäs Symbioscentrum och Kristineberg Center**
- Säkerställa finansiering för Wargön Innovations kommande treårsperiod



Risakanalys och framtida intern kontroll

Förslag till beslut

Att arbetsutskottet väljer ut 7 punkter att granska per år i förslaget på ny treårig internkontrollplan för kommunalförbundet.

Sammanfattning

I det årliga arbetet med att uppdatera internkontrollplanen har kansliet arbetat fram ett nytt förslag till underlag för internkontrollplan. I förslaget ligger att arbetsutskottet gör ett arbete med att välja ut vilka granskningspunkter som förbundet ska prioritera och när dessa ska granskas. I förslaget blir den nu ettåriga internkontrollplanen treårig med en fördelning av 21 granskningspunkter, sju per år.

Bakgrund

Vid rapporteringen av avstämningen av internkontrollplanen på direktion mötet den 11 februari 2021 ställdes frågan om hur förbundet arbetar med riskanalys i förhållande till den interna kontrollen. Detta ledde till ett arbete med att se över den befintliga internkontrollplanen som innehåller 20 granskningspunkter under sammanlagt två granskningsområden; ekonomi och administration samt styrdokument.

Ledningsgruppen har gjort en riskanalys på befintliga punkter och bort ett arbete i att ta fram förslag på nya punkter. Bedömningen är att de nuvarande är relevanta att ha kvar och att kontrollmomenten för dessa är tillräckliga. Utöver dessa 20 punkter togs ännu en punkt fram. Det resulterar i 21 granskningspunkter totalt.

Beskrivning av ärendet

I samband med de senaste två årens avstämning av internkontrollplanen har det framgått att arbetet som utförs årligen är krävande i förhållande till det övriga arbetet och resurserna. Förslaget som lämnas här är att internkontrollplanen går från att vara ettårig till treårig och att fördelningen bör vara granskning av sju punkter per år.

Kansliet vill ge arbetsutskottet i uppdrag att utifrån listan med granskningspunkter göra en bedömning om vilka punkter som ska granskas vilket år och med vilken frekvens per år. Detta förslag kommer sedan att tas upp för beslut under våren 2022.

Bedömning och synpunkter

Bedömningen är att granskning av 20 punkter årligen, somliga även två gånger per år inte är relevant för förbundet. Genom att lägga till en granskningspunkt avseende kontroll av rekrytering och introduktion av nyanställda breddas den interna kontrollen på ett bra sätt. Att göra planen treårig gör arbetet mer effektivt och fokus kan läggas på att göra relevant och noggrann granskning varje år. Avstämningen fortsätter att bli rapporterad till direktionen årligen, men planen tas i stället vart tredje år efter riskanalys och ett nytt samarbete med arbetsutskottet.

Finansiering

Finansiering av detta sker inom ramen för medlemsavgiften från medlemskommunerna.

Koppling till mål

Ärendet knyter an till målet om god ekonomisk hushållning som är ett övergripande mål för Fyrbodal.

Bilaga

Förslag granskningspunkter inför IK-plan 2022–2024 för Fyrbodals kommunalförbund.

Ansvarig tjänsteperson

Carina Ericson, 0522-44 08 41, carina.ericson@fyrbodal.se

Carina Ericson

Administrativ chef

Fyrbodals kommunalförbund

INTERN KONTROLLPLAN FYRBODALS KOMMUNALFÖRBUND - Granskningsområden/punkter som ska fördelas över 3 år

Granskningsområde	Kontrollmoment	Kontroll metod	Frekvens under granskningsår	Kontrollansvarig	Resultat av granskning
<i>Ekonomi och administration</i>					
<i>1. Redovisning</i>	Kontroll av bokförda poster	Stickprov	2 ggr/år	Projektkonom	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument
	Kontroll av leverantörsfakturer och kontering	Kontrollera avvikelser mot föregående år	2 ggr/år	Löneadministratör	☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas
	Utbetalning ska ske med korrekta uppgifter och underlag	Följ utbetalningsprocessen och ta stickprov	2 ggr/år	Projektkonom	☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
<i>2. Fakturering</i>	Fakturering ska ske med korrekta uppgifter och underlag	Följa faktureringsprocessen och ta stickprov	2 ggr/år	Löneadministratör	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
<i>3. Moms och skatter</i>	Att rapportering sker på rätt sätt och att avstämning finns upprättad. Att inbetalning har skett.	Stickprov	2 ggr/år	Projektkonom	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
<i>4. Löner, arvoden och reseräkningar</i>	Kontroll att rätt utbetalning sker till rätt person	Stickprov	2 ggr/år	Projektkonom	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument
	Kontroll mot avtalad lön el ersättningsbelopp	Stickprov	2 ggr/år	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas
	Arvoden/reseräkningar ska attesteras	Stickprov	2 ggr/år	Projektkonom	☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
	Lönelista ska attesteras	Stickprov	2 ggr/år	Projektkonom	

5. Inventarieförteckning	Det ska finnas en aktuell förteckning över datorer och kontorsutrustning med specifikation på respektive projekt	Kontroll att inventarieförteckning finns och är aktuell Kontroll av att utrangerade inventarier avförs från registret	1 ggr/år	Projektkonom	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
6. Slutredovisning av projekt	Kontroll av avslutade projekts slutresultat samt diarieföring	Granskning av projektets kostnader och finansiering	1 ggr/år	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
7. Räkenskapsinformation	Kontroll av att räkenskapsinformation förvaras på rätt sätt	Stickprov	1 ggr/år	Förbundsdirektör	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
8. Licenser: ekonomi- och personalsystem samt webbtjänster	Användarna ska ha rätt behörighet	Kontroll av aktuellt register över användarlicenser	1 ggr/år	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
9. Representation, externa möte samt förbundets egna nätverksmöten	Kontroll av - kontering - momsbelopp - syfte och deltagare	Stickprov	2 ggr/år	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas

10. Drift eller investeringsredovisning	Kontroll av att inventarieköp bokas på inventariekonto och uppfyller kraven på inventarie	Kontroll av bokförda inventariiekostnader	1 ggr/år	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
11. Mobiltelefoner och abonnemangskostnad	Kontroll av att aktuell förteckning av mobiltelefoner finns samt att abonnemangsavgifter är rimliga i förhållande till tänkt användning	Stickprov	1 ggr/år	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
12. Tillträdeskontroll till lokaler	Kontroll att rätt personer har tillgång till lokalerna	Kontroll och genomgång av nycklar och larmkoder	1 ggr/år	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
13. Ärendehantering (Diarium och posthantering)	Kontroll att rutinbeskrivning och rutin för ärendehantering följs.	Vilka rutiner finns? Tillämpas det?	2 ggr/år	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
14. GDPR	Kontroll av att förbundets hantering av personuppgifter följer GDPR:s regelverk.	Stickprov	2 ggr/år	GDPR-ansvarig/Dataskyddsombud	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
Styrdokument					

15. Delegationsordning	Delegationsordningen ska vara aktuell	Kontroll av att delegationsordningen är aktuell	1 ggr/år	Förbundsdirektör	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
16. Elektronisk attest av leverantörsfakturer	Beslutsattest ska ske av rätt person Besluts- och mottagningsattest ska ske av två olika personer	Stickprov Stickprov	2 ggr/år	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
17. Avtalshantering	Undertecknande av avtal sker i enlighet med gällande delegation	Stickprov	2 ggr/år	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
18. Dokumenthantering och arkivering	Dokumenthanteringsplan ska finnas och tillämpas. Alla ärende- och handlingstyper hanteras i enlighet med dokumenthanteringsplanen och rutinen för ärendehantering	Dokumenthanteringsplanens aktualitet granskas Stickprov	1 ggr/år	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
19. Policydokument	Att Fyrbodals policydokument är aktuella och uppdaterade samt finns publicerade på intranätet. Att Fyrbodals policydokument är kända och efterlevs. Kontroll av att rutinerna tillämpas.	Stickprov/uppdatering Stickprov Stickprov	1 ggr/år	Förbundsdirektör	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas

20. Systematiskt arbetsmiljö-arbete	Att Fyrbodals arbetssätt inom arbetsmiljöområdet följs upp regelbundet	Granskning av rutiner	1 ggr/år	LOSAM - lokal samverkansgrupp	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas
21. Rekrytering och introduktion av nyanställda	Kontroll av att gällande rekryteringspolicy med bilaga för introduktion följs vid nyanställningar.	Intervju av slumpvis utvald nyanställd medarbetare	1 ggr/år	Administrativ chef	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas

Avvikelse följs upp inom en 6-månadersperiod efter det att internkontrollen genomförts. Då ska föreslagna åtgärder med anledning av eventuella anmärkningar vara verkställda.

Avrapportering görs till Direktionen i samband med årsbokslut.

Årlig översyn av gällande delegationsordning

Förslag till beslut

Att arbetsutskottet föreslår direktionen att anteckna informationen till protokollet.

Sammanfattning

Enligt kommunalförbundets årshjul ska gällande delegationsordning tas upp för eventuell revidering inför årets första direktionsmöte.

Bakgrund

Godkännande och fastställande av gällande delegationsordning togs i direktionen den 20 september 2018. Sedan dess har den tagits upp på årets första direktionsmöte för eventuell revidering.

Beskrivning av ärendet

Kansliet har gjort bedömningen att delegationsordningen inte behöver revideras eller uppdateras det här året.

Bedömning och synpunkter

-

Finansiering

Finansiering av detta sker inom ramen för medlemsavgiften från medlemskommunerna.

Koppling till mål

-

Bilaga

Delegationsordning 2018-09-20

Ansvarig tjänsteperson

Carina Ericson, 0522-44 08 41, carina.ericson@fyrbodal.se

Carina Ericson

Administrativ chef

Fyrbodals kommunalförbund

Delegationsordning för Fyrbodals kommunalförbund

Antagen av direktionen 2018-09-20

Ärende	Delegerat till	Vid förfall delegeras till
1. Beslut i ärenden som inte kan anstå till nästa direktionmöte och där beslutanderätten inte delegerats till annan.	Arbetsutskottet	
2. Beslut i ärenden som inte kan anstå till nästa direktions- eller arbetsutskottsmöte och där beslutanderätten inte delegerats till annan	Ordförande	1. 1:e vice ordförande 2. 2:e vice ordförande
3. Uppdrag till ledamöter och ersättare i direktionen om deltagande i kurser, konferenser, studieresor och annan utbildning	Ordförande	1. 1:e vice ordförande 2. 2:e vice ordförande
4. Förhandla och besluta om lön och andra ersättningar med förbundsdirektören	Ordförande	1. 1:e vice ordförande 2. 2:e vice ordförande
5. Ingå/underteckna och säga upp avtal om tjänsteköp, service o dyl. inom beslutade budgetramar	Förbundsdirektör	Administrativ chef
6. Beslut om inköp, investeringar och kostnader inom beslutad verksamhet och godkända projekt	Förbundsdirektör	Administrativ chef
7. Beslut om anställning, lön och andra förmåner för personal inom beslutad verksamhet och projekt	Förbundsdirektör	Administrativ chef
8. Beslut om offentlig/hemlig handling	Förbundsdirektör	Administrativ chef
9. Firmatecknare för förbundet	Förbundsdirektör	Administrativ chef

Förslag till bostadsförsörjningsprogram Åmål

Förslag till beslut

Arbetsutskottet beslutar att avstå från att lämna synpunkter på förslag till bostadsförsörjningsprogram för Åmåls kommun.

Nytt bostadsförsörjningsprogram för Åmåls kommun ute för yttrande

Åmåls kommun har tagit fram ett förslag till ett nytt bostadsförsörjningsprogram för Åmål med riktlinjer för bostadsförsörjningen till år 2030.

Fyrbodals kommunalförbund har fått erbjudande att avge yttrande på förslaget. Yttrandet ska vara Åmål kommun tillhanda senast den 25 januari 2022.

Syftet med det nya bostadsförsörjningsprogrammet är att säkerställa de riktlinjer för bostadsförsörjningen som enligt lag är kommunens ansvar. Målet är att riktlinjerna ska hjälpa kommunen att vända befolkningsutvecklingen och i stället sträva mot befolkningsmålet.

Då förbundet i regel inte uttalar sig om medlemskommunernas bostadsförsörjningsplaner föreslår ansvarig tjänsteperson att förbundet avstår från att lämna synpunkter på förslaget.

Ansvarig tjänsteperson

Förbundsdirektör Jeanette Lämmel, tel 0705-32 70 30, e-post: jeanette.lammel@fyrbodal.se

Kontaktperson Anna Lärk Ståhlberg, tel 0733-358534, e-post: anna.lark.stahlberg@fyrbodal.se

Fyrbodals kommunalförbund

Expedieras till:

jana.gustafsson@amal.se

Vägledning laddinfrastruktur - publik laddning i Fyrbodal

Förslag till beslut

Arbetsutskottet beslutar att

- Informationen ska föredras för Direktionen

Beskrivning av ärendet

Förbundet har, som en del av uppdraget i verksamhetsplanens strategiska utvecklingsområde ”Fysisk planering och hållbara transporter”; mål ”Hållbart resande” tillsammans med samtliga medlemskommuner tagit fram en vägledning för publik laddinfrastruktur, se bilaga.

Medlemskommunerna har nu också, utifrån behov som framkom när vägledningen togs fram erbjudits stöd för att ta fram ett beslutsunderlag i vardera kommun för ställningstagande om sin fortsatta roll i frågor kring laddinfrastruktur.

Ansvariga tjänstepersoner

Karin Stenlund, karin.stenlund@fyrbodal.se tel 0703 94 48 39

Karin Stenlund

Affärs- och miljöstrateg

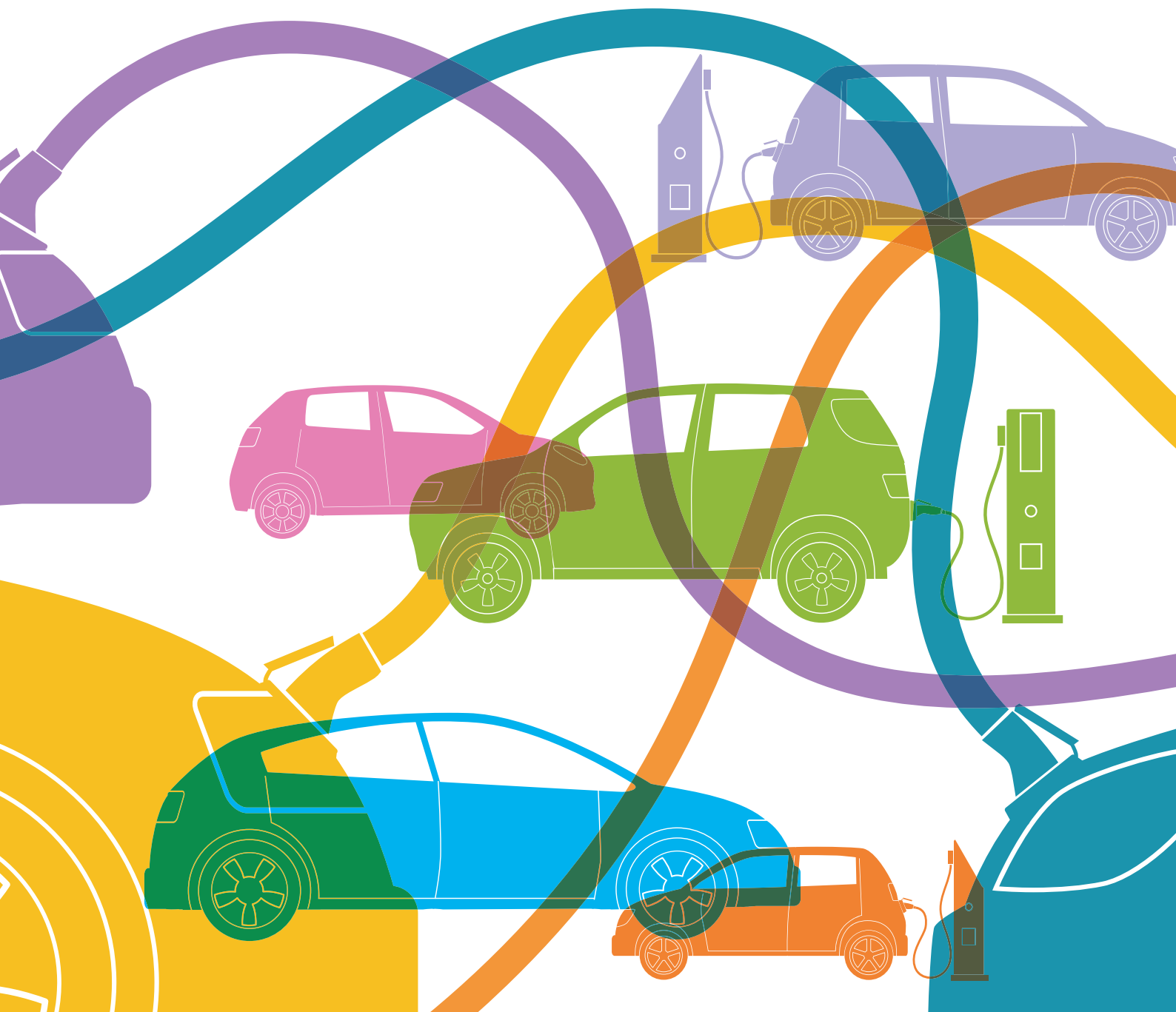
Fyrbodals kommunalförbund

BILAGA

Vägledning för laddinfrastruktur – publik laddning i Fyrbodal. 2021-12-10.



Vägledning för laddinfrastruktur – publik laddning i Fyrbodal





Fossilfri gränsregion 2030, är ett Interregprojekt som drivs av samtliga kommuner i svenska Fyrbodal og sørlige del av Viken fylkeskommune i Norge. Arbetet bedrivs i samarbete med, Dalslands Miljö & Energiförbund, Norsk elbilforening, Inspiria Science Center, Klima Østfold, Rakkestad næringsråd och Kirkens Bymisjon Pedalen.

Utgivare: Fyrbodals kommunalförbund, 2021

Kontaktpersoner: Karin Stenlund, Fyrbodals kommunalförbund

Redaktör: Angelica Rennerfelt, Fyrbodals kommunalförbund

Konsult: Tengbomgruppen AB, Linnea Hedin och Frida Skarp

Författare: Angelica Rennerfelt, Frida Skarp,
Maria Aronsson (Fyrbodals kommunalförbund), Linnea Hedin

Kartor framtagna av Tengbom där inget annat anges.

Produktion: Bozzanova AB

Innehåll

Inledning	4
Bakgrund	4
Syftet med vägledningen	5
Avgränsning	5
Efterfrågan och förutsättningar	6
Läget i Fyrbodals kommun och kopplingen till Norge	6
Prognos laddpunkter och elbilar	7
Energiförsörjning och effekt	9
Om laddinfrastruktur	10
Publik och icke-publik laddning	10
Laddeffekter och laddstationer	10
Struktur för laddinfrastruktur	12
Utformning av laddstationer	14
Vägledning för etablering av publik laddinfrastruktur	15
Var – Platser för publik laddning i Fyrbodals kommun	15
Vem – Kommunens roll och samverkan med andra aktörer	17
Hur – Kommunala åtgärder	20
Finansiering och stöd	27
Finansiering från Klimatklivet	27
Finansiering Västra Götalandsregionen	27
Aktörer för fortsatt stöd och samverkan	28
Ordlista	29
Referenser	31
Bilaga 1: Fördjupande fakta om laddinfrastruktur	33
Bilaga 2: Karta laddstationer Fyrbodals kommun	37
Bilaga 3: Kommunspecifika kartor	37

Inledning



Bakgrund

I Sverige står inrikestransporter för en tredjedel av landets totala utsläpp av växthusgaser. Sverige har satt upp målet att utsläppen från inrikestransporter ska minska med minst 70 procent till år 2030, jämfört med år 2010. Västra Götaland har även ett regionalt klimatmål om att vara en fossiloberoende region senast 2030. Övergången till elfordon och en utbyggd laddinfrastruktur är en del i omställningen till en fossiloberoende transportsektor. Parallellt med övergången till elfordon behövs ytterligare åtgärder som effektiviseringar, utvecklad kollektivtrafik, smarta logistikkedjor, energieffektiva fordon och samutnyttjande av transporter för att klara målen. Det behövs även en fortsatt utveckling av andra fossilfria drivmedel såsom biogas och vätgas.

Samtliga 14 kommuner i Fyrbodals kommunalförbund har antagit målet om att vara fossiloberoende vad gäller fordon och transporter innan 2030.

I tillägg har alla kommuner skrivit under satsningen Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om. Från Fyrbodals kommunalförbund drivs projektet Fossilfri Gränsregion. Projektet är ett gränsöverskridande samarbete med Norge med syftet att stötta medlemskommunerna i Fyrbodals och Viken (f.d. Östfold och Follo) att nå målet om fossiloberoende transporter år 2030 och bli en världsledande fossiloberoende gränsregion vad gäller fordon och transporter.

Ett av projektets huvudsakliga mål är att utöka befintlig fossilfri infrastruktur, där den publika laddinfrastrukturen är ett fokusområde. En förutsättning för att introducera fler elbilar i Sverige är att bland annat etablera fler möjligheter för publik laddning. Utbyggnaden av publik laddinfrastruktur har visat sig vara svårare att få till stånd i vissa områden, varför Fyrbodals kommunalförbund genom projektet Fossilfri Gränsregion vill arbeta för att få till mer publik

laddinfrastruktur. Det ska bli enklare att köra elbil i Fyrbodal, både för besökare och för de som bor i Fyrbodal. Detta är viktigt ur flera olika aspekter, inte minst ur näringslivets och turistnäringens perspektiv.

Syftet med vägledningen

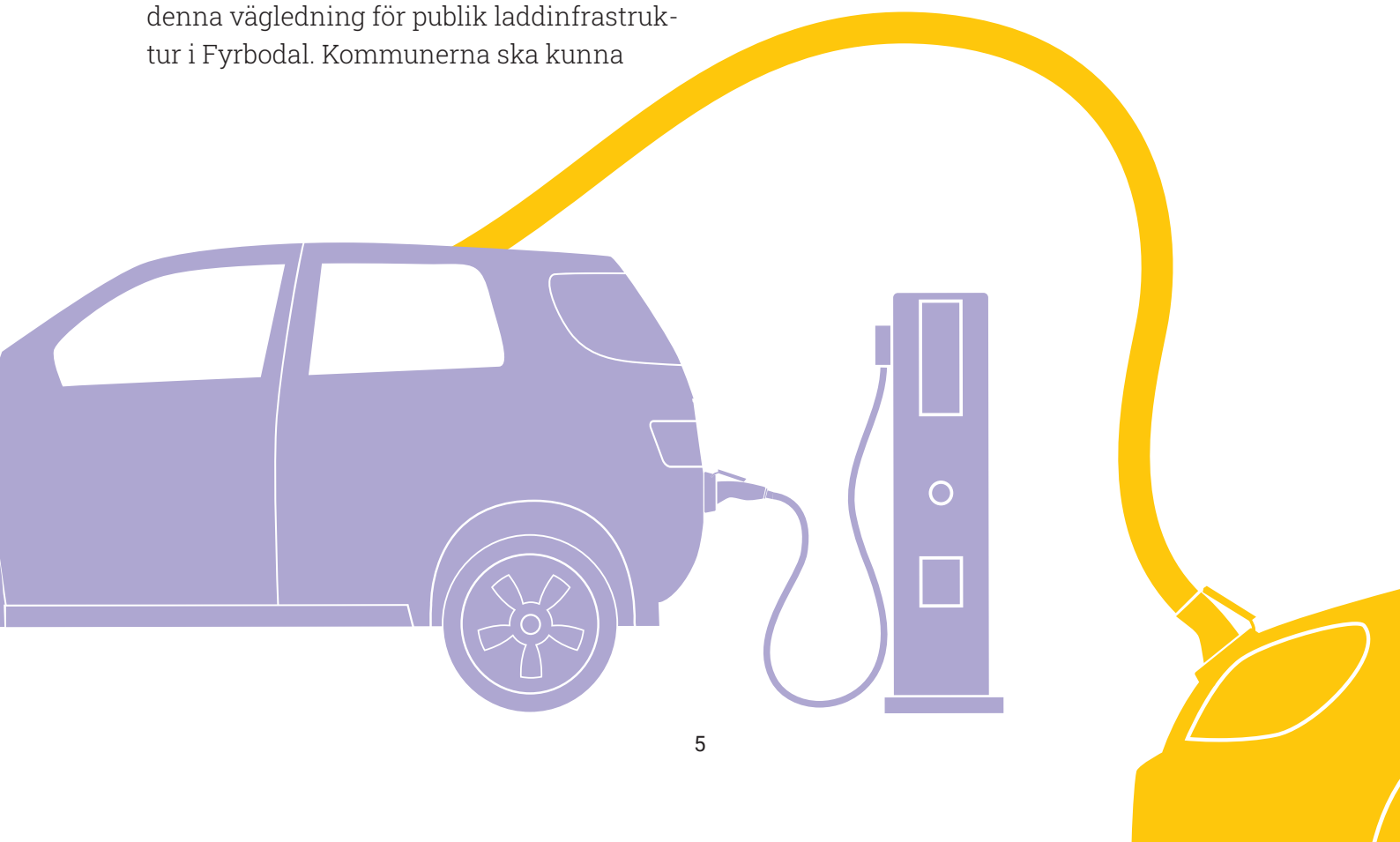
Medlemskommunerna är engagerade i omställningen till en fossilfri transportsektor. De har inlett ett arbete med att på olika sätt främja infrastruktur för laddbara fordon och förnybara drivmedel. Det finns ett intresse att arbeta med laddinfrastruktur. Dock finns osäkerheter kring tillvägagångssättet, vilken roll kommunen kan ta och hur ansvarsfördelningen ska se ut. I Västra Götaland har några av kommunerna tagit fram strategier och planer för hur de ska arbeta med laddinfrastruktur. Dock saknar de allra flesta kommunerna sådant underlag.

För att medlemskommunerna inte ska behöva ta fram strategier och planer på egen hand har kommunalförbundet tagit fram denna vägledning för publik laddinfrastruktur i Fyrbodal. Kommunerna ska kunna

använda underlaget i sitt fortsatta arbete med laddinfrastruktur. Den ska hjälpa kommunerna att göra ställningstaganden kring placering av publika laddpunkter, kommunens roll, och metoder för hur kommunerna kan arbeta internt och externt för ökad tillgänglighet till publik laddinfrastruktur.

Avgränsning

Vägledningen fokuserar på etablering av publika laddstationer och pekar inte ut platser för till exempel boende- eller arbetsplatsladdning (icke-publik laddning). Normalladdning, det vill säga publik laddning som ej är snabbladdning, var inledningsvis fokus för vägledningen. Dock har den avgränsningen under arbetets gång visat sig vara underordnad, då valet av plats varit viktigare än att precisera typen av laddning. Vägledningen har heller inte inkluderat kartläggning av elnätets kapacitet i utpekandet av de strategiska platserna.

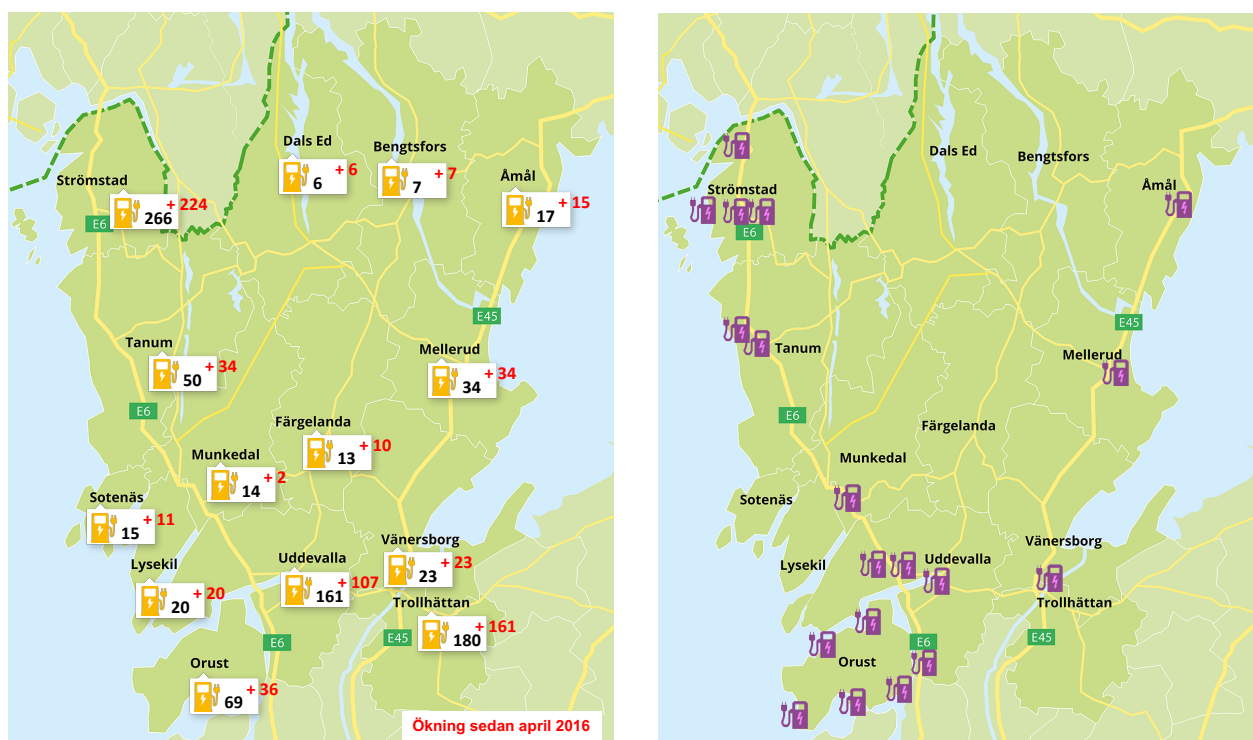


Efterfrågan och förutsättningar

Läget i Fyrbodal och kopplingen till Norge

Sedan 2016 har Fyrbodals kommunalförbund arbetat med att kartlägga Fyrbodals utveckling av publika laddpunkter. Idag finns en acceptabel nivå av publika laddpunkter i förhållande till behovet och sett till antalet laddpunkter per capita har Fyrbodal en hög täthet av publika laddpunkter.

Under juni 2021 fanns 875 publika laddpunkter, vilket utgjorde 36 % av alla laddpunkter i hela Västra Götaland. Etablering av laddstationer längs E6 och vid köpcentrum skedde tidigt och detta är fortfarande attraktiva platser att förse med laddpunkter. Majoriteten av stationerna för snabbladdning är placerade längs E6.



Figur 1: Publika laddpunkter i Fyrbodal juni 2021 och utvecklingen sedan 2016 (t.v) samt platser med möjlighet för snabbladdning (t.h). Källa: Fyrbodals Kommunalförbund

Strömstad är den kommun i Sverige som har flest laddpunkter per 10 invånare. En bidragande faktor är den stora mängd norrmän som bor i och besöker kommunen. Närvaron av norrmän är inte bara påtaglig i Strömstad, utan i hela Fyrbodal. Norge är ett föregångsland när det handlar om att ställa

om den nationella bilflottan till elbilar. Det är det landet i Europa som har flest elbilar per invånare. Regionen Viken, som ligger precis på gränsen till Sverige, är dessutom en av de regioner som haft den snabbaste tillväxten av laddbara bilar i Norge.

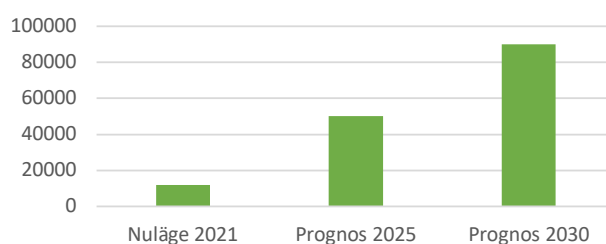
Norges elbilsutveckling skapar efterfrågan på publik laddning i hela gränsregionen. I dag har laddinfrastrukturen främst byggts ut i de större städerna samt längs större vägar. För att möjliggöra resor med elbil i hela gränsregionen behöver detta kompletteras med laddpunkter även för destinationer i övriga delar av regionen. En ökad tillgång på publik laddning möjliggör hållbar arbetspendling samt stärker turism och landsbygdsföretagande. En ökad rörlighet över gränserna skapar bättre förutsättning för näringslivet och företagande i regionen. Som komplement till utbyggnad av den publika laddinfrastrukturen kan även stöttning till näringslivet behövas i form av inspiration och kunskap, dels för att möjliggöra laddning på personalparkeringar och av företagens egna fordon, men även för besökare och kunder. Det senare är inte minst viktigt inom turistnäringen.

Prognos laddpunkter och elbilar

En prognos för hur publik laddinfrastruktur kommer att utvecklas hör starkt samman med hur försäljningen av laddbara bilar fortskrider. Utvecklingen påverkas också av vilka laddeffekter de nytillkomna laddpunkterna kommer att ha. Om många av de nya laddpunkterna har hög effekt så behövs inte lika många nya laddpunkter för att fylla samma behov. Hög effekt ger kortare laddtid och laddplatsen kan betjäna fler bilar per dag. Ytterligare en viktig faktor är i vilken omfattning boende i flerfamiljshus som inte har egen parkering skaffar laddbar bil och hur många av dem som får tillgång till att "ladda hemma". Om de inte får möjlighet för hemmaladdning kommer de bli hänvisade till att ladda vid den publika laddinfrastrukturen.

EU-kommissionen kom tidigt med en rekommendation om ett planeringsmål där en publik laddpunkt behövs till 10 laddbara bilar. Målet är dock ifrågasatt och förslag på nya beräkningsmodeller finns framtagna. Power Circle är elkraftbranschens intresseorganisation som varje månad tar fram statistik om laddinfrastruktur och laddbara fordon i Sverige. Power Circle har med hjälp av den europeiska organisationen Transport & Environments modell gjort en beräkning för det kommande behovet av laddpunkter. Beräkningen som presenterades i februari 2021 visar att antalet publika laddpunkter i Sverige behöver öka från dagens ca 12 000 till 50 000 år 2025 och 90 000 år 2030 (17).

Prognos publika laddpunkter i Sverige



Figur 2: Prognos över publika laddpunkter i Sverige baserat på beräkningar från Power Circle enligt modell från Transport & Environment. Källa illustration: Fyrbodals kommunalförbund

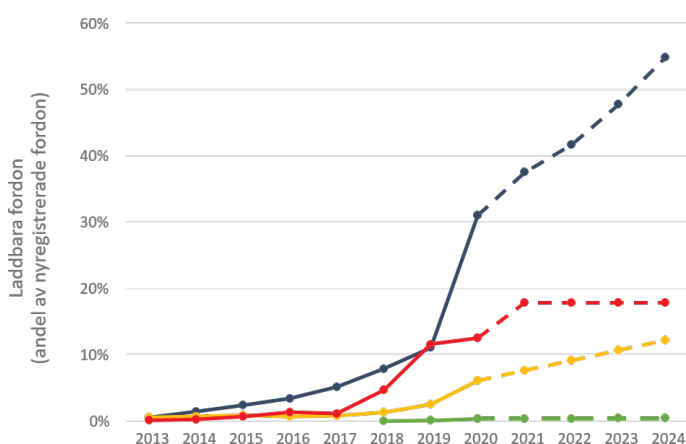
Av nybilsförsäljningen i januari – maj 2021 stod laddbara bilar för 37%. Av den totala personbilsflottan i Sverige var 4% laddbara vid samma tidpunkt (18). Både stödsystem och sanktioner påverkar utvecklingen för elbilsförsäljningen. Ett av de viktigare styrmedlen är EU:s utsläppsregler som genom typgodkännande ställer gradvis tuffare krav på bilindustrin. Det innebär att de genomsnittliga utsläppen från sålda bilar ska klara en viss utsläppsnivå. Kraven kommer att skärpas både 2025 och 2030. Håkan Samuelsson, Volvo Cars vd, har uttalat att hela deras

strategi och alla deras planer är inriktade på att uppfylla mål som överensstämmer med dessa utsläppsnivåer (19).

Prognoser på kommande försäljning av laddbara fordon görs av flera aktörer. Stockholms Handelskammare, som är en oberoende näringslivsorganisation, framställde i slutet av 2020 tre scenarion – låg, medel och hög – där medelscenariot bedöms vara det mest sannolika prognosscenariot. I detta scenario växer den totala fordonsflottan linjärt utifrån de senaste årens förändring och utfallet blir då omkring 2,6 miljoner laddbara bilar år 2030. Det motsvarar ungefär 50 procent av alla personbilar som rullar på svenska vägar. Det innebär också i praktiken att alla personbilar som nyregistreras från 2028 kommer vara laddbara (20). BIL Sweden, den svenska branschorganisationen för tillverkare och importörer av personbilar, lastbilar och bussar presenterade 2020 en mer försiktig prognos på att fordonsflottan 2030 består av mellan 20–45% laddbara bilar (21). Trafikanalys har regeringsuppdraget att redovisa statistik och korttidsprognoser över den svenska fordonsflottans utveckling. Korttidsprognos

sen från maj 2021 sträcker sig till 2024 och anger att ca 55% av nybilsförsäljningen av personbilar kommer bestå av laddbara bilar (figur 3) (22).

Laddhybrider utgör en betydande del av Sveriges nybilsförsäljning, där cirka 70% av alla laddbara bilar som säljs är laddhybrider. Trafikanalys gjorde under 2021 en bedömning att nyregistreringen av laddhybrider kommer att öka, men att ökningstakten avtar under 2022. Skälen är att Bonus Malus ändrades från april 2021, de gynnar nu rena elbilar mer och laddhybrider mindre. Från och med 1 januari 2021 upphörde den tillfälliga nedsättningen av förmånsvärdet för laddhybrider vilket medför att förmånsbeskattningen för dessa bilar har ökat. Detta till följd av att rena elbilar bedöms utgöra en allt större andel av de laddbara personbilarna. Även sjunkande priser, bättre räckvidd och förbättrad tillgång till laddinfrastruktur talar för att rena elbilar ökar sin andel. I Norge som är en mer "mogen" marknad för laddbara fordon så är förhållandena det omvända, där utgör laddhybriderna en mindre andel än de rena elbilarna.



Figur 3: Andel laddbara (elbilar och laddhybrider) fordon av nyregistrerade fordon, historisk utveckling 2013–2020, prognos för 2021–2024. Källa: Trafikanalys, 2021

Energiförsörjning och effekt

För el som drivmedel finns grundläggande infrastruktur för produktion och distribution, men de sista stegen till lokalt nät och från det lokala nätet till fordon behöver utvecklas. För att åstadkomma en hållbar utveckling med el som drivmedel för transporter behöver elen produceras från förnybara energikällor.

Ofta dyker frågan upp om vad som skulle hända om alla personbilar i Sverige var eldrivna och om elen verkligen skulle räcka till. Om vi skulle byta ut alla personbilar i Sverige (ca 5 miljoner) till elbilar skulle det krävas ca 12 TWh per år för att ladda dessa. Elbilar är så pass energieffektiva att energibehovet är förhållandevis litet. Den genomsnittliga körsträckan i Sverige är 3-4 mil per dag och det innebär ett laddbehov om 5-8 kWh per elbil och dag. I Sverige produceras ca 150 TWh el per år och 2020 nettoexporterades 25 TWh el enligt Energimyndigheten (23). Med andra ord har vi ett stort överskott av el i Sverige som exporteras till omkringliggande länder. Vi har alltså el så det räcker för elbilsladdning. Det är snarare en fråga om kapaciteten i elnäten som kan vara begränsande, inte elbrist utan lokal kapacitetsbrist.

Antalet människor i storstäderna ökar och där arbetskraften bor vill också tunga industrier och företag etablera sig. Det innebär att det lokalt behöver transporteras mer el i näten. Det börjar bli trångt i elnäten på vissa ställen, vid några specifika timmar på dygnet då elanvändningen är som störst, det vill säga då effektbehovet är stort. Om alla elbilar i ett och samma bostadsområde startar sin laddning samtidigt får vi nya

effekttoppar i systemet vilket kan vara utmanande. Det finns redan smart teknik för att styra laddningen till tider på dygnet då det finns ledig kapacitet i elnätet. Den absoluta merparten av all elbilsladdning sker i hemmet under natten, då både hushållets och samhällets effektbehov är mycket lägre än under dagen.

Sverige tillsammans med Norge är ledande när det gäller försäljning av elbilar, men det är också länder med få invånare och stor elproduktion jämfört med befolkningens storlek. Frågan om elen räcker kan dock vara av annorlunda karaktär i andra länder. Energimyndighetens årssammanställning för 2020 visar en stor ökning av el producerat av vattenkraft och vindkraft, som stod för 45% respektive 17% av den totala elproduktionen under 2020. Kärnkraftens andel minskar och vindkraften förutspås fortsatt öka kraftigt (23). En ökad andel förnybar elproduktion från vind och sol som inte är reglerbar innebär nya utmaningar för elförsörjningen. Det planeras för omfattande utbyggnader av vårt elnät, ett arbete som tar tid men kommer öka "utrymmet" i elnätet när efterfrågan är hög.

Under hösten 2020 startade Fyrbodals kommunalförbund ett arbete kring elförsörjningsfrågan. Dels som en del av det strukturbildsarbete som pågår, men även som ett insatsområde på infrastruktur-sidan. Här avser kommunalförbundet att samverka med kommuner och relevanta aktörer för att nå en tillräcklig elnätskapacitet i Fyrbodal.

Om laddinfrastruktur

Publik och icke-publik laddning

Laddstationer för elfordon delas in i publika och icke-publika laddstationer. Generellt är publika laddstationer öppna och tillgängliga för allmänheten medan icke-publika stationer är riktade till en specifik målgrupp, som till exempel företagets egna anställda, bostadsrättsföreningens medlemmar eller hotellets betalande gäster. Icke-publik laddning av elfordon sker i huvudsak vid hemmet eller på arbetsplatsen, när fordonet står parkerat en längre tid. Majoriteten av all laddning av elfordon, cirka 80 procent, sker via icke-publika laddstationer (3).

Även om publika laddstationer står för en liten del av laddningsbehovet spelar tillgängligheten till publik laddinfrastruktur en viktig roll för personers förtroende för elfordon och deras benägenhet att byta från till exempel fossila bränslen till el.

Även om laddning i många sammanhang definieras som publik laddning eller icke-publik laddning ser man ett ökat intresse och stora fördelar för möjligheterna till samnyttjande för dessa ändamål. Detta innebär att samma laddstation kan variera över tid mellan att var allmänt tillgänglig och att riktas mot en specifik målgrupp. En laddstation med olika öppettider helt enkelt. Variationen kan till exempel ske över säsong. Detta genom att laddinfrastrukturen vid en skola fungerar som icke-publik arbetsplatsladdning under terminerna och på sommaren öppnas upp för publik laddning då skolans verksamhet är stängd och behovet kopplat till turistnäring ökar.

Variationen kan också ske över dygnet.

Exempelvis genom att en publik laddplats på ett mindre torg eller vid en idrottshall är tillgänglig för allmänheten under dagtid, men fungerar som icke-publik laddning för boende i området på nätterna.

Laddeffekter och laddstationer

Laddstationer brukas benämnas olika beroende på laddeffekter. Man brukar dela in laddstationer utifrån **normalladdning** (<22 kW) och **snabbladdning** (>22 kW). Ju högre laddeffekten är desto fortare går det att ladda. Det man bör göra innan man väljer laddeffekt är att klargöra syftet med laddplatsen och hur länge fordonen väntas stanna (4).

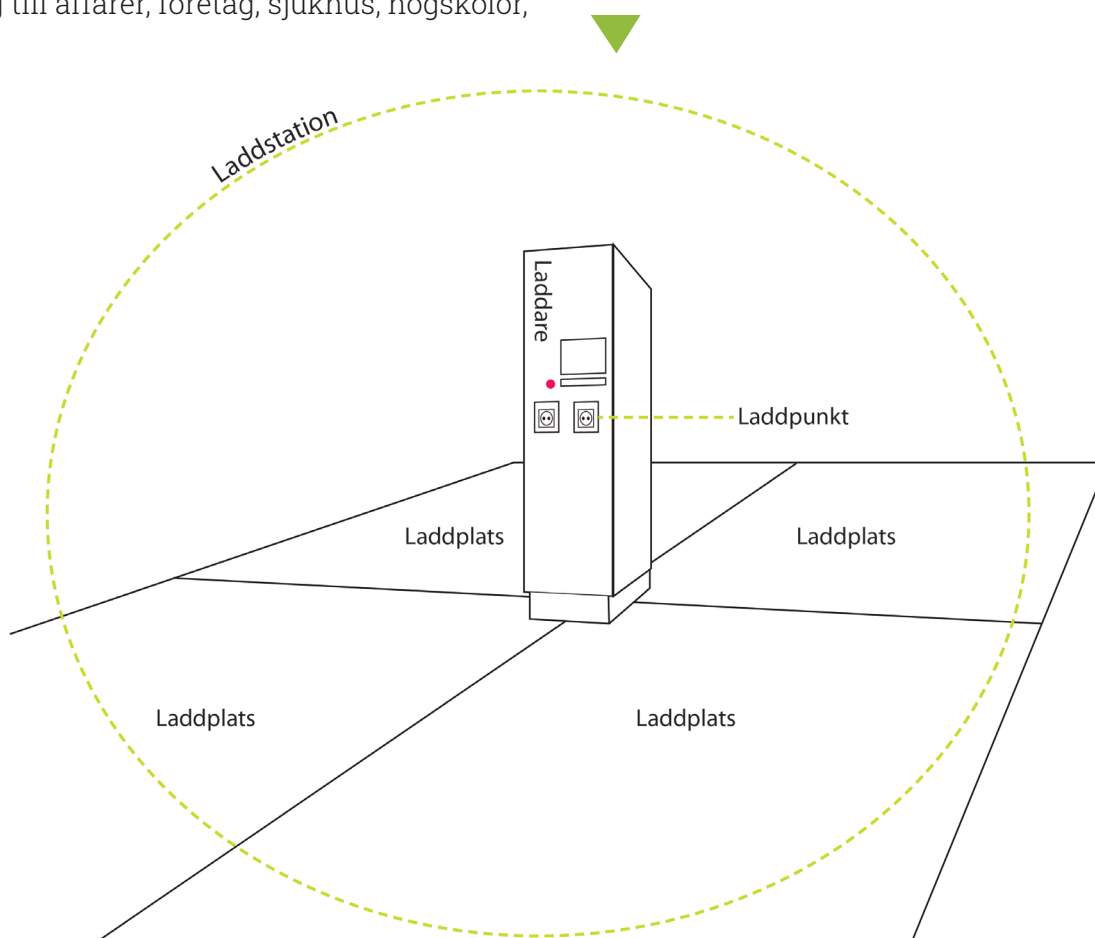
Snabbladdning är den snabbaste typen av laddning idag (2021) och har vanligen effekten 50–350 kWh. Beroende på bil och hur mycket man behöver ladda för att fortsätta så stannar man ca 10–40 min här. Därför placeras ofta snabbladdare där bilföraren enkelt kan köpa enklare mat, fika och tidningar eller göra ett toalettbesök (1). Snabbladdare brukar ofta vara placerade utmed större vägar, i samband med snabbmatsrestauranger och tankstationer.

Normalladdning är den typ av laddning som sker där fordonen ofta står parkerade under en längre tid, till exempel på arbetsplatsen eller i hemmet. Normalladdning används också ofta vid så kallad destinationsladdning. Destinationsladdning är ett lämpligt alternativ för offentliga laddstationer där den tillåtna parkeringstiden eller

tiden besökaren vistas på platsen matchar tiden det tar att ladda. Normalladdning innebär en effekt på mellan 2,3–22 kW. Normalladdning kan exempelvis erbjudas vid parkeringar och parkeringshus i anslutning till affärer, företag, sjukhus, högskolor,

köpcentrum och evenemangs- och idrottsplatser samt andra viktiga besöksmål (2).

En laddstation innehåller många olika delar och begrepp som kan vara lätta att blanda ihop. Följande bild beskriver detta.



Figur 4: Illustration som visar uppbyggnaden av en laddstation.

Nationella databaser, som till exempel uppladdning.nu, samlar och tillgängliggör information kring laddinfrastruktur och vilka laddmöjligheter som finns i Sverige. Dessa databaser visar i huvudsak publika laddsta-

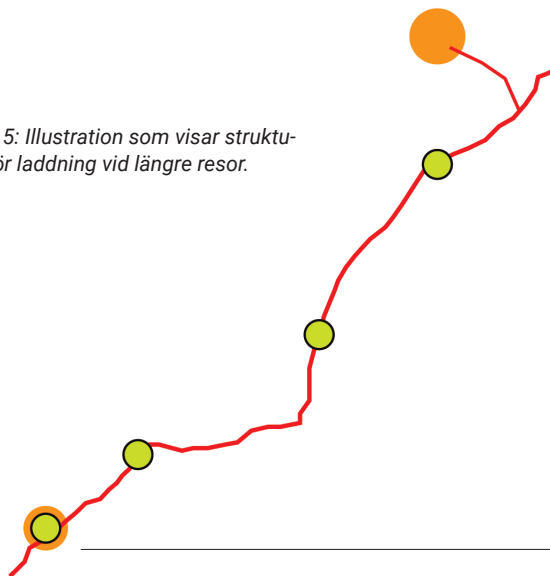
tioner, men vissa icke-publika laddstationer finns med då privatpersoner själva valt att erbjuda andra användare att nyttja deras icke-publika laddare.

Struktur för laddinfrastruktur

Laddning vid längre resor

Placering av snabbladdare utmed motorvägar och större huvudleder skapar en struktur som möjliggör elfordonsresor längre sträckor mellan städer och orter. Laddstationerna bör vara utplacerade på strategiska platser längs huvudstråk. För dagens (2021) elbilar är ett avstånd mellan dessa platser på 50 km till 80 km ett bra riktmärke enligt rapporten Laddinfrastruktur för elfordon (2).

Figur 5: Illustration som visar strukturen för laddning vid längre resor.

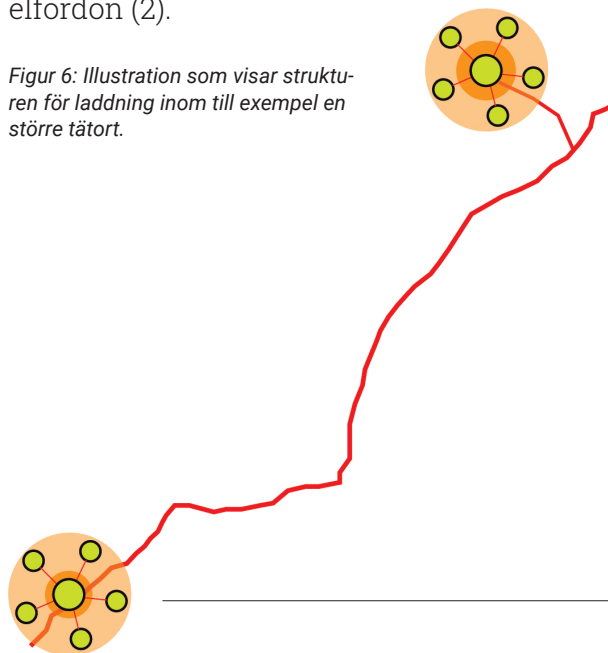


Laddning i tätare strukturer

I tätare strukturer kan snabb- och normal-laddare placeras strategiskt som ett nätverk inom till exempel en större tätort. Detta har stor praktisk nytta för verksamheter som kör långa sträckor inom städer, exempelvis taxibolag, budfirmor, färdtjänst, hemtjänst och olika typer av servicefordon. För privatbilister sker större delen av elfordonsladdningen vid hemmet eller på arbetsplatsen och därför används inte publika laddstationer inom den här strukturen för frekvent laddning i samma utsträckning av dem. Tillgång till publika laddare ger i första hand en trygghet till privatbilister som kan bidra till att öka elfordonsutnyttjandet hos

befintliga elfordonsägare samt fungera som ett incitament för att fler ska våga köpa elfordon (2).

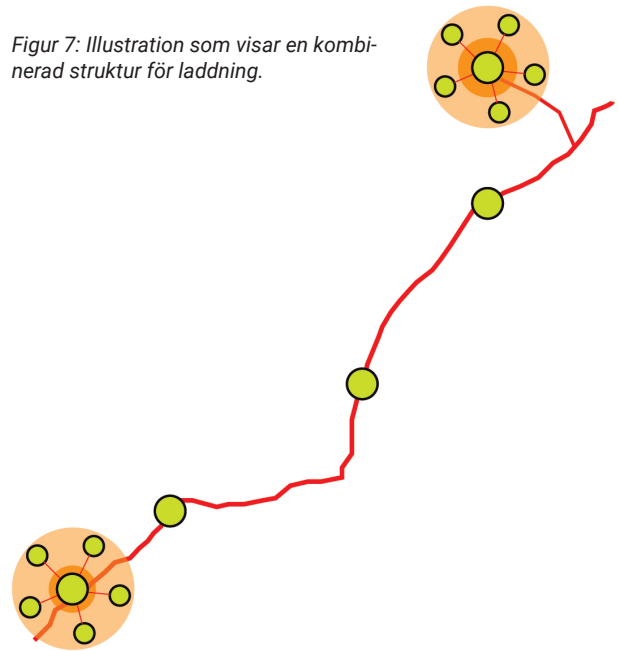
Figur 6: Illustration som visar strukturen för laddning inom till exempel en större tätort.



Kombinerad struktur

Placering av snabbladdare på en ort, med huvudsyfte att öka tryggheten och förlänga den dagliga räckvidden för elfordon som används för privata resor eller transporter inom orten, kan med fördel utformas för att även erbjuda räckviddsförlängning för elfordonsförare som är på genomresa. Viktigt att tänka på är att snabbladdaren inte placeras för långt ifrån motorvägen eller trafikleden, eftersom det inte får kosta räckvidd att ladda. Kombinerad struktur är strategiskt viktigt för att erhålla så stor bredd som möjligt på kundunderlaget för varje snabbladdningsstation (2).

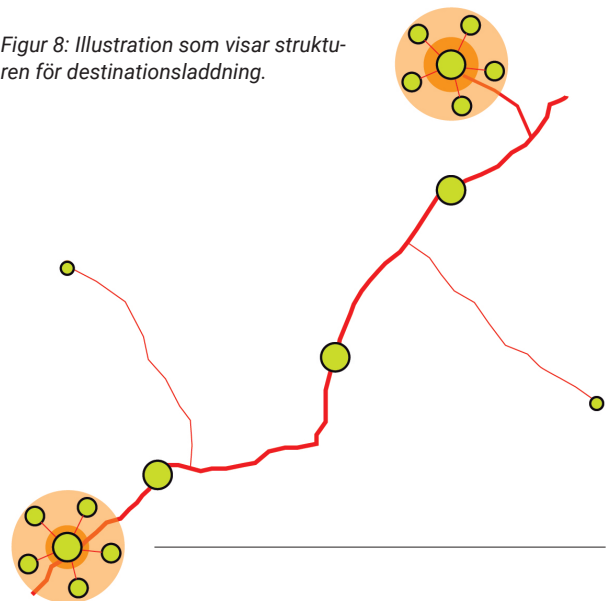
Figur 7: Illustration som visar en kombinerad struktur för laddning.

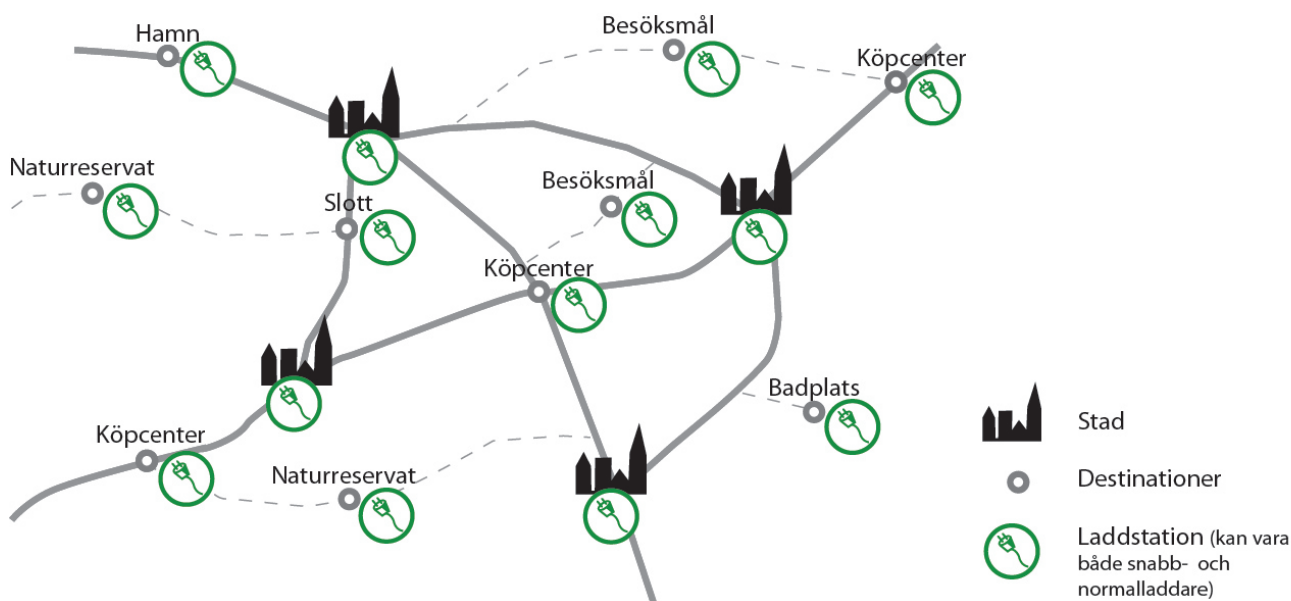


Destinationsladdning

Destinationsladdning är den form av laddning som görs på platser som elfordonsföraren besöker för att uträtta vissa ärenden eller delta i olika aktiviteter, både inom och utom tätorter. Detta kan till exempel vara besök på en idrottsplats, ett friluftsområde eller ett annat besöksmål. På dessa platser används ofta normalladdare (2).

Figur 8: Illustration som visar strukturen för destinationsladdning.





Figur 9: Illustration som visar strukturen för ett nätverk av laddplatser. Det är viktigt att laddmöjligheterna placeras på strategiska platser för att göra det enkelt att ladda och för att det ska vara god tillgänglighet.

Utformning av laddstationer

Nedan följer en kortare beskrivning kring hur kommuner kan tänka kring utformning av laddstationer, olika betalningslösningar samt tillstånd och prövning. I bilaga 1 finns mer detaljerad information.

Det finns ett antal olika aspekter att väga in när man utformar en laddstation. Avvägningar behöver göras kring var på platsen laddstationen ska placeras, vilken typ av laddstation som ska finnas och vilka kompletterande åtgärder som behöver genomföras på platsen, som till exempel byggnation av transformator, sätta upp väderskydd eller belysning. Man behöver också fundera kring skyltning för laddstationen samt tillgänglighet för personer med funktionsvariationer. För fler detaljer se Bilaga 1.

Det finns idag många betalningslösningar för laddning, operatörer har egna system och betalsättet kan vara via till exempel appar,

RFID-bricka som ger en faktura, sms eller Swish. Tendensen är dock att det går mot samordning och förenkling. För fler detaljer se Bilaga 1.

Sedan maj 2020 gäller ny lagstiftning för tillgång till laddinfrastruktur enligt plan- och bygglagen. Vid anläggning av laddstationer är det också viktigt att vara uppmärksam på vad som gäller enligt de detaljplaner som finns för platsen, eller i de fall nya detaljplaner tas fram är det viktigt att stämma av så att de inte utgör något hinder för laddinfrastruktur. Man bör också vara uppmärksam på att anläggning av parkering och vissa kompletterande åtgärder vid en laddstation kräver bygglov. Ytterligare möjligheter att reglera laddstationerna finns genom lokala trafikföreskrifter. För fler detaljer se Bilaga 1.

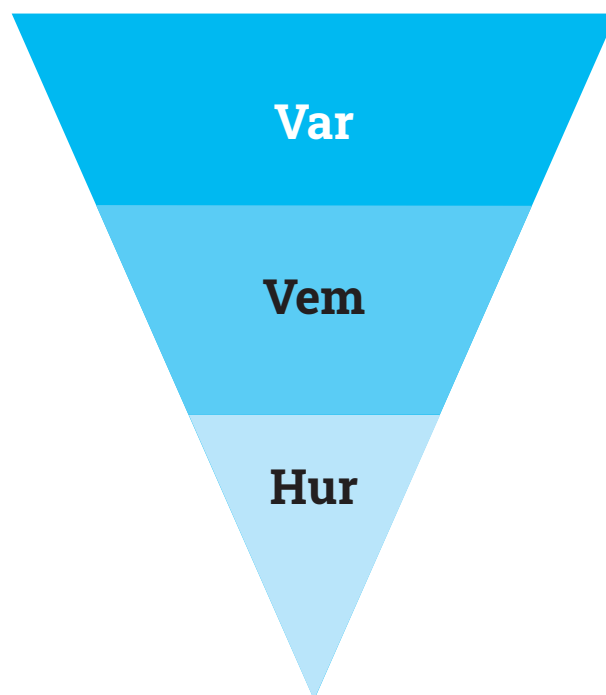
Vägledning för etablering av publik laddinfrastruktur

Vägledningen ska hjälpa medlemskommunerna i sitt arbete med etablering av publik laddinfrastruktur. Vägledningen utgår från att besvara tre huvudfrågor: Var? Vem? Hur?

Var-avsnittet pekar ut lämpliga platser och destinationer för publika laddstationer. Dessa platser har pekats ut baserat på behov och efterfrågan på publika laddmöjligheter av kommunerna själva genom olika workshops.

Vem-avsnittet diskuterar vilka roller en kommun kan ta på sig i etableringen av publik laddinfrastruktur. Dessutom presenteras privata och andra aktörers roll samt hur kommunen kan samverka med dessa.

Hur-avsnittet ger exempel på hur medlemskommunerna kan arbeta med etableringen av publik laddinfrastruktur.



Figur 10: Uppbyggnad av vägledning

Var – Platser för publik laddning i Fyrbodalen

Utvecklingen går fort och det byggs hela tiden nya laddstationer i Fyrbodalsregionen. De publika laddstationer som finns i Fyrbodalen idag behöver kompletteras med ytterligare laddstationer på fler platser. I Bilaga 2 presenteras en karta med förslag på platser för etablering av publika laddstationer. Även kommunspecifika kartor finns att tillgå.

Länsstyrelsen i Västra Götaland gjorde under 2017 ett utpekande av lämpliga platser för snabbladdning (2). De platser för destinationsladdning som tagits fram i detta

dokument kan i vissa fall samordnas med det som Länsstyrelsen föreslår. Detta innebär att någon av platserna i detta material kan göras som snabbladdare och då samtidigt fungera som en del av Länsstyrelsens föreslagna struktur. Det är upp till respektive kommun eller annan investerare att i det fortsatta arbetet avgöra hur Länsstyrelsens föreslagna platser för snabbladdning skulle kunna integreras med denna vägledning.

Kriterier för placering av publik laddning

För varje specifik plats där en laddstation ska placeras har en bedömning gjorts av lokaliseringens lämplighet med utgångspunkt i följande kriterium:

Platsen är välbesökt där besökaren stannar tillräckligt länge och har rest tillräckligt långt för att laddning ska ses som ett behov för både elbilar och laddhybrider.

För att en plats ska vara aktuell för en laddstation behöver alla tre delar i kriteriet uppfyllas. Det räcker inte med att en eller två delar uppfylls, utan en värdering av alla tre delarna behöver göras för respektive plats.

1. Platsen är välbesökt...

Här kan det handla både om en plats som är välbesökt idag eller om en plats kommunen arbetar för att stärka på olika sätt och besöksantalet på platsen på så sätt kan antas öka på sikt. En plats som har många olika mindre funktioner som kan gynnas i närheten kan också sammantaget utgöra en välbesökt plats.

2. ...där besökaren stannar tillräckligt länge...

Här handlar det om att titta på hur länge den genomsnittliga besökaren uppehåller sig på platsen och göra en bedömning av om man hinner ladda tillräckligt mycket för att det ska kännas lönt att koppla in sin bil. Platsen behöver alltså erbjuda aktiviteter som gör att besökaren uppehåller sig där medan bilen laddar.

3. ... och har rest tillräckligt långt för att laddning ska ses som ett behov för både elbilar och laddhybrider.

Här görs en bedömning av varifrån besökarna kommer till platsen. Har platsen ett upptagningsområde som sträcker sig utanför det direkta närområdet, till exempel tätorten, eller kanske till och med utanför kommungränsen eller regionen. Om de flesta besökarna reser bara några kilometer till platsen bedöms det inte som tillräckligt långt, medan om man åkt några mil för att ta sig dit så kan det ses som tillräckligt långt i alla fall för laddhybrider.

Platser som identifierats har inte tagit hänsyn till vem som ska etablera själva laddstationen på just den platsen, utan de platser som föreslås har endast pekats ut för att de bedöms som strategiska platser där ovan angivna kriterier uppfylls. Vägledningen tar heller inte ställning till om platserna ska förses med normal- eller snabbladdare. Besökarens behov och servicen vid destinationen påverkar vilken typ av laddning som etableras. Är servicen på platsen av karaktären "gå på toaletten, ta en fika" kan snabbladdning vara bäst samtidigt som det är en fråga om investeringsvilja, bygga snabbladdning är dyrare. Stannar besökaren vid en aktivitet där man kommer att spendera några timmar eller längre, kan det tala för normalladdning.

Det finns flera aktörer som har en viktig roll i utbyggnaden av publik laddinfrastruktur. För att kunna erbjuda goda laddmöjligheter behöver både offentliga och privata aktörer samverka. Hur samverkan mellan offentliga och privata aktörer ser ut kan beror på flera faktorer, exempelvis vilken typ av laddning det rör sig om (normal- eller snabbladdning) och var laddstationen är placerad.

Kommunens roll

En viktig förutsättning för samverkan mellan aktörer är vilken roll den enskilda kommunen väljer att ta i utbyggnaden av laddinfrastruktur. Vilken roll kommunen kan ta grundar sig bland annat i politiska beslut, finansiering, mål och ambitioner. Utöver dessa faktorer finns det en rad andra aspekter som påverkar kommunens roll och engagemang. Några av dessa aspekter rör typen av laddning, ägandeskap, kommunens rådighet, kommunens storlek och geografiska läge, närvaron av andra aktörer som bygger publik laddning samt funktion i kommunen. En kommun behöver inte heller nödvändigtvis ha samma roll för alla laddstationer, utan olika platser inom samma kommun kan ha olika förutsättningar som gör att kommunens roll kan variera för respektive plats.

Typ av laddning

Vilka roller en kommun kan ta för att främja den icke-publika laddinfrastrukturen är rätt tydliga. De stora utmaningarna här ligger främst i hur man får det att ske – frågor som ofta är förknippade med finansiering, betalningsmodeller och det tekniska utfö-

randet. Kommunen kan genomföra satsningar med målet att öka andelen icke-publik laddning vid bostäder och arbetsplatser, där behovet är som störst. Här har kommunala fastighets- och bostadsbolag en viktig roll genom att erbjuda hyresgäster möjligheten till hemmaladdning. En kommun kan även erbjuda anställda laddning vid den kommunala arbetsplatsen.

När man talar om publik laddning och vilken roll kommunen kan ta för att främja utbyggnaden, är svaret inte lika tydligt som för den icke-publika laddningen. Här finns ingen entydig modell i hur man som kommun ska arbeta. Rollen en kommun kan ta är beroende av många aspekter och förutsättningar som skiljer sig från kommun till kommun. Som kommun står man inför flera frågeställningar för att kunna definiera sin roll. Vilka aktörer finns att samverka med? Hur ser närvaron ut av privata aktörer som erbjuder publik laddning?

Ägandeskap och kommunens rådighet

Vem som äger laddstationen varierar och ofta är ägandet kopplad till laddstationens placering. Vissa kommuner har valt att bygga och sköta publika laddstationer via de kommunala energibolagen eller parkeringsbolagen. Andra kommuner väljer att arbeta för att få externa aktörer att bygga, finansiera och sköta de publika laddstationerna. Kommunen är i vissa fall begränsad i sin rådighet när det handlar om etablering av laddinfrastruktur. På privat mark har kommunen ingen rådighet över byggandet, men kan påverka genom kommunikation och

rådgivning. På kommunal mark kan kommunen bygga själv eller upplåta marken till andra aktörer för att bygga laddinfrastruktur, beroende på det kommersiella intresset. Det finns flera former för hur kommunen kan samverka med privata aktörer kring den här frågan. Exempel på samverkansformer och avtal presenteras mer under avsnittet "Hur - kommunala åtgärder".

Roller inom kommunen

Publik laddinfrastruktur är inte en fråga för en specifik tjänsteperson eller avdelning utan påverkar flera funktioner i en kommun. Olika funktioner i kommunen kan därför ha olika roller gällande utbyggnaden av laddinfrastruktur. Nedan presenteras en tabell med exempel på hur fördelningen av roller inom kommunen kan se ut:

Funktion	Exempel på roll
Kommunstyrelsen	Politiska beslut
Energi- och klimatrådgivning	En funktion som ofta är kunnig i frågan om laddinfrastruktur. Viktig utifrån sin rådgivande roll till exempelvis företag, fastighets- och bostadsbolag.
Näringslivsutveckling	Genom nätverk och informationsspridning kunna föra dialog med befintliga arbetsplatser och nya verksamheter.
Besöks- och turismnäring	Öka service på besöksmål och även öka besökare till attraktiva platser.
Samhällsplanering	Förmedla information om markägarförhållanden, planerad markanvändning, hur man hanterar bygglov, förberedelser och planering i exploatering och hur man tecknar avtal om markarrende.
Kommunikatör	Kommunikation och informationsspridning genom exempelvis nyhetsbrev och sociala medier. Information och kommunikation med medborgare kring elbilar och laddinfrastruktur.
Kommunalt energibolag	Om kommunen vill bygga egen laddinfrastruktur kan det exempelvis ske via kommunalt energibolag. Har kompetens kring förutsättningar i elnätet.
Kommunalt nätbolag	Har översikt över tillgången på el och effekt.
Kommunalt fastighetsbolag	Erbjuda laddning till hyresgäster och besökare till fastigheterna.
Kommunala parkeringsbolag	Erbjuda laddning på parkeringsplatser på kommunal mark.

Tabell 1: Exempel på roller en kommun kan ta på sig i olika funktioner

Närvaro av andra aktörer som bygger publik laddning

På vissa platser drivs utbyggnaden av publik laddinfrastruktur nästan helt av kommersiella aktörer. Närvaron av dessa aktörer beror på att de ser en affärsmöjlighet för etableringen. I Fyrbodalen kan man se att många av de publika laddpunkterna ligger längs E6 och i de större kommunerna, medan de mindre och mer glest belägna

kommunerna har mindre utbud på publika laddpunkter. Kommuner som saknar eller har låg närvaro av kommersiella aktörer kan behöva jobba mer aktivt med att peka ut strategiska platser för publik laddning och därefter föra dialog med aktörer som skulle kunna ha intresse av att sätta upp publika laddstationer.

Lista på aktörer för samverkan

Olika aktörer har olika roller och incitament för att samverka kring utbyggnaden av publik laddinfrastruktur. Offentliga aktörer drivs ofta genom politik och klimatmål. Dessa aktörer är betydelsefulla som föregångare i omställningen av hållbara transporter. Privata aktörer, så som arbetsplatser kan ha intresse i att erbjuda besökare och anställda laddning, hyresvärdar och bostadsrättsföreningar vill kunna tillgodose laddning för boende, och för besöksmål kan det vara relevant att erbjuda laddning för att locka till sig fler besökare. Nedan följer exempel på både offentliga och privata aktörer som kan ha intresse av att investera i, och samverka kring publik laddinfrastruktur: (9,10,2).

Exempel på offentliga aktörer

- Kommuner
- Kommunala energibolag
- Kommunala fastighetsbolag
- Kommunala parkeringsbolag
- Kommunala bostadsbolag
- Vårdcentraler och sjukhus
- Högskolor och universitet

Exempel på privata aktörer

- Laddoperatörer
- Fastighetsägare
- Energibolag
- Nätägare
- Företag och arbetsgivare
- Köpcentrum och dagligvaruhandel
- Hotell och restauranger

Exempel på aktörer som kan samverka kring etablering av publik laddinfrastruktur

Hur – Kommunala åtgärder

Nedan beskrivs exempel på åtgärder kommuner kan arbeta med för att främja utbyggnaden av publik laddinfrastruktur:

- Beslut och ställningstaganden
- Uppdrag till kommunala bolag
- Själv etablera publik laddning på kommunal mark
- Avtal och upplåtelse av kommunal mark till andra aktörer
- Utveckling vid detaljplanering, bygglov och försäljning av mark
- Samverkan med näringsliv, besöks- och turismnäring
- Kommunens egen fordonsflotta
- Kommunikation och informations-spridning

Sist i avsnittet presenteras kort exempel på hur tre kommuner i Sverige har arbetat med att ta fram affärsmodeller för ägande och betallösningar.

Beslut och ställningstaganden

Det är viktigt att kommuner har en strategi för hur man ska engagera sig i utbyggnaden av laddinfrastruktur. Vilken roll kommunen vill ta blir tydligare om det finns en lokal strategi eller plan. En plan underlättar för kommunen att identifiera processer och beslut samt vilka nämnder och delar av kommunens organisation som bör involveras och samverka. Förutom att förtydliga kommunens roll och vad man som kommun vill göra, ger en plan en tydlig signal till andra aktörer, exempelvis om man som kommun fattat beslut om att bygga eller inte bygga laddstationer (10).

Uppdrag till kommunala bolag

Kommunala bolag som energibolag, bostadsbolag, fastighetsbolag och parkeringsbolag kan ha en betydande roll i arbetet, både för den icke-publika och publika laddningen. I kommunens arbete med laddinfrastruktur är det viktigt att inkludera de kommunala bolagen. Genom beslut kan kommunen använda sitt ägardirektiv och ge mandatet till de kommunala bolagen att delta i etableringen av laddmöjligheter.

Genom att förse hyresgäster med laddmöjligheter kan de kommunala bostadsbolagen påverka elbilsutvecklingen och föregå som ett gott exempel och inspirera andra. För de kommuner som har kommunala energibolag finns stora möjligheter för att påverka utbyggnaden av publik laddinfrastruktur. Energibolagen har en nyckelroll i omställningen och de besitter kompetens kring förutsättningar i elnätet och kan bidra med kunskap om användarbehov och efterfrågan (10). Flera kommuner har givit kommunala energibolag mandatet att ta fram laddlösningar samt bygga och drifta laddstolpar. Ett sådant beslut har visat på en god utveckling och utbredning av publik infrastruktur i kommunen. Det finns även exempel där kommuner givit mandatet att etablera publik laddning till de kommunala parkeringsbolagen (Borås kommun, Göteborgs Stad, och Stockholms stad).

Ofta förvaltar kommunen parkeringar vid fastigheter som skolor, bibliotek och idrottsplatser. Både kommunala fastighets- och parkeringsbolag kan bidra genom att ta fram attraktiva erbjudanden som gör det

möjligt för boende, verksamheter och parkerare att ladda vid kommunens fastigheter och på kommunala parkeringar (10).

Etablera publik laddning på kommunal mark

Kommunen kan verka för en utbyggnad av publik laddning på kommunal mark. Kommunen kan själva investera i infrastrukturen, men bör undersöka det kommersiella intresset först. För att det ska vara möjligt att ta betalt för elen behöver någon annan än kommunen stå för laddtjänsten. I vissa fall är privata aktörer villiga att finansiera och ta betalt för laddning vid kommunala anläggningar, vilket kan underlätta etableringen från kommunens perspektiv (9).

Destinationsladdning vid kommunala parkeringar

Det kan vara attraktivt för en elbilsägare att kunna ladda på olika besöksmål och destinationer där det finns kommunal parkering, exempelvis centumparkeringar och idrottsanläggningar. Den typ av laddning som efterfrågas är den som möjliggör för fordonsägaren att kunna parkera tillräckligt länge för att hinna ladda för flera mils körsträcka (9). Även på pendelparkeringar kan efterfrågan av laddning finnas. Dock kan kostnaden för att etablera laddning vid pendelparkering bli höga jämfört med de eventuella miljönyttorna man kan uppnå. Laddbehovet vid pendelparkering i genomsnitt vara rätt lågt. Detta eftersom de flesta bilägare åker kortare sträckor till en pendelparkering. Den största tänkbara miljövinsten med att erbjuda laddning på pendelparkeringar är att laddhybrider skulle kunna köra längre sträckor på el eftersom batterierna i sådana bilar i dagsläget endast ger 4–5 mils räckvidd. Här behövs dock en

analys kring hur långt bilägarna reser till pendelparkeringen, eftersom den sträckan ofta är ganska kort. Andra tänkbara samhällsnyttor av att ha laddning på pendelparkeringar, är att man kan främja kollektivt resande genom att göra det mer attraktivt att parkera vid pendelparkering, bidra till övergången mot mer elektrifierad bilflotta genom att bygga ut laddinfrastrukturen och tillhandahålla ett erbjudande till långväga besökande, t.ex. turister. (11)

Laddning på gatuparkering

Erfarenheter från Oslo visar att laddning gatuparkering är en av de svåraste frågorna att adressera när det gäller att bygga publik laddinfrastruktur. Ofta är frågan kopplad till att man genom laddning på gatuparkering kan erbjuda personer i flerbostadshus, som inte har tillgång till egen parkering, en form för "hemmaladdning" och laddning för besökare.

En kommun har möjlighet att reservera parkering med laddplats på gatumark. Att etablera laddning på gatumark kan utifrån flera aspekter vara svårt. För att elbilsägare garanterat ska kunna ladda längs gatorna nära sin bostad behöver man etablera ett stort antal laddstolpar samt avsätta parkeringsplatser exklusivt för elbilar. Ytorna blir då otillgängliga för andra bilister, vilket minskar nyttjandegraden av parkering på gatumarken. Dessutom, om laddutrustning installeras på gatumark kan det bli svårt att förändra markanvändningen ifall staden exempelvis behöver skifta från parkering till bussfil eller underhålla infrastruktur under mark. Ytor med laddstolpar blir i praktiken låsta till parkering under lång tid. Om kommunen vill arbeta för att etablera laddmöjligheter för flerbostadshus vars

parkeringsplatser på gatumark, är en möjlighet att etablera laddning vid närbelägna parkeringsanläggningar (9).

I Göteborg har kommunen beslutat att vara restriktiv med laddning på gatumark. Istället hänvisar Göteborgs stad alla som vill ladda till så kallad kvartersmark där hundratals nya laddplatser satts upp de senaste åren (24). I Stockholm har kommunen däremot arbetat för att etablera så kallade laddgator på gatumark. Laddgatorna pekas ut i områden med många boendeparkerare.

Avtal och upplåtelse av kommunal mark till andra aktörer

Om kommunen själv inte vill bygga laddinfrastruktur kan man upplåta mark och erbjuda avtal för kommersiella aktörer att etablera laddstationer på den kommunala marken. Det finns olika krav en kommun kan ställa i den här typen av avtal. Vanligt

förekommande krav i dessa avtal är att privata aktörerna står för och finansierar laddutrustningen, elförsörjning och nödvändiga ledningsarbeten.

Allt fler kommuner, även i Fyrbodal, får förfrågningar av kommersiella aktörer om att etablera laddinfrastruktur på kommunal mark. Inför dessa förfrågningar är det bra om kommunen utvecklar rutiner som hanterar frågor kring kontaktpersoner, avtal, bygglov, tillgång till kartunderlag och annan information om befintlig infrastruktur. Det är viktigt med tydliga villkor i avtalen mellan kommun och privat aktör om vad som gäller beträffande anläggning, drift, underhåll och avveckling. I vägledningen presenteras exempel på hur Stockholms Stad, Sotenäs kommun och Strömstad kommun har tänkt kring nyttjanderättsavtal.

Stockholms stad skapar avtal med intresserade aktörer kring möjlighet att sätta upp laddare på stadens gator

Kort om initiativet

Stockholms stad har målet om 4000 publika laddplatser år 2022, vilket inkluderar både normal- och snabbladdning. Hälften av dessa sätts upp via det kommunala parkeringsbolaget och resterande 2000 laddplatser ska sättas upp av andra aktörer genom att upplåta kommunal mark. Cirka 10 000 lämpliga platser för publik laddning har pekats ut och i april 2021 fanns ungefär 30 laddgator med cirka 200 laddplatser.

Stockholms stads nyttjanderättsavtal

Nyttjanderättsavtalet avser publik normalladdning och snabbladdning i gaturummet. Den som ansöker om att få sätta upp laddplatser på gatan står för installation samt drift och underhåll av laddarna. Kommunen ansvarar för och bekostar skyltning,

sopning, snöröjning samt parkeringsövervakning. Vissa av de utpekade platserna är förberedda med ledningsdragning och fundament där aktörer inte behöver ordna schaktning och ledningsdragning. Dessa platser får en förmånligare tariff eftersom de är lastbalanserade, så att de får lägre prioritet när effektbehovet är som störst. I innerstaden är platserna kontrollerade så att de inte försvårar gatuskötsel, framkomlighet eller stör framtida planer för utveckling av gatan. Kommunen har även satt upp krav på parkeringsregler för snabbladdare och normalladdare. Om fler aktörer intresserar sig för samma område är det först till kvarn principen som gäller – den aktörer som först visade intresse via kommunens hemsida.



Exempel på krav som ställs i nyttjanderättsavtalet

- Man får nyttja platsen i 10 år – ingen avgift
- Krav på uttag: Snabbladdning: CCS; Normalladdning: Typ 2, 3,7 – 22 kW
- Färgsättning på laddstationen: Umbragrå (RAL 7022); Metallic (RAL 9006)
- Krav på driftssäkerhet på laddstationen – 95 %
- Reklambetonade symboler ska minimeras
- Krav på att staden ska få tillgång på data och statistik (för bland annat utvärdering)

Möjlighet för aktörer att själva föreslå lämplig plats för laddning

Utanför innerstaden finns större möjlighet att själv föreslå lämplig plats, om de uppfyller givna kriterier. Exempel på kriterier är att platsen ska ge

möjlighet till minst fyra laddplatser i rad, laddare för snabbladdning får som regel endast anläggas på tvärställd parkering (lokala undantag kan göras), laddare för normalladdning kan anläggas på all typ av parkering och ska kunna betjäna minst två bilar samtidigt.

Utvärdering

I april 2020 släpptes en utvärdering av initiativet baserat på året 2019. Utvärderingen visar att de mest populära laddplatserna var i p-husen och att det var vanligast att ladda mitt på dagen. Mest energi överfördes via snabbladdningen, och vardagar hade högre beläggning än helger. Utvärderingen visade att nyttjanderättsavtalen fungerar och att det är ett bra upplägg att aktörerna sköter laddinfrastrukturen. (12)

Strömstad och Sotenäs – två kommuner i Fyrbodal som arbetar med nyttjanderättsavtal

I Fyrbodal är Strömstad först med att upprätta nyttjanderättsavtal med aktörer för att etablera publik laddning på kommunens mark. I Sotenäs är arbetet på gång. Nyttjanderättsavtalen avser både snabb- och normalladdning.

I Strömstad har kommunen pekat ut befintliga kommunala parkeringsplatser med för ändamålet bra lägen, där man genom avtal erbjuder privata aktörer att utrusta platsen med ett antal laddare. Den privata aktören sköter allt som har med laddutrustningen att göra och tar betalt för tjänsten. I de fall jämförbara parkeringsplatser haft en avgift har den fortsatt uttagits av kommunen, med undantag för snabbladdare. I Strömstad har man genom avtal med aktörer skapat möjligheten att kunna betala både för elen och parkeringen genom ett betalsystem.

I Sotenäs har kommunen pekat ut platser för etablering av publik laddning på kommunal mark. Platserna har valts med avseende på bland annat skötsel, framkomlighet och långsiktighet. Den som ansöker om att få sätta upp en laddstolpe står för installation, drift och underhåll av laddarna. Som privat aktör gör man en intresseanmälan via kommunens hemsida. I dagsläget är betalningssystemen olika vid olika laddplatser. För den som vill ladda bilen kommer man ibland att betala i två system, för själva parkeringen och för laddning av bilen. (13)

Utveckling vid detaljplanering, bygglov och försäljning av mark

Genom att föra en dialog med byggbolag och fastighetsexploaterare i samband med detaljplaner och bygglov kan kommunen underlätta etableringen av laddinfrastruktur. Det möjliggör för förberedelser och planering av etablering av laddplatser vid exploateringar och markupplåtelse (9). I samband med bygglov finns också lagkrav kopplat till laddinfrastruktur för viss typ av bebyggelse.

Samverkan med näringsliv, besöks- och turistnäring

Det kan finnas intresse för näringslivet och besöks- och turistnäringen att etablera publik laddning för att locka fler kunder och besökare. Aktörer inom näringsliv och besöksnäring kan behöva stöd och handledning från kommunen kring information om exempelvis finansieringsmöjligheter och tekniska lösningar. De flesta laddare som finns i samband med arbetsplatser, handel och besöksmål sätts upp av privata aktörer. Efterfrågan av laddning ökar, vilket skapar ett driv från marknaden och fler aktörer vill etablera laddning, så som parkeringsförvaltare, fastighetsägare, elbolag och laddoperatörer (9).

I vissa kommuner ser man hur de privata aktörerna redan etablerar publik laddning. I andra kommuner har näringslivet och de privata aktörerna inte startat samma process. Kommuner kan påbörja dialog med dessa aktörer för att påtala behovet och efterfrågan av laddmöjligheter. Ett exempel på initiativ kan vara att kommunen bjuder in näringslivet till träffar. Dessa tillfällen kan ge upphov för att sprida information kring vilka tjänsteleverantörer som finns på marknaden, bjuda in laddoperatörer och

energibolag för att beskriva erbjudanden och tekniska lösningar samt bjuda in aktörer som kan förklara hur utvecklingen av laddbara bilar och laddinfrastruktur ser ut (9). Ett annat sätt för samverkan med näringslivet är genom att föra dialog med arbetsplatser. Genom kommunikation och informationsspridning kan man som kommun påtala att det finns behov av laddning vid arbetsplatser till både besökande och personal (10).

Kommunen kan även stötta genom att förmedla information om markägarförhållanden, planerad markanvändning, hur man hanterar eventuella bygglov, och hur man tecknar avtal om markarrende. Kommunen behöver dock förhålla sig till kommunallagens principer för likabehandling (10).

Kommunens egen fordonsflotta

Kommunen kan även påverka genom att själva gå över till eldrivna fordon. I omställningen av den egna fordonsflottan har man möjlighet till att påverka den lokala efterfrågan på laddbara fordon och laddinfrastruktur (10). Dessutom, genom att föregå som gott exempel, påverkar man verksamheter och medborgare att införskaffa elbilar, vilket i sin tur ökar behovet av laddmöjligheter och därmed efterfrågan på publik laddning. Här är det dock viktigt att kommunen arbetar med kommunikation och når ut till allmänheten kring den egna omställningen.

Kommunikation och informationsspridning

Genom att synliggöra hur kommunen arbetar med hållbara transporter och laddinfrastruktur kan andra aktörer och medborgare i kommunen påverkas. Kommunen kan nyttja sina kommunikationskanaler för att informera aktörer om myndighetsbeslut,

lagkrav (ex. krav om bygglov), finansiering (ex. klimatklivet), och annan relevant stöttning genom exempelvis Energi- och Klimatrådgivare. Även medborgarna kan informeras om utveckling kring laddbara bilar och laddinfrastruktur (9). Det finns flera funktioner i kommunen som kan använda sig av kommunikation och informationsspridning dels genom kommunens etablerade kanaler (ex. sociala medier och nyhetsbrev), dels genom befintliga nätverk med exempelvis besöksnäring och näringslivet.

Affärsmodeller och betallösningar – Exempel från kommuner i Sverige

Elbilslandet Syd har undersökt hur andra kommuner i Sverige har gjort när de byggt laddstationer på allmän plats (14). Nedan presenteras en lätt översikt över några av de olika affärsmodellerna Elbilslandet har sammanställt. I exemplen presenteras affärsmodeller som både inkluderar publik och icke-publik laddning. De kommuner som presenteras bland exemplen har varit nominerade till Laddguldets och i vissa fall även vunnit priset.

Exempel 1: Östersund	
Affärsmodell	Kommunen och kommunalt bolag äger och driftar laddstolparna. En extern operatör sköter betalningen. Kommunen står för laddstolparna på landsbygden, vid pendlerparkeringar, skolor och destinationsplatser i stan.
Ägandeskap	Kommunen äger laddstolparna på landsbygden samt en laddstolpe i stan och det kommunala energibolaget äger övriga laddstolpar i stan.
Betalning	Finns två externa operatörer för betalning, ingen parkeringsavgift på landsbygden, gratis laddning på landsbygden och betald laddning i stan.
Skötsel	Kommunala energibolaget sköter laddstolparna i stan, kommunen sköter laddstolparna på landsbygden.
Finansiering	Kommunen med hjälp av statligt stöd för laddstolpar på landsbygden, det kommunala energibolaget har finansierat resten.
För- och nackdelar	Fördelar: kommunen har direkt översikt på infrastrukturen och kommunen har direkt tillgång till statistiken. Nackdelar: stor investeringskostnad för kommunen, skötsel för kommunen är resurskrävande, två olika betalsystem.

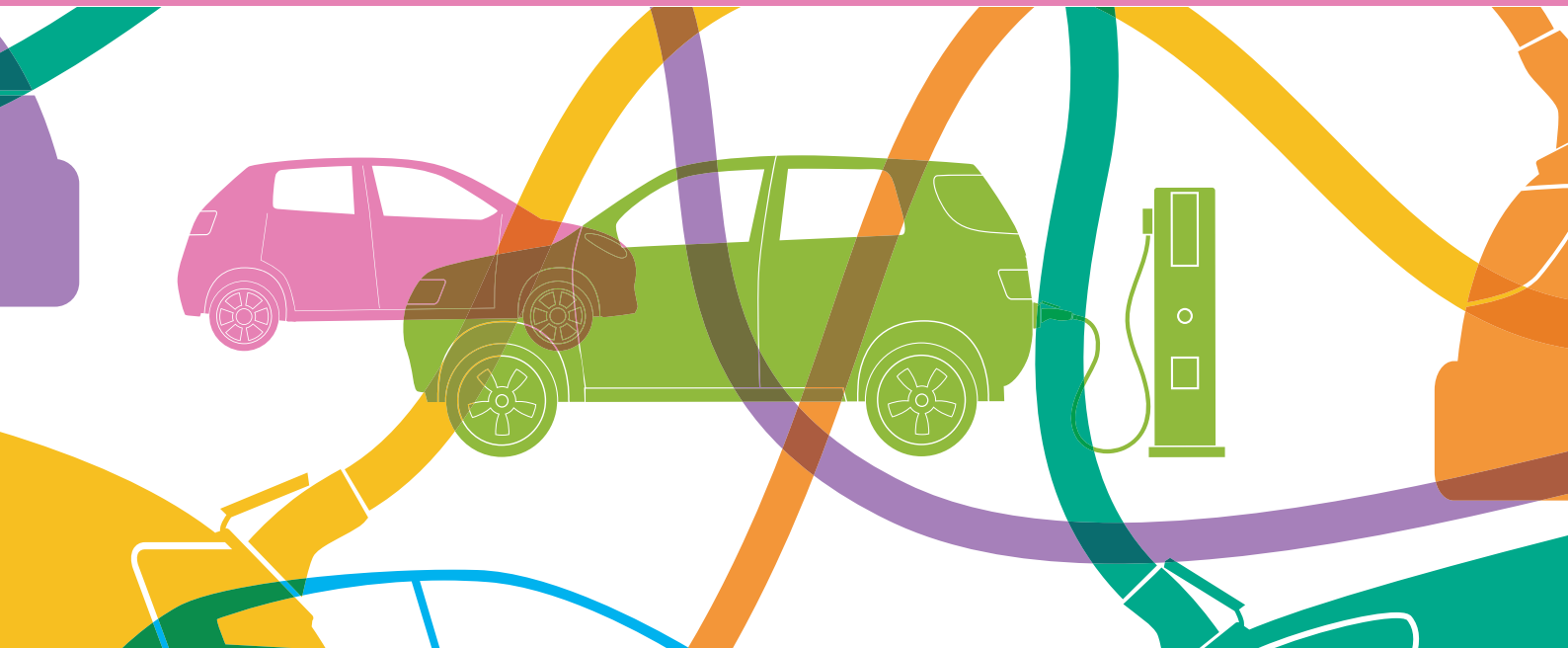
Exempel 2: Kungsbacka

Affärsmodell	Kommunen äger laddinfrastrukturen, ett kommunalt bolag som tar hand om skötseln, och en extern operatör sköter betalningen.
Ägandeskap	Kommunen äger både icke-publika och publika laddstolpar.
Betalning	Den externa operatören står för betalningen på de publika laddplatserna. Icke-publik laddning på kommunala parkeringar ägs av kommunen och kostnaden ingår i hyran.
Skötsel	Kommunen står för skötsel.
Finansiering	Kommunen har finansierat investeringen med hjälp av statligt stöd
För- och nackdelar	Fördelar: kommunen har samlad kompetens över laddinfrastruktur samt att operatören är samma aktör som står för elnätet, vilket underlättar samarbetet. Nackdelar: Stor investeringskostnad för kommunen.

Exempel 2: Eskilstuna

Affärsmodell	Ett kommunalt bolag och kommunen delar på ägandeskapet av publik och icke-publik laddinfrastruktur. Kommunala bolaget driftar och en extern operatör sköter betalningen.
Ägandeskap	Kommunalt energibolag äger publika laddstolpar. Kommunen äger icke-publika laddstolpar.
Betalning	En extern operatör står för betalning och sätter även priset för elen. För icke-publik laddning som används av kommunal fordonsflotta under dagtid finns det också en betalösning från operatören. Dessa laddstolpar är icke-publika under dagen och man behöver inte betala för laddningen. Under kvällen kan de användas av allmänheten och då kostar laddningen precis som på andra publika platser.
Skötsel	Det kommunala energibolaget står för skötsel och operatören sköter kundtjänst.
Finansiering	Extern operatör.
För- och nackdelar	Fördelar: Kommunen behåller varumärket och kommunala fordon kan använda publika laddstolpar. Bra med extern kundtjänst. Ekonomin blir mycket bättre genom multisystem. Nackdelar: Kommunalt energibolag står för skötsel som kräver resurser.

Stöd



Nedan presenteras förslag på finansieringsmöjligheter och kompetensstöd från aktörer som arbetar med laddinfrastruktur i Västra Götaland.

Finansiering från Klimatklivet

Klimatklivet är ett stöd till lokala och regionala investeringar som minskar utsläppen av koldioxid och andra gaser som påverkar klimatet. De investerade medlen ska ge största möjliga utsläppsminskning per investerad krona.

Kommuner kan söka finansiering till laddinfrastruktur via Klimatklivet på Naturvårdsverkets hemsida. Laddstationer delas in i två kategorier, icke publik laddning och publik laddning. Det går att få högst 50 procent av investeringskostnaden i stöd. Stöd för icke-publik laddning går att söka retroaktivt. Klimatklivet kan även ge stöd till laddinfrastruktur för andra fordon som till

exempel lastbil, båt, buss eller flyg, oavsett om de är publika eller inte. Alla förutom privatpersoner kan söka stöd från Klimatklivet för publik laddstation. Klimatklivet är ett stöd som i nuläget ska finnas att söka fram till och med 2026. (15)

Västra Götalandsregionen

Även Västra Götalandsregionen kommer att kunna vara med och delfinansiera. Satsningen är en del av genomförandet i den nya regionala utvecklingsstrategin och den tvärsektoriella kraftsamlingen elektrifiering. Satsningen syftar till att snabba upp elektrifieringen av transportsystemet genom ett regionalt stöd om 70 miljoner som kan komplettera och verka utöver statliga stöd.

I nuläget är det enbart test-, demo- och planeringsprojekt som kan få stöd medan frågan utreds vidare hur man skall lägga

upp stödet för investeringsprojekt enligt befintlig lagstiftning. Läs mer om vad som gäller på Västra Götalandsregionens hemsida om regional utveckling.

Aktörer för fortsatt stöd och samverkan

Kommunalförbundet har tagit fram detta dokument i syfte att vägledningen ska leva vidare och agera underlag för medlemskommunernas satsningar kring laddinfrastruktur framöver.

Medlemskommunerna kommer kunna få fortsatt stöd i sitt arbete från Fyrbodals kommunalförbund. Kommunalförbundet kommer ha det fortsatta uppdraget att arbeta med fossilfria transporter. Utifrån den regionala utvecklingsstrategin (RUS) har även kommunalförbundet uppdraget att arbeta med elektrifieringsfrågor då elektrifiering är en del av de fyra tvärsektoriella kraftsamlingarna. En kraftsamling innebär att extra fokus läggs på stärkt samverkan

och samordnat utvecklingsarbete inom ett område under fyra år, 2021–2024.

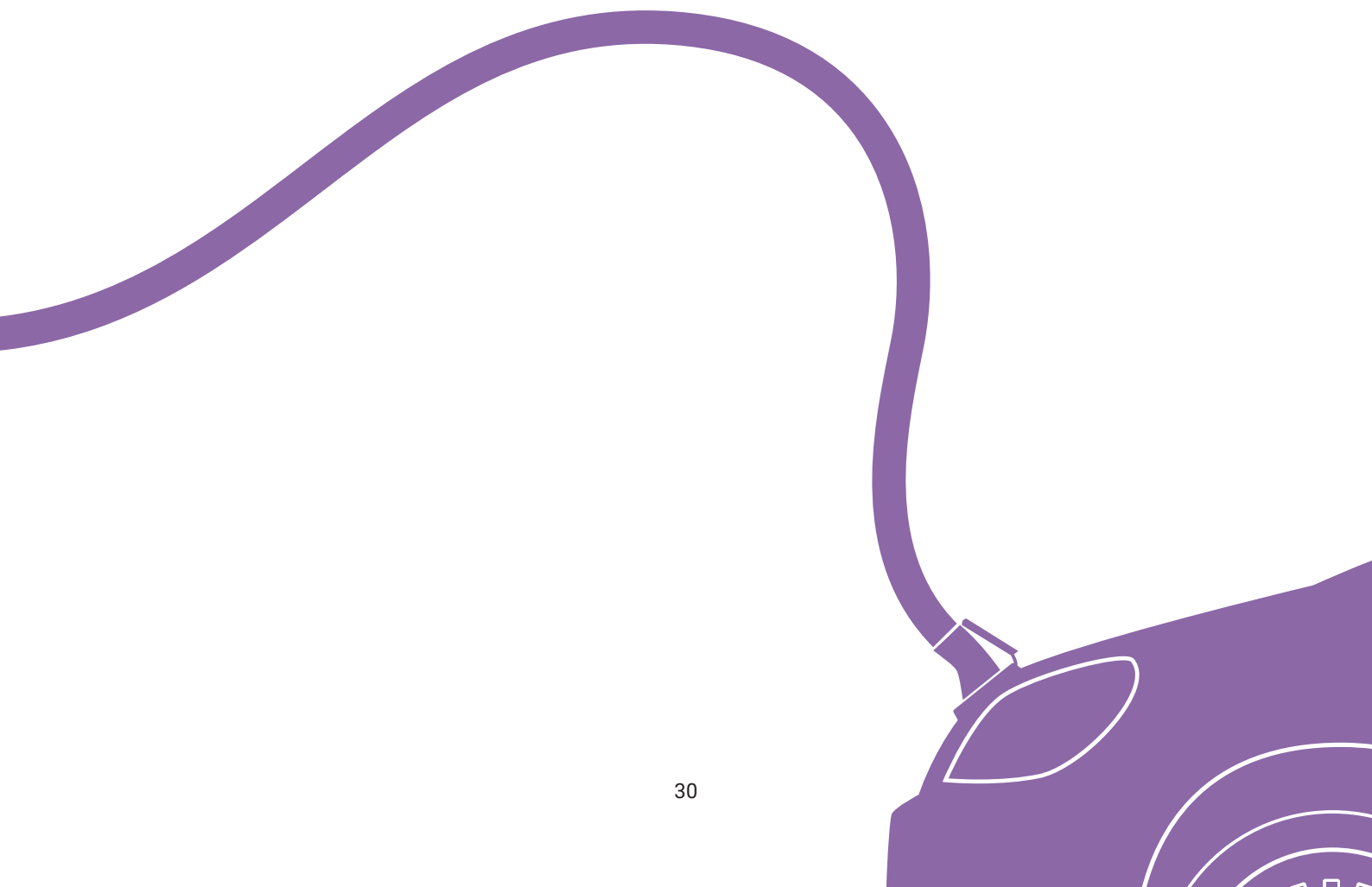
Dessutom kan kommunerna i sitt fortsatta arbete nyttja och skapa samverka med ytterligare aktörer. I regionen finns särskilt stöd att få från bland annat **Energikontor Väst**, som på uppdrag av Västra Götalandsregionen ska arbeta med att stötta utveckling av laddinfrastruktur. Stöd kan även fås av kraftsamlingen **Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om**, som på uppdrag av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen också ska stötta kommunerna kring frågan om laddinfrastruktur.



Ordlista

Batterifordon	Ett fordon där energitillförseln uteslutande sker genom att batteriet laddas från elnätet.
Elbil	Bil som drivs helt och hållet av el. Förkortas BEV.
Laddbara fordon	Sammanfattande begrepp för fordon med batterier som kan laddas via elnätet. Inkluderar både elbil, laddhybrider, elmotor-cyklar, elmopeder med mera.
Elhybrid	Fordon som tankas och körs med ett drivmedel, men som även har ett batteri eller en kondensor för energilagring samt en elmotor som hjälper till vid accelerationer och stadskörning. Kan ej laddas från elnätet, eftersom den inte har något uttag för sladd.
Grön el	Är el som är producerad av förnybara energikällor, som i sin tur innebär energikällor som hela tiden förnyar sig och som därför inte kommer att ta slut inom en överskådlig framtid.
Ikke-publik laddning	En laddstation som inte är tillgänglig för allmänheten. Kan t. ex. vara placerad vid bostaden eller vid arbetsplatsen och används då huvudsakligen av de boende eller de som arbetar på arbetsplatsen.
Fossila drivmedel	Drivmedel av fossilt ursprung, dvs. som tillverkas av råolja (bensin och diesel), naturgas eller kol.
Laddhybrid	Elfordon där batterierna laddas med elström från nätet, men som även är försedd med en förbränningsmotor. Förkortas PHEV.
Laddstation	En plats med en eller flera laddstolpar för elfordon.
Laddningspunkt	Kontakten där det laddbara fordonet laddas. Kan vara kontakt med laddkabel eller uttag som sitter på laddaren där fordonets laddkabel ska in. En laddare kan ha fler än en laddningspunkt.
Laddstolpe	En stolpe med en eller flera laddpunkter för laddning av elfordon.

Normalladdning	Normalladdning, ibland även kallat destinationsladdning, sker vid olika besöksmål, t.ex. en knutpunkt för kollektivtrafik eller köpcentrum, och innebär laddeffekter upp till 22 kW växelström (AC), där laddeffekten anpassas efter förväntad uppehållstid på destinationen. Denna laddning är oftast publik, men kan även vara icke-publik.
Publik laddning	En laddstation som står placerad där vem som helst kan ladda bilen, till exempel utmed landsvägar, i parkeringshus, vid köpcentrum, vid infartsparkeringar eller resecentrum.
Räckvidd	Sträckan ett laddbart fordon kan färdas på en laddning från fulladdat tillstånd. Räckvidden är beroende av flera parametrar, exempelvis topografin, temperaturen, hastigheten och accelerationen.
Snabbladdning	Snabbladdning kallas den laddning som sker med effekter högre än 22 kW. Vid snabbladdning runt 50 kW och över används oftast likström (DC) som överför energi direkt till det laddbara fordonets batteri. De flesta snabbladdare idag ligger på 50-350 kWh och använder likström (DC).



Referenser

1. Energimyndigheten. **Så blir ni en elbilskommun.** Det är dags att ladda för framtiden! Stockholm: Energimyndigheten, 2018.
2. Strömfelt, Gordon. **Laddinfrastruktur för elfordon.** u.o. : Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Enheten för miljö- och klimatsamverken, 2017.
3. Sveriges Kommuner och Landsting. **Ladda för framtiden.** Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting, 2017.
4. Energimyndigheten. **Energimyndigheten.** www.energimyndigheten.se. [Online] den 12 juli 2015. [Citat: den 16 augusti 2018.] <http://www.energimyndigheten.se/fornybart/hallbarhetskriterier/hallbarhetslagen/>.
5. Jakob Lagercrantz, Equest AB. **Elfordon och laddinfrastruktur - en vägledning för kommuner.** Göteborg: Länsstyrelsen Västra Götalands Län, 2018.
6. **Power Circle.** Laddat för kunskap Laddstationer – Den kompletta guiden. u.o.: Power Circle och Energimyndigheten.
7. Boverket. **Boverket.** www.boverket.se. [Online] den 29 april 2021. <https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/nyheter/nya-regler-och-krav-pa-laddinfrastruktur-for-laddning-av-elfordon/>
8. Boverket. **Boverkets författningssamling BFS 2021:2, Boverkets föreskrifter och allmänna råd om utrustning för laddning av elfordon.** www.boverket.se. [Online] den 3 maj 2021. https://rinfo.boverket.se/ULE/PDF/BFS_2021-2_ULE-1.pdf
9. IVL Svenska miljöinstitutet i samarbete med Skövde kommun. **Laddinfrastruktur-plan för Skövde kommun – förslag på åtgärder för att stödja en utbyggnad av laddinfrastruktur för elfordon i Skövde kommun.** Nr U 5991, juni 2018. Utförd av Mats-Ola Larsson och Tomas Wisell, IVL
10. Länsstyrelsen Västra Götaland. **Laddinfrastruktur och förnybara drivmedel i Västra Götaland – ett strategiskt kunskapsunderlag för länets kommuner.** Rapport 2020:03, 2020
11. IVL Svenska miljöinstitutet på uppdrag av Västra Götalandsregionen. **Förutsättningar för att etablera elbilsaddning på pendelparkeringar i Västra Götaland.** Nr C 577, november 2020. Utförd av Mats-Ola Larsson och Henrik Kloof, IVL
12. Stockholms Stad. **Stockholms Stad - Ansök om att etablera nya laddplatser för elbil.** <https://tillstand.stockholm/tillstand-regler-och-tillsyn/parkering/ansok-om-att-etablera-nya-laddplatser-for-elbil/> [Online] den 07 juni 2021
13. Sotenäs kommun. **Sotenäs kommun - Laddstolpar i Sotenäs.** <https://www.sotenas.se/trafikinfrastruktur/trafikochgator/gator/publikaladdstolpar.4.2cf567be1689544cee25e36d.html> [Online den 07 juni 2021]

14. Elbilslandet syd. **Elbilslandet Syd - Här hittar du bra länkar och dokument för kommuner!** <https://elbilslandetsyd.se/2020/06/17/bra-lankar-och-dokument-hittar-du-har/> [Online] den 07 juni 2021
15. Naturvårdsverket. **Naturvårdsverket - Stöd till publika laddningsstationer.** <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Bidrag/Klimatklivet/Bidrag-till-laddstationer-/Stod-till-publika-laddningsstationer/> [Online] den 07 juni 2021
16. Västra Götalandsregionen. **Västra Götalandsregionen - Storsatsning på laddningsplatser - möjlighet att söka stöd.** <https://www.vgregion.se/regional-utveckling/regional-utvecklingsstrategi-for-vastra-gotaland-2021-2030/kraftsamlingar/elektrifiering/laddinfrastruktur-i-vastra-gotaland/> [Online] den 07 juni 2021
17. Power Circle. **Smart laddning.** Faktablad Power Circle februari 2021.
18. BIL Sweden. **Antal nyregistreringar för personbilar, maj 2021** <https://www.bilsweden.se/statistik/databas-nyregistreringar> [Online] 3 juni 2021.
19. Sveriges radio. **Nya utsläppskrav pressar bilindustrin.** <https://sverigesradio.se/artikel/7405536> [Online] 17 juni 2021.
20. Stockholms handelskammare. **Elbilar på frammarsch – En prognos över framtidens fordonsflotta.** Rapport från Stockholms handelskammare publicerad 9 nov 2020, uppdaterad 27 apr 2021 2021.
21. BIL Sweden. **Fordonsåret 2020 och prognos för 2021.** Presentation av Mattias Bergman VD, Jessica Alenius Vice VD, Anders Norén Teknisk chef. <https://www.bilsweden.se/storage/E9ED7C208A648F4D83711D7A233C5CDD-88DE2E62DE4EE04B5007F28C971B5C47/5afecc6ac28e45f183d997541260a416/pdf/media/0bbaeb4f4b5e4a5b93d232e04ae476ce/BIL%20Sweden%20om%20Fordonsa%CC%8Aret%202020.pdf> [Online] 17 juni 2021.
22. Trafikanalys. **Korttidsprognoser för vägfordonsflottan 2021–2024.** Rapport publicerad av Trafikanalys 2021-05-17
23. Energimyndigheten. **Ökning av förnybar elproduktion under 2020.** <https://www.energimyndigheten.se/nyhetsarkiv/2021/okning-av-fornybar-elproduktion-under-2020/> [Online] 17 juni 2021.
24. Göteborgs stad. **Ladda elbil i Göteborg** <https://goteborg.se/wps/portal/start/parkeringstillstand-och-parkeringsplatser/ladda-elbil-i-goteborg?uri=gbglnk%3A2016327213851950> [Online] 17 juni 2021

Bilaga 1

Fördjupande fakta om laddinfrastruktur

Tillstånd och prövning

Plan- och bygglagens regler och krav

Den 15 maj 2020 blev laddning av elfordon ett egenskapskrav i plan- och bygglagen (PBL), som sedan detaljerats i plan- och byggförordningen (PBF). Krav på förberedelse för laddinfrastruktur vid ny- och ombyggnation av vissa byggnader gäller för bygglov och anmälningar gjorda efter 11 mars 2021 och retroaktiva krav för att vissa byggnader ska ha tillgång till laddinfrastruktur måste vara uppfyllda senast 1 januari 2025. Boverket har även tagit fram regler med krav på hur laddutrustningen ska utformas. (7) Kraven är kopplade till uppvärmda byggnader med tillhörande parkeringsplatser och gäller därför, eventuellt med ett fåtal undantag, på kvartersmark. Detta innebär att lagkraven huvudsakligen berör icke-publik laddning, men genom samnyttjande av laddinfrastruktur kan de också påverka den publika laddningen. Med tanke på hur kraven är formulerade kommer många av kommunernas egna fastigheter att beröras.

Byggnader som till exempel skolor, idrotts-hallar och kulturhus inkluderas i de flesta fall i de retroaktiva kraven. Dessa platser är också i flera fall den typ av platser som under arbetets gång visat sig kunna vara lämpliga platser även för publik laddinfrastruktur. Ett samnyttjande på en del av dessa platser skulle ur ett nyttjandegrads-perspektiv vara önskvärt enligt många av kommunerna.

Detaljplan

När en laddstation ska sättas upp är det viktigt att undersöka om det finns en aktuell detaljplan. Om det finns en detaljplan framgår det av denna vad som är allmän platsmark och vad som är kvartersmark inom planområdet. I en detaljplan kan det exempelvis finnas krav på utrymme för parkering, var den ska placeras samt vilken utformning den ska ha. Alternativt kan det anges att viss mark eller vissa byggnader inte får användas för parkering (PBL, 4 kap 13 §).

Vid utformning av nya detaljplaner kan det vara bra att fundera kring om det finns behov av laddinfrastruktur inom området. I de fall laddinfrastrukturen är tänkt att placeras på kvartersmark men kunna samnyttjas mellan icke-publik laddning och publik laddning är det bra att få med den intentionen i detaljplanens syfte och säkerställa att planbestämmelserna möjliggör detta.

För att reglera en laddplats på allmän plats använder sig kommunen av lokala trafikföreskrifter. Vanligen tar kommunen beslut om lokala trafikföreskrifter inom tätbebyggt område och länsstyrelsen tar beslut utanför.

På kvartersmark är det vanligtvis markägaren, som kan vara kommun eller privat, som avgör vilka parkeringsregler som ska gälla utöver de generella bestämmelserna som finns i trafikförordningen (3).

Bygglov

En laddstolpe är ingen byggnad och inte heller en bygglovspliktig anläggning enligt 6 kap. 1 § plan- och bygglagen. Bygglov krävs således inte för laddstolpar. En laddstation med tillhörande väderskydd plank kan kräva bygglov, beroende på hur den utformas. I vissa fall kan en transformatorstation behövas i anslutning till laddstationen. Transformatorstationer kräver alltid bygglov. Observera att nyanläggning eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus också är en lovpliktig åtgärd och kan kräva även andra typer av tillstånd, dispens eller anmälan, som till exempel strandskyddsdispens.

Lokala trafikföreskrifter

För att besluta om en laddstation på mark planlagd som allmän plats använder sig kommunen av lokala trafikföreskrifter. Vanligen tar kommunen beslut om lokala trafikföreskrifter inom tätbebyggt område och länsstyrelsen tar beslut utanför.

Kommunerna har idag möjlighet att inrätta laddstationer med stöd i trafikförordningen (1998:1276). I förordning (2001:651) om vägtrafikdefinitioner definieras laddstation som **"en plats som enligt en lokal trafikföreskrift ska vara laddstation och som är utmärkt med ett vägmärke för parkering och en tilläggstavla för laddstation"**. I trafikförordningen (10 kap 1§ p.7) beskrivs hur man anger att en viss plats ska vara laddstation.

I trafikförordningen (10 kap 9a §) anges att en plats endast får förklaras som laddstation om det finns anordningar för extern laddning med elektrisk energi för fordonets framdrivning. Vilka bestämmelser som gäller

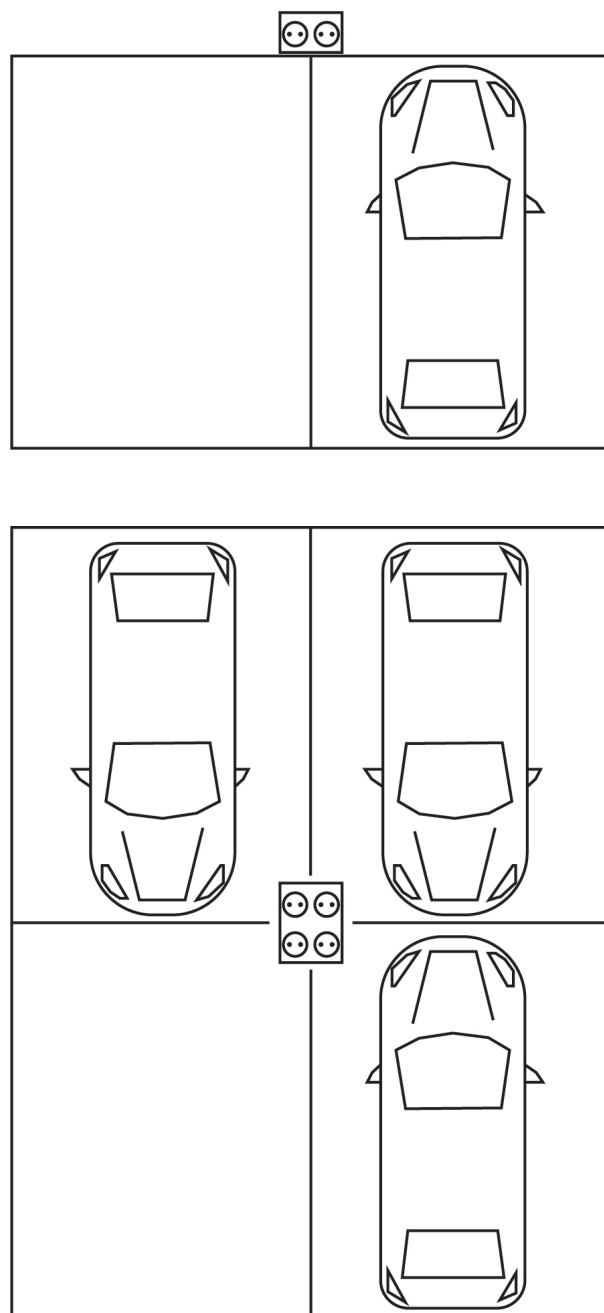
på en laddstation framgår av 3 kap 54 §, i trafikförordningen: **"På en laddstation får endast fordon som kan laddas externt med elektrisk energi för fordonets framdrivning stannas eller parkera. Andra fordon får inte stannas annat än för på- eller avstigning"** (5).

Utformning av laddstationer

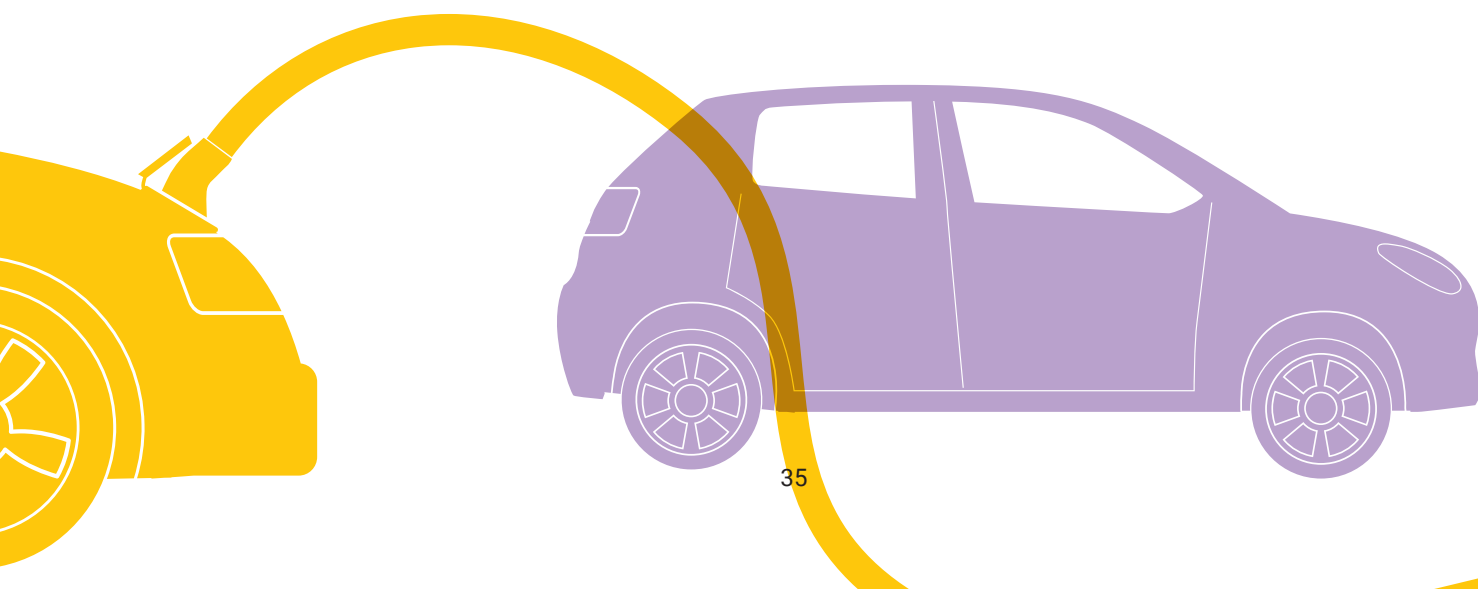
Det är viktigt var på platsen laddstationen placeras i förhållande till besöksmålet. För att vara tillgänglig för personer med funktionsvariationer bör laddstationen placeras i nära anslutning till besöksmålets entré eller så att parkeringen för personer med funktionsvariationer har tillgång till laddstationen. Tidigare har man också sett att en placering nära entrén ger andra fördelar vad gäller parkeringsplatsernas attraktivitet och kan bli ett "skyltläge" som visar upp möjligheterna till ett mer hållbart resealternativ. Idag ser man dock att det går mer och mer åt att laddplatserna inte placeras på de mest attraktiva parkeringsrutorna, utan istället anpassas efter var på parkeringen kommunen vill styra bilarna och infrastrukturen i just det här området. Val av placering måste göras i avvägning mot påverkan på natur- och kulturmiljö. I de fall en laddstation ska placeras i anslutning till en plats med natur- eller kulturvärde är det av högsta vikt att placeringen sker med stor hänsyn till närmiljön och landskapsbilden. I dessa fall ska laddstationer utformas så att de är lätta att lokalisera, men inte påverkar natur- eller kulturmiljön negativt. De ska inte heller förändra upplevelsen på platsen.

Vid utformning av en laddstation bör behovet av följande saker utredas:

- Påkörningsskydd: Behöver laddstationen skyddas från yttre påverkan, till exempel påkörning av fordon såsom snöröjningsmaskiner?
- Väderskydd: Även om själva laddstolpen klarar av regn, snö och fukt kan det finnas motiv till att ha väderskydd, till exempel för att synliggöra laddstationen och ha plats för information samt för att skydda personen som laddar från regn och snö. Behovet av väderskydd för destinationsladdare är oftast litet. Finns det behov av att skydda personen som laddar från regn och snö?
- Belysning: Hur behöver laddstationen vara belyst för att det ska vara lättare att se för personen som laddar? Eller för att platsen ska upplevas trygg?
- Placering: Var på parkeringen ska laddstationerna vara placerade för att vara anpassade efter omgivningen och tillgängliga? (3) Hur placeras laddstationen så att kommunen styr trafiken på det sätt som är önskvärt i området och på parkeringen? Hur placeras laddstationen så att det går att nyttja infrastrukturen för flera användare samtidigt?



Figur 11: Exempel på placering av infrastruktur för laddning.



Skyltning och synlighet

Det är viktigt att laddstationen är tydligt utmärkt så att resande på större vägar lätt kan se var de kan köra av för att ladda sitt elfordon. Detta har även ett signalvärde för övriga bilister. Utmärkning och vägvisning med vägmärken behövs dels för att kunna hitta själva laddstationen och dels för att markera själva platsen där laddning sker. Trafikverket har tagit fram ett vägmärke, som används tillsammans med vägmärket för parkering, som anger att endast fordon med möjlighet till extern laddning av elektricitet för fordonets framdrivning får parkera på denna plats.

Laddstationen ska rapporteras in till nationella databaser så att den finns tillgänglig i GPS-kartor, appar med mera.

Tillgänglighet

För att en laddstation ska vara tillgänglig ska den utformas på följande sätt:

- Det bör finnas 90 cm fri bredd mellan fordon och laddstation så att en rullstol utan problem kan röra sig fritt runt fordonet.
- Knappar och display på laddstationen bör inte sitta högre upp än 120 cm från marken, detsamma gäller kontakten.
- Funktionerna på laddstationen bör kunna manövreras med en hand.
- Lutningen på marken bör inte vara mer än 1:50.
- Inga höjdskillnader eller kantstenar bör finnas mellan fordon och laddstation.
- Vid längsgående parkering bör parkeringsrutan vara längre så att fri yta skapas framför och bakom bilen (6).

- Eventuell skyltning bör vara lätt att läsa, ha god ljushetskontrast, inte ge upphov till reflexer och vara placerad på lämplig höjd för att kunna läsas av både personer i rullstol och stående personer (8).

Laddpunkt/kontakt

För normalladdning med växelström finns typ 2, även kallad för Mennekes, som ursprungligen är ett tyskt kontaktdon designat för ström upp till 70A enfas eller 63A trefas. En laddstolpe använder upp till 32A men ombordladdningen begränsar. Typ 2 förekommer som kontakt både mot bil och laddstolpe och är sedan 2017 EU standard.

För snabbladdning med likström används idag antingen CHAdeMO eller CCS där EU-direktivet anger att varje snabbladdare från 2017 måste ha minst ett CCS-uttag. Vid nyttjande av snabbladdning är det fordons kapacitet som begränsar hur snabbt det kan laddas (2)

Enligt EU-bestämmelser är Typ 2-uttagsstandard för normalladdning och CCS-kontakten är standard för snabbladdning (2). Destinationsladdning ingår i normalladdning vilket innebär att Typ 2-kontakt ska användas. För mindre elfordon kan andra typer av kontakter vara aktuella vilket innebär att behovet av olika typer av kontakter får utvärderas i fortsatt planering vid respektive laddstation.

Betalning

Det finns idag många betallosningar for laddning, operatörer har egna system och betalsättet kan vara via till exempel appar, RFID-bricka som ger en faktura, sms eller Swish. Tendensen är dock att det går mot samordning och förenkling, exempel på detta är laddstationer som accepterar flera betalsystem samt att befintliga kända system för att betala parkering nu även fungerar att betala för laddning. Ibland är det fortfarande gratis att ladda på publika laddstationer men det minskar i takt med att intresset ökar och smidiga betalsystem tillkommer.

Taxor för laddning kan baseras på antalet minuter eller antal kWh varav det sistnämnda dominerar stort. Det kostar allt från 1 kr till 10 kr/kWh, vanligast är mellan 2,50–5 kr/kWh (2021).

Det är relativt vanligt att en ägare till en laddstation har ett samarbete med en operatör för betalning. Till exempel kan ett energibolag äga en laddstation och ha en operatör som sköter betalning.

Enligt Norsk elbilförening är den omständliga situationen kring betallosningar något av det mest angelägna att komma till rätta med för fortsatt utveckling av elbilismen i Norge.

Sveriges regering har uttalat att betallosningarna är för många och krångliga och vill sätta press på branschen att samordna sig och införa en gemensam betalningslösning. Det ses som önskvärt att befintliga betalkort ska kunna användas och att appar eller laddbrickor inte ska behövas.

Inom branschen finns en vilja att fortsätta med appar, det håller nere kostnaderna då kortläsare är relativt dyra. Appar möjliggör olika typer av abonnemang likt mobilabonnemang med olika upplägg beroende på hur frekvent användare man är. Ibland är dessa abonnemang också knutna till ett bilmärke.

En annan modell är att bilen själv identifierar sig mot laddstolpen när den pluggas in för laddning, det är den lösning som Teslas laddstationer använder. Debitering sker automatiskt till ett kopplat betalkort.

Bilaga 2 Karta laddstationer Fyrbodals kommun

Finns att tillgå genom separat pdf.

Bilaga 3 Kommunspecifika kartor

Dessa kartor är kommunspecifika och skickas ut separat till respektive kommun



Fossilfri gränsregion 2030, är ett Interregprojekt som drivs av samtliga kommuner i svenska Fyrbodal og sørlige del av Viken fylkeskommune i Norge. Arbetet bedrivs i samarbete med, Dalslands Miljö & Energiförbund, Norsk elbilforening, Inspiria Science Center, Klima Østfold, Rakkestad næringsråd och Kirkens Bymisjon Pedalen.

Direktionsmötet 3 februari 2022

Kommunens roll för utbyggnad av laddinfrastruktur

Publik och icke-publik

Karin Stenlund

Fyrbodals kommunalförbund

Förbundets uppdrag Elektrifiering

Strategiska mål i VP för hållbara transporter:

*Fyrbodal ska vara en **fossilfri gränsregion***

***Offentlig sektor ska vara en föregångare** för hållbar mobilitet, förnybara drivmedel, **elektrifiering**, energieffektiva fordon & hållbart resande*

Kommunernas klimatlöften – Plan för laddinfrastruktur. Alla 14 kommuner!

Kraftsamling Elektrifiering i RUS - Regionala Utvecklingsstrategin

Vad görs just nu hos förbundet?

1. Pågående utredning effektfrågor, elproduktion Fyrbodal, prognoser. Klar februari.
2. Kommunerna och laddinfrastruktur. **Informationen idag.**

Varför info till Direktionen?

Snabb utveckling.

Många frågor och förväntningar hos kommuner.

Vilken roll ska just vår kommun ta? Politiskt ställningstagande?

Kommunens roll för laddinfrastruktur?

Icke-publik laddning

- 80-90 % av all laddning
 - Sker vid hemmet och vid arbetet
- 
Fastighetsägare
Kommunala
bostadsbolag


Kommunens bilflotta
Arbetsgivare
- Kommunens roll tydligare men ändå många frågor

Publik laddning

- Till för alla och är viktig vid **långresor** eller vid **besöksmål**
- Trygghet, stärkt besöksnäring mm
- Kommunens roll inte lika självklar förutom ny lagstiftning
- Frågor
 - Var finns behovet av publik laddning?
 - Ska kommunen bygga eller inte?
 - Upplåta mark? Sälja mark?
 - Vilka andra aktörer finns? Ska vi uppvakta?
 - Roll gentemot näringsliv? Energirådgivningen?

Vägledning för laddinfrastruktur

“Det är viktigt att på en lokal nivå ha en strategi för hur kommunen ska engagera sig i utbyggnaden av infrastruktur för laddbara fordon och förnybara drivmedel”



*Laddinfrastruktur och förnybara drivmedel Västra Götaland,
Länsstyrelsen Västra Götaland (2020)*

”Vad är kommunens roll när det gäller laddstolpar.
Vi behöver vägledning i detta, vad som är juridiskt möjligt [...]”

Citat från utvärdering av projektet Fossilfri Gränsregion 2030



Antal publika laddpunkter i Fyrbodal

Totalt 658 laddpunkter i Fyrbodal.

37,6 % av hela Västra Götaland (1751 laddpunkter)



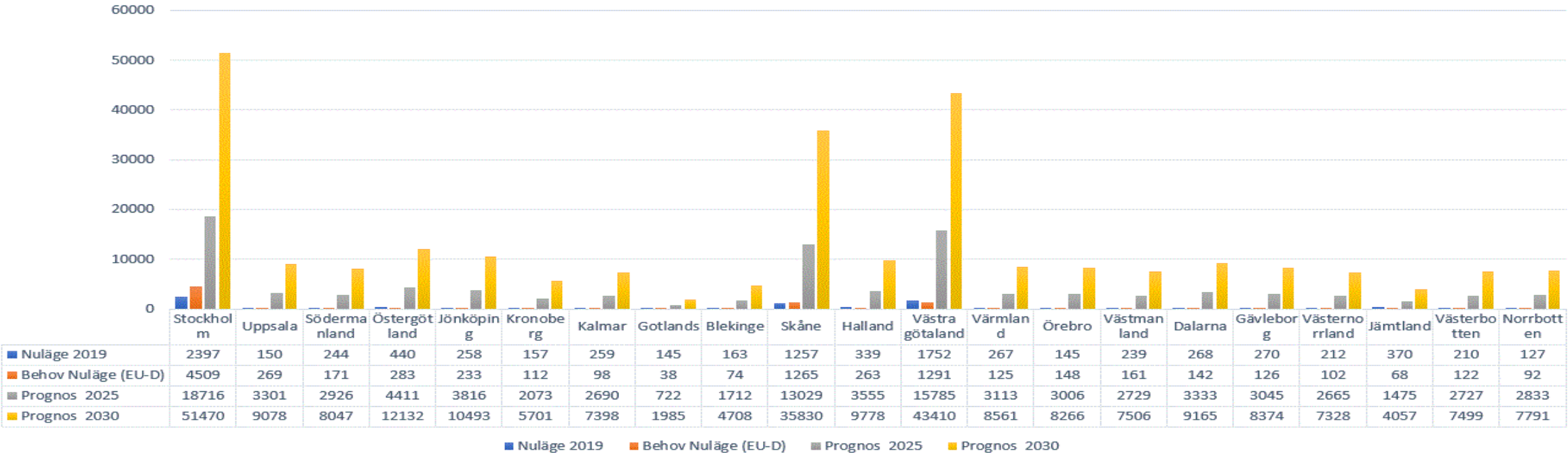
Prognoser svårt. Det kan komma att gå fort

Exempel Prognos för Dals-Ed

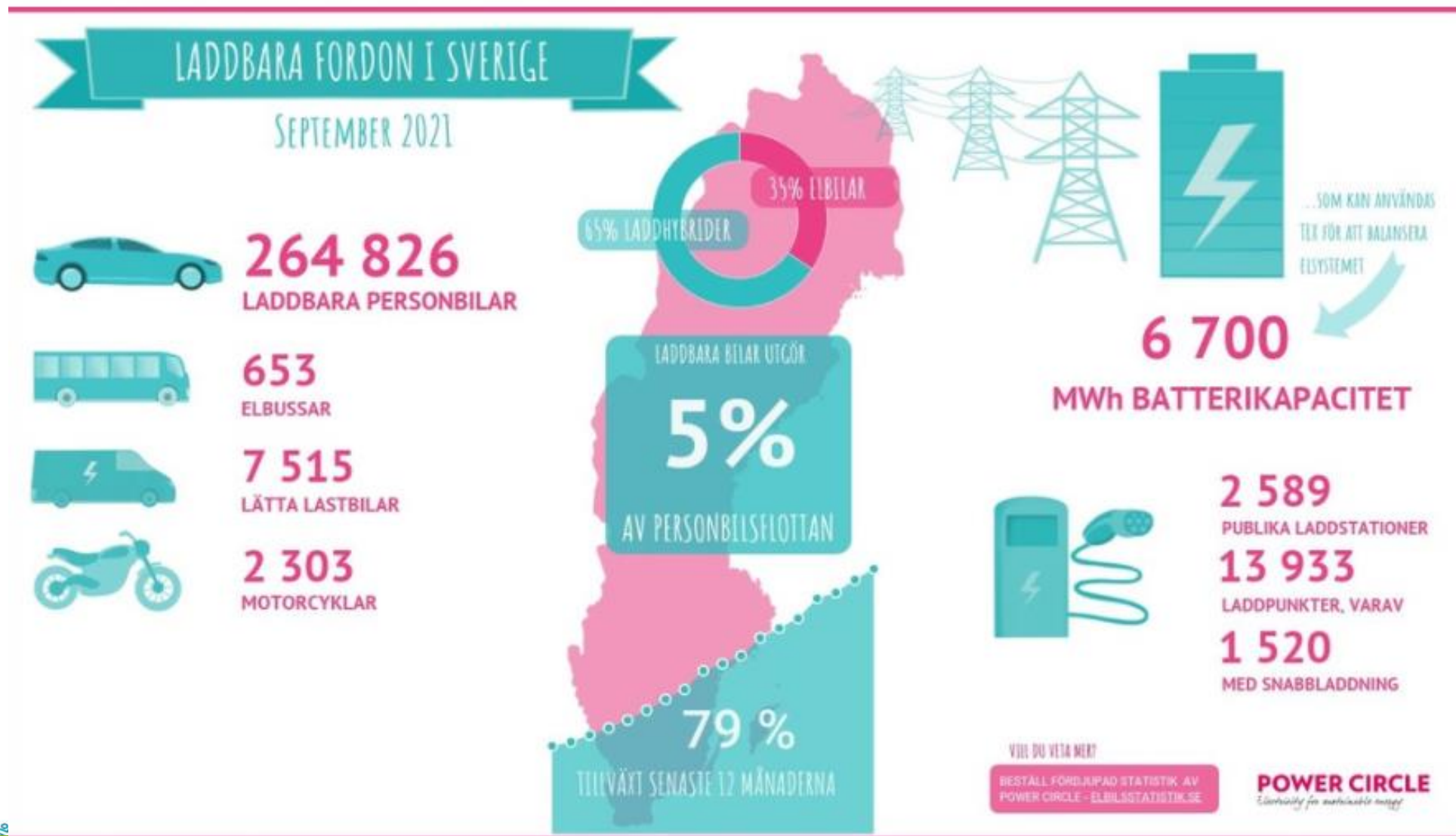
2025: 59 laddpunkter

2030: 164 laddpunkter

Behov av laddpunkter enligt EU-D och prognos



Nya rekord – varannan ny bil är laddbar



- Andra frågor vi får kring el och fordon:
Fritidsbåtar: Pågående utredning med BRG.
Tunga fordon: Pågående utredning.



Vilken roll ska vår kommun ta för utbyggnad laddinfrastruktur?

Icke-publik laddning

- 80-90 % av alla laddningar sker vid arbetet
- Sker vid

Fastighetsägare
Kommunala
bostadsbolag

Kommunens bilflotta
Arbetsgivare

- Kommunens roll tydlig
- Mer en fråga om hur och när

Laddning (strategins fokus)

- Till för alla och är viktig vid **långresor** eller vid **besöksmål**
- Trygghet, stärkt besöksnäring mm
- Kommunens roll inte lika självklar förutom ny lagstiftning
- Frågor
 - Var finns behovet av publik laddning?
 - Ska kommunen bygga eller inte?
 - Upplåta mark? Sälja mark? Avtal.
 - Vilka andra aktörer finns för samverkan?
 - Roll gentemot näringsliv? Energirådgivningen?

Politiskt ställningstagande i er kommun?

Länk till vägledningen:

[Ny vägledning för laddinfrastruktur - Fyrbodals kommunalförbund](#)

Önskar ni muntlig information i er kommun - för fler politiker?

Hör av er till Karin Stenlund karin.stenlund@live.se

Cykelbanor på landsbygder

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår Direktionen att anteckna informationen till protokollet.

Sammanfattning

Att bygga cykelvägar utmed statliga och regionala vägar ("funktionellt samband") är förenat med både höga kostnader och tungrott regelverk. Hösten 2019 genomförde Västra Götalandsregionen en inventering i kommunerna kring uteblivna cykelsatsningar på grund av tillämpningen av "funktionellt samband." I utredningen konstateras att potentialen för att få fler att välja cykel för sin arbetspendling är stor, liksom möjligheterna till ökad attraktionskraft inte minst för besöksnäringen.

I ett betänkande från Trafikutskottet 2020/21:TU3 till riksdagen föreslås en ändring i väglagen (från 1971) som gör det möjligt att förlägga cykelvägar till andra platser än längs det ordinarie vägnätet. Förslaget är att väglagen borde likställa cykelvägar med bilvägar, så att man inte tvingas bygga en bilväg för att kunna bygga en cykelväg.

RISE planerar för ett projekt som ska undersöka kommunernas behov och utmaningar när det gäller byggande av cykelbanor och har bjudit in kommunerna i Fyrbodal att delta.

En eventuell projektansökan från RISE sker i direkt samverkan mellan de kommuner som är intresserade och RISE. Genom nätverken för infrastruktur och kollektivtrafik, samhällsplanerare samt näringslivsutvecklare kan kommunalförbundet fungera som referensgrupp för projektet.

Bakgrund

I ett betänkande från Trafikutskottet 2020/21:TU3 till riksdagen föreslås en ändring i väglagen (från 1971) som gör det möjligt att förlägga cykelvägar till andra platser än längs det ordinarie vägnätet. Förslaget är att väglagen borde likställa cykelvägar med bilvägar, så att man inte tvingas bygga en bilväg för att kunna bygga en cykelväg.

Avsaknad av cykelbanor i glesare geografier är en barriär för att utnyttja den potential som finns för fler att använda cykeln som primärt färdmedel till och från arbete, skola och fritid, liksom för utvecklingen inom besöksnäringen.

Hinder för en snabbare utbyggnad av cykelbanor är bland annat; kostnader, kunskap om samhällsekonomiska effekter, effektiva planeringsverktyg.

RISE planerar för ett projekt som ska undersöka kommunernas behov och utmaningar när det gäller byggande av cykelbanor och har bjudit in kommunerna i Fyrbodal att delta.

Projektet delas upp i tre delar och de medverkande kommunerna kan välja att delta i en eller flera av dem:

1. Regelverksinnovation

Medverka i "policy labb"-process: diskutera regelverk, identifiera lösningar/ innovationer, ny kravställning osv.

Beräknad tidsinsats: 40-80 timmar

2. Konstruktionsvarianter

Reflektera resultat av nya konstruktionskoncept med hänsyn till lokala förutsättningar.

Beräknad tidsinsats: 40-80 timmar

3. Testbädd

Bygga ett vägvagnsintervall (mellan 200 och 600 m) med en av konstruktionsvarianterna, t ex prefabricerade trämoduler; medverka i utvärderingen av test.

Omfattning: Insats för material samt beräknad tidsinsats 100-200 timmar.

Förväntade effekter för kommunen och samhället:

- Snabba på utbyggnad av cykelnätverket, spara kostnader (installation, underhåll)
- Nå miljömål: ökat cykling, lägre resursanvändning för vägbygge
- Främja innovation inom infrastrukturbranschen, använda lokala resurser
- Bidra till utvecklingen av trafiksäker infrastruktur

Beskrivning av ärendet

Den 7 december 2021 ställdes frågan till kommunalförbundet om det fanns intresse av att delta i ett Vinnova-finansierat projekt, lett av RISE. Utlysningen är öppen till den 2 februari 2022.

Den 23 december 2021 skickades en intresseförfrågan ut till alla representanter i nätverken för infrastruktur och kollektivtrafik, samhällsplanerare samt näringslivsutvecklare.

Den 10 januari skickades ytterligare information till de kommuner som responderat positivt på intresseförfrågan.

Bedömning och synpunkter

Den 2 april 2020 (ärende §23) beslöt direktionen att i en skrivelse till Trafikverket påpeka de oacceptabelt höga kostnaderna för att bygga cykelvägar. I skrivelsen begärs att en utvärdering av om det "finns sätt att minska kostnaderna för att få mer cykelväg för varje krona". Vidare skrev direktionen att: "Västra Götalandsregionen pekar i Potentialstudien att 37 % av den arbetande befolkningen når sin arbetsplats inom 30 minuters cykling. Det finns med andra ord en stor potential i att cykel kan utgöra en del av framtidens hållbara mobilitet."

Det finns fortsatt ett stort intresse i kommunerna av att utveckla möjligheterna att transportera sig med cykel på ett tryggt och säkert sätt.

En projektansökan från RISE sker i direkt samverkan mellan de kommuner som är intresserade och RISE. Genom nätverken för infrastruktur och kollektivtrafik, samhällsplanerare samt näringslivsutvecklare kan kommunalförbundet fungera som referensgrupp för projektet.

Finansiering

RISE siktar på ett projekt på 1,5 mnkr, med InfraSwedens/Vinnovas stödregler behöver RISE 750tkr i medfinansiering från olika partner.

För medverkande kommuner innebär det en beräknad medfinansiering om minst 200tkr in-kind under projektiden.

Koppling till mål

Verksamhetsplan 2021-2023

- Hållbart resande
- Gemensam planering
- Samspel och utveckling
- Näringslivsutveckling
- Attraktionskraft

RUS2030

- Öka inkluderingen
- Knyta samman Västra Götaland

Ansvarig tjänsteperson

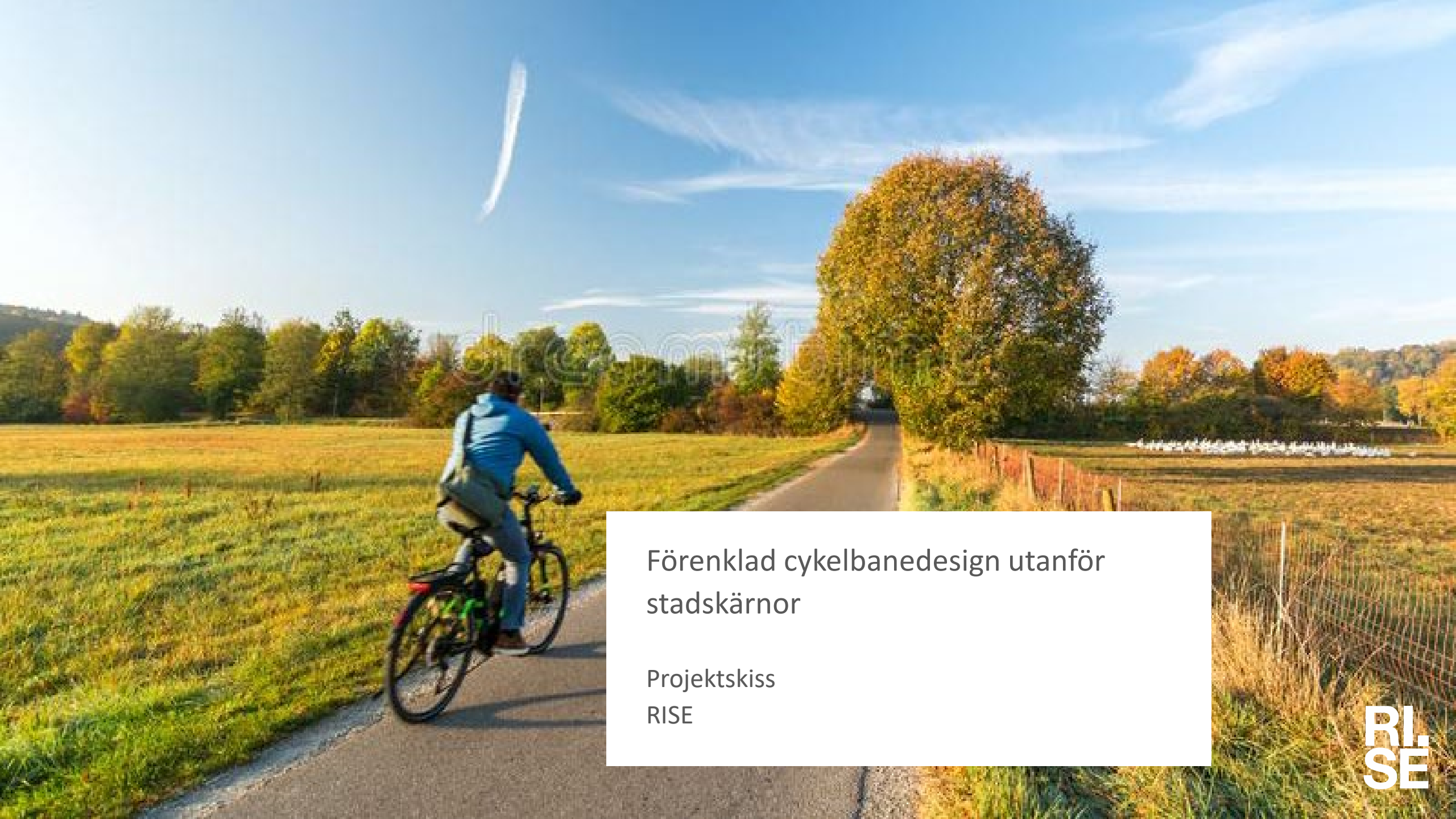
Christel Thuresson,

Näringslivsstrateg,
tf Infrastrukturstrateg

Fyrbodals kommunalförbund

Helen Tisell

Infrastrukturstrateg



Förenklad cykelbanedesign utanför stadskärnor

Projektskiss
RISE

Förenklad cykelbanedesign utanför stadskärnor

Projektpartner (prel. lista):

- Kommuner: Åre, Fyrbodalen (tbd)
- Region: VGR
- ModC Networks AB
- RISE avd Mobilitet & system, avd Energi & resurser
- Referensgrupp: Trafikverket, Cykelfrämjandet, SKR (tbc)

Tilltänkt finansiär: InfraSweden2030 (stänger 2 feb 2022)

Projektperiod: 36 månader

Kontaktperson: maria.schnurr@ri.se, RISE

Bakgrund & Motivering

- Avsaknad av cykelbanor i glesare geografier är en barriär för att utnyttja den potential och behov som uppstår med a) ökad användning av elcyklar, b) Corona/distansering och c) klimatomställningen
- Hinder för en snabbare utbyggnad av cykelbanor är bl a: kostnader; kunskap om samhällsekonomiska effekter; effektiva planeringsverktyg

Forsknings- och innovationsprojekt

Krav och regelverk:

- Policy labb-process för regelverk kring
- Nya kravspecifikationer som kan ge mer cykelbana för pengarna

Konstruktionsvarianter:

- Idé- och konceptutveckling av 2-3 konstruktionsvarianter till dagens cykelbana-konstruktioner
- Fokus på resurseffektivitet, lättviktskonstruktioner och förnybara material såsom trä eller återvunna material
- Aspekter såsom säkerhet, fallvänlighet, vinterväghållning, slitage mm ingår

Testbädd konstruktionsvariant(er)

- Skarpt test av 1-2 konstruktionsvarianter i två orter
- Analys av samhällsekonomiska effekter, regelverksrelaterade hinder och finansiering

Effekt och resultat

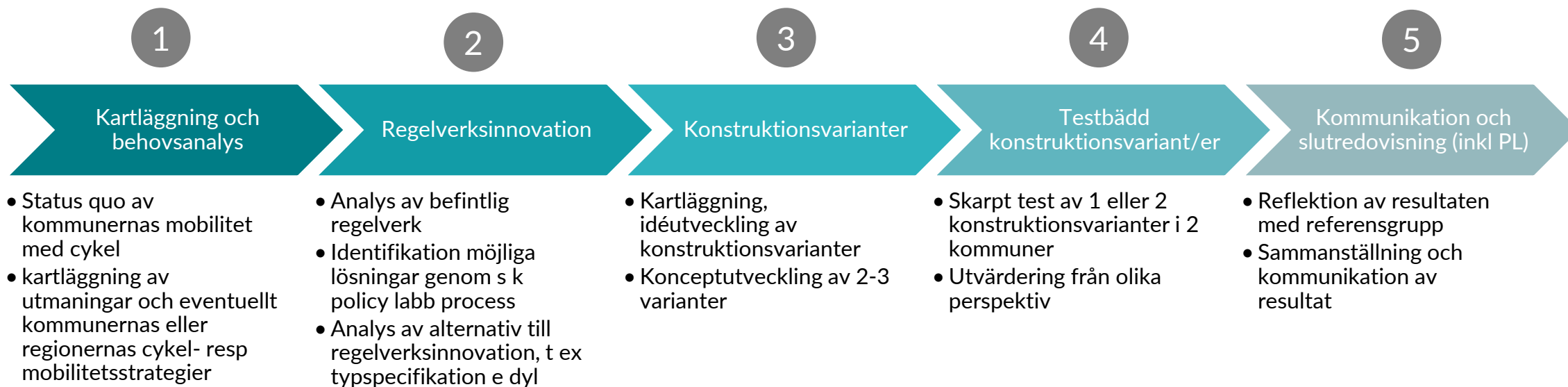
Förväntade effekter:

- Undanröja ekonomiska och regelverksrelaterade hinder för snabbare utbyggnad av cykelbanor på lands-/ glesbygden
- Minska resursbehov för vägbygge

Projekresultat:

- Samlat kunskap om status quo : mobilitetsvanor, konstruktionsvarianter, regelverket, befintliga cykelstrategiernas inverkan på cykling i glesare geografier
- Koncept på alternativa konstruktionsvarianter samt en färdplan för deras Utprovning; piloter/demos
- Utvärdering av ett skarpt test av 1-2 konstruktionsvarianter på 2 olika platser

Arbetspaket (prel)



Medverkan av kommuner

Kommuner har 3 möjligheter för medverkan att välja ifrån:

Regelverksinnovation

- Medverka i "policy labb"-process: diskutera regelverk, identifiera lösningar/ innovationer, ny kravställning osv
- Tidsinsats: 40-80 timmar

liten

Konstruktionsvarianter

- Reflektera resultat av nya konstruktionskoncept med hänsyn till lokala förutsättningar
- Tidsinsats: 40-80 timmar

liten

Testbädd

- Bygga en vägavsnitt (mellan 200 och 600 m) med en av konstruktionsvarianterna, t ex prefabricerade trämoduler; medverka i utvärderingen av test
- Omfattning: insats för material, tidsinsats: 100-200 timmar

stor

Konstruktionsvariant: Träcykelvägar

Prefabricerade svenskt trä GC(MS)*-vägar med stora miljöfördelar, utformad med hänsyn till svensk regelverk:

- 2,5 m bredd
- Bärkraft 4,5 t servicefordon
- Anpassad till svensk klimat
- Konzeptutveckling/tillverkning: ModC Networks AB <http://modularcycling.eu> (Göteborg)



Prototyp VelSol



*GCMS = gång, cykel, moped, skidor

Användningsområden

- ✓ Tillfälliga G/CM(S) – vägar, arbetsområden
- ✓ Tidsbegränsat bygglov
- ✓ Känsligt område, naturreservat, terräng
- ✓ Vid låg kapitaltillgång, löses via leasing
- ✓ Längs med landsvägar, ovanför diket
- ✓ Upphöjd i form av landsbroar
- ✓ Kuperat underlag, branta slänter (Mindre ingrepp, ingen sprängning)
- ✓ Lågtliggande sträckor där GC-väg behöver höjas upp för dränerings skull



Möjlighet för kommuner att vara testbädd för miljövänliga GC-vägar av trä



Effekter för kommunen och samhället:

- Snabba på utbyggnad av cykelnätverket, spara kostnader (installation, underhåll)
- Nå miljömål: ökat cykling, lägre resursanvändning för vägbygge
- Främja innovation inom infrastrukturbranschen, använda lokala resurser
- Bidra till utvecklingen av trafiksäker infrastruktur

Maria Schnurr, RISE

maria.schnurr@ri.se

076-108 7 105

Beslut avseende DRU-medel på delegation av förbundsdirektören

Projekt	Ägare	Beslutat RTV	Sign	Dnr nr	Datum
Elektrifierad och Kulturell infrastruktur för ett levande lokalsamhälle och skärgårdslandskap 365	Magasinetfärjan Ägir Ideell förening	200 000 kr avslag	JL/CE	2021/0209	2021-12-21
I am QR - förstudie	Diabas Ideell förening	128 00 kr	JL/CE	2021/0181	2021-11-11
Görokrati - en hållbar modell för självorganisering	Not Quite ekonomisk förening	150 000 kr avslag	JL/CE	2021/0189	2021-11-11

Beslut avseende avtal på delegation av förbundsdirektören, enligt delegationsordning beslutad i direktionen den 20 september 2018

Avtal	Part		Sign	Dnr nr	Datum
Tillägg upphandlat avtal stöd till framtagande av strategi för laddinfrastruktur 2020/1107	Tengbom	2021-10-22 - 2022-03-31	JL	2021/0185	2021-11-18
Projektstöd Tillverka i trä	Monika Mulder	2021-11-08 - 2021-12-31	JL	2021/0184	2021-11-11
Projektstöd Tillverka i trä	Espen Hansen	2021-11-08 - 2021-12-31	JL	2021/0182	2021-11-11
Projektstöd Tillverka i trä	Sara Szyber	2021-11-08 - 2021-12-31	JL	2021/0183	2021-11-11
Projektstöd Tillverka i trä	Marc Hoogendijk	2021-11-08 - 2021-12-31	JL	2021/0195	2021-11-11
Projektstöd Tillverka i trä	Oskar Jacobsen	2021-11-08 - 2021-12-31	JL	2021/0194	2021-11-11
Projektstöd i Tillverka i trä	Marie-Louise Hellgren	2021-11-08 - 2021-12-31 JL	JL	2021/0200	2021-11-11
Projektstöd Tillverka i trä	Klara Isling	2021-11-08 - 2021-12-31	JL	2021/0199	2021-11-11
Projektstöd i Tillverka i trä	Malin Fleen	2021-11-08/ - 2021-12-31	JL	2021/0197	2021-11-11
Direktupphanding Fenixz - utbildning ekonomi för icke ekonomoer	Boltinova		2022 JL	2021/0146	2021-12-03
Direktupphanding Fenixz - att leda i förändring	Boltinova		2022 JL	2021/0149	2021-12-03
Direktupphanding Fenixz - utbildning i coachande ledarskap	Human resourse Utbildning AB		2022 JL	2021/0150	2021-12-03
Direktupphanding Fenixz - utbildning HR grund	Advantum Kompetens		2022 JL	2021/0151	2021-12-09
Direktupphanding Fenixz - utbildning service och bemötande	Boltinova		2022 JL	2021/0155	2021-12-03
Direktupphanding Fenixz - utbildning i prissättningsteori	Creativa Strategy Sweden AB		2022 JL	2021/0157	2021-12-03
Direktupphandling Fenixz - utbildning i projektledning grundkurs	Roda Utbildning		2022 JL	2021/0158	2021-12-03
Direktupphandling Fenixz - Utbildning bättre arbetsmiljö	Teknik och kompetenscentrum AB		2022 JL	2021/0161	2021-12-17
Direktupphandling Fenixz - utbildning systematisk arbetsmiljö	Teknik och kompetenscentrum AB		2022 JL	2021/0162	2021-12-17
Direktupphandling Fenixz - utbildning organisatorisk och social arbetsmiljö	Teknik och kompetenscentrum AB		2022 JL	2021/0163	2021-12-17
Direktupphandling Fenixz - truckutbildning	Truckutbildarna i Skara		2022 JL	2021/0165	2021-12-17
Direktupphandling Fenixz - utbildning i kompetensanalys	Advantum Kompetens		2022 JL	2021/0180	2021-12-17
Projektstöd i Tillverka i trä	Tomas Ekström		202112 JL	2021/210	2021-12-16
Tilläggsavtal projektstöd i Tillverka i trä	Espen Hansen		202112 JL	2021/0182	2021-12-28
Tilläggsavtal projektstöd i Tillverka i trä	Sara Szyber		202112 JL	2021/0183	2021-12-28
Tilläggsavtal projektstöd i Tillverka i trä	Marc Hoogendijk		202112 JL	2021/0195	2021-12-16
Tilläggsavtal projektstöd i Tillverka i trä	Marie-Louise Hellgren		202112 JL	2021/0200	2021-12-16
Tilläggsavtal projektstöd i Tillverka i trä	Malin Fleen		202112 JL	2021/0197	2021-12-16
Tilläggsavtal projektstöd i Tillverka i trä	Oskar Jacobsen		202112 JL	2021/0194	2021-12-16

Till
Martin Carling
Ordförande för Kommunalförbundet Fyrbodal
Fk.
Jeanette Lemmel
Vd för kommunalförbundet Fyrbodal

Ledamöter i direktionen för Kommunalförbundet Fyrbodal.

Statlig närvaro i kommunerna i Fyrbodal.

Vi känner till regeringens uppdrag till Statens Servicecenter (SSC) att upprätta 28 nya servicecenter i hela landet. Uppdraget baserar sig på förslagen i rapporten DS 2020:29 och dithörande budgetram.

Inom vårt område innebär det att ett nytt servicecenter etableras i Lysekil. Sedan tidigare finns sådana centra i Strömstad, Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla och Åmål.

Uppdraget till SSC är emellertid bara en fortsättning på strävan att stärka den statliga närvaron i kommunerna. Det fordras fler initiativ för att ett servicecenter ska återfinnas i varje kommun. Omfattning, lokalisering m.fl. frågor om verksamheten bygger på överenskommelser med kommunerna

Nära förknippad med SSC är Arbetsförmedlingens (AF) roll i kommunerna. En organisationsförändring av AF pågår, och resultatet av detta arbete är oklart (inkl. frågan om kommunerna som aktör i arbetsmarknadspolitiken). En stark lokal/kommunal förankring av AF är nödvändig för en resultatriktad arbetsmarknadspolitik. Utarmningen av AF i mindre kommuner måste upphöra, och inte heller bara basera sig på "krisinsatser".

Vi förutser att Kommunalförbundet Fyrbodal kan ta initiativ gentemot såväl Västra Götalandsregionen, som regeringen och berörda myndigheter för att stärka den lokala närvaron i kommunerna. Vi föreslår att ledningen för Kommunalförbundet inför direktionen redovisar förslag till hur detta ska äga rum inom rimlig tid.

Med hälsningar

(s)-ledamöter i direktionen för Kommunalförbundet Dalsland.

Genom

Michael Karlsson (S)

Kommunstyrelsens ordförande Åmål